

Universitat de Lleida

Anàlisi dels factors d'elecció de la Universitat de Lleida: la demanda universitària a les terres de Lleida

Joan Solsona Solé

Dipòsit Legal: L.879-2015

<http://hdl.handle.net/10803/307215>

Anàlisi dels factors d'elecció de la Universitat de Lleida: la demanda universitària a les terres de Lleida està subjecte a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 No adaptada de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)

(c) 2015, Joan Solsona Solé

**ANÀLISI DELS FACTORS D'ELECCIÓ
DE LA UNIVERSITAT DE LLEIDA**

La demanda universitària a les Terres de Lleida

Treball de recerca doctoral:

Joan Solsona Solé

Directors de tesi:

Dr. José Luis Gallizo Larraz

Dr. Ramon Saladrígues Solé

Universitat de Lleida

Programa de doctorat

Dret i Administració d'Empreses

Lleida, 2015

Agraïments

El fet d'embarcar-se en un projecte com el treball de recerca doctoral no es pot entendre sense el suport d'un conjunt de persones que m'han ajudat en aquesta ingent tasca.

En primer lloc, vull agrair tot el suport de direcció d'aquest treball al Dr. José L. Gallizo i al Dr. Ramon Saladrigues, que, amb la seva coordinació, orientació, consells i dedicació acadèmica, he pogut arribar a la seva finalització.

També un reconeixement especial a tots els que m'heu ajudat en diferents fases del treball aportant la vostra vàlua professional, com són: la Dra. Mª Jesús Gómez, la Dra. Sofia Isús, el Dr. Antoni Alins, Robert Sirat, i Gerard Conesa.

En aquest reconeixement, vull afegir els Serveis de la Biblioteca, de l'Arxiu, de l'Oficina de Qualitat i el Servei d'Informació Universitària de la Universitat de Lleida per ajudar-me a trobar el material necessari per desenvolupar aquest treball.

Per acabar, voldria mencionar un agraïment molt especial a la meva família per donar-me ànims per portar a terme aquest treball, i pel molt temps que no els he pogut dedicar.

Resum

Treball d'investigació basat en l'àmbit de l'economia de l'educació que tracta d'analitzar els factors determinants en el procés d'elecció de centre universitari, a les comarques lleidatanes, per part dels alumnes que finalitzen el Batxillerat i, en concret, com afecta aquesta decisió en la demanda d'estudis a la Universitat de Lleida.

En els últims anys, s'ha produït uns canvis en l'entorn institucional i acadèmic dels ensenyaments universitaris que justifiquen l'estudi de la demanda universitària en un context lleidatà.

En les conclusions del treball, s'hi estableix com a factors determinants de la demanda els relacionats amb la proximitat geogràfica, la qualitat ocupacional, l'itinerari acadèmic previ, la reputació de la universitat, les notes de tall, i el nivell d'estudis de la mare.

Resumen

Trabajo de investigación basado en el ámbito de la economía de la educación que trata de analizar los factores determinantes del proceso de elección de centro universitario, en las comarcas leridanas, por parte de los alumnos que finalizan el Bachillerato y, en concreto, cómo afecta esta decisión en la demanda de estudios en la Universidad de Lleida. En los últimos años, se han producido unos cambios en el entorno institucional y académico de las enseñanzas universitarias que justifican el estudio de la demanda universitaria en un contexto de Lleida.

En las conclusiones del trabajo, se establecen como factores determinantes de la demanda los relacionados con la proximidad geográfica, la calidad ocupacional, el itinerario académico previo, la reputación de la universidad, las notas de corte, y el nivel de estudios de la madre.

Abstract

Research work based on the economics of education that aims to analyze the determinants in the process of choosing a university, by students who have finished secondary education in the province of Lleida, and in particular how this decision affects the demand for studies at the University of Lleida.

In recent years there have been some changes in the institutional and academic environment of university programs that justify the study of university demand in a Lleida local context.

In the conclusions of the work, the demand determinant factors are those related with the geographical proximity, the quality of employment, the previous academic itinerary, the university reputation, the cut-off mark and the mother's schooling level.

Paraules Clau

Economia de l'educació. Demanda universitària. Factors d'elecció de la Universitat de Lleida.

Motivació del treball de recerca

En la meva trajectòria professional en el món de la docència he pogut constatar els dubtes, les incerteses, i les angoixes que provoca la decisió d'elecció¹ d'una titulació universitària en una determinada Universitat, per part dels alumnes provinents de secundària, la qual cosa representa una fase molt important en la seva futura vida professional.

Aquesta circumstància m'ha motivat a realitzar aquest treball de recerca de tesi doctoral respecte els factors d'elecció de la Universitat de Lleida (UdL) per part dels alumnes de secundària, on he pogut combinar l'estudi de l'àrea de l'educació i, per una altra banda, de l'àrea de l'economia, en la relativament nova disciplina de l'economia de l'educació.

Anar a cavall entre aquestes dues àrees de treball m'ha permès sentir-me més còmode en el curs del treball, atès el meu perfil professional.

El fet de treballar professionalment en el món de la docència ha estat un motiu prou fonamental per mostrar un interès en les dades que s'observen en l'alumnat de secundària de les comarques de Lleida i que vol accedir a les universitats públiques de Catalunya.

La meva experiència docent en el Batxillerat i en els cicles Formatius de Formació Professional de grau superior m'ha donat peu a iniciar una recerca sobre la demanda, segons les prioritats que mostren els alumnes per accedir a la Universitat.

¹ Mosteiro, Porto (2000), varen definir el terme "elecció universitària" com l'aspiració entesa com elecció ideal, això és, el que desitjaria fer si fos possible. Aquesta elecció ideal pot ser quantificada amb referència a alguna mesura de prestigi ocupacional, però representa merament el nivell pel qual el subjecte desitja treballar, no el cap ocupacional. Finalment, l'elecció pot entendre's com la intenció que té un subjecte de realitzar un tipus d'estudi o treball determinat.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ.....	17	
1.PRESENTACIÓ I PLANTEJAMENT DE L'ESTUDI.....	17	
2.L'ESTRUCTURA DE LA TESI DOCTORAL.....	28	
CAPÍTOL 1. LA DEMANDA UNIVERSITÀRIA		
A LA UNIVERSITAT DE LLEIDA. ASPECTES DESCRIPTIUS		
I LEGALS.....		33
1.1. OBJECTIUS DE L'ESTUDI.....	33	
1.2. EL DRET A L'EDUCACIÓ EN EL SISTEMA EDUCATIU		
ESPANYOL.....	42	
1.3. L'ACCÉS A LA UNIVERSITAT.....	55	
1.3.1. El sistema universitari espanyol.....	56	
1.3.2. L'oferta anual de places universitàries a Lleida.....	58	
1.3.3. La gestió de la demanda anual de places		
universitàries públiques a Catalunya.....	61	
1.4. ANTECEDENTS HISTÒRICS I EVOLUCIÓ DE LA UNIVERSITAT		
DE LLEIDA.....	68	
1.4.1. Orígens de la Universitat de Lleida.....	68	
1.4.2. De la supressió de l'Estudi General a la fundació		
de la Universitat de Lleida, 1717-1992.....	71	
1.4.3. Antecedents de regulació dels estudis universitaris		
en el context espanyol.....	76	
1.5. EVOLUCIÓ DE LA DEMANDA D'EDUCACIÓ UNIVERSITÀRIA A LA		
PROVÍNCIA DE LLEIDA (PREINSCRIPCIÓ 2002-2006).....	83	
1.5.1. La demanda universitària a les Terres de Lleida		
(període 2002-2006).....	83	
1.5.2. Estudi de la preinscripció universitària a les Terres de		
Lleida en funció del sexe (període 2002-2006).....	84	

1.5.3. Estudi de la preinscripció universitària a les Terres de Lleida en funció de la titularitat del centre de procedència (període 2002-2006).....	92
1.5.4. Estudi de la demanda de preinscripció universitària global de la província de Lleida (període 2002-2006)	97
1.5.5 Estudi de la preinscripció universitària a les Terres de Lleida en funció de l'àmbit d'estudi (període 2002-2006)	101
CAPÍTOL 2. ELS FONAMENTS TEÒRICS DE LA DEMANDA UNIVERSITÀRIA EN RELACIÓ AMB L'ECONOMIA DE L'EDUCACIÓ	105
2.1. INTRODUCCIÓ ALS FONAMENTS TEÒRICS DE LA DEMANDA UNIVERSITÀRIA.....	105
2.1.1. Les teories de la demanda d'educació superior	107
2.1.2. Models del procés de decisió	114
2.2. ELS FACTORS DETERMINANTS DE DEMANDA D'ESTUDIS UNIVERSITARIS.....	118
2.2.1. Els factors del model combinat de decisió.....	118
2.2.2. Les variables competencials dels demandants	128
2.3. ANÀLISIS DELS ESTUDIS D'INVESTIGACIÓ DE LA DEMANDA UNIVERSITÀRIA.....	131
2.3.1. Els estudis de demanda d'educació superior a nivell internacional	132
2.3.2. Els estudis d'investigació sobre la demanda d'educació superior en un context proper.....	137
CAPÍTOL 3. ANÀLISI EMPÍRICA DELS FACTORS DETERMINANTS DE LA DEMANDA A LA UNIVERSITAT DE LLEIDA	149
3.1 PLANTEJAMENT I OBJECTIUS DE L'ESTUDI.....	151

3.1.1 Característiques de l'estudi	153
3.1.2. Les variables de l'estudi	155
3.2. METODOLOGIA ESTADÍSTICA I EL PROCESSAMENT DE DADES	161
3.2.1. Recollida de dades dels demandants.....	162
3.2.2 Processament de les dades de l'estudi	163
3.3. ANÀLISI UNIVARIANT DELS DEMANDANTS UNIVERSITARIS DE LES TERRES DE LLEIDA	169
3.3.1. Grups de factors d'elecció de centre universitari	170
3.3.2. Característiques dels demandants de la mostra estudiada.....	171
3.3.2.1. En funció de l'edat.....	172
3.3.2.2. En funció de la modalitat de Batxillerat.....	172
3.3.2.3. En funció del nivell d'estudis dels pares	174
3.3.2.4. En funció de la situació laboral dels pares	175
3.3.2.5. En funció de la titularitat del centre de procedència.....	176
3.3.2.6. En funció del gènere.....	177
3.3.2.7. En funció de la zona geogràfica	177
3.4. ANÀLISI BIVARIANT DELS DEMANDANTS UNIVERSITARIS DE LES TERRES DE LLEIDA.....	179
3.4.1. Perfil dels demandants en funció de la titularitat del centre de procedència.....	180
3.4.2. Perfil dels demandants en funció del gènere.....	181
3.4.3. Perfil dels demandants en funció de la comarca de procedència.....	182
3.4.4. Perfil dels demandants en funció de la modalitat de Batxillerat.....	185
3.4.5. Perfil dels demandants en funció de la professió dels pares	187

3.4.6. Perfil dels demandants en funció del nivell d'estudis dels pares.....	190
3.4.7. Perfil dels demandants en funció de les variables competencials	193
3.5. L'ELECCIÓ DELS ESTUDIS UNIVERSITARIS EN FUNCIÓ DE LA QUALITAT OCUPACIONAL.....	195
3.5.1. Definició de l'Índex de Qualitat Ocupacional	197
3.5.2. Els resultats de l'Índex de Qualitat Ocupacional en funció de les titulacions de la UdL.....	199
3.5.3. La demanda universitària a la UdL envers l'Índex de Qualitat Ocupacional	201
3.6. ANÀLISI DE LA DEMANDA UNIVERSITÀRIA A LLEIDA.....	204
3.6.1. Anàlisi dels factors de decisió en els estudis universitaris	204
3.6.2. Els factors determinants de la demanda universitària a les comarques lleidatanes	208
CAPÍTOL 4. CONCLUSIONS I FUTURES LÍNIES D'INVESTIGACIÓ	223
4.1. CONCLUSIONS RESPECTE A LA PROXIMITAT GEOGRÀFICA DE LA DEMANDA	228
4.2. CONCLUSIONS EN FUNCIÓ DE L'ITINERARI EDUCATIU PREVI.....	229
4.3. CONCLUSIONS EN FUNCIÓ DEL FACTOR REPUTACIÓ	231
4.4. CONCLUSIONS EN FUNCIÓ DE LA FACILITAT D'ACCÉS (NOTES DE TALL)	232
4.5. CONCLUSIONS EN FUNCIÓ DELS ESTUDIS DE LA MARE	234
4.6. CONCLUSIONS EN FUNCIÓ DE L'ÍNDEX DE QUALITAT OCUPACIONAL	235

4.7. FUTURES LÍNIES D'INVESTIGACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA	
EN EL SISTEMA DE CAPTACIÓ DE DEMANDA DE LA UDL	237
4.7.1. Propostes de millora en les polítiques de demanda universitària	237
4.7.2. Futures línies d'investigació.....	241
ANNEX	245
5. BIBLIOGRAFIA.....	247
6. LEGISLACIÓ.....	259
7. ACRÒNIMS.....	261
8.WEBGRAFIA	263
9.MODEL DE QÜESTIONARI.....	265
10.TAULES DE CONTINGÈNCIA DELS DIFERENTS FACTORS RESPECTE L'ELECCIÓ DE LA UNIVERSITAT DE LLEIDA.....	269
11.TAULA DE CONTINGÈNCIA AMB ELS CODIS DE LES VARIABLES CATEGÒRIQUES SELECCIONADES EN EL MODEL D'ELECCIÓ DE LA UDL	290
12.TAULES DE CONTINGÈNCIA DE LES APTITUDS IDENTIFICADES EN FUNCIÓ DE L'ELECCIÓ DE LA UDL	291

Índex de taules

Taula 1. Evolució d'alumnes matriculats a les universitats catalanes	36
Taula 2. Oferta de places de grau a la UdL - Convocatòria de juny de 2011	59
Taula 3. Percentatge de reserva segons via d'accés.....	62
Taula 4. Relació entre l'oferta de places i la matrícula dels graus oficials de la UdL.....	63
Taula 6. Estudis més demandats a la província de Lleida en funció de la titularitat del centre de procedència (període 2002-2006).....	96
Taula 7. Evolució de la demanda d'estudis a altres universitats catalanes per part de sol·licitants de la província de Lleida en el període 2002-2006, en funció de l'oferta de titulacions de la UdL (en %).....	99
Taula 8. Peticions d'estudis de la UdL segons l'àmbit d'estudi.....	102
Taula 9. Factors amb influència en l'elecció d'Universitat segons diversos autors especialitzats a nivell internacional.....	125
Taula 10. Investigacions de caire internacional respecte l'elecció d'una Universitat	134
Taula 11. Condicionants de la demanda d'educació superior a Espanya.....	144
Taula 12. Recull de significació de factors en l'elecció de centre universitari, en funció dels estudis d'investigació.....	147
Taula 13. Població d'alumnes matriculats a segon curs de Batxillerat en el curs 2010-11 a la província de Lleida distribuïts per comarques	152
Taula 14. Edat dels demandants de la mostra.....	172
Taula 15. Distribució de la mostra segons modalitat de Batxillerat	173

Taula 16. Distribució de la mostra en funció del nivell d'estudis dels pares	174
Taula 17. Distribució de la mostra en funció de la professió dels pares	175
Taula 18. Distribució de la mostra segons titularitat del centre de procedència	176
Taula 19. Distribució de la mostra segons gènere	177
Taula 20. Distribució de la mostra en funció de la zona geogràfica	178
Taula 21. Elecció d'Universitat en funció de la titularitat del centre educatiu de procedència.....	180
Taula 22. Elecció d'Universitat en funció del gènere	182
Taula 23. Elecció de la UdL en funció de la professió de la mare..	188
Taula 24. Elecció de la UdL en funció de la professió del pare	189
Taula 25. Elecció a la UdL en funció del nivell d'estudis de la mare.....	191
Taula 26. Elecció a la UdL en funció del nivell d'estudis del pare..	192
Taula 27. Índex de Qualitat Ocupacional 2011 en titulacions ofertes per la UdL	200
Taula 28. Resultat de la prova Chi-quadrat de cada variable analitzada amb la seva influència en l'elecció de la UdL	206
Taula 29. Model de variables seleccionades en l'elecció de la UdL, per part dels demandants de les comarques lleidatanes...	209
Taula 30. Resultats de la regressió logística amb les variables seleccionades	210
Taula 31. Resultats del model lògit amb les variables no seleccionades	211
Taula 32. Valoració del factor reputació per part dels demandants en funció de la Universitat escollida.....	214

Taula 33. Elecció de la UdL en funció de l'Índex de Qualitat Ocupacional.....	217
Taula 34. Relació de les variables amb significació amb la resta de variables de l'estudi	220

Índex de gràfics

Gràfic 1. Oferta i demanda a les universitats públiques espanyoles segons àmbits d'estudis universitaris.....	37
Gràfic 3. Estudis demandats segons sexe (dones) període 2002-2006.....	90
Gràfic 4. Estudis demandats segons sexe (homes) període 2002-2006.....	91
Gràfic 5. Distribució per zones geogràfiques d'elecció de la UdL com a centre universitari, per part dels demandants lleidatans	184
Gràfic 6. Distribució per modalitats de Batxillerat de l'elecció de la UdL com a centre universitari, per part dels demandants lleidatans.....	186
Gràfic 7. Distribució de la variable aptitud per l'art, la creativitat i la innovació envers l'elecció de la UdL	195
Gràfic 8. Índex de Qualitat Ocupacional – 2011- de titulacions ofertes per la UdL i la seva demanda en l'estudi realitzat a alumnes de segon de Batxillerat (província de Lleida)	203

Índex de quadres

Quadre 1. Organització del sistema educatiu a Catalunya	53
Quadre 2. Organització de l'ensenyament universitari segons l'Espai Europeu d'Educació Superior.....	58
Quadre 3. Classificació de les teories de demanda d'educació	111
Quadre 4. Itinerari del processament de dades de l'estudi	168

INTRODUCCIÓ

1. Presentació i plantejament de l'estudi

Les comarques de Lleida sovint són notícia en els mitjans de comunicació per la manca d'alumnat en determinades carreres universitàries, ja que la Universitat de Lleida ha de lluitar en un entorn socioeconòmic que afavoreix que determinats alumnes de secundària decideixen anar fora de Lleida a cursar els seus estudis universitaris.

De Miguel (1994) estableix diverses raons per les quals es produeix aquesta mobilitat d'alumnat a altres universitats, fora de les que són més properes geogràficament. Així, en primer lloc, ho explica per l'absència d'estudis dins l'àmbit desitjat per l'alumne; en segon lloc per la carència de places disponibles en determinades titulacions; en tercer lloc per la recerca d'una major qualitat que la percebuda en la universitat més propera i, en l'últim, lloc el desig d'estudiar en una ciutat diferent.

En aquest treball, tot seguint aquest fil argumental, no tenim en compte la primera opció de mobilitat, atès que s'han seleccionat els estudis que ofereix la UdL i, per tant, la resta de titulacions no s'han tingut en compte en el processament de dades. S'han analitzat les titulacions en les quals sí que hi ha un mercat directament competitiu entre les diferents universitats públiques integrades en el sistema de preinscripció de Catalunya.

Tanmateix, es treballa a partir d'uns patrons ideals observats² pels demandants d'estudis universitaris, en funció de les seves

² Cañabate (1998) fixa com a patrons ideals en la demanda universitària aquells que s'observen sense tenir en compte les limitacions d'accés a la universitat com la disponibilitat de places i la nota d'accés. També denomina patrons manifestos

preferències d'elecció d'una Universitat, i aquests patrons es veuran modificats en el moment de la matrícula efectiva per condicionaments previstos en la forma d'accés a la universitat, entre altres, la limitació de places i la nota d'accés a les diferents titulacions.

El pas dels ensenyaments secundaris cap a uns estudis universitaris suposa un repte per al alumne i també per al seu entorn familiar atesa la seva transcendència a llarg termini a nivell econòmic i social.

Pel que fa a l'àmbit territorial de l'oferta universitària, el treball de recerca es focalitza en les set universitats públiques de Catalunya, a més de la Universitat de Vic, que conformen el sistema d'admissió d'ensenyaments universitaris presencials:³

- Universitat de Barcelona (UB).
- Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).
- Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).
- Universitat de Girona (UdG).
- Universitat de Lleida (UdL).
- Universitat Rovira Virgili (URV).
- Universitat Pompeu Fabra (UPF).

Aquest estudi de recerca té en compte el referent territorial i històric de la UdL, així com els lligams que manté amb l'entorn educatiu, econòmic i social, i la interrelació que realitza amb el seu futur alumnat de les comarques lleidatanes.

els comportaments de la demanda que si tenen en compte aquests condicionants del sistema d'accés.

³ Tanmateix, cal comentar que la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) que fou creada per la Llei 3/1995 de 6 d'abril, i impulsada per la Generalitat de Catalunya mitjançant la Fundació per la Universitat Oberta de Catalunya, restarà fora de l'estudi en impartir els seus ensenyaments en règim no presencial.

El coneixement del comportament de la demanda territorial de sol·licitants de determinades carreres universitàries pot donar una idea de la dimensió i la trajectòria que hauria de tenir l'oferta global de places universitàries a les Terres de Ponent.

També, el fet de poder comptar amb la col·laboració de l'Oficina de Preinscripció Universitària de Catalunya, mitjançant el seu director, el Dr. Jesús Prujà, ha suposat tenir accés a la informació de les sol·licituds efectuades pels futurs demandants d'estudis universitaris a Catalunya en un període significatiu, per obtenir una tendència de les peticions a les universitats públiques catalanes.

La UdL té una influència dins la província de Lleida amb una atracció evident en la mateixa Lleida-ciutat i les comarques del Pla. Però, pel que fa als demandants de les zones més allunyades, geogràficament mostren una preferència per altres universitats per anar-hi a cursar els seus estudis, a conseqüència de la distància que obliga a efectuar un canvi de residència. Llavors, en aquests casos, es valora per part d'aquest alumnat aquells centres universitaris que puguin ser referents o de valor afegit per la seva projecció acadèmica i professional.

En el posicionament de la UdL dins el mercat de captació d'alumnes universitaris, cal tenir en compte que l'anàlisi dels factors que influeixen en la demanda es considera indispensable. A més, qüestions com ara la desarticulació existent entre l'educació secundària i la superior que dificulten un acompanyament dels joves en el trànsit d'una etapa a l'altra, així com la proliferació d'institucions universitàries públiques, privades i no presencial, que comporten una diversificació i complexitat de l'oferta, i obliguen les institucions universitàries a tenir una especial cura en les seves accions per aconseguir una oferta visible, consistent, diferenciada i de qualitat.

Els estudiants de secundària, amb una àmplia oferta de titulacions universitàries al seu abast, en el moment de l'elecció, se li dificulta la identificació de les possibilitats que ofereix el sistema als demandants (Del Olmo, 2009).

Per tant, la realització d'un estudi per contrastar el comportament de la demanda d'alumnes a la UdL es justifica dins un context de competència de les diferents universitats catalanes per atraure alumnes en funció d'una oferta que de vegades no està prou dimensionada i visualitzada pels potencials demandants.

Aquest estudi aporta, a més dels factors determinants en l'elecció de la institució universitària, els aspectes vocacionals d'acord amb les aptituds del futur estudiant en aquesta elecció.

Els condicionants previs de la demanda universitària com són l'oferta universitària i el sistema que regula l'accés a la Universitat van lligats a tres apartats generals que engloben la totalitat dels condicionants, Rivas⁴ (1990) estableix tres tipus de condicionants:

- Les biodades, format per les variables de l'història personal, com són la família o classe social de procedència i la ubicació geogràfica del domicili familiar. També s'inclou dins aquest condicionant les biodades experiencials, com són el rendiment escolar i l'itinerari educatiu previ.
- Els personals, format pels interessos personals, la maduresa vocacional, l'autopercepció vocacional, la

⁴ Segons Rivas (1990), els estudiants escullen, en primer lloc, la carrera que més els agrada, sempre que aquesta pugui cursar-se en la mateixa ciutat o comunitat on resideixen, i que aquesta elecció es fonamenta en la percepció o convenciment que aquests estudis són idonis amb la seva forma de ser i les seves capacitats. En països anglosaxons, primer s'escull la Universitat on es volen fer els estudis i després s'elegeix la carrera més motivadora. En canvi, en el nostre país, el demandant prioritza l'elecció de carrera davant del centre universitari on fer-la.

motivació i les expectatives d'aconseguir unes fites determinades.

- L'estructura vocacional universitària, dins la qual podem incloure el context ocupacional o professional que li serveix a l'estudiant de comparació i el punt d'arribada o integració social. Per tant, aquesta variable aniria lligada al mercat de treball on hauria de competir el futur graduat per arribar a la seva inserció laboral.

Així, cal traçar la demanda de l'alumnat que hi accedeix per primera vegada a la Universitat, tot tenint en compte aspectes personals, sociològics, acadèmics i vocacionals, la qual cosa implica plantejar una sèrie de hipòtesis en funció de:

- Les modalitats de secundària-Batxillerat on hi ha més probabilitats que l'alumnat triï estudis de la UdL.
- Les característiques socioeconòmiques dels futurs alumnes universitaris que condicionen l'elecció de la UdL.
- La comarca lleidatana on resideix el demandant, en la qual hi ha diferents probabilitats d'elecció de la UdL.
- Les facilitats d'accés en forma de nota de tall que condiciona l'elecció de la UdL.

També caldrà analitzar d'on prové aquesta demanda per realitzar una descripció més acurada, i determinar els possibles factors que incideixen en aquesta demanda.

Per tant, s'estableixen unes qüestions a respondre:

- Quin comportament té el potencial demandant d'estudis a la UdL, amb els estudis secundaris postobligatoris finalitzats?

- Quins factors són els que influeixen en aquesta demanda d'estudis?
- Quina influència té la proximitat geogràfica en l'elecció d'estudis universitaris dins la província de Lleida?
- Quina relació hi ha entre l'elecció de estudis per part dels futurs estudiants universitaris a titulacions de la UdL i la qualitat ocupacional dels graduats universitaris?
- Resulta determinant el nivell educatiu dels pares en la probabilitat d'escollir una titulació a la UdL?
- Resulta determinant la situació laboral o professional dels pares en la probabilitat dels estudiants de triar una opció acadèmica dins la UdL?

Per tal de desenvolupar el treball de recerca, ens plantejem una sèrie d'hipòtesis, que hauran de tenir resposta al llarg de l'estudi i que seran també part dels objectius. Així, les qüestions plantejades seran:

1. Es produeix un comportament diferenciat en la demanda universitària a la província de Lleida en funció de la comarca de residència habitual del demandant, i d'acord a una mateixa oferta formativa de titulacions universitàries.

2. Existeix una correlació positiva entre la demanda universitària a la UdL i la seva inserció laboral i qualitat ocupacional.

3. El nivell d'estudis assolits pels pares dels demandants influeix en la decisió d'elecció de la UdL com a centre universitari.

4. Les notes de tall actuen com a factor significatiu en els demandants universitaris lleidatans per escollir la UdL per cursar-hi els seus estudis de grau

5. Dels factors significatius, en té un pes específic la qualitat i el prestigi en l'elecció de la UdL, com a centre universitari

6. Les aptituds vocacionals tenen influència en l'elecció de la UdL com a centre universitari, per part dels demandants lleidatans

Actualment, la majoria de les universitats espanyoles basen la seva oferta formativa en funció de les titulacions més demandades, i es considera que hi ha unes oportunitats d'accés a l'educació superior d'un major percentatge de joves. Malgrat això, es manté una oferta formativa excessiva i permanent en el temps, que provoca en moltes universitats una manca d'optimització de recursos.

Per tant, seria desitjable que en l'oferta de titulacions es possibilités la diferenciació de les diferents universitats en atenció a la qualitat basada en la promoció de la informació adequada als possibles usuaris dels ensenyaments universitaris.

Aquestes últimes qüestions es veuen també reflectides en el document "Estratègia docent i formació de la UdL 2014-2018"⁵, dins el qual s'hi estableixen unes prioritats a assolir per aquesta Universitat, com són el prestigi, l'especialització, la internacionalització i la dinamització del territori.

Així, en l'apartat de prestigi, que mesura la reputació percebuda pel futur usuari de la UdL, és fonamental que la qualitat de l'ensenyament sigui visualitzada i analitzada com un valor afegit més d'aquesta Universitat.

En el rànquing elaborat per Del Olmo (2009), d'entre els demandants universitaris de la demarcació de Lleida, s'hi pot observar, en una escala de l'1 al 5, la següent valoració global de cadascuna de les universitats catalanes d'ensenyament presencial:

⁵ Consultable al web: www.udl.cat (Vicerectorat de Docència).

<u>Universitat</u>	<u>Valoració</u>
Pompeu Fabra	3,94
Autònoma Barcelona	3,84
Barcelona	3,77
Politécnica Catalunya	3,74
Lleida	3,64
Ramon Llull	3,47
Internacional de Catalunya	3,35
Rovira i Virgili	3,18
Girona	3,12
Vic	3,07
Abat Oliba	3,00

Aquestes valoracions estan basades en percepcions dels alumnes de Batxillerat que volen accedir a la Universitat en finalitzar aquests estudis. En conseqüència, cal tenir en compte que aquests valors representen un servei que l'usuari encara no ha utilitzat i que no ha pogut contrastar. Per tant, és pertinent observar en quins paràmetres i influències es desenvolupa la decisió d'escollir un centre universitari.

En aquest sentit, es mostra convenient d'analitzar els elements que influeixen en l'elecció per part dels demandants universitaris lleidatans, en la dicotomia d'escollir la UdL o bé una altra Universitat per seguir-hi la seva formació universitària.

Tanmateix, l'objecte d'aquesta investigació s'emmarca dins l'àmbit de l'Economia de l'educació i tracta d'estudiar els mecanismes de formació de la demanda universitària a les comarques lleidatanes, en relació a l'elecció de la Universitat de Lleida (UdL) com a centre universitari.

Aquesta investigació pretén profunditzar en la interrelació existent entre els diferents territoris dins la demarcació de Lleida, els factors determinants en l'elecció i les característiques sociofamiliars dels demandants.

Per tant, l'estudi gravita en un model analític on tenen cabuda les característiques personals, la zona geogràfica de residència, els factors valorats en l'elecció, les característiques sociofamiliars, les aptituds vocacionals, i també la qualitat ocupacional del graduat universitari.

Un cop vista la justificació per l'elaboració de la present tesi i la qual pretén aportar un valor afegit en l'explicació de la formació de la demanda universitària a les comarques lleidatanes en el sentit de ser un estudi que analitza la demanda en funció d'una oferta idèntica de titulacions.

S'ha procedit a planificar els mecanismes per obtenir-ne informació directa del consumidor dels estudis universitaris, en aquest cas els alumnes que cursaven segon de Batxillerat en el curs 2010-2011.

Com a eina del treball de camp, s'ha utilitzat l'enquesta mitjançant l'elaboració d'un qüestionari que inclou diverses variables explicatives de la decisió dels demandants per escollir un centre de formació universitari. Per això, s'ha efectuat una revisió bibliogràfica que ha comportat contrastar els paràmetres utilitzats en investigacions de caire internacional i també en un context proper.

El qüestionari té una extensió reduïda a l'efecte de facilitar les seves respostes. Així mateix, l'opció d'unificar les respostes de les variables qualitatives en quatre rangs de valoració ha donat un perfil homogeni i integrador a l'enquesta.

També, tenint en compte les expectatives dels futurs estudiants universitaris, s'han mesurat de forma *ex-ante* els

condicionants d'elecció. Així, les respostes no s'han vist influenciades amb posterioritat per la percepció, un cop l'estudiant ha iniciat els seus estudis universitaris en un centre determinat.

La creació d'una plataforma web que ha permès la resposta dels demandants de forma virtual i anònima ha estat un gran encert en eficàcia i optimització de recursos, perquè ha donat major versatilitat als tutors per fer-ho en el grup classe, i ha propiciat que la resposta sigui més còmoda i més àgil.

Un dels inconvenients trobats són les reticències a utilitzar mitjans electrònics per part d'alguns dels professors implicats, per la qual cosa s'ha suplert pel format paper. Tanmateix, vull agrair la col·laboració en aquest treball a tots els centres educatius de la província de Lleida, en especial als tutors i coordinadors de Batxillerat i als equips directius en aquest treball, ja que sense aquesta aportació no hagués pogut treure la llum aquest estudi.

La dispersió geogràfica i el nombre elevat de centres consultats ha fet que el temps de recollida de dades es perllongués durant dos mesos, a fi i efecte de tenir una major representativitat del territori ateses les característiques de l'estudi.

Un cop recollides totes les dades, s'ha iniciat el seu tractament. Tot i això, prèviament ens hem trobat amb l'inconvenient que la implantació dels nous graus de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) ha promogut el canvi de la nomenclatura de moltes titulacions i que, per tant, s'ha hagut d'homogeneïtzar les respostes en funció de la nova denominació de les carreres.

En aquest punt d'homogeneïtzació de la nomenclatura de les diferents titulacions en funció de la denominació establerta en els nous estudis de grau, s'hi presenta un valor afegit del treball, que consisteix a desestimar les carreres que no estan dins l'oferta

formativa de la UdL. Per tant, s'efectua un triatge per tal de desagregar les titulacions que estan dins aquesta oferta formativa.

Un cop seleccionades les respostes vàlides, tenint en compte el condicionant anterior de l'oferta formativa de la UdL, es va procedir al processament de les dades. En un primer moment, per donar explicació al comportament dels demandants, es va procedir a efectuar una prova, tot utilitzant el mètode de l'anàlisi de correspondències. Però, en no obtenir els resultats esperats per donar consistència a l'estudi, es va optar, d'acord amb la literatura revisada de les diferents investigacions, a utilitzar el mètode de la regressió logística.

La incorporació de la variable de l'Índex de Qualitat Ocupacional (IQO) ha enriquit l'estudi perquè pot donar una perspectiva de la relació entre l'elecció d'un centre universitari amb l'IQO de cadascuna de les titulacions, basant-nos en el grau d'inserció laboral que té en compte la satisfacció del graduat envers el seu lloc de treball.

2. L'estructura de la tesi doctoral

Aquest estudi està format per quatre capítols, a més de la present introducció. D'una banda, en funció del plantejament teòric i els antecedents històrics de la UdL i, per l'altra, els resultats empírics obtinguts en el treball amb les seves conclusions:

- El capítol 1 “La demanda universitària a la Universitat de Lleida. Aspectes descriptius i legals”, que situa el context de la demanda universitària a Lleida
- El capítol 2 “Els fonaments teòrics de la demanda universitària en relació amb l'economia de l'educació”, que tracta de revisar les investigacions respecte la demanda universitària.
- El capítol 3 “Anàlisi empírica dels factors determinants de la demanda a la Universitat de Lleida”, on es presenten els resultats finals del treball
- El capítol 4 “Conclusions i futures línies d'investigació”, i les propostes d'actuació per part de la UdL, en funció de la demanda observada.

A més, hi ha l'annex format per la bibliografia, així com les taules, models i dades analitzades al llarg del treball, per situar les línies d'investigació i el processament de dades.

En el capítol 1, “La demanda universitària a la Universitat de Lleida. Aspectes descriptius i legals”, s'hi esbossen els motius que porten a iniciar un estudi del comportament de la demanda universitària a les comarques lleidatanes, atès que no hi havia excessius estudis que detallessin com s'organitza la demanda dels potencials estudiants universitaris lleidatans cap a la UdL.

Per tant, s'ha situat el treball en un context d'oferta i demanda circumscrit a la demarcació lleidatana. En un primer moment, quan parlem de demanda universitària, s'ha centrat en el conjunt de peticions a estudis universitaris que realitzen els estudiants l'últim curs de Batxillerat a la província de Lleida.

D'altra banda, també ens cal definir el dret a l'educació que s'exerceix dins el sistema universitari espanyol, i donar una perspectiva de com es gestiona aquesta demanda d'accés a la Universitat.

El pes significatiu de les universitats públiques en el conjunt del sistema universitari de Catalunya ha forjat la creació de l'Oficina de preinscripció universitària, que recull i homogeneïtza les peticions de les universitats públiques presencials catalanes, a més de la Universitat de Vic.

En aquest mateix capítol, s'ha estudiat el comportament d'un període de preinscripció universitària⁶ (2002-2006) a nivell de les comarques lleidatanes, per tal d'obtenir un punt de partida de la demanda universitària lleidatana.

Aquest treball previ ha permès comprovar quines carreres són les demandades pels estudiants de secundària lleidatans, així com en quines comarques la demanda a estudis de la UdL té un nivell inferior a la mitjana. Així, de fet, aquest estudi ha vingut a constatar que el comportament per comarques dins la demarcació lleidatana continua exercint el mateix patró de peticions amb dues zones ben diferenciades; d'una banda, les comarques més properes a la ciutat de Lleida i de l'altra les més allunyades.

⁶ D'acord amb les dades de peticions a estudis universitaris recollit per l'Oficina de preinscripció universitària de Catalunya en el període dels anys 2002 a 2006, s'han filtrat les preferències dels estudiants de Batxillerat de les comarques lleidatanes amb la primera petició de titulació universitària que realitzen en el moment d'efectuar la preinscripció en el mes de juny per al curs següent.

La distància ha esdevingut un factor crucial en la major part de les investigacions analitzades. A més a més, a la província de Lleida la manca de bones comunicacions entre el Pla de Lleida i les comarques de muntanya juga un paper important en la decisió dels estudiants per escollir la UdL com a centre universitari.

En el capítol 2, s'analitzen les diferents teories de la demanda d'educació, com són la del capital humà, la de senyalització, la radical i la de consum. Totes intenten donar una explicació raonada al comportament de la demanda d'educació per part dels individus que volen satisfer una necessitat per tal d'adquirir un servei, en aquest cas de formació universitària.

Un cop contextualitzat en quins fonaments teòrics es desenvolupa la decisió de la demanda d'educació, en l'estudi s'aborden els models o fases d'elecció de centre universitari dins les quals els demandants adopten una decisió envers el centre universitari en el qual seguiran la seva formació.

Un denominador comú, en les diferents investigacions analitzades, indica que el procés de decidir s'inicia molt abans d'arribar al final de l'etapa d'educació secundària, i que es va gestant en el decurs d'aquesta etapa prèvia a la Universitat. Tot això, fins la seva maduració i ponderació dels factors que poden influir els quals desemboca en una elecció final, agrupat en factors personals, socioeconòmics i institucionals. També caldria emfatitzar el context on es desenvolupa la demanda universitària.

En el capítol 3, es desglossen els resultats obtinguts en el tractament estadístic de les dades obtingudes en el treball de camp. La metodologia seguida ha estat determinant per obtenir un bon nivell de confiança de la mostra analitzada respecte a la població total. En aquest sentit, s'ha pogut mantenir la proporcionalitat en funció del territori, del gènere i del tipus de centre de procedència del

demandant, la qual cosa ha permès donar una consistència i robustesa al resultat final obtingut.

El model obtingut esdevé una radiografia d'un període determinat de la demanda universitària a la UdL amb uns factors que esdevenen determinants en l'elecció d'aquesta Universitat, i al mateix temps dóna unes pautes de planificació per entendre el comportament dels demandants universitaris en un context marcat per un territori amb una majoria d'activitat agroalimentària i de serveis.

En el capítol 4, "Conclusions i futures línies de investigació", es detallen, en funció dels factors decisius de la demanda, les conclusions que aporta el treball amb possibles noves línies de treball, així com unes propostes de millora referents a la situació de la demanda universitària a la UdL.

Dels resultats obtinguts, se'n desprèn que els factors determinants en la demanda universitària de les comarques lleidatanes no s'allunyen molt d'altres estudis realitzats, pel que fa referència assenyalar variables com: la reputació o el prestigi, la proximitat geogràfica, el nivell d'estudis dels pares, la limitació d'accés amb les notes de tall, la inserció laboral dels estudis, i l'itinerari educatiu previ, les quals s'han mostrat com a influents en la decisió final presa pel futur estudiant de la UdL.

És en aquest context de demanda universitària que la UdL té l'oportunitat d'emprendre unes actuacions per millorar la seva visibilitat i percepció envers la seva potencial demanda lligada al territori lleidatà. Així, es proposen algunes idees en forma de conclusions que es plantegen en diferents àmbits com en el màrqueting educatiu, en la qualitat de l'ensenyament, en la relació amb el territori i el teixit productiu, i amb els centres educatius de

secundària. Independentment d'aquestes actuacions més focalitzades en el territori, hi pot haver-ne d'altres que optin per donar a conèixer la UdL fora d'aquest territori més proper, i que, per tal de tenir una atracció suficientment engrescadora per al futur estudiant han d'incloure un valor afegit diferenciador, basat en aspectes com la qualitat, l'acolliment individualitzat de l'alumne, i també emprendre projectes internacionals especialitzats en diversos àmbits.

En definitiva, per tots aquests elements, és necessari elaborar aquest estudi per indicar les pautes de la demanda universitària lleidatana per conèixer les seves perspectives i poder ser utilitzades com una eina de planificació estratègica dins la UdL.

Per últim, en l'apartat de futures línies d'investigació, s'apunten una sèrie de suggeriments de treball per donar resposta a la situació actual de la demanda universitària a les comarques lleidatanes. Dins l'annex, s'hi troben diverses taules i eines de treball de camp, que ajuden a entendre el procés seguit per obtenir el model final d'explicació de la demanda dels futurs universitaris de les comarques lleidatanes.

CAPÍTOL 1. LA DEMANDA UNIVERSITÀRIA A LA UNIVERSITAT DE LLEIDA. ASPECTES DESCRIPTIUS I LEGALS

En primer lloc, cal situar els objectius i l'àmbit del treball de recerca en una situació descriptiva de la situació històrica de la UdL, en un context marcat pels esdeveniments legals i jurídics que esdevenen un paper fonamental de l'activitat institucional d'aquesta Universitat i que, per tant, condicionen la demanda universitària en les comarques lleidatanes.

1.1. Objectius de l'estudi

L'objecte d'aquest estudi està ubicat dins l'àmbit de la disciplina de l'Economia de l'Educació, que és una branca independent dins l'economia aplicada (Mora,1990), basada, entre altres teories, en la percepció de considerar la demanda d'educació des de dos punts de vista: un, com a bé de consum; i l'altre com a bé d'inversió. Així, aquest enfocament mixt ha estat aplicat a l'Estat espanyol per Cea d'Ancona i Mora (1992) en un estudi sobre les motivacions socioeconòmiques de la demanda d'educació superior.

En aquest context, la Universitat de Lleida exerceix un paper dinamitzador social i econòmic dins les comarques lleidatanes i un punt que caldria discernir és la identificació de les principals variables que expliquen l'elecció d'un centre universitari per part dels sol·licitants d'estudis universitaris a la província de Lleida. Es tractaria de determinar els factors que conformen la demanda universitària a les Terres de Lleida i comprovar la influència i la intensitat d'aquests factors en el marc del sistema institucional encarregat de la gestió d'accés a la Universitat, mitjançant el procés

anual en el qual els futurs universitaris efectuen les peticions a les diferents universitats públiques catalanes en funció de la titulació desitjada.

Ara bé, aquestes sol·licituds de titulacions preferencials de vegades són condicionades per l'oferta existent en el territori, tot donant lloc a situacions de mobilitat causades per una manca d'oferta formativa d'uns estudis en una determinada Universitat, segons afirma Cañabate (1998), i també per l'atracció de l'àrea universitària de Barcelona, per l'ambició d'anar a un domicili diferent del familiar, o bé per altres diverses motivacions personals i socioeconòmiques (Del Olmo, 2009).

Tradicionalment, des de la reincorporació de la Universitat de Lleida com a institució universitària pròpia el curs 1991-92,⁷ s'ha marcat com uns dels objectius prioritaris aconseguir una oferta d'estudis suficientment atractiva, que doni resposta a les demandes dels estudiants de les Terres de Lleida. Així, s'ha produït un creixement important de l'oferta formativa de la UdL en les dues últimes dècades segons es mostra a la taula 5 i a la taula 2. Tot això s'ha vist plasmat en el Pla estratègic UdL 2013-2016, malgrat tenir aquesta institució universitària una sèrie de limitacions enfront la zona universitària de Barcelona per la major demografia i una oferta molt completa, que actua com a punt de referència pels demandants de totes les comarques de Catalunya.

Paral·lelament, la població en edat universitària ha anat disminuint a partir de mitjans de la dècada dels anys 90, tot produint també un descens conseqüent en el nombre d'alumnes matriculats de la UdL. Tanmateix, la poca demanda singular d'estudis de la UdL envers altres universitats catalanes esdevé un punt feble en l'intent

⁷ Llei 34/1991, de 30 de desembre, de creació de la Universitat de Lleida.

d'atraure el màxim d'estudiants lleidatans a la UdL (Del Olmo, 2009), tot entenent-la com a institució de referència del territori. Així, l'entrada en vigència de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) dóna una nova rellevància a determinades titulacions amb una reformulació de continguts, metodologia i programes de suport acadèmic que ha comportat en alguns casos l'augment de la durada d'alguns graus. I en tot cas, també ha estat una oportunitat per implantar nous estudis de grau a la UdL, juntament amb l'afavoriment d'un increment demogràfic que, segons es demostra en les demandes dels futurs estudiants universitaris, tenen un volum de demanda creixent per la seva consolidació (Bellet, 2010), i conjuntament amb una nova oferta de màsters que ha d'anar lligada a les necessitats del territori i la societat, atès el seu marcat caràcter territorial.

Segons les dades elaborades per l'IDESCAT, el curs 2012-2013 s'ha incrementat un 34,02% el nombre d'alumnes matriculats a la UdL respecte del curs 2009-2010. Especialment significatiu ha estat l'augment basat en la progressiva implantació de la nova oferta formativa de graus. Aquest creixement absolut d'alumnes en aquest període també ha suposat un increment del nivell de cobertura de la demanda a la UdL, tot assolint un 92% en el curs 2011-2012, cosa que representa quatre punts percentuals més que el curs 2009-2010 segons l'informe Fundación Conocimiento y Desarrollo 2012. L'augment del nombre d'alumnes matriculats es produeix pràcticament en la totalitat de les universitats catalanes.

Taula 1. Evolució d'alumnes matriculats a les universitats catalanes

Alumnes matriculats. Per universitats	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
	(1)			
Sistema universitari públic	157.711	203.812	203.246	197.606
U. Barcelona	39.028	50.782	49.227	48.318
U. Autònoma de Barcelona	28.358	35.233	35.492	35.583
U. Politècnica de Catalunya	23.997	29.714	29.922	28.888
U. Pompeu Fabra	7.642	10.812	11.652	12.137
U. Girona	9.047	12.621	13.060	13.660
U. Lleida	6.375	8.689	8.578	8.544
U. Rovira i Virgili	9.154	11.819	11.784	11.922
U. Oberta de Catalunya	34.110	44.142	43.531	38.554
Sistema universitari privat	18.041	23.873	22.153	22.309
U. Ramon Llull	9.089	13.547	12.401	12.045
U. Vic	4.896	5.798	5.260	5.437
U. Internacional de Catalunya	2.327	3.351	3.247	3.425
U. Abat Oliba CEU	1.729	1.177	1.245	1.402
Total	175.752	227.685	225.399	219.915

(1) No s'hi inclouen els màsters oficials ni doctorats.

Font: Departament d'Economia i Coneixement. Secretaria d'Universitats i Recerca

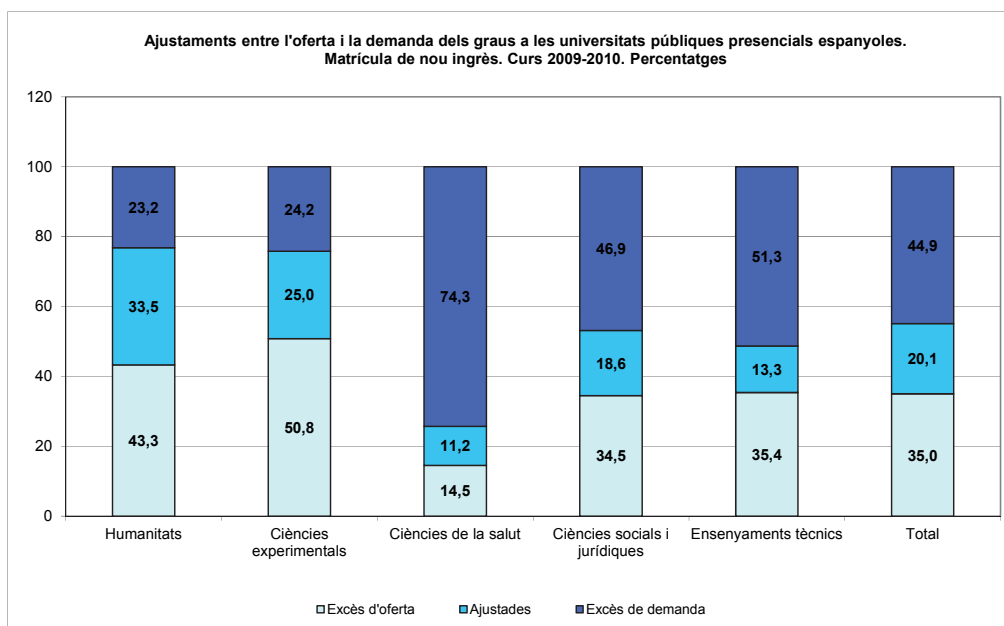
Malgrat aquests increments d'alumnat en els últims cursos, una de les premisses de la UdL és la consolidació d'una oferta coherent i arrelada al territori, que assumeixi unes sinergies amb la societat civil lleidatana, que alhora pugui dinamitzar el territori tot actuant de motor del creixement econòmic del seu entorn amb formació, recerca, transferència tecnològica i prestació de serveis segons el Pla Estratègic de la UdL 2013-2016. Per això es important tenir en compte els factors que condueixen els alumnes a l'elecció d'uns estudis dins la UdL.

A més, segons afirma el rector Joan Viñas al pròleg de la publicació La Universitat de Lleida, història i present (Barrull et al,

2009), la UdL ha de donar resposta a les diferents demandes de les comarques de Lleida, amb la complexitat que correspon a una societat moderna, i ha d'insistir en el fet que s'ha de millorar l'actual oferta formativa i també la qualitat docent i investigadora.

Dins l'Informe de l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (Fundación BBVA, 2012), s'afirma com una de les mancances de la Universitat espanyola l'escassa flexibilitat de l'oferta que provoca desajustos de oferta i demanda. Així, els àmbits d'estudi de les Humanitats i Ciències Experimentals mostren un percentatge major d'ajustament entre l'oferta i la demanda, i per altra banda en els estudis de Ciències de la Salut, s'hi observa un baix ajustament de les dues funcions, en obtenir un excés de demanda causat en gran part per l'elevat volum de peticions a estudis de Medicina i Infermeria, segons s'aprecia en el següent gràfic.

Gràfic 1. Oferta i demanda a les universitats públiques espanyoles segons àmbits d'estudis universitaris

Font: Fundació BBVA-Ivie.

Un dels eixos d'aquest estudi és la configuració de la demanda d'estudis universitaris dels estudiants preuniversitaris de segon de Batxillerat de la província de Lleida, que en aquest cas s'entén per tots els demandants d'estudis universitaris d'aquesta demarcació territorial que sol·liciten plaça en una de les universitats públiques catalanes més de la Universitat de Vic (UVIC), mitjançant el sistema de la preinscripció universitària gestionada pel Consell Interuniversitari de Catalunya que canalitza les peticions i atorga les places en funció de la nota de tall obtinguda en el Batxillerat i en la prova d'accés.

L'anàlisi empírica a partir d'un qüestionari proposat als alumnes de segon de Batxillerat de la província de Lleida, ha de permetre treure'n unes conclusions respecte a les variables explicatives que determinen la decisió dels demandants lleidatans d'optar a uns estudis oferts per la UdL o bé a uns altres que no conformen l'oferta de titulacions d'aquesta universitat i en quina intensitat influeix cada variable. Així, aquest anàlisi es realitza per observar i determinar el comportament de la demanda d'educació universitària a la Terres de Lleida en funció de la oferta de titulacions de la UdL.

Tanmateix, l'entrada en vigència del districte únic universitari a nivell estatal⁸ el curs 2000-2001 reconsidera el mapa d'estudis universitaris espanyol atès que facilita la mobilitat entre diferents comunitats autònomes i les seves corresponents universitats. Aquesta modificació provoca moviments de demanda en funció de l'oferta de titulacions, notes de tall i atracció per prestigi d'una determinada Universitat. En aquesta situació, la Universitat de Lleida

⁸ Reial Decret 69/2000 de 21 de gener, pel qual es regulen els procediments de selecció per a l'ingrés en els centres universitaris dels estudiants que reuneixen els requisits legals necessaris per a l'accés a la Universitat.

ha redefinit la seva oferta per tal d'ajustar-la a la seva demanda. Així, segons l'informe de Fundación y Desarrollo de l'any 2009, la UdL tenia una cobertura de demanda respecte a l'oferta formativa de titulacions situada en el 88%, i en el costat oposat hi trobem la Universitat de Barcelona, amb un coeficient del 127,67% de cobertura de l'oferta.

A partir de la descripció de la demanda universitària a la UdL respecte l'alumnat que hi accedeix per primera vegada des de l'educació postobligatòria (segon curs de Batxillerat), cal extreure els condicionants que configuren aquesta demanda com són:

- l'accés a uns estudis univèrstaris està determinat per la modalitat de Batxillerat cursada
- la demanda segueix un procés de decisió en funció de comarques de procedència de l'alumne.
- l'elecció d'estudis en funció de la seva qualitat ocupacional, esdevé un element més que el demandant processa inconscienment
- la manca d'oferta de places en determinades titulacions exerceix com a motiu de limitació en la demanda.

L'objectiu bàsic del treball de recerca és analitzar el procés d'elecció d'estudis universitaris que oferta la UdL i quins factors hi tenen més influència en aquesta decisió per part dels potencials demandants lleidatans. A més d'establir com es distribueix aquesta demanda territorialment, l'estudi es fonamenta en la realització d'un qüestionari a la població d'estudiants que està matriculada a segon curs de Batxillerat a la província de Lleida amb una representació proporcionada de cada comarca. Així mateix, es definirà la relació d'elecció d'estudis amb la seva qualitat ocupacional d'acord amb les

dades obtingudes per l'AQU (Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya), respecte el grau d'inserció, adequació i satisfacció dels graduats universitaris a Catalunya.

En el cas de la UdL, s'haurà de perfilar les possibles millores per captar aquesta demanda potencial d'estudiants lleidatans que opten a cursar estudis universitaris. Respecte a aquesta qüestió, el Pla estratègic de la UdL 2013-2016 esdevé una eina important per a la recerca d'accions a emprendre per potenciar la demanda d'estudis cap a aquesta Universitat que pugui donar sortida a expectatives personals i professionals en un futur, i que han de ser les bases per millorar la percepció que en tenen els futurs demandants d'estudis universitaris.

L'estudi estableix una sèrie de variables explicatives de la demanda universitària a la província de Lleida i, en concret, en funció de l'oferta de titulacions de la UdL. En aquest sentit els resultats de l'estudi són una eina per donar lloc a una planificació de l'oferta formativa de la UdL per tal d'obtenir els paràmetres de comportament dels futurs estudiants universitaris de la zona de influència d'aquesta Universitat.

Es planteja des d'un punt de vista analític, els aspectes que poden condicionar l'elecció d'estudis de les diferents titulacions de la UdL a què opten els estudiants que cursaven segon de Batxillerat a la província de Lleida el curs acadèmic 2010-2011 i que optaven a la inscripció a la matrícula universitària per al curs 2011-2012.

Dins els diferents models d'estudi de la demanda d'educació s'ha optat per la utilització d'un model mitjançant l'anàlisi dels seus factors explicatius, segons la investigació de Mora (1988), on planteja l'estudi de la demanda enfocat en dues vessants: un d'estructural i un altre de forma analítica, tot modelitzant unes variables exògenes de la demanda d'educació superior dins el marc

d'uns factors demogràfics, econòmics, socials i familiars, individuals i institucionals.

Per la seva banda, Modrego (1987) va estudiar el comportament de la demanda universitària a la província de Biscaia en el sentit de realitzar estudis superiors o no i l'elecció entre cicle curt o cicle llarg, en aquesta província, a partir d'una mostra aleatòria del cens de població i habitatges de l'any 1981 tot utilitzant les variables independents de sexe, estatus socioeconòmic, i de mercat laboral. Es va obtenir com a resultats una correlació positiva entre demanda d'educació superior i millor situació econòmica de la llar. Aquesta és més intensa en el cas de les dones. Tan mateix, també es va observar que el mercat laboral no exerceix influència sobre l'adquisició d'estudis universitaris.

Per tant, el plantejament del problema en aquest treball és com es materialitza la demanda d'estudis a la UdL entre els futurs estudiants de les comarques lleidatanes, la qual propicia que un determinat nombre de demandants opti per escollir titulacions en una altra Universitat, encara que la UdL ofereixi aquestes mateixes titulacions.

De Miguel (1994) afirma que l'elecció d'estudis universitaris és un dels esdeveniments més significatius en la vida d'una persona, i que es realitza en condicions no idònies com, per exemple, la falta de informació, l'absència d'orientació educativa, condicionants d'oferta d'estudis en el lloc de residència o limitacions de *númerus clausus*.

Cada any, en el moment de plasmar en la preinscripció universitària l'elecció d'estudis dels futurs estudiants, en aquest cas pel que fa als demandants lleidatans, es produeix la incertesa de si l'oferta de places serà coberta per la demanda. Així, hi ha titulacions

que veuen cobertes les seves places i altres que la seva taxa de cobertura no arriba al 30%.

En aquest ordre de coses, adquireix importància el problema del comportament dels demandants davant l'oferta formativa universitària, i quins factors tenen una influència en la presa de decisions sobre els estudis a cursar. Per això, l'anàlisi de la informació recollida mitjançant un qüestionari als futurs demandants aportarà a la planificació de l'oferta unes dades fefaents per dissenyar accions o modificacions sobre aquesta i a més, permetrà construir un model de distribució de la demanda de la UdL.

D'altra banda, l'estudi dels factors socioeconòmics i de característiques individuals dels estudiants de secundària dóna instruments per traçar un perfil d'estudiant que accedeix a estudis universitaris, el qual en sí mateix condiona la demanda.

Un cop situats els objectius d'aquest estudi, cal definir en el següent apartat el marc legal del sistema educatiu espanyol amb la seva pròpia evolució històrica, atès que se'n desprenen uns condicionants que els demandants d'estudis universitaris han de tenir present.

1.2. El dret a l'educació en el sistema educatiu espanyol

En la conjuntura dels futurs estudiants universitaris per tractar la seva presa de decisions respecte als seus estudis universitaris, és necessari descriure el sistema educatiu espanyol atès que la configuració de l'itinerari formatiu preuniversitari pot condicionar la seva futura elecció (Cañabate, 1998).

Dins la Constitució espanyola de 1978 (CE), trobem l'article 27.1 i l'article 149.1, en els apartats 1.1,1.18 i 1.30, que determinen el desenvolupament del sistema educatiu.

A partir de 1978, la CE estableix un nou model d'Estat i de Govern que incideix en tots els àmbits, inclòs el social. I, per tant, té repercussions importants en la concepció de l'educació i més en concret, en la seva plasmació en el seu sistema educatiu.

Abans de la transformació d'Espanya en un Estat democràtic i de dret, el sistema educatiu vigent en l'últim terç del segle XX estava regulat per la Llei 14/1970, de 4 d'agost, general d'educació i finançament de la reforma educativa, coneguda també com Llei General d'Educació (LGE).⁹

L'any 1975 s'inicia la transició política espanyola, quan el país va passar de ser un Estat autoritari a democràtic, i que va culminar en la promulgació de l'actual Constitució.

La LGE ja no era útil per a la nova societat, atès que els seus fonaments eren escassament democràtics i, a més, la dinàmica sociopolítica, econòmica i educativa que el canvi va generar en la societat espanyola exigia un nou marc educatiu.

No s'havia abordat la reforma global que ordenés el conjunt del sistema educatiu, que adaptés la seva estructura i funcionament a les grans transformacions produïdes a Espanya des dels anys setanta.

⁹ Embid (1983) va afirmar: *“La Ley General de Educación de 4 de agosto de 1970 representó, sin duda, un alto en el camino concediendo al Estado potestades importantes sobre la educación que, incluso, llegaba a definirse como servicio público fundamental (art. 3) si bien los poderes de la Iglesia limitaban ese derecho docente del Estado que tan dificultosa y tardíamente nacía (o renacía) en comparación con la Europa Occidental y se concede al Estado en el plano educativo facultades en modo alguno subsidiarias.”*

El nou marc de l'actual sistema educatiu, així com les seves característiques, estructura i organització de l'ensenyament es va fonamentar, jurídicament, en la CE de 1978 i en les lleis orgàniques que desenvolupaven el dret a l'educació.

També cal esmentar que Espanya va passar de ser un Estat centralista a convertir-se en un Estat de les autonomies, on aquestes aniran assumint progressivament competències del Govern en diverses matèries, entre les quals es trobaven les d'educació.

Malgrat que aquestes comunitats autònomes disposaven de plena competència per desenvolupar el sistema educatiu en el seu àmbit de gestió, s'opta constitucionalment per un únic sistema educatiu per al conjunt de l'Estat, la qual cosa obligava a una forma de funcionament especial.

Els sistemes educatius desenvolupen funcions essencials per a la vida dels individus i de les societats. Les possibilitats de desenvolupament harmònic de les persones i les societats van lligades a l'educació que reben.

L'objectiu primer i fonamental de l'educació és el de proporcionar als nens i joves una formació plena que els permeti conformar la seva pròpia identitat, així com construir una concepció de realitat que integri, a la vegada, el coneixement i la seva valoració ètica i moral.

Aquesta formació plena ha d'anar dirigida al desenvolupament de la seva capacitat per exercir, de forma crítica i en una societat plural, la llibertat, la tolerància, la igualtat i la solidaritat.

A partir de la promulgació de la CE de 1978, les lleis orgàniques que desenvolupen el seu article 27 i, especialment, la Llei orgànica general del sistema educatiu (LOGSE) promulgada l'any 1990, es converteixen en els instruments essencials de la reforma educativa que el país necessitava als anys 80.

Amb la consecució d'objectius tan bàsics com l'ampliació de l'educació obligatòria, que es va portar fins als setze anys, edat mínima legal d'incorporació al treball, en condicions d'obligatorietat i gratuïtat i amb la reordenació del sistema educatiu, es van establir ensenyaments de règim general i especial.

Tanmateix, la prestació a tots els ciutadans d'un ensenyament secundari obligatori, amb la reforma profunda de la formació professional i una vocació de la millora de la qualitat educativa.

El sistema educatiu espanyol no es regula, en tots els seus extrems, de forma homogènia en totes les comunitat autònomes.

Així, l'Administració central de l'Estat estableix unes normes bàsiques que han de ser respectades per les administracions autonòmiques per salvaguardar l'homologació del sistema educatiu comú, l'equivalència de titulacions que s'atorguen en qualsevol punt del país i, especialment, la igualtat d'oportunitats educatives i la qualitat de l'educació a les quals tenen dret tots els ciutadans espanyols.

A partir d'aquestes normes bàsiques, cada comunitat autònoma realitza un desplegament del seu contingut curricular adaptat en funció de la seva pròpia realitat social amb necessitats específiques, condicionants geogràfics o econòmics, diferents situacions polítiques, culturals, i socials.

D'aquesta forma, es possibilita l'adequació de la norma a les especificitats de cada comunitat autònoma i, per tant, s'afavoreix aconseguir uns millors resultats de la població a qui es dirigeix.

Espanya adopta un sistema democràtic de Govern que obliga a prendre decisions en el funcionament del sistema educatiu que siguin coherents amb les seves exigències.

En aquest sentit, la democràcia reconeix de forma explícita la legitimitat de les diferents ideologies que conviuen en una mateixa

societat, plantejament que obliga els centres escolars a adequar els seus projectes institucionals a les característiques de l'alumnat, de manera que puguin donar resposta coherent a les necessitats i capacitats de cadascun.

Aquesta adequació fa referència a les decisions que pot prendre cada Administració autonòmica de forma autònoma en els àmbits curriculars, organitzatius i econòmics dels centres sostinguts amb fons públics.

D'altra banda, difícilment l'Administració educativa podrà atendre la pluralitat d'ideologies, cultures, i formes de ser que tenen cabuda en la comunitat educativa d'un centre.

Així, el model de funcionament educatiu s'ha establert tot prenent com a base l'article 27 de la Constitució i en la publicació de lleis reguladores bàsiques del sistema educatiu, i després cada comunitat autònoma regularà amb plenes competències en matèria d'educació en el seu territori de gestió.

Un altre aspecte que cal especificar és que la CE de 1978 incorpora tant el dret a l'educació, com la llibertat d'ensenyament. Així, en les constitucions històriques, com la de 1931, només es reconeixia el dret a fundar institucions educatives i l'obligatorietat de l'ensenyament primari.

Durant el debat de la CE de 1978 es van establir dues corrents a l'hora de redactar el seu article 27: una de liberal i una altra d'esquerres, que van conduir a una redacció ambivalent d'aquest article, i que reflecteix un treball molt consensuat per totes dues bandes.

Per una banda, es reconeix un dret de llibertat d'ensenyament i, per una altra, es reconeix un dret prestacional a l'educació. Malgrat tot, en ser molt àmplia l'habilitació del legislador per a què desenvolupi aquests drets reconeguts, es van produir debats aspres

a les Corts Generals en les lleis reguladores d'aquests drets entre les dues corrents anomenades abans i posteriorment impugnades al Tribunal Constitucional.

Així, la Llei 5/1980 de 19 de juliol, de l'estatut dels centres docents (LOECE) va ser impugnada i va estar derogada parcialment per la sentència del Tribunal Constitucional 5/1981 de 13 de febrer.

Aquesta llei educativa va ser la primera que es va desenvolupar constitucionalment, on els seus articles 15, 18 i 34 reconeixien el dret dels propietaris dels centres educatius a establir un ideari.

El Tribunal Constitucional va admetre la constitucionalitat d'aquests articles i va considerar que el dret reconegut a l'article 27.6 de la CE incloïa el de dotar de caràcter propi el centre educatiu.

També va ser impugnada la Llei reguladora del dret a l'educació 8/1985 de 3 de juliol (LODE), tot modificant parcialment la sentència del Tribunal Constitucional 77/1985 de 27 de juny. En ambdós casos es va mantenir la llibertat discrecional del legislador, però també es va fixar uns límits d'acord amb un model concret.

La Llei orgànica general del sistema educatiu 1/1990, de 3 d'octubre (LOGSE), va completar la LODE, i posteriorment es va regular la Llei orgànica de la qualitat de l'educació 10/2002 de 23 de desembre (LOCE), que no va arribar a implantar-se a causa del canvi de govern de l'Estat a l'any 2004, i la qual derogava la Llei 1/1990 LOGSE, i parcialment la Llei 8/1985 LODE.

La Llei orgànica 2/2006 de l'educació, de 3 de maig (LOE), que va derogar la LOCE de l'any 2002 sense haver-se implantat aquesta definitivament en haver-hi un calendari dilatat d'execució de la nova norma.

Per entendre l'abast de l'article 27 de la CE, també cal veure el tema des del punt de vista internacional en els diferents tractats,

com per exemple l'article 26.3 de la Declaració dels Drets Humans de 10 de novembre de 1948; l'article 13.3 del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals de 19 de novembre de 1966 i el Conveni Europeu de Drets Humans de 4 de novembre de 1950.

La Constitució espanyola dóna una protecció més forta al dret a l'educació que els anteriors preceptes internacionals.

La titularitat del dret a l'educació s'estén a nacionals i estrangers, i així ho confirma la Llei 4/2000 de 11 de gener sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social en el seu article 9 reconeix el dret a l'educació als menors de divuit anys, i no exigeix per a la seva prestació l'autorització d'estada o residència a Espanya per poder-lo exercir.

Per contra, l'article 21 de la LODE restringeix la potestat per crear centres docents al fet de tenir la nacionalitat espanyola.

El dret a l'educació presenta una innegable naturalesa prestacional reforçada amb la declaració de gratuïtat i obligatorietat de l'ensenyament bàsic.

Els poders públics vénen obligats a facilitar un lloc escolar dins l'ensenyament obligatori. Si bé aquests límits de l'edat d'escolarització poden variar, la tendència és a escolaritzar a partir dels tres anys d'edat; en establir la llei orgànica LOCE de 2002, la gratuïtat de l'educació infantil dels 3 als 6 anys, però no s'imposa la seva obligatorietat. Per tant, l'edat obligatòria d'escolarització queda marcada dels 6 anys fins als 16 anys, que inclou l'Educació Primària i l'Educació Secundària Obligatòria.

El Tribunal Constitucional, segons la sentència 86/1985 de 10 de juliol, accentua el caràcter de dret de llibertat del dret a l'educació, en considerar la seva dimensió de tipus prestacional derivada de l'article 27.4 de la Constitució espanyola de 1978 i no de l'apartat 1 del mateix article.

La doctrina espanyola aposta per interpretar el dret a l'educació, juntament amb l'obligatorietat i gratuïtat de l'ensenyament bàsic, en establir el dret a un lloc escolar gratuït en l'ensenyament obligatori.

El Tribunal Europeu de Drets Humans ha donat el dret d'accés en condicions d'igualtat de la llibertat negativa, proclamada a l'article 2 del Protocol Addicional 1r de 20 de març de 1952, si existeix un sistema públic d'educació. La diferència amb la CE de 1978 és que aquesta imposa un sistema públic d'educació.

A l'article 27.3 de la Constitució espanyola de 1978 es garanteix el dret dels pares que els seus fills rebin formació religiosa i moral que estigui d'acord amb les seves pròpies conviccions.

És una garantia, sobretot en els col·legis públics, i es manifesta en l'organització de l'assignatura de religió i l'assignatura alternativa. Tal com ha expressat el Tribunal Constitucional (sentència 5/1981), la prestació ha de ser ideològicament neutral, allunyada de l'adoctrinament, i hi contribueix a aconseguir-ho la llibertat de càtedra.

La regulació conjunta del dret a l'educació i la llibertat d'ensenyament va venir determinada pel debat i posterior acord entre les forces d'esquerra i de la dreta parlamentària en el debat constituent (Embid,1983).

La redacció definitiva de l'esmentat article 27 va produir una lluita d'interessos entre el PSOE, que predicava un model d'escola única pública i laica; i un altre propiciat per la UCD, amb una llibertat d'ensenyament, i d'elecció de centre docent i, per tant, llibertat per a la creació de centres docents i dotar-los d'un ideari propi.

Els dos partits polítics varen cedir en les seves pretensions, i així els centristes van renunciar a una referència concreta a l'ideari o a la llibertat de direcció dels centres docents, i els socialistes van

admetre un model mixt amb centres estatals públics i centres d'iniciativa social que podien rebre finançament públic.

Després d'una primera regulació dels centres docents amb la LOECE (1980), hi va haver una segona regulació respecte al dret a l'educació a la LODE l'any 1985: en aquest cas prioritza la llibertat de càtedra que no la creació de centres i així en el seu article 3 estableix:

“el professorat, en el marc de la Constitució, té garantida la llibertat de càtedra. El seu exercici s'orientarà a la realització de les finalitats educatives, de conformitat amb els principis establerts en aquesta llei.”

La LODE no preveu que el professorat hagi de respectar l'ideari del centre.

En el seu article 22, s'admet la possibilitat de dotar el centre de caràcter propi, tot respectant el que estableix en el títol preliminar de la LODE, i el marc de la Constitució.

El Tribunal Constitucional aclaria els termes “caràcter propi” anomenats a la LODE, tot atenent el recurs d'inconstitucionalitat presentat per Aliança Popular.

La LOGSE aborda una reforma global del sistema educatiu tot adaptant-lo a les transformacions de la societat en el final del segle XX.

Així, en el seu preàmbul, estableix la igualtat de tots els espanyols davant el contingut essencial del dret a l'educació, i la necessitat que els estudis per obtenir les diferents titulacions siguin de validesa general amb uns requisits mínims preestablerts.

Aquesta llei dels anys noranta va provocar un descens de la qualitat educativa i, en general, una taxa més elevada de fracàs escolar.

També es va disminuir l'autoritat dels professors d'ensenyament primari i secundari, tot augmentant els actes d'indisciplina de l'alumnat i es va afavorir el pas automàtic d'un curs a un altre malgrat tenir suspeses diverses matèries.

Per corregir aquest efecte i detectar les mancances d'aprenentatge, es van instaurar les proves de competències bàsiques a primària i secundària, però tampoc s'ha solucionat totalment el problema del fracàs escolar.

En aquest context, va arribar al poder el Partit Popular, que va intentar fer una reforma del sistema educatiu.

Però en la primera legislatura de Govern (1996-2000) no es va aprofundir a prendre reformes de profunditat, només en destaca el Decret d'Humanitats que unificava els continguts humanístics i la seva distribució horària en tot el territori espanyol, ja que la descentralització de competències en educació va fer variar d'una comunitat autònoma a una altra la càrrega lectiva i els continguts.

En canvi, a la segona legislatura del Partit Popular (2000-2004) es va emprendre dues lleis educatives importants de reforma del sistema educatiu. Una, la LOCE (Llei orgànica de la qualitat a l'educació) de l'any 2002, amb la intenció de marcar uns criteris més estrictes per promocionar de curs.

I l'altra llei va ser envers la Formació Professional i les qualificacions professionals, que va esdevenir una enumeració de propòsits a realitzar per tal de millorar la formació professional del nostre país, i intentar aproximar les titulacions i capacitats professionals al món productiu real lligat a les competències professionals.

Així, va crear un sistema nacional de les qualificacions professionals que neixia, tant per donar resposta a les noves professions, com per actualitzar les professions existents a les

demandes del mercat laboral. Amb l'arribada al poder del Govern central del PSOE l'any 2004, es va paraitzar el calendari d'aplicació de la LOCE, aquest va provocar que no entressin en vigència molts dels seus apartats.

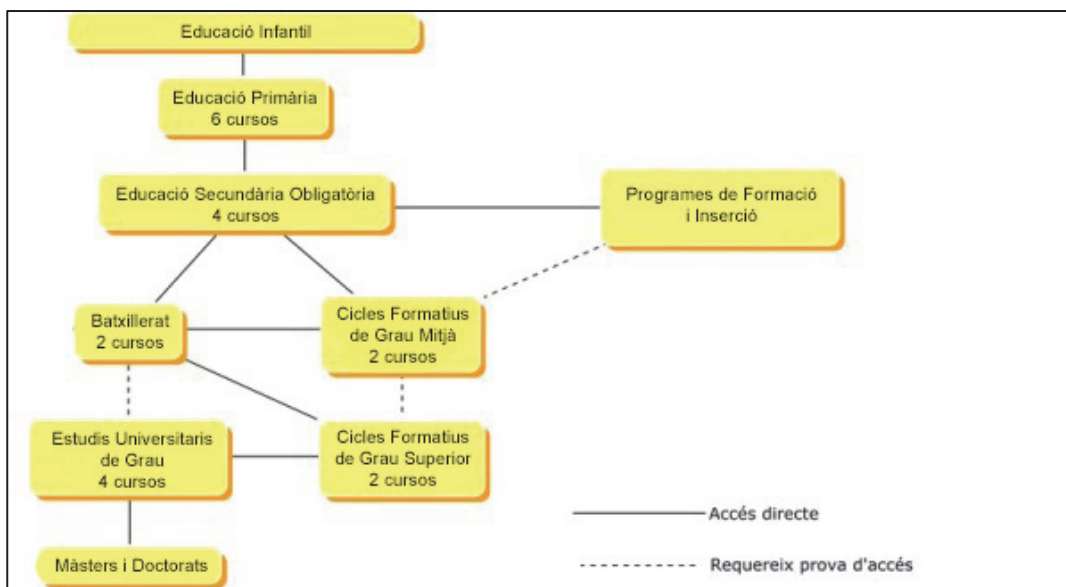
A l'any 2006, el nou Govern va legislar la Llei orgànica de l'educació (LOE), que va suposar mantenir la mateixa estructura educativa que a la Llei orgànica general del sistema educatiu (LOGSE), però va fixar noves flexibilitats d'accés al sistema educatiu de persones que en van sortir per diversos motius i va introduir controls d'avaluació docent i de centres al sistema educatiu.

A l'any 2013, amb el canvi de govern del Partit Popular, es realitzar una nova modificació de la normativa educativa amb l'aprovació de la LOMQE¹⁰ (Llei orgànica per la millora de la qualitat educativa), la qual té un calendari d'aplicació que s'allarga fins el curs 2016-2017.

En el següent quadre podem observar com està representat actualment el sistema educatiu a Catalunya i les connexions entre les diferents etapes educatives.

¹⁰ La Llei 8/2013 de 9 de desembre, per la millora de la qualitat educativa (BOE número 295, 10-12-2013) modifica la LOE (2006).

Quadre 1. Organització del sistema educatiu a Catalunya

Font: Elaboració pròpia

Un altre aspecte dins l'educació és la llibertat de càtedra del professorat, que, després de la seva consagració a l'article 20 de la Constitució espanyola, ha quedat fixat el seu concepte amb la sentència 5/1981 del Tribunal Constitucional de 13 de febrer, que resol el recurs d'inconstitucionalitat contra la LOECE, presentat per l'oposició socialista i, segons s'hi indica la llibertat de càtedra és una de les conseqüències del reconeixement constitucional de la llibertat d'ensenyament, i és considerada una llibertat davant l'Estat, ja que exerceix com a límit dels poders públics en la seva funció de control i inspecció del sistema educatiu.

El Tribunal Suprem, en la seva sentència número 110 de 16 de desembre de 1985, amplia aquest concepte com "el dret a transmetre opinions, dret que forma part de la llibertat d'expressió".

Per la jurisprudència constitucional, estem davant un dret individual de llibertat i implica la prohibició de censura prèvia i a haver-hi ideologies preexistents a l'Estat.

A Espanya, a diferència d'altres estats europeus, es concedeix també aquesta llibertat al professorat no universitari, tot atenent als debats constitucionals realitzats en el moment de la redacció d'aquest article.

L'article 27.9 de la CE preceptua que els poders públics ajudaran els centres docents que la llei estableixi.

D'aquesta forma, s'oficialitza el règim de concerts a centres privats mitjançant ajuts de fons públics com a compensació al servei públic que desenvolupen, i reconeixen la llibertat de creació de centres educatius, que inclou el dret a establir un ideari educatiu segons el Tribunal Constitucional, tot entrant en connexió amb l'article 38 de la Constitució espanyola sobre la llibertat d'empresa.

El desplegament normatiu del dret constitucional a l'educació ha d'atendre situacions duals o contraposades com:

- Dret a l'educació (art. 27.1a) / Llibertat d'ensenyament (art. 27.1b).
- Dret dels pares a triar la formació religiosa i moral oportuna per als seus fills (art. 27.3) / Responsabilitat dels poders públics d'una programació general de l'ensenyament per assegurar un lloc escolar a tots els ciutadans (art. 27.5).
- Ajuda als centres docents (art. 27.9) / Intervenció dels pares, professorat i alumnes en el control i gestió dels centres (art. 27.7).

En l'harmonització d'aquests principis constitucionals ha contribuït la LODE en intentar respectar l'esperit constitucional i en garantir el pluralisme polític i l'equitat.

Envers l'educació universitària, la CE, en el seu article 27.10, reconeix l'autonomia universitària, i li atorga la categoria de dret

fonamental. La Llei de Reforma Universitària (LRU) de 1983, trenca amb l'anterior configuració de la gestió centralitzada de les universitats a Espanya i assumeix l'autonomia universitària basada a ser una garantia institucional de la llibertat acadèmica, és a dir, la llibertat d'ensenyament, i d'investigació davant tot tipus d'ingerències externes (Huertas, Agudo, 2003).

La Llei orgànica 6/2001, d'Universitats estableix que:

“l'activitat de la Universitat, així com la seva autonomia, es fonamenten en el principi de llibertat acadèmica, que es manifesta en les llibertats de càtedra, de investigació i d'estudi”.

En contrapartida a l'autonomia universitària hauria d'assumir un risc i unes responsabilitats inherents a la facultat de decisió i a la llibertat d'actuar (Porta, Lladonosa, 1998).

Després de desenvolupar el dret de l'educació en el context del sistema educatiu espanyol, ens cal fer esment a la forma d'accés dels demandants a la Universitat, en relació al procés per a la gestió de les places ofertades per les diferents universitats públiques catalanes.

1.3. L'accés a la Universitat

En un primer moment, cal identificar en quin context institucional es desenvolupa l'accés a la Universitat per part dels demandants universitaris. L'estructura del propi sistema d'ensenyament universitari, així com els condicionants que hauran d'assumir els futurs estudiants universitaris, són cabdals per entendre el seu comportament en l'elecció d'una titulació en una institució universitària determinada.

Per això, cal aprofundir com s'estructura el sistema universitari espanyol, quina oferta formativa té la UdL, i com es gestiona la demanda anual de les places universitàries públiques de Catalunya, mitjançant el procés de preinscripció universitària.

1.3.1. El sistema universitari espanyol

Actualment l'organització dels ensenyaments universitaris espanyols està culminant el procés d'adaptació a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), el qual modifica les titulacions ofertes per les diferents universitats espanyoles, tot donant una autonomia a cada universitat per desenvolupar noves titulacions.

La Universitat espanyola té el marc regulador en la Llei 6/2001 de 21 de desembre i modificada per la Llei 4/2007, de 12 d'abril, a partir de la Constitució espanyola de 1978, on s'estableix en el seu article 27 l'autonomia de les universitats espanyoles tot garantint la llibertat de càtedra, d'estudi i d'investigació, així com l'autonomia de gestió i administració dels seus propis recursos. Les universitats assumeixen un paper important en el desenvolupament cultural, econòmic i social de la societat i, per això se les ha dotat d'un marc legal amb autonomia per dur a terme aquesta tasca amb capacitat de lideratge i estratègies pròpies.

Els canvis que han tingut lloc en els últims trenta anys en la societat democràtica espanyola han comportat l'augment significatiu de l'alumnat en les universitats. Segons Rahona (2008), s'ha vist multiplicat per 2,4 vegades l'alumnat matriculat en el curs 1999-2000 envers els matriculats en el curs 1979-1980. Aquest increment ha estat possible gràcies a la generalització dels centres d'estudis universitaris en totes les capitals de província espanyoles. D'aquesta manera, s'ha obtingut una rebaixa en el cost privat dels estudis, per

part dels estudiants, i al mateix temps un augment en l'atorgament dels ajuts a l'estudi, fruit de l'increment de despesa pública en educació. Malgrat tenir detractors aquesta política de dispersió geogràfica d'estudis universitaris, en al·legar la pèrdua de valor de l'economia d'escala que produeix la Universitat, amb un encariment del cost per alumne.

Aquesta generalització dels estudis universitaris s'ha vist acompanyada de la voluntat de les institucions públiques de promoure i garantir la qualitat de les universitats, així com dels seus títols i plans d'estudi oficials que puguin donar resposta a la societat.

De Miguel (1990) es planteja una sèrie de dubtes respecte de si aquest increment d'alumnat universitari anirà en detriment de la qualitat de l'ensenyament i del principi d'igualtat d'oportunitats.

Una de les eines per potenciar la qualitat de les universitats i la seva acreditació és la creació a l'any 2001 (malgrat inicia les seves activitats l'any 2003), de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA) amb les funcions de vetllar per l'assoliment d'uns objectius mínims en l'organització dels ensenyaments universitaris.

Arran de la implantació de l'EEES, es modifica l'organització dels ensenyaments universitaris i queden configurats en: grau, màster i doctorat.

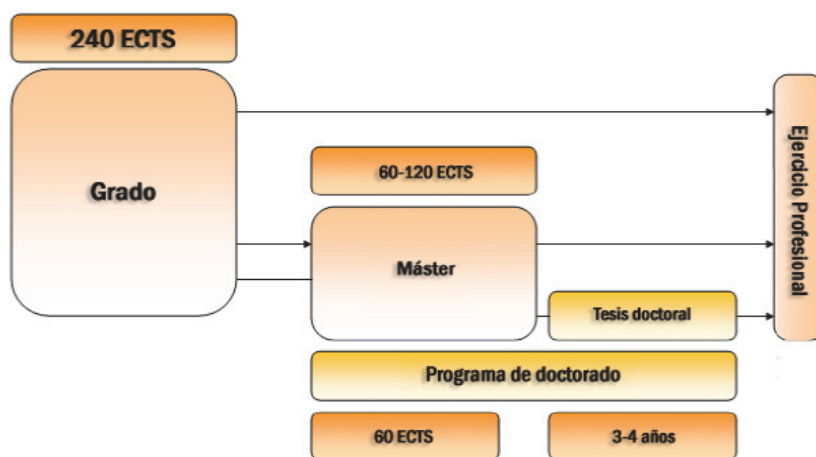
L'objectiu dels estudis de grau es basa a proporcionar una formació universitària en la qual s'integri harmònicament les competències genèriques, com les transversals, que possibiliten una orientació professional per a una integració en el mercat de treball.

En un segon nivell, s'hi troben els estudis de màster, amb uns objectius més específics orientats a un aprofundiment intel·lectual que doni lloc a un desenvolupament acadèmic disciplinari, interdisciplinari, d'especialització, i de formació professional

avançada. El seu programa ha de tenir un ajustament flexible que permeti accedir-hi des de diferents perfils acadèmics diferents.

Quant al nivell de doctor, s'hi accedeix des de la formació d'un màster, o des d'estudis de grau amb una durada mínima de 300 crèdits (ECTS), que consistirà en l'elaboració i defensa d'una tesi doctoral que haurà de contenir uns resultats originals d'una investigació.

Quadre 2. Organització de l'ensenyament universitari segons l'Espai Europeu d'Educació Superior¹¹

Font: Ministeri d'Educació, Cultura i Esports

1.3.2. L'oferta anual de places universitàries a Lleida

Un dels condicionants inicials de la demanda d'educació universitària és l'oferta de places universitàries que realitzen les diferents institucions en funció d'un mapa de titulacions, que li correspon al Consell Interuniversitari de Catalunya que anualment estableix l'oferta amb les places per a cadascuna de les universitats

¹¹ El Reial Decret 43/2015, de 2 de febrer, flexibilitza la càrrega lectiva dels títols de Grau al donar llibertat a les universitats per establir títols de grau d'entre 180 i 240 crèdits.

públiques catalanes. Aquesta oferta motiva una primera limitació a les expectatives de petició d'estudis per part dels futurs estudiants, tal com estableix Cañabate (1998), el qual anomena "efecte autocensura" el fet de provocar en els demandants una predisposició en prendre una decisió en un sentit o altre en funció de l'oferta de titulacions de cada Universitat, a més de tenir en compte la modalitat cursada en els estudis postobligatoris que també condiciona la petició d'estudis universitaris.

En el cas de la UdL, l'oferta de titulacions i les seves respectives places ha variat a mesura que s'han actualitzat les necessitats del territori lleidatà i així com la necessitat de donar resposta a noves demandes de professions, ha promogut l'establiment de noves titulacions, d'acord amb l'EEES, que ha quedat plenament implantat en l'oferta de places de l'any 2011, tal com s'observa en el quadre següent.

Taula 2. Oferta de places de grau a la UdL - Convocatòria de juny de 2011

Nom del centre d'estudi	Població	Juny de 2011
		Places
Universitat de Lleida		
Administració i direcció d'empreses	Lleida	220
Biotecnologia	Lleida	40
Ciència i salut animal	Lleida	60
Ciència i tecnologia d'aliments	Lleida	40
Ciències biomèdiques	Lleida	40
Ciències de l'activitat física i l'esport	Lleida	120
Comunicació i periodisme audiovisuals	Lleida	50
Dret	Lleida	100
Educació infantil	Lleida	120
Educació primària	Lleida	195
Educació social	Lleida	80
Enginyeria agrària i alimentària	Lleida	135
Enginyeria d'edificació	Lleida	60
Enginyeria en electrònica industrial i automàtica	Lleida	40
Enginyeria forestal	Lleida	100
Enginyeria informàtica	Lleida	60
Enginyeria mecànica	Lleida	80
Estudis anglesos	Lleida	40
Estudis catalans i occitans	Lleida	40
Estudis hispànics: llengua i literatura	Lleida	40

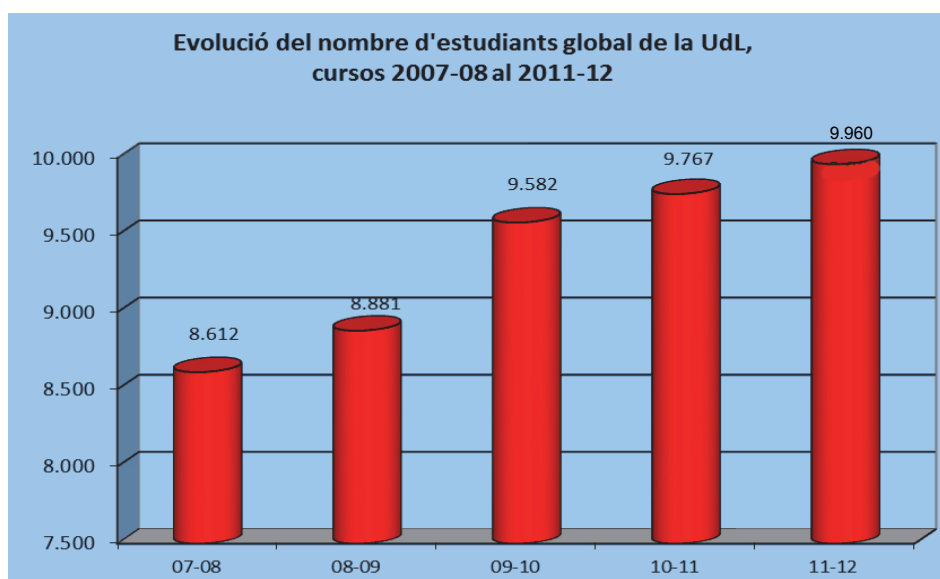
Fisioteràpia	Lleida	40
Geografia i ordenació del territori	Lleida	30
Història	Lleida	30
Història de l'art	Lleida	30
Infermeria	Lleida	90
Medicina	Lleida	120
Nutrició humana i dietètica	Lleida	40
Psicologia	Lleida	50
Relacions laborals i recursos humans	Lleida	60
Treball social	Lleida	90
Turisme	Lleida	50
TOTAL		2.290

Font: Consell Interuniversitari de Catalunya

L'increment del nivell de cobertura de la oferta de places a partir de la demanda existent en les diferents titulacions de la UdL ha estat un objectiu a aconseguir, atès que és un indicador dins les classificacions de les universitats i un indicador de qualitat a tenir en compte. Malgrat això, no cal perdre de vista la poca elasticitat que mostra l'oferta de places universitàries, que de vegades no segueixen paràmetres de necessitats del territori, sinó que es converteixen en places en funció de la infraestructura i del personal docent a disposició de la Universitat.

En el següent quadre, es confirma la tendència a l'alça del nombre de matriculats en el període 2007-2012, amb un increment global del 15,65% d'alumnes a la UdL.

Gràfic 2. Alumnes matriculats a la UdL. curs 2007-08 al curs 2011-12

Font: UdL

1.3.3. La gestió de la demanda anual de places universitàries públiques a Catalunya

Es pot definir la “demanda universitària” com el conjunt de persones que, acomplint els requisits generals i específics d'accés als estudis universitaris, els han demanat en les diferents convocatòries de preinscripció a les universitats públiques.

La demanda d'estudis universitaris per part dels interessats es realitza de forma telemàtica, mitjançant una adreça web del Consell Interuniversitari de Catalunya (organisme de la Generalitat de Catalunya), la qual s'activa en les diferents convocatòries obertes durant l'any per materialitzar la preinscripció dels futurs estudiants universitaris. Allí poden demanar fins a vuit estudis universitaris ordenats per preferències en les set universitats públiques catalanes, a més de la Universitat de Vic, en queden excloses les universitats privades, ja que tenen els seus propis mecanismes d'admissió d'alumnes.

Els demandants que volen accedir a l'educació universitària són classificats segons unes vies d'accés per tal de poder fer la seva preinscripció i posterior assignació de places universitàries.

En aquest estudi, s'ha treballat amb la hipòtesi de convocatòria de preinscripció del mes de juny, tot tenint en compte la primera preferència d'estudis universitaris expressada en la sol·licitud.

Cadascuna de les vies d'accés a la Universitat té assignat un percentatge de reserva a cobrir pels demandants provinents d'una determinada via i, així, resulta la següent distribució:

Taula 3. Percentatge de reserva segons via d'accés

Quota general de places	Estudiants amb PAU o assimilats	
	Títols de tècnic superior de formació professional o assimilats	
	Títols de tècnic superior d'arts plàstiques i disseny o assimilats	
	Títols de tècnic esportiu superior o assimilats	
	Estudiants procedents de sistemes educatius d'estats membres i d'altres estats	
	Estudiants de sistemes educatius estrangers amb convalidació	
Quotes de reserva de places	Més grans de 25 anys	3% de les places de cada ensenyament
	Més grans de 45 anys	1% de les places de cada ensenyament
	Més grans de 40 anys	1% de les places dels centres d'estudi que ofereixi la Universitat
	Titulats universitaris i	3% de les places de cada ensenyament
	Estudiants amb discapacitat	5% de les places
	Esportistes d'alt nivell o d'alt rendiment	3% de les places en qualsevol estudi universitari. Els estudis d'educació primària, fisioteràpia i ciències de l'activitat física i de l'esport en tenen reservat el 5%

Font: Consell Interuniversitari de Catalunya

En el cas que hi hagi uns estudis universitaris amb demanda elevada i no es cobreixi el percentatge de demanda d'alguna de les quotes de reserva, es procedirà a acumular aquestes places a la quota general, excepte en la reserva per a esportistes d'alt rendiment.

Les places de cadascun dels centres d'estudis universitaris s'adjudiquen tot començant per la sol·licitud del demandant preinscrit amb la nota més alta i es baixa per ordre de nota fins que s'exhaureixen totes les places.

Si després d'haver adjudicat un centre d'estudi a un demandant es produeixen vacants en alguna preferència anterior perquè no s'hi han matriculat tots els preinscrits admesos i li correspon aquest nou centre d'estudi per l'opció i la nota, se li assignarà perquè s'hi pugui matricular, encara que s'hagi matriculat en un altre centre d'estudis.

En els centres d'estudis universitaris on hi restin places vacants, seran ofertades en una nova convocatòria.

A la preinscripció de setembre, tenen prioritat d'accés els demandants que hagin superat els estudis que els donen accés a la Universitat a la convocatòria de juny de l'any en curs o convocatòries d'anys anteriors. Aquests accediran abans encara que la qualificació sigui inferior a les dels demandants que hagin superat els estudis a la convocatòria de setembre de l'any en curs.

Taula 4. Relació entre l'oferta de places i la matrícula dels graus oficials de la UdL

Nom ensenyament grau	Oferta de places curs 2011-2012	Matrícula curs 2011-2012	% grau ocupació 2011-2012
Ciència i salut animal	60	62	103,3
Administració i direcció d'empreses	220	221	100,5
Ciències biomèdiques	40	45	112,5
Biotecnologia	40	40	100,0
Enginyeria agrària i alimentària	135	41	30,4
Ciències de l'activitat física i de l'esport	120	127	105,8
Ciència i tecnologia d'aliments	40	41	102,5
Comunicació i periodisme audiovisuals	50	57	114,0
Dret	100	112	112,0

Educació infantil	120	121	100,8
Educació primària	195	195	100,0
Educació social	80	81	101,3
Enginyeria forestal	100	65	65,0
Enginyeria informàtica	60	63	105,0
Enginyeria d'edificació	60	59	98,3
Enginyeria en electrònica industrial i automàtica	40	44	110,0
Enginyeria mecànica	80	70	87,5
Fisioteràpia	40	41	102,5
Psicologia	50	57	114,0
Turisme	50	41	82,0
Estudis anglesos	40	53	132,5
Estudis catalans i occitans	40	15	37,5
Estudis hispànics: llengua i literatura	40	17	42,5
Geografia i ordenació del territori	30	18	60,0
Història	30	18	60,0
Història de l'art	30	33	110,0
Infermeria	90	90	100,0
Medicina	120	120	100,0
Nutrició humana i dietètica	40	40	100,0
Relacions laborals i recursos humans	60	38	63,3
Treball social	90	88	97,8
Total	2.290	2.113	92,0

Font: UdL

El sistema educatiu universitari té com a referent principal els demandants provinents de l'ensenyament postobligatori, ja que majoritàriament són alumnes de Batxillerat i dels Cicles formatius de grau superior (CFGS).

El Batxillerat actual creat per la LOGSE (1990), i reformat per la LOE (2006), és, a diferència de l'antic Cours d'Orientació Universitària (COU), un pas per accedir a les Proves d'Accés a la Universitat (PAAU) o bé per accedir als estudis de CFGS, ja que per si sol el Batxillerat no dóna accés directe a estudis universitaris, tal

com sí que, es podia fer amb el COU, en el cas d'estudis de primer cycle universitari.

El Batxillerat, segons la LOE passa a tenir 3 modalitats: Humanitats i Ciències Socials; Ciències i Tecnologia; i Arts, on tots els alumnes han de cursar l'assignatura de Ciències del món contemporani (de nova implantació).

Un altra característica del Batxillerat-LOE són les promocions de curs, ja que, en el supòsit de fins a 4 matèries suspeses a primer curs, es pot triar dues opcions: una primera, seria repetir el curs només amb les pendents i completar la matrícula amb dues matèries de segon curs; i una segona opció seria repetir tot el curs de primer.

L'altra font de demandants per al sistema educatiu universitari són els titulats en Cicles Formatius de Formació Professional de Grau Superior. Aquests titulats superiors en Formació Professional tenen accés directe al procés d'assignació de la preinscripció universitària sense haver de realitzar les proves PAAU. No obstant això, poden realitzar aquestes proves per millorar la seva nota d'accés.

S'estableixen, per això, unes correspondències entre les famílies o especialitats professionals dels Cicles Formatius de Grau Superior i els estudis universitaris als quals s'hi té accés.

La LOE (2006) ha donat als estudis de CFGS una categoria d'educació superior, conjuntament amb les titulacions universitàries i, per això, s'ha potenciat el reconeixement de crèdits entre els CFGS i els estudis universitaris, que en molts casos poden arribar fins al 30% de convalidació de crèdits. En la nova nomenclatura, aquests s'anomenen ECTS (European Credit Transfer System)

En la tesi doctoral del dr.Jesús M. Prujà *La gestió i la comunicació de l'accés a les universitats de Catalunya*, s'explica com van ser els orígens de l'accés a les universitats de Catalunya

per tal d'arribar a una unificació de la preinscripció.

“...el 1985 es va arribar a un acord de mínims perquè les universitats catalanes fessin la preinscripció entre elles mateixes. Però dos anys més tard, vistos els resultats obtinguts, s'imposà demanar al CIC - per no dir exigir - per part de les mateixes universitats, la creació d'una oficina que centralitzi i unifiqui tot el procés, i que també doni resposta a totes les peticions d'informació i a les demandes d'accés, concloent que és l'única manera de millorar la gestió. Aquesta OPU va començar a operar l'any 1987, ubicada al vestíbul del cinema de l'Institut de Formació Professional Mare de Déu de la Mercè, a la Zona Franca de Barcelona.”

Així, cal comentar que aquest període inicial de la unificació del procediment administratiu d'assignació de places a les universitats catalanes, amb la creació de l'Oficina de Preinscripció Universitària (OPU), la qual va tenir un paper rellevant per canalitzar les diferències entre oferta i demanda d'estudis universitaris en funció de les preferències, i també per introduir en el sistema educatiu universitari persones que s'havien quedat fora de l'assignació de vacants i que després podien ser assignats en la següent convocatòria.

En la mateixa tesi doctoral esmentada del doctor Prujà, continua indicant les expectatives i les interioritats que genera la incipient OPU:

“La preinscripció a l'OPU esdevé condició prèvia a la matrícula en qualsevol centre integrat o adscrit de les universitats de Catalunya: si un alumne és matriculat en un centre adscrit sense tenir la plaça assignada a través d'aquest procediment, no podrà figurar a les actes oficials de qualificació del centre i per tant, no podrà obtenir el títol en acabar els seus estudis.”

L'Oficina d'Orientació per a l'Accés a la Universitat (OOAU) es va crear amb el Decret 313/2004 de 8 de juny de reestructuració del

Departament d'Universitats, Investigació i Societat de la Informació, com a òrgan depenent de la Secretaria General del Consell Interuniversitari de Catalunya, derogant així l'Oficina de Preinscripció Universitària. Aquest canvi es deu, entre altres raons, a la importància que es donarà a l'orientació universitària per a les persones que volen accedir a aquests estudis i més tenint en compte la nova implantació d'estudis universitaris dins l'espai europeu amb els títols de grau i màster.

La Llei 1/2003 d'Universitats de Catalunya (LUC) ja preveu en el seu article 134 que el Consell Interuniversitari de Catalunya realitzarà funcions de gestió del procés relatiu a l'accés a la Universitat.

I especialment l'OOAU realitzarà tasques de promoció dels estudis universitaris a Catalunya i d'orientació de les persones que vulguin accedir a la Universitat, així com de la preinscripció i l'assignació de places.

Cal esmentar que en l'any 2014, es va crear l'Oficina d'Accés a la Universitat¹² la qual va assumir les funcions de promoció i orientació dins el sistema universitari català, així com les tasques d'organització de les proves d'accés a la Universitat, i de preinscripció i assignació de places universitàries. I al mateix temps, es va suprimir l'Oficina d'Orientació per l'Accés a la Universitat i l'Oficina d'Organització de les Proves d'Accés a la Universitat, per tal d'optimitzar recursos humans en la nova Oficina d'Accés a la Universitat.

¹²El Decret 38/2014, de 25 de març, de reestructuració del Departament d'Economia i Coneixement estableix la creació de l'Oficina d'Accés a la Universitat. Tanmateix, l'Acord de Govern de la Generalitat de Catalunya de l'1 d'abril de 2014 incrementa els efectius de personal d'administració de l'Oficina d'Accés de la Universitat per tal d'assumir el volum de tasques derivades de la seva funció.

La contextualització del sistema universitari a les terres lleidatanes es considera necessària per entendre l'evolució de la demanda a la UdL, en relació amb el seu territori de referència.

En el següent apartat s'esglaonen les viscissituds institucionals que ha sofert la UdL des de la seva creació en l'època medieval fins als nostres dies.

1.4. Antecedents històrics i evolució de la Universitat de Lleida

Aquest estudi es basa en l'accés a la Universitat per part dels estudiants en l'últim curs de Batxillerat i amb especial incidència en la Universitat de Lleida. Per això, cal obtenir una perspectiva dels antecedents històrics i la posterior evolució d'aquesta institució per entendre el context on es formalitza la presa de decisions dels futurs estudiants universitaris que procedeixen de les comarques lleidatanes.

Segons González (2009), moltes ciutats han trobat en les universitats factors d'atracció, no solament de rendes abans exhaurides extramurs de l'urbs, sinó de factors culturals i d'elevació del nivell intel·lectual mitja quotidiana. Tot això, ha afavorit la creació de serveis més dinàmics i la inversió en el territori en el qual s'ubica la Universitat, així com la formació dels seus treballadors.

1.4.1. Orígens de la Universitat de Lleida

El naixement de les universitats va ser de caràcter urbà, bàsicament, i a Lleida també va propiciar la creació d'un barri al voltant de la Universitat de Lleida.

La cultura i la ciència havien estat una qüestió del clergat, que va portar la capdavantera cultural amb les escoles monàstiques i catedralícies, del segle XIII, però la limitació dels seus ensenyaments al camp de la religió i el ferm control que la jerarquia eclesiàstica va mantenir sobre l'ensenyament va fer quasi impossible l'accés a les universitats dels laics.

Per tant, les universitats recullen en la seva creació l'herència d'aquestes escoles del clergat.

En el segle XIII sorgiren les primeres universitats per Europa, afavorides pel poder reial i el poder papal d'aquella època.

La Universitat de Lleida va néixer com a Estudi General de Lleida l'any 1297, quan el rei Jaume II aprofità una llarga estada a Roma per formular al papa Bonifaci VIII la petició d'un estudi general per als seus dominis.

El Papa concedí la butlla amb data 1 d'abril de 1297 amb un document pontifici amb el qual autoritzava el rei Jaume II a crear un estudi general en qualsevol lloc del seu reialme. El seu contingut és molt breu i es pronuncia així:

“...acull amb satisfacció el lloable propòsit que li ha fet palès el rei d'erigir un Estudi General a qualsevol ciutat o lloc insigne del seu reialme, amb els mateixos privilegis, indulgències, llibertats i immunitats de què gaudien els mestres i escolars de Tolosa de Llenguadoc.”

També en la tesi doctoral del doctor Jesús M. Prujà titulada *La gestió i la comunicació de l'accés a les universitats de Catalunya* fa referència a la creació de la Universitat de Lleida amb els següents termes:

“Amb el naixement de l'Estudi General, apareix a Lleida un barri universitari on arriben estudiants procedents de tota la Corona d'Aragó i d'altres territoris, que proporcionava a la ciutat un ambient d'especial vitalitat. D'altra banda, estudiants i

professors formaven una comunitat diferenciada, amb importants privilegis i immunitats, amb l'església parroquial de Sant Martí com a lloc emblemàtic de la celebracions solemnes, i amb l'ajut econòmic del municipi i del capítol catedralici. En la primera meitat del segle XVI, la situació dels estudis universitaris es complicaria amb la creixent competència de les noves universitats que s'anaven creant en altres territoris de la Corona: Barcelona, Saragossa i València. Tot i així, les escoles de l'Estudi de Lleida van saber mantenir el seu prestigi adquirit al llarg del temps.

En la segona meitat del segle XVII, va començar el període de decadència que continuaria fins al regnat de Felip V, ja en el segle XVIII. En aquesta època, i un cop finalitzada la Guerra de Successió, el nou règim va decidir crear la nova Universitat de Cervera com a centre universitari unificador dels territoris del Principat. Lleida i Barcelona s'hi van oposar des del primer moment. Però una Reial Cèdula del 9 d'octubre de 1714 ordenà el tancament de l'antic Estudi General de Lleida, després de 417 anys de prolongada existència.

Acabava així la primera etapa de vida de la primera universitat catalana. La reforma que es duia a terme per millorar la universitat quedaria totalment desfeta a causa de la repressió que viuria Catalunya durant aquell regnat.

La creació al segle XIX, el 1841, de l'Escola Normal va constituir la primera pedra de l'actual UdL. Tot i així, es va haver d'esperar fins al 1968 perquè es produís una veritable acceleració pel que fa a la reimplantació efectiva d'estudis universitaris, depenents de les universitats de Barcelona, UB, UAB i UPC: Dret (1968), Enginyeria Agrària (1972), Filosofia i Lletres (1975), Medicina (1977), etc.

El 12 de desembre de 1991, el Parlament de Catalunya va aprovar la llei de creació de la UdL per la Llei 34/1991, de 30 de desembre. La nova institució acolliria tots els estudis universitaris de la ciutat de Lleida.”

El privilegi fundacional porta data de primer de setembre de 1300, però al cap d'un mes aproximadament del mateix any, es prengué un acord molt important a les Corts de Saragossa, on els aragonesos van declarar, amb aprovació reial, que els comtats de la Ribagorça i el Sobrab, que fins aquest moment pertanyien a Catalunya, s'incorporaven al Regne aragonès.

Quedava, doncs, rectificada la línia fronterera catalano-aragonesa que cinquanta anys enrere havia traçat el rei Jaume I el Conqueridor.

El rei, doncs, va canviar uns béns materials per altres de caràcter espiritual i cultural en bé de la pau i la cultura dels pobles que integraven els seus regnes.

Es va decidir que fos Lleida qui acollís la Universitat, ja que havia estat perjudicada amb el nou traçat fronterer i el rei havia adquirit un compromís moral amb la ciutat.

El 28 de setembre de 1300 a l'església de Sant Martí de Lleida es nomena el primer rector de l'Estudi General, Pere de Cabrera, i també en aquesta mateixa data es publicaren els primers estatuts de la nova institució universitària (Barrull et al, 2009).

No obstant això, a les Corts de Monsó de l'any 1585, convocades per Felip II, es va crear la figura del "mestrescola" de l'Estudi General que es convertí en el jutge competent de la institució tot deixant sense aquestes atribucions el rector, la qual cosa va ser motiu d'enfrontaments.

Durant el segle XVI van sorgir la majoria dels col·legis universitaris establerts a Lleida i, malgrat el seu bagatge cultural, no depenien de l'Estudi General, dedicats principalment als estudis de Dret i Teologia. Més endavant, en el segle XVIII, amb l'abolició de l'Estudi General, els col·legis van ser traslladats a Cervera (Busqueta, Macià, 1996).

1.4.2. De la supressió de l'Estudi General a la fundació de la Universitat de Lleida, 1717-1992

Mitjançant un decret de l'11 de maig de 1717, el rei Felip V, després de la Guerra de Successió, decidí unificar les universitats de Catalunya en una sola que estaria ubicada a Cervera, que a partir

d'aquell moment s'instaurava com a únic centre d'estudis superiors a Catalunya.

L'Estudi General de Lleida, el més antic centre docent de la Corona d'Aragó, quedava suprimit a partir del 9 d'octubre del mateix any. El Decret del rei Felip V deia així:

“La tenaz resistencia de los catalanes contra la debida sujección a mi legítimo dominio que desconoció su perfidia, en que se inducieren muchos sujetos notables de la Universidades literarias de aquel país, provocó mi justicia y obligó mi providencia a mandar se cerrasen las Universidades, que eran fomento de maldades cuando debían serlo de virtudes”

No serà fins al segle XIX que les institucions de Lleida, amb un esperit liberal, que sol·licitaren la creació de l'Escola Normal, a partir del qual començaria un llarg camí de recuperació dels estudis universitaris a la ciutat.

L'Escola Normal masculina de Lleida, fundada el 26 de novembre de 1841, juntament amb l'Escola Normal femenina, creada l'any 1885, van ser els únics centres d'estudis superiors de la ciutat durant tot el segle XIX, i una de les primeres de tot l'Estat. (Barrul et al, 2009).

Es tractava de centres dedicats concretament a la formació dels mestres d'ensenyament primari: centres nascuts dins una tradició liberal preocupada per l'expansió de l'educació i la reducció de l'analfabetisme.

Els inicis de l'Escola provisionalment, van ser a l'antic Seminari Conciliar amb mitjans precaris tant material, com de personal, i aquesta Escola Normal va anar progressant de forma lenta amb pujades i baixades a causa de les circumstàncies polítiques i econòmiques dels temps. Al llarg del temps van aconseguir la formació de molts mestres que després van instruir

moltes generacions d'escolars, i van disminuir d'aquesta forma l'analfabetisme de l'època.

Durant el segle XX, l'Escola Normal va passar per moments delicats com la depuració soferta durant la Guerra Civil. Però també va viure moments dolços com l'impuls donat al magisteri per part de les autoritats acadèmiques educatives durant la Segona República, que posaren en funcionament el sistema de coeducació, fusió de les dues escoles anteriors, i van implantar un nou pla d'estudis més professional amb millores per al professorat.

Cal esmentar que durant la postguerra l'educació es va polititzar en funció del règim polític establert, amb la introducció de valors ideològics promoguts pel franquisme, de manera que es dilueix tota la tasca duta a terme durant la Segona República espanyola. Van ser uns temps molts difícils per a les Escoles Normals. Cap a l'any 1967, es va establir un nou pla d'estudis de Magisteri que el va fer prendre una nova embranzida.

El curs 1971-1972 l'Escola Normal va convertir en Escola Universitària del Professorat d'Educació General Bàsica, dependent de la UAB, i va prendre un paper molt important en l'inici d'altres estudis universitaris a Lleida durant aquesta dècada dels anys setanta. Tot això, acompanyat per la massificació de les universitats a Barcelona, va aconsellar que es descentralitzés els estudis superiors i s'obrissin cursos en "seccions delegades".

Així, cal indicar que en l'any 1968 es van iniciar les classes a l'antic Hospital de Santa Maria de l'extensió de la Facultat de Dret a Barcelona, en unes instal·lacions amb precàries condicions i deficient seguretat jurídica de poder continuar els estudis.

La integració dels diversos estudis universitaris existents a Lleida, però sota l'aixopluc de diverses universitats de Barcelona, va

comportar un esforç addicional en la creació de la UdL. El relat que en fan Barrull et al. (2009) és el següent:

“El fet que la Universitat de Lleida des de la seva creació hagués d'integrar i ordenar els diversos ensenyaments universitaris que s'impartien a la ciutat, vinculats a tres tradicions tan diferents com la Universitat de Barcelona, la Autònoma de Barcelona, o de la Politècnica de Catalunya va exigir un esforç important per part de tots per anar superant recels, derivats de l'aïllament en què en molts casos, havien romàs a la ciutat de Lleida els tres col·lectius universitaris”

L'any 1971 s'implanta l'extensió universitària de Filosofia i Lletres. Durant els anys setanta, s'instal·laren a l'antic convent del Roser els estudis de Filologia, Geografia i Història i Dret, essent adscrits a la Universitat de Barcelona.

A partir de l'any 1986, aquests estudis universitaris adoptaren més autonomia per convertir-se en facultats amb llibertat d'organització dels seus propis departaments.

Justament en aquest moment s'inicien els primers trasllats d'estudis a la seu de l'edifici del seminari diocesà (actual Rectorat).

Altrament s'endegaren a Lleida durant els anys setanta els estudis universitaris de Medicina dependents de la Universitat de Barcelona, situats a l'antic col·legi dels Maristes, així com els estudis d'Enginyeria Tècnica Agrícola dependents de la Universitat Politècnica de Catalunya, ubicats a la finca de l'antiga granja escola de la Diputació de Lleida.

Tots dos centres van tenir un increment pronunciat d'alumnes durant la dècada dels anys vuitanta.

Aquesta situació va propiciar la llavor de la futura Universitat de Lleida. Durant el curs 1981-82 es va celebrar el primer claustre de l'Estudi General, que simbolitza la idea de crear un model de funcionament conjunt per permetre l'assentament i el creixement dels estudis universitaris a la ciutat (Badia, 1997).

La Universitat de Lleida va ser una realitat a partir del curs acadèmic 1992-93, d'acord amb la Llei del Parlament de Catalunya de creació de la Universitat de Lleida aprovada el dia 12 de desembre de 1991.

La institució es va fundar amb l'elecció d'una comissió-gestora que va iniciar els tràmits per a l'elecció de Rector, s'hi van incorporar tots els estudis universitaris existents a Lleida que depenien de la Universitat de Barcelona, de la Universitat Autònoma de Barcelona, i la Universitat Politècnica de Catalunya, que conformaven l'oferta d'estudis. En el quadre següent es reflecteix l'oferta d'ensenyaments de la UdL en el curs 1992-93.

Taula 5. Oferta d'estudis de la UdL en el curs 1992-1993

CENTRE	ENSENYAMENT	TITULACIÓ	ESPECIALITAT	ALUMNES
FACULTAT DE LLETRES	FILOLOGIA	LLICENCIATURA	Catalana	150
			Hispànica	
			Anglesa	
			Francesa	
	GEOGRAFIA I HISTÒRIA	LLICENCIATURA	Contemporànea	150
			General	
			De L'Art	
			Moderna	
			Geografia	
			Antropologia Medieval	
FACULTAT DE MEDICINA	MEDICINA	LLICENCIATURA		103
ESCOLA D'INFERMERIA	INFERMERIA	DIPLOMATURA		60
F.DRET I EMPRESARIALS	DRET	LLICENCIATURA		306
	EMPRESARIALS	DIPLOMATURA		300
ESC. UNIV. POLITÈCNICA	ENG. TÈC. INFORM. SIST.	ENG. TÈCNICA		
	ENG. TÈC. INF. GESTIÓ	ENG. TÈCNICA		
F.CIÈNC.DE L'EDUCACIÓ	MESTRE E. MUSICAL	DIPLOMATURA		
	MESTRE E. INFANTIL	DIPLOMATURA		
	MESTRE E. PRIMÀRIA	DIPLOMATURA		
	MESTRE E. FÍSICA	DIPLOMATURA		
	MESTRE E. ESPECIAL	DIPLOMATURA		
	EDUCACIÓ SOCIAL	DIPLOMATURA		
E. T .SUP. ENG. AGRÀRIA	ENG. TÈC. AGRÍCOLA	ENG. TÈCNICA	Indúst. Agroaliment.	140
			Explot. Agropecua.	
			Hortofrut. i Jardineria	
			Mecan i Cons. rural	
	ENG. TÈC. FORESTAL	ENG. TÈCNICA	Indústries forestal	70
			Explotacions forest	
	ENG. AGRÍCOLA	ENGINYERIA		100
	ENG. DE FOREST	ENGINYERIA		100
ADSCRITS a la UL				
INEF	EDUCACIÓ FÍSICA	LLICENCIATURA		110
ESC. GRADUAT SOCIAL	GRADUAT SOCIAL	DIPLOMATURA		350
ESC. TREBALL SOCIAL	TREBALL SOCIAL	DIPLOMATURA		100

OFICINA PER A LA PROMOCIÓ DE LA UNIVERSITAT DE LLEIDA

Font: Servei d'Arxiu i Gestió de Documents de la UdL

La Llei del Parlament de Catalunya de 1991 de creació de la Universitat de Lleida presenta, entre altres, el següent fragment com a explicació del camí recorregut per arribar a la seva instauració:

“Ultra atendre les demandes actuals i futures pel que fa a estudis universitaris, tant a l'àrea geogràfica pròxima com en el conjunt de Catalunya, la Universitat de Lleida ha de tenir vocació de continuïtat amb la seva il·lustre antecessora, creada per privilegi reial el 1300 i anorreada per la força després de la Guerra de Successió: l'Estudi General, que, durant més de quatre-cents anys, va donar hores de glòria al coneixement. La nova Universitat de Lleida recull també l'esforç, el treball i la voluntat de la comunitat educativa universitària lleidatana, especialment a través dels diferents centres creats a partir de 1968, i la seva creació ha d'actuar com a motor del progrés cultural, del científic i del tècnic a les comarques nord-occidentals de Catalunya i de manera més específica a la ciutat on s'ubiquen els seus centres.”

El procés de constitució va finalitzar amb la creació del claustre constituent i l'aprovació d'uns estatus de la Universitat de Lleida, el 27 d'octubre de 1994.

Aquesta refundació de la UdL va ser fruit de la transformació de les divisions lleidatanes de les diferents universitats barcelonines en una sola institució educativa superior de la província, on es va voler mostrar una continuïtat acadèmica.

1.4.3. Antecedents de regulació dels estudis universitaris en el context espanyol

El duc de Rivas, l'any 1836, mitjançant Reial Decret, va establir una regulació dels diferents ensenyaments en tres etapes: una primera ensenyança a partir dels sis anys; una segona, anomenada Batxillerat, i una tercera, d'ensenyaments superiors universitaris.

Al cap d'uns anys es va promulgar la Llei d'Instrucció Pública de 9 de setembre de 1857, més coneguda com a Llei Moyano, en referència al ministre de Foment, Claudio Moyano, on es va consolidar el model educatiu establert dins un context convuls del segle XIX amb successius governs entre liberals i progressistes.

Aquesta llei va consagrar un sistema educatiu les bases del qual s'havien fixat en el Pla del Duc de Rivas de l'any 1836. Es va organitzar l'ensenyament en tres graus, amb una instrucció primària que recollia el criteri tradicional de l'existència de dues etapes d'ensenyament elemental i superior; es va establir el principi de gratuïtat relativa, només per a famílies amb problemes econòmics, noves fórmules de finançament del sistema educatiu, i de selecció dels mestres de les Escoles Normals.

Respecte als ensenyaments mitjans van adquirir personalitat pròpia i plena autonomia respecte els ensenyaments superiors amb la divisió entre ensenyaments generals i els d'aplicació.

També hi va haver, dins la llei, la implantació d'instituts a càrrec dels pressupostos provincials (diputacions).

Per últim, es va regular l'educació universitària mitjançant la distinció entre estudis: Facultat, ensenyaments tècnics, i ensenyaments professionals, tot reafirmant que només els estudis realitzats en centres oficials tindrien validesa acadèmica.

En resum, els principis que es van establir a la Llei Moyano són:

- gratuïtat relativa per a l'ensenyament primari,
- centralització,
- uniformitat,
- secularització,
- llibertat d'ensenyament limitada,

Després del curt període republicà de l'Estat espanyol durant els anys trenta del segle XX, on es van iniciar tímides reformes del sistema universitari, aquestes van quedar aturades davant l'arribada del règim franquista que, a partir de la Llei Moyano (1857), va voler adaptar i profunditzar en els principis i ideals del règim. Així, aquest període és relatat de la següent forma en la tesi doctoral del doctor Jesús M. Prujà:

“EL MODEL FRANQUISTA (1943)

La següent fase històrica en l'ordenació universitària espanyola s'inicià amb la llei franquista de 29 de juliol de 1943. Segons el preàmbul d'aquesta llei, l'influx napoleònic liberal havia dut la desorientació i la inestabilitat total al sistema tradicional espanyol, i la reforma de 1857 només fou externa i centralitzadora, però no havia actuat sobre l'interior del problema. L'ideal falangista d'una universitat corporativa es va traduir en iniciatives d'indole molt diversa, com ara la restauració de col·legis majors obligatoris a cada universitat, o la creació del servei espanyol del professorat d'ensenyament superior de la Falange Española Tradicionalista y de las J.O.N.S., o de la direcció de formació religiosa universitària, a banda dels cursos obligatoris de formació política i d'exaltació dels valors hispànics, que l'alumnat haurà de superar obligadament.

Però, a efectes organitzatius, allò que cal retenir del 1943 és, en primer terme, l'ombra continuista del model Moyano. Les universitats públiques continuen essent dotze, i conserven la personalitat jurídica atorgada per la dictadura precedent. Els rectors i els secretaris generals continuen com a òrgans unipersonals de govern i administració dependents del Govern. I l'Església catòlica va veure reconeguts de nou els seus tradicionals drets docents. Només les reformes de les funcions docent i de recerca i la nova estructura del professorat representaren modificacions dignes d'esment. El règim econòmic contemplava una tímida autonomia financera, amb una sorprenent crida al mecenatge (art. 84-100), més eclesiàstic que no pas empresarial.

Tanmateix, la singularitat més acusada fou la instauració de la denominada “Justícia Social Universitària”, un règim de protecció als escolars “capaços i sense recursos” i una assistència sanitària per als escolars malalts. Pel que fa a l'accés a la Universitat, l'ordenament franquista el condicionava al

compliment dels 16 anys d'edat, en primer terme, a l'obtenció del títol de Batxillerat, en segon, i la superació de l'examen d'ingrés a cada facultat en tercer lloc. Finalment, encara, l'alumnat havia d'aportar un dictamen sanitari satisfactori per poder formalitzar la matrícula. L'accés el resolva el rector i, en cas de denegació, l'alumnat podia recórrer davant el ministre d'Educació Nacional. Precisament, aquest ministre era qui determinava la capacitat de cada universitat i el nombre màxim d'alumnes per facultat.

La lenta progressió de la demanda universitària durant el període 1940-1962 explica en part el fet que el règim franquista durant aquest període no creés cap universitat pública, de forma que les dues úniques incorporacions al sistema pertanyen a la iniciativa eclesiàstica: la Pontifícia de Salamanca (1940) i la de Navarra (1952), amb seu a Pamplona i impulsada per la prelatura de l'Opus Dei.”

Pràcticament, els principis del sistema educatiu, inclosos els ensenyaments universitaris segueixen vigents fins a la Llei Villar (1970) que canvia l'estructura del sistema educatiu espanyol vigent des del segle XIX. A aquesta època educativa en fa referència el llibre *La gestió de l'accés a les universitats catalanes 1987-2000* del doctor Jesús M. Prujà i el doctor Marc B. Escolà de la següent forma:

“Tot i que l'expansió de la demanda universitària presenta el seu punt d'inflexió l'any 1963 a efectes d'anàlisi històrica de l'aflorament del problema de gestió pública considerarem l'inici de la dècada dels setanta, amb l'aprovació de la Ley 14/1970 de 4 de agosto, General de Educación y Financiación de la Reforma Educativa, coneguda també com la Llei Villar (de José L. Villar Palasí, ministre responsable del projecte), com el referent jurídic-públic basilar.

En el seu preàmbul, la Llei Villar deixava ben clar el que pretenia: < -el sistema educativo nacional asume actualmente tareas y responsabilidades de una magnitud sin precedentes. Ahora debe proporcionar oportunidades educativas a la totalidad de la población para dar así plena efectividad al derecho de toda persona humana a la educación y ha de atender a la preparación especializada del gran número y diversidad de profesionales que requiere la sociedad moderna...>- I continuava afegint: <-El período de Educación General Basica, que se establece único, obligatorio y gratuito para todos los espanyoles, se propone alcanzar en el

plazo de implantación de esta Ley con cualquier discriminación y constituye la base indispensable de igualdad de oportunidades, igualdad que se proyectará a lo largo de los demás niveles de enseñanza.>

La CE de 1978 va consagrar l'autonomia de les universitats i en va garantir les llibertats de càtedra, d'estudi i de investigació, tot lligant-ho (Zamora, 2003) amb el respecte a la llibertat acadèmica que englobarà de forma més ampla totes les llibertats integrades dins l'autonomia universitària.

L'any 1983 es va promulgar la Llei de Reforma Universitària (LRU) on es van posar les bases per exercir uns canvis dins el sistema universitari anquilosat fins llavors en un alt centralisme depenent de la Direcció General d'Ensenyament Superior. Tanmateix, s'hi van recollir els aspectes previstos a la Constitució espanyola de 1978.

Salaburu, Haug, Mora (2011) comenten que les universitats suporten, abans de la implantació de la LRU, una gestió deficient, burocratitzada, i lligada a pressions personals i corporatives, tant per crear nous centres i dotació de places de nou professorat, a més de la manca d'autoritat i de política universitària en tenir poc pes la figura del Rector, reflectit en l'aprovació del pressupost de cada universitat que s'aprovava mitjançant els pressupostos generals de l'Estat.

Els objectius de la LRU, bàsicament, varen ser els de descentralitzar les decisions de gestió universitària, tot atribuint a les Universitats un autogovern, i es reservava per a l'Administració Central les competències per l'aprovació del plans d'estudi i títols, la regulació del règim d'accés a la universitat per part de l'alumnat, de les taxes i beques d'estudi, així com de les bases del règim de professorat.

La finalitat d'aquesta descentralització estava relacionada amb la competitivitat entre universitats que es generaria per atraure alumnat, i s'estimulava d'aquesta forma la qualitat docent i d'investigació.

Per fomentar aquesta qualitat i millora de l'organització universitària, es van crear els departaments, que assumirien funcions que tenien fins llavors les facultats i, al mateix temps, s'intentava potenciar l'activitat investigadora de les universitats.

Malgrat les bones intencions dels canvis proposats en la LRU, es va topar amb una sèrie de dificultats d'aplicació per les reticències dels governs autonòmics i per la reserva de competències cap a l'Administració central, que suposava una dificultat per poder exercir una autonomia universitària plena.

Tanmateix, les transferències de competències universitàries a les comunitats autònomes es va realitzar amb diferent temporització, cosa que també va esdevenir un problema de funcionament de les universitats en tenir dues administracions de referència en funció de la competència.

La LRU va comportar el disseny de nous plans d'estudi amb el denominador comú d'establir una especialització des dels primers anys de la titulació. Aquesta excessiva especialització va anar en detriment del coneixement de matèries de tipus general. Així Salaburu, Haug, Mora (2011) aprecien, que paral·lelament a aquest fet producte de l'especialització es produeix un altre aspecte, que és un augment del cost del professorat.

Un altra conseqüència de la LRU respecte a la descentralització de la gestió universitària, és la creació d'un nombre elevat de universitats per part de les comunitats autònomes, amb l'aspiració d'haver-ne almenys una a cada província, la qual oferís tantes titulacions com una altra Universitat propera o de les mateixes

dimensions demogràfiques. Després de cobrir, en part, aquest primer objectiu, es va plantejar un segon objectiu, crear en la segona ciutat de la província un centre universitari amb una o diverses titulacions. Aquest tipus d'universitats provincials en realitza esment Reques (2009), el qual estableix una relació entre universitat i territori i que pot arribar a tenir diversos centres universitaris en ciutats diferents, a més de la seu central.

La caiguda demogràfica de finals del segle XX i inicis del segle XXI, amb la conseqüent disminució del nombre d'estudiants universitaris, ha influenciat en les decisions de gestió universitària de les comunitats autònomes, encara que la mida de la Universitat no implica que, a més dimensió, més qualitat en l'ensenyament i en la investigació, respecte a la identitat de cada Universitat. Salaburu, Haug, Mora (2011) opinen que els centres universitaris s'haurien de diferenciar en la seva missió i en la seva visió, però per tal que succeeixi aquests trets diferenciadors s'hauria de disminuir l'exhaustiva legislació universitària i que es veiés natural la diferència entre universitats.

Respecte a la identitat de la Universitat, Porta, Lladonosa (1998) esmenten que cal evitar que cada Universitat tingui tots els estudis sinó que hauria de trobar-ne la seva identitat col·lectiva, tenint en compte que la seva qualitat com a institució docent i d'investigació es mesurarà en funció de la seva capacitat per demostrar la seva competència a nivell internacional.

En aquest sentit, Viñas (2009) va esmentar que la UdL apostava per convertir-se en una Universitat agroalimentària, que si bé no responia als interessos corporatius de la mateixa comunitat universitària, sí que ho feia a les necessitats i potencialitats de l'entorn. I a més, s'havia d'estar amatent a les diferents demandes

de les comarques de Lleida que per tal de donar-hi resposta des de la Universitat, amb una millora de la qualitat docent i investigadora.

S'ha valorat com a positiu el desenvolupament i arrelament de la UdL en el territori lleidatà. Així doncs, cal també tenir-ne una perspectiva en un període determinat de la demanda que ha concebut la UdL. Resulta adient descriure en l'apartat següent quina preinscripció universitària genera aquesta universitat en la província de Lleida, atès que és una dada objectiva de peticions dels demandants.

1.5. Evolució de la demanda d'educació universitària a la província de Lleida (preinscripció 2002-2006)

Per trobar una contextualització adequada de les titulacions ofertes per la UdL i la demanda que es genera en les preinscripcions universitàries i, en especial, en la convocatòria de juny, es planteja obtenir una descripció d'un període significatiu de cinc anys (2002-2006) de les peticions realitzades pels futurs estudiants universitaris. que pot orientar sobre el flux existent entre l'oferta planificada i la demanda exercida pels sol·licitants d'estudis universitaris a la província de Lleida.

1.5.1. La demanda universitària a les Terres de Lleida (període 2002-2006)

Per observar la demanda universitària a les Terres de Lleida, s'ha realitzat un estudi de les preinscripcions realitzades pels alumnes de les dotze comarques lleidatanes en el període 2002-

2006, que correspon a la convocatòria de juny, d'acord amb les dades aportades per l'OOAU. S'ha tingut en compte la desagregació per sexe, la titularitat del centre de procedència i el global per província. La demanda universitària està formada pels estudiants que han exercit aquesta petició en el termini establert per a la preinscripció a les universitats públiques catalanes, a més de la UVIC, segons la convocatòria del Consell Interuniversitari de Catalunya.

Així, aquesta classificació de les sol·licituds dels demandants d'estudis universitaris s'ha realitzat tenint en compte la primera petició d'estudis de la sol·licitud de preinscripció universitària (convocatòria de juny), la qual permet arribar a unes conclusions de com està organitzada la demanda a la província de Lleida, i a partir d'aquí treure'n una descripció dels estudis més demandats. En principi, per simplificar l'observació, s'ha realitzat un rànquing amb les deu carreres més sol·licitades en cadascun dels anys observats.

1.5.2. Estudi de la preinscripció universitària a les Terres de Lleida en funció del sexe (període 2002-2006)

Pel que fa als resultats obtinguts en la distinció en funció del sexe de les peticions universitàries realitzades, les dones de la província de Lleida, l'any 2002, varen demanar, en primer lloc, els estudis de Ciències empresarials –UdL; i en segon lloc, els d'Infermeria –UdL. Aquests últims estudis són clarament un tret diferenciador respecte les peticions d'estudis universitaris dels homes de la província. Tot seguit, en l'ordre de les peticions hi ha Mestre educació infantil –UdL, i Educació social –UdL, però aquesta última ja amb menys sol·licituds.

Un altre tret diferenciador serien les peticions entre les dones pels estudis de Farmàcia –UB, encara que figuren en els últims llocs entre les deu primeres carreres demandades.

Respecte a les peticions dels homes, els estudis de Ciències empresarials –UdL continuen en primer lloc de les preferències, però amb el mateix nombre de demandants apareix Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, tot seguit d'Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL, Enginyeria tècnica informàtica de gestió –UdL, Arquitectura –UPC, Ciències de l'activitat física i l'esport –UdL, Enginyeria tècnica obres públiques –UPC, Infermeria –UdL, i Fisioteràpia –URV.

En l'estudi de les sol·licituds d'estudis universitaris de l'any 2003, en funció del sexe s'observa que en el cas de les dones ocupen en primera preferència els estudis de Mestre d'educació infantil –UdL; en segon lloc, hi ha Infermeria –UdL i, en tercer lloc els de Ciències empresarials –UdL.

Després d'aquests estudis segueix l'ordre següent: Medicina –UdL, Dret –UdL, Educació social –UdL, Treball social –UdL, Psicologia –UAB, Psicologia –UB i Fisioteràpia –URV.

Les demandes en les dones es plantegen en estudis de la UdL en els set primers llocs i en el vuitè, novè i desè lloc s'hi detecten peticions a estudis fora de la UdL.

Les demandades en els homes, gairebé igualats en sol·licituds hi ha Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL i Ciències empresarials –UdL.

Després d'aquests estudis, els segueixen en el nombre de peticions: Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL, Mestre educació física –UdL, Ciències de l'activitat física i de l'esport –UdL, Enginyeria informàtica de gestió –UdL, Dret –UdL, Arquitectura–

UPC, Enginyeria telecomunicacions –UPC, i Enginyeria tècnica explotacions agropecuàries –UdL.

Cal destacar la presència més notòria de carreres d'enginyeria en les peticions dels homes envers de dones i que aquestes opten més per estudis de caire social i d'atenció a les persones.

També dins les deu primeres preferències entre les dones hi ha set estudis dins la UdL i tres que corresponen a estudis de la UPC.

En l'estudi de l'any 2004, de les peticions d'estudis universitaris en funció del sexe, es constata, que en el cas de les dones, hi ha una primera preferència que supera clarament la resta d'opcions, i és Mestre educació infantil –UdL, on les peticions superen en quasi el doble de les del segon lloc, Ciències empresarials –UdL.

La resta d'estudis més demandats per les dones té l'ordre següent: Infermeria –UdL, Educació social –UdL, Medicina –UdL, Mestre educació especial –UdL, Dret –UdL, Mestre educació primària –UdL, Mestre llengües estrangeres –UdL i Psicologia –UB.

Les demandes preferents d'estudis en les dones es concentren en l'oferta realitzada per la UdL, i només s'hi detecta en el desè lloc de les preferències els estudis de Psicologia –UB, com a estudis fora de la UdL.

Quant als homes, els estudis més demanats en l'any 2004 hi ha quasi un triple empat en el primer lloc de sol·licituds. Són els estudis de Mestre educació física –UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, i Ciències empresarials –UdL. Els segueixen en aquest ordre: Enginyeria tècnica informàtica de gestió –UdL, Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL, Enginyeria tècnica explotacions agropecuàries –UdL, Ciències de l'activitat física –UdL,

Dret –UdL, Enginyeria obres públiques –UPC, i en desè lloc Medicina –UdL.

S'observa en el cas dels homes un major nombre de peticions a les diferents enginyeries que proposa la UdL, a excepció del novè lloc que l'ocupen els estudis oferts per la UPC –Enginyeria obres públiques.

En l'any 2005 l'estudi en funció del sexe de les demandes universitàries, se'n detecta que les preferències són diferents entre dones i els homes. Així, el primer lloc en les dones és ocupat pels estudis de Mestre educació infantil –UdL, seguits pel següent ordre: Ciències empresarials –UdL, Infermeria –UdL, Medicina –UdL, Nutrició humana –UdL, Arquitectura –UdL, Educació social –UdL, Mestre llengua estrangera –UdL, Dret –UdL, i Mestre educació especial –UdL.

També es constata en les dones que tots els estudis són titulacions dins la UdL.

En els homes, el primer lloc de les peticions és per als estudis d'Arquitectura tècnica –UdL, seguits pel següent ordre: Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, Ciències empresarials –UdL, Mestre educació física –UdL, Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL, Dret –UdL, Ciències de l'activitat física i l'esport –UdL, Medicina –UdL, Història –UdL, Arquitectura –UPC, i Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL.

Es constata que en els homes totes les preferències d'estudis són dins els oferts per la UdL, excepte en el cas d'Arquitectura –UPC.

Com a trets diferenciadors en l'elecció dels dos sexes, hi ha:

- En les deu primeres preferències dels homes s'hi observa Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, Mestre educació física –UdL, Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL, Ciències de l'activitat

física i l'esport –UdL, Història –UdL, Arquitectura –UPC, i Enginyeria tècnica informàtica de gestió –UdL que no apareixen entre les peticions més demandades per les dones.

- Els estudis de tipus Enginyeria no són entre els més demandats de les dones, en canvi, els estudis de Mestre, en tres de les seves especialitats, estan situats entre els deu primers llocs.

En l'any 2006 les sol·licituds d'estudis universitaris en funció del sexe s'observa que, en el cas de les dones, ocupen la primera preferència els estudis de Mestre educació infantil –UdL, seguits per l'ordre següent: Ciències empresarials –UdL, Infermeria –UdL, Mestre educació primària –UdL, Medicina –UdL, Educació social –UdL, Nutrició humana –UdL, Mestre educació especial –UdL, Dret –UdL i Treball social –UdL.

Les demandes de les dones dins les deu primeres preferències es plantegen dins els estudis de la UdL.

En el cas de la demanda d'estudis per part dels homes, es troben en el primer lloc Ciències empresarials –UdL, seguits per l'elecció següent: Arquitectura tècnica –UdL, Mestre educació física –UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL, Dret –UdL, Arquitectura –UPC, Medicina –UdL, Infermeria –UdL, i Criminologia –UB.

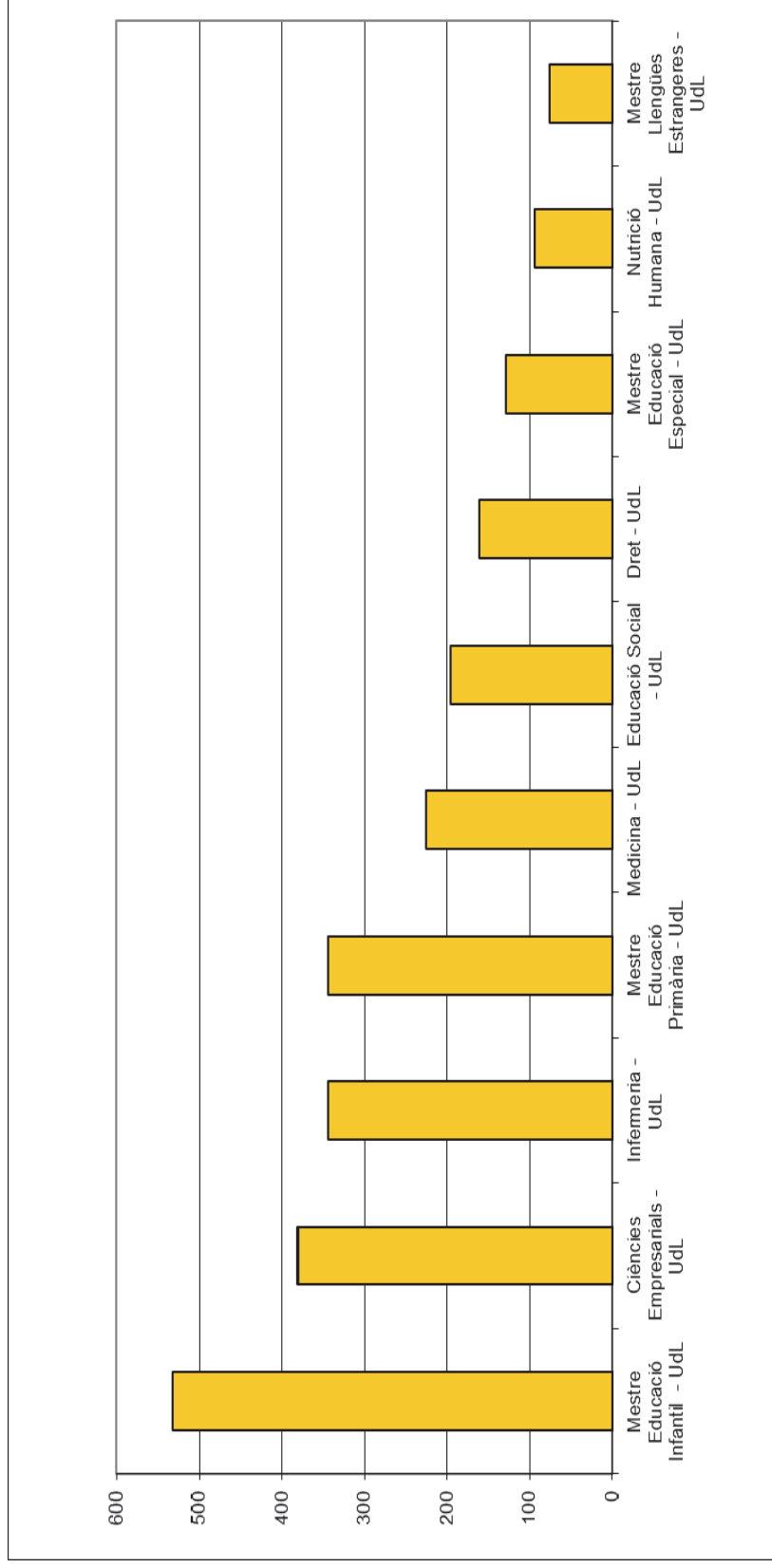
Les demandes en els homes dins les deu primeres preferències es plantegen dins la UdL, a excepció de dos estudis com són Arquitectura –UPC i Criminologia –UB.

També cal remarcar que el primer lloc de les peticions tant en homes com en dones es produeix amb Ciències empresarials –UdL.

Així mateix, s'observa major presència d'estudis d'Enginyeria en els homes que no en les dones.

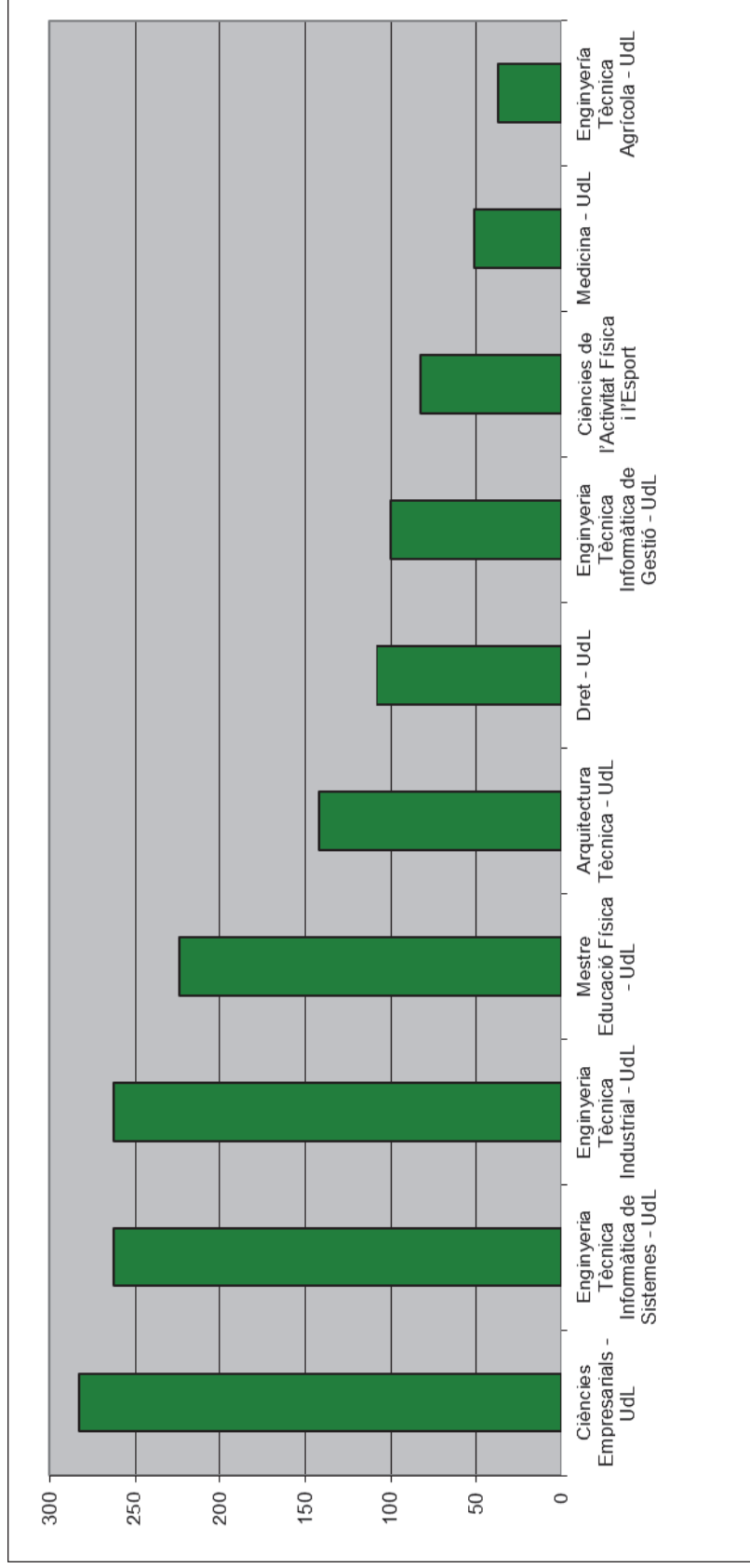
En el decurs dels cinc anys observats (2002-2006) de preinscripció universitària del mes de juny, s'hi observa que les dones escullen en primera opció la carrera de Mestre Educació Infantil –UdL, i els homes, Ciències empresarials-UdL. Així es constata que les enginyeries són majoritàriament triades pels homes, atès que dins les deu primeres carrers més demandades per les dones no hi apareix cap carrera de l'àmbit d'enginyeria, mentre que en el cas dels homes hi apareixen quatre titulacions d'aquest àmbit entre les deu titulacions més demandades.

Gràfic 3. Estudis demandats segons sexe (dones) període 2002-2006

Font: Elaboració pròpia en base a les dades de l'Oficina d'Orientació per l'Accés a la Universitat

Gràfic 4. Estudis demandats segons sexe (homes) període 2002-2006

Font: Elaboració pròpia en base a les dades de l'Oficina d'Orientació per l'Accés a la Universitat

1.5.3. Estudi de la preinscripció universitària a les Terres de Lleida en funció de la titularitat del centre de procedència (període 2002-2006)

En l'any 2002 els estudis universitaris més demanats en centres públics de la demarcació de Lleida són Ciències empresarials –UdL i Infermeria –UdL, amb el mateix nombre de sol·licitants i seguits per l'ordre següent: Mestre educació infantil –UdL, Enginyeria tècnica industrial Mecànica –UdL, Dret –UdL, i Educació Social –UdL, Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL, Medicina –UdL, i Mestre educació física –UdL.

S'hi observa que dins les deu primeres preferències, totes són ofertes d'estudis de la UdL.

Quant als centres privats, les peticions són, en primer lloc per a Ciències empresarials –UdL, seguit de Medicina –UdL, Enginyeria tècnica informàtica de gestió –UdL, Mestre educació infantil –UdL, Dret –UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica UdL, Mestre educació física -UdL, Infermeria –UdL, Educació social –UdL i Mestre educació especial –UdL.

Com a elements diferenciadors dels dos tipus de centres hi ha:

a) Les peticions de Medicina –UdL en centres públics hi ocupa el novè lloc en les preferències, en canvi en centres privats aquests estudis ocupen el segon lloc.

b) Les peticions d'Infermeria –UdL en centres privats ocupa el vuitè lloc; en canvi, en centres públics, té el primer lloc en nombre de peticions, tot compartint lloc amb Ciències empresarials –UdL.

També cal destacar que tant en els centres públics com en els centres privats, entre les deu primeres preferències totes les ofertes sol·licitades són d'estudis universitaris de la UdL.

L'any 2003, en les peticions d'estudis universitaris en centres públics de la província de Lleida, hi surten en primer lloc els de Ciències empresarials –UdL, com a més demanats; tot seguit, hi apareixen amb el següent ordre: Mestre educació infantil –UdL, Infermeria –UdL, Mestre educació física –UdL, Dret –UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, Medicina –UdL, Educació social –UdL, i Fisioteràpia –URV.

Es pot destacar que dins les deu primeres preferències només una correspon a estudis fora de la UdL, la resta són estudis dins la UdL.

En els centres privats de l'any 2003, les peticions d'estudis universitaris estan encapçalades pels estudis de Ciències empresarials –UdL, Mestre educació infantil –UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, Dret –UdL, Medicina –UdL, Infermeria –UdL, Arquitectura –UPC, Enginyeria tècnica informàtica de gestió –UdL, Farmàcia –UB i Psicologia –UB.

Les peticions d'estudis fora de la UdL són més nombroses en centres privats respecte els centres públics. No obstant això, en els dos tipus de centres continua essent majoria les sol·licituds a estudis dins la UdL.

Altres trets diferenciadors de les peticions entre centres públics i centres privats d'aquest any 2003 són:

- En els centres públics, apareix en tercer lloc de les demandes els estudis d'Infermeria, mentre que en centres privats hi surten en el lloc sisè.
- En els centres públics, hi consten dins les deu carreres més demandades Mestre educació física –UdL i Educació social –UdL i Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL, mentre que en els centres privats no hi apareixen dins les deu primeres preferències.

A l'any 2004, les peticions en funció dels centres de procedència té com a característica principal que estan al capdavant dues carreres per damunt de la resta que són: Mestre educació infantil -UdL i Ciències empresarials –UdL.

Així, en els centres públics encapçala el llistat de preferències els estudis de Mestre educació infantil –UdL, seguit de Ciències empresarials -UdL, Mestre educació física -UdL, Infermeria –UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, Educació Social –UdL, Enginyeria tècnica explotacions agrícoles –UdL, Medicina –UdL, Mestre educació especial –UdL, i Dret –UdL.

Com a tret característic, es detecta que entre les deu carreres més demandades per alumnes procedents de centres públics, totes són ofertes a la Universitat de Lleida.

D'altra banda, en les peticions procedents de centres privats de l'any 2004, hi ha en primer lloc Mestre educació infantil –UdL que coincideix amb els centres públics. Tot seguit hi apareix Ciències empresarials –UdL, Medicina –UdL, Mestre educació física –UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, Dret –UdL, Infermeria –UdL, Enginyeria tècnica informàtica de gestió –UdL, Enginyeria tècnica informàtica de sistemes –UdL, i Enginyeria industrial –UPC.

Cal destacar-ne que els estudis de Medicina –UdL estan més ben situats en les peticions procedents de centres privats, que en els centres públics.

També dins les deu carreres més demandades en centres privats hi apareixen uns estudis oferts per la UPC.

En aquest any 2005, les peticions dels centres privats per realitzar estudis universitaris s'hi destaquen amb el mateix nombre de sol·licituds: Ciències Empresarials –UdL, i Mestre educació infantil –UdL, seguit de Medicina –UdL, Arquitectura tècnica –UdL, Dret –UdL, Infermeria –UdL, Mestre educació física –UdL,

Enginyeria tècnica Mecànica –UdL, Nutrició humana i dietètica –UdL, i Arquitectura –UPC.

S'hi observa que entre les deu peticions més demandades de centres privats totes són ofertes d'estudis universitaris de la UdL, excepte Arquitectura –UPC.

En canvi, en centres públics, entre les deu carreres preferents es troben totes dins l'oferta de la UdL, amb aquest ordre següent:

Ciències empresarials –UdL, Mestre educació infantil –UdL, Arquitectura tècnica –UdL, Infermeria –UdL, Nutrició humana i dietètica –UdL, Mestre educació física –UdL, Enginyeria tècnica Mecànica –UdL, Medicina –UdL, Educació social –UdL, i Dret –UdL.

Com a trets diferenciadors dels diferents centres de procedència, cal evidenciar que els estudis de Medicina –UdL i Dret –UdL estan més ben situats en les preferències dels centres privats que en els centres públics.

En canvi, es produeixen similituds en les preferències entre els dos tipus de centres de procedència en els estudis d'Arquitectura tècnica –UdL, Infermeria –UdL, Mestre educació física –UdL, i Enginyeria tècnica industrial Mecànica –UdL.

En aquest any 2006, la demanda universitària en els centres públics de la província de Lleida està encapçalada pels estudis de Mestre educació infantil –UdL, seguits per Ciències empresarials –UdL, Mestre educació física –UdL, Infermeria –UdL, Arquitectura tècnica –UdL, Mestre educació primària –UdL, Medicina –UdL, Educació social –UdL, Nutrició humana –UdL i Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL.

Es pot destacar que en les deu primeres preferències totes són dins l'oferta formativa de la UdL.

Quant als centres privats de la província de Lleida, les peticions d'estudis universitaris estan encapçalades pels estudis de

Ciències empresarials –UdL, seguits per Arquitectura tècnica –UdL, Mestre educació infantil –UdL, Medicina –UdL, Dret –UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, Infermeria –UdL, Mestre educació primària –UdL, Arquitectura –UPC, Educació social –UdL, i Enginyeria tècnica informàtica de gestió –UdL.

S'hi observa en les peticions dels centres privats que totes corresponen a estudis de la UdL, a excepció d'Arquitectura –UPC.

Com a trets diferenciadors entre les peticions dels centres públics i centres privats podem establir els següents:

- Els estudis de Nutrició humana –UdL estan dins les deu primeres preferències en centres públics; en canvi, no hi consten en els centres privats.
- Els estudis de Mestre d'educació física –UdL estan dins les deu primeres preferències en centres públics, i no hi apareixen en els centres privats.

Taula 6. Estudis més demandats a la província de Lleida en funció de la titularitat del centre de procedència (període 2002-2006)

	Centres Públics	Centres Privats
2002	C. Empresarials-UdL	C. Empresarials-UdL
	Infermeria-UdL	Medicina-UdL
2003	C. Empresarials-UdL	C. Empresarials-UdL
	Mestre Ed.Infantil-UdL	Mestre Ed.Infantil-UdL
2004	C. Empresarials-UdL	C. Empresarials-UdL
	Mestre Ed.Infantil-UdL	Mestre Ed.Infantil-UdL
2005	C. Empresarials-UdL	C. Empresarials-UdL
	Mestre Ed.Infantil-UdL	Mestre Ed.Infantil-UdL
2006	Mestre Educ.Infantil-UdL	C. Empresarials-UdL
	C. Empresarials-UdL	Arquitectura tècnica-UdL

Font: Elaboració pròpia

1.5.4. Estudi de la demanda de preinscripció universitària global de la província de Lleida (període 2002-2006)

En l'estudi de la preinscripció de l'any 2002 s'observa com els estudis universitaris més demandats a la província de Lleida són els de Ciències empresarials -UdL, que estan en primer lloc destacat, seguit dels estudis d'Infermeria -UdL, Mestre educació infantil -UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica -UdL, Mestre educació física -UdL, Enginyeria tècnica informàtica de sistemes -UdL, Dret -UdL, Medicina -UdL, Educació social -UdL, i Enginyeria tècnica informàtica de gestió -UdL.

Cal destacar que en les deu carreres més demanades totes es troben dins l'àmbit de la UdL.

En el conjunt de la província de Lleida en l'any 2003, pren el protagonisme en primer lloc els estudis de Ciències empresarials -UdL, seguits per l'ordre següent: Mestre educació infantil -UdL, Mestre educació física -UdL, Medicina -UdL, Educació social -UdL, Enginyeria tècnica informàtica de sistemes -UdL, i Arquitectura -UPC.

En el còmput global de la província de Lleida de l'any 2004 els estudis amb més peticions tenen aquest ordre: Mestre educació infantil -UdL, Ciències empresarials -UdL, Mestre educació física -UdL, Infermeria -UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica -UdL, Medicina -UdL, Educació social -UdL, Dret -UdL, Enginyeria tècnica informàtica de gestió -UdL, i Mestre educació especial -UdL.

Cal remarcar que totes les carreres pertanyen a estudis oferts per la UdL.

En les demandes globals per a la província de Lleida de l'any 2005, s'hi observa que en el primer lloc de les peticions hi ha els estudis de Ciències empresarials -UdL.

En el conjunt de la província de l'any 2006, prenen el primer lloc de les peticions els estudis de Ciències empresarials –UdL, seguits de Mestre educació infantil –UdL, Arquitectura tècnica –UdL, Mestre educació física –UdL, Infermeria –UdL, Medicina –UdL, Mestre educació primària –UdL, Enginyeria tècnica industrial mecànica –UdL, Dret –UdL, Educació social –UdL.

Les sol·licituds globals de demanda de preinscripció universitària en el període 2002-2006, per parts dels futurs estudiants de les comarques lleidatanes, s'hi observa que les comarques més allunyades de la UdL hi ha un percentatge superior de demandants en primera opció de la convocatòria de juny a altres universitats fora de la UdL, malgrat la titulació sigui oferta per aquesta Universitat. El següent quadre mostra l'evolució de peticions a altres universitats en funció de si són titulacions de la UdL o no.

Taula 7. Evolució de la demanda d'estudis a altres universitats catalanes per part de sol·licitants de la província de Lleida en el període 2002-2006, en funció de l'oferta de titulacions de la UdL (en %)

Comarca	2002		2003		2004		2005		2006	
	Titulacions UdL	Titulacions no UdL	Titulacions UdL	Titulacions no UdL	Titulacions UdL	Titulacions no UdL	Titulacions UdL	Titulacions no UdL	Titulacions UdL	Titulacions no UdL
Alt Urgell	25,64	74,36	24,53	75,47	31,34	68,66	28,57	71,43	47,22	52,78
Alta Ribagorça	25	75	22,22	77,78	16,67	83,33	60	40	30,77	69,23
Garrigues	16,13	83,87	15,69	84,31	16	84	21,88	78,12	16,22	83,78
Noguera	19,75	80,25	16,67	83,33	20,99	79,01	30,34	69,66	21,59	78,41
Pallars Jussà	18,37	81,63	23,68	76,32	27,03	72,97	28,57	71,43	30,56	69,44
Pallars Sobirà	27,27	72,73	18,18	81,82	46,15	53,85	26,32	73,68	33,33	66,67
Pla d'Urgell	0	100	14,89	85,11	17,57	82,43	22,22	77,78	25,56	74,44
Segarra	29,23	70,77	32,08	67,92	31,88	68,12	26,32	73,68	25,76	74,24
Segrià	2,29	97,71	4,66	95,34	3,68	96,32	5,5	94,5	7,54	92,46
Solsonés	38,33	61,67	40,38	59,62	34,78	65,22	50	50	39,39	60,61
Urgell	13,11	86,89	25	75	19,51	80,49	9,52	90,48	30,36	69,64
Val d'Aran	37,5	62,5	31,58	68,42	40	60	43,48	56,52	50	50

Font: Elaboració pròpia en base a les dades de l'Oficina d'Orientació per a l'Accés a la Universitat

En la taula anterior es palesa que els demandants de les comarques lleidatanes més allunyades realitzen en major nombre peticions de titulacions ofertes per UdL a altres universitats catalanes que les comarques més properes a la seu de la UdL –Lleida. S'aprecia que la proximitat geogràfica a la UdL té un paper important en el moment d'elecció del centre universitari per cursar-hi la titulació desitjada. Així, podem configurar tres zones d'influència de més a menys: la primera formada per la comarca del Segrià, una segona amb la resta de comarques lleidatanes del Pla, i una tercera configurada amb les comarques de muntanya de la província.

En part, segons afirma Bellet (2010), un cop observat que no es pot produir un moviment pendular diari des del domicili familiar habitual fins al centre universitari, s'opta per escollir una Universitat que sigui accessible i ben comunicada, en funció de la distància i que també hi hagi una familiaritat amb la ciutat on està ubicada.

Un altre factor a tenir en compte en les peticions dels sol·licitants de les comarques de muntanya és la convocatòria per part de l'Àgència de Gestió d'Ajuts i Recerca (AGAUR), a partir del curs 2004-2005 de beques¹³, a les quals poden optar els estudiants de les sis comarques lleidatanes de muntanya, la qual cosa ha comportat en línies generals una major mobilitat cap a altres universitats catalanes. Així, la justificació de la Generalitat de Catalunya per incorporar aquest tipus de beques es basa "en què les condicions geogràfiques específiques de les comarques de muntanya impliquen un cost addicional de desplaçament i allotjament a les famílies amb fills o filles que volen accedir a la universitat i que no disposen, en el seu àmbit territorial, de centres d'ensenyament superior de caràcter presencial permanent per seguir els seus estudis."

¹³ Per Resolució UNI 962/2005 de l'1 de febrer, s'aproven les bases generals que han de regir la concessió de beques i ajuts concedides per l'Agència d'Ajudes Universitàries i d'Investigació.

1.5.5 Estudi de la preinscripció universitària a les Terres de Lleida en funció de l'àmbit d'estudi (període 2002-2006)

Una conclusió a extreure, dins de les deu primeres peticions d'estudis universitaris a la UdL realitzades pels demandants de la província de Lleida, en el període 2002-2006, és que les carreres tècniques han perdut pes en el gruix de la demanda; els estudis d'Humanitats han incrementat el nombre de peticionaris, bàsicament a causa de l'augment en la demanda dels estudis de Mestre, i les carreres de Ciències de la Salut han experimentat una davallada quant a la seva demanda a partir de l'any 2004.

Quant a la presència de carreres de Ciències Experimentals que, en el cas de la UdL, no és notòria, hi podem destacar la implantació en l'any 2005 dels estudis de Nutrició Humana.

Respecte al grup de carreres de l'àmbit de Ciències Socials i Jurídiques, s'han mantingut en la mateixa proporció durant el període.

Així, la proporció de peticions d'estudis a la UdL en funció de l'àmbit d'estudi i tenint en compte les deu primeres peticions de titulacions, hi hauria una evolució dels demandants a la UdL, a la disminució en els àmbits Tècnic i de Ciències de la salut, i mostrant una preeminència dels àmbits d'Humanitats i Ciències socials, segons s'aprecia en la següent taula.

Taula 8. Peticions d'estudis de la UdL segons l'àmbit d'estudi

ÀMBIT	2002	2003	2004	2005	2006
Tècnic	22,68%	22,15%	15,06%	19,8%	17,6%
Humanitats	20,16%	22,75%	36,5%	23,17%	33,2%
C. Salut	20,86%	25,35%	17,9%	19%	18,7%
C. Experim.	--	--	--	8,06%	--
C. Socials	36,3%	29,77%	30,64%	29,97%	30,5%

Font: Oficina d'Orientació d'Accés a la Universitat

Un cop configurada la situació en la qual la UdL efectua la seva activitat en un context socioeconòmic com és la demarcació lleidatana, cal fer un anàlisi del marc teòric en què es produeix la demanda universitària, així com els possibles factors que poden determinar l'elecció de la institució universitària dels futurs estudiants.

En aquest capítol 1, s'ha descrit la decisió dels estudiants de Batxillerat per efectuar la preinscripció universitària d'una titulació i en la Universitat desitjada. Aquest comportament ens permet obtenir dades de la manifestació real per seguir uns estudis universitaris dins el període de preinscripció oberta en el mes de juny en les universitats públiques catalanes. En aquest estudi, en el capítol 3, s'apunten els resultats del treball de camp en base a les respostes dels demandants a un qüestionari, la qual cosa també permet contrastar el comportament de l'estudiant en el moment que està finalitzant els seus estudis de secundària postobligatòria. Aquest comportament demostra una fiabilitat del qüestionari en obtenir una tendència de demanda de titulacions molt similar a l'efectuada en el

període oficial d'emplenar el formulari de preinscripció universitària amb les seves preferències.

En el següent capítol, s'analitzen els fonaments teòrics dels models d'elecció de la demanda d'educació superior, establerts per l'economia de l'educació, amb els factors que hi incideixen amb més influència en l'elecció d'un centre universitari segons els estudis d'investigació efectuats, tant a nivell d'un context proper, com d'un context internacional.

En aquest marc teòric, s'analitzen diverses investigacions que donen suport a les variables que conté el qüestionari utilitzat en la recollida de dades del treball de camp i el seu posterior processament estadístic, per tal de visualitzar el comportament de la demanda universitària.

A manera de resum, s'estableixen variables que suposen una influència positiva, negativa i sense significació en el desenvolupament de la demanda.

El resultat observat de les diferents variables posa de manifest que hi ha factors que són comuns i constants en diverses investigacions. Malgrat l'observació, s'ha realitzat en diferents contextos econòmics, culturals i socials, atenent les diferents formes que pot adoptar la demanda en funció d'aquest context on el futur estudiant ha de prendre una decisió respecte la seva trajectòria acadèmica.

CAPÍTOL 2. ELS FONAMENTS TEÒRICS DE LA DEMANDA UNIVERSITÀRIA EN RELACIÓ AMB L'ECONOMIA DE L'EDUCACIÓ

En aquest capítol, es pretén situar el marc teòric de la demanda universitària dins l'àmbit de l'economia de l'educació, amb una revisió de la literatura envers els factors que expliquen el comportament del demandant d'educació provinent dels ensenyaments secundaris, malgrat existeix una dificultat per acotar i classificar determinades variables a causa del fet que algunes d'elles tenen una correlació.

En un primer apartat, s'analitzen les teories de la demanda d'educació superior i els seus models de procés de decisió d'elecció en aquests tipus d'ensenyament.

En un segon apartat, s'efectua una anàlisi dels estudis d'investigació de la demanda universitària amb els factors que componen el model combinat de decisió.

En un tercer apartat, s'han estudiat diferents investigacions de la demanda d'educació superior a nivell internacional, i també en un context proper per tal de verificar els factors que la literatura revisada han resultat determinants en la demanda d'estudis universitaris.

2.1. Introducció als fonaments teòrics de la demanda universitària

En aquest treball es pretén obtenir uns factors que influeixen en l'elecció de la UdL com a institució d'educació superior per part dels alumnes que finalitzen els seus estudis de Batxillerat de la demarcació de Lleida i que han determinat la seva decisió de

continuar la seva educació. En particular, en el context d'elecció de cursar els seus estudis a la Universitat de Lleida.

Cal determinar el marc teòric de la demanda d'educació per analitzar les motivacions i factors que donen una explicació al comportament dels demandants, encara que hi ha dificultats per establir una classificació idònia per la complexitat en haver-hi factors que estan relacionats entre ells. Després, s'haurà de contrastar la metodologia emprada en diferents estudis d'investigació de l'educació superior, per tal d'enquadrar en quins condicionants es realitza aquest procés de decisió dels demandants caldrà veure en quin marc teòric es pren aquesta elecció.

En aquest sentit, podem determinar tenint en compte els condicionants previstos per Del Olmo (2009), tres moments o tipus de demanda universitària en el context del territori lleidatà:

1. Demanda potencial: la qual està configurada per tots els alumnes matriculats en el segon curs de Batxillerat. En aquest cas, seria en la demarcació territorial de la província de Lleida, formada per dotze comarques.
2. Demanda prèvia: serien els estudiants que manifesten la decisió de continuar els estudis universitaris amb l'elecció d'una titulació i una Universitat on realitzar-la.
3. Demanda real: serien el conjunt d'estudiants que sol·liciten la seva admissió a la Universitat de Lleida tenint en compte les titulacions que té com a oferta formativa, que constitueix la demanda global rebuda en aquesta Universitat.

En les dues últimes dècades, el sector de l'educació superior ha sofert canvis molt profunds. Així, aquest sector s'enfronta a estructures de mercat més competitives la qual cosa obliga les

universitats a fer un esforç en les seves estratègies de màrqueting i de qualitat, per aconseguir un millor posicionament d'alumnes matriculats.

Tanmateix, Raposo, Alvés (2007) afirmen que aquestes estratègies de promoció de la institució es veuran dificultades per l'escassetat de recursos disponibles per part de les universitats, cosa que ocasiona una disputada competència per aconseguir alumnat.

L'escenari acadèmic del Pla Bolonya¹⁴ dibuixa encara més una intensificació d'aquesta competència amb l'harmonització dels diferents graus universitaris i la mobilitat prevista dels alumnes.

En aquest context, es considera important analitzar els factors institucionals que l'estudiant potencial tindrà en compte en el moment d'elecció d'una Universitat, i que donarà pautes als administradors de les universitats per seguir uns criteris de planificació acadèmica i oferta formativa a mitjà i llarg termini (Ming, 2010).

2.1.1. Les teories de la demanda d'educació superior

El mercat actual del sistema universitari està integrat principalment per tres segments de població, i en cadascun hi podem trobar diferents factors que conformen la seva elecció d'estudis i la universitat on s'efectuaran, així podem distingir aquests tres grups de demandants:

- Estudiants provinents d'ensenyaments postobligatoris¹⁵

¹⁴ La declaració de Bolonya (1999) estableix les bases de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior basat en els European Credit Transfer System, i amb un sistema de dos cicles: grau i màster

¹⁵ Aquests estudiants representen el 86% dels alumnes matriculats a primer curs a la UdL, segons dades del curs 2012-13.(59% de Batxillerat i 27% de Formació Professional)

- Estudiants amb edat més adulta.
- Estudiants provinents d'altres països.

Per la magnitud en el nombre i la importància que tenen, s'aborda el primer grup d'estudiants on la decisió de cursar uns estudis a la Universitat tindrà un impacte a llarg termini en la vida de l'estudiant i les seves famílies (Hossler, Schmit i Vesper, 1999; Soutar, Turner, 2002; Fernández, 2010).

Els treballs d'investigació de la demanda d'educació superior s'emmarca dins l'àmbit de l'Economia de l'Educació, que té el seu naixement durant els anys cinquanta del segle XX, on apareix la teoria del capital humà, que es va desenvolupar en els anys seixanta del segle XX amb els autors com Shultz,¹⁶Becker i Mincer. Aquesta teoria constitueix la primera que estudia els determinants que influeixen en la demanda d'educació, tot assegurant que aquesta incrementa la productivitat de les persones i, a causa d'aquest increment, s'augmenta la seva capacitat de treball, les seves destreses, i habilitats, així com l'obtenció de majors ingressos per part de les persones.

Per tant, la teoria del *capital humà* permet explicar com els individus prenen decisions respecte a quant i quina educació adquirir. Així, suposa que la regla de comportament dels individus és assolir un nivell d'educació que maximitzi el valor present esperat del flux de rendes netes al llarg del cicle vital. Tanmateix, es considera que l'educació és un bé d'inversió en el qual la decisió de cada individu és el resultat d'un anàlisi de cost-benefici, on es valoren els costos directes i rendes deixades de guanyar durant el temps que

¹⁶ Theodore Shultz va encunyar l'any 1960 el terme "Teoria del capital humà" a la reunió anual de l'American Economic Association.

dura el procés educatiu i el flux de rendes futures, tot esperant obtenir millors rendiments en la seva vida productiva futura (Eicher, 1988; Cañabate, 1998; Cea, Mora, 1992; De Pablos, Gil, 2007; González, 2009).

Dins les hipòtesis que engloben la teoria del *capital humà*, hi sorgeix una primera basada en el fet que l'educació és demandada com a inversió; una segona, en la qual siguin calculables les taxes de rendiment anticipades i, per últim, una tercera en què la demanda d'educació no depengui de variables d'oferta on es tingui en compte un enfocament mixt en el qual es consideren els components de inversió i de consum que influeixen en la decisió de demanda d'educació superior, tot plantejant la decisió de la persona com una optimització de la funció d'utilitat que cadascuna d'elles aporta al mateix individu.

Una altra teoria d'explicació de la demanda d'educació és la de senyalització, basada en el fet que els ingressos d'una persona no depenen solament de la quantitat d'educació, sinó que, a més, hi intervenen altres factors que interaccionen, com són les capacitats innates¹⁷ dels individus que actuen en el moment d'elegir uns estudis universitaris i, d'aquesta forma, s'utilitza l'educació com a senyal de quines són les seves millors capacitats per desenvolupar un lloc de treball. Per tant, aquesta teoria proposa que l'educació incrementa la productivitat dels individus, atès que passa a tenir un paper de certificació d'unes determinades característiques dels demandants i que són anhelades per les empreses en la recerca de la productivitat (Cañabate, 1998; Pons, 2003; San Segundo, 2005; González, 2009).

¹⁷ Les capacitats innates van lligades a les aptituds dels individus i, per tant, afecten en el moment de la decisió de la demanda d'educació.

La teoria radical sosté que els ingressos percebuts per les persones o la qualitat en l'ocupació de les persones està relacionat amb el nivell educatiu adquirit, a més del coeficient intel·lectual, la raça, el sexe, però estableix com a condicionant principal l'origen socioeconòmic (Bowles, Gintis, 1983; Carnoy, 1990; Salas Velasco, 2002; San Segundo, 2005, González, 2009).

Per últim, la teoria del consum estableix que l'educació és un bé normal amb una demanda que creix amb la renda i té una relació negativa amb els costos directes d'educació. La demanda, segons aquesta teoria, depèn principalment dels ingressos familiars, on els individus prenen la decisió de consumir o no educació universitària en funció de la utilitat de les persones, que es pot mesurar en dues parts: una, relacionada amb el temps present; i una altra, en relació amb el temps futur. Aquesta utilitat, a la vegada, es pot descompondre en utilitat monetària i utilitat no monetària, en funció de si s'obté una rendibilitat econòmica o bé una satisfacció personal no econòmica. A més, hi ha individus que, a banda de valorar els rendiments futurs del consum d'educació, tenen en compte factors com: l'aprenentatge i l'adquisició de nous coneixements malgrat els comporti poc marge d'increment dels rendiments d'ocupació (Levy-Garboua, 1976; Kodde, Ritzen, 1984; Eicher, 1988; San Segundo, 2005, González, 2009).

En el següent quadre, es classifiquen les principals teories d'explicació de la demanda d'educació:

Quadre 3. Classificació de les teories de demanda d'educació

Teoria	Autors	Concepte educació	Efectes
Capital Humà	Becker (1975) Mincer (1974) Shultz (1961)	Els demandants trien una quantitat d'educació òptima on comparen els beneficis futurs amb els costos de l'educació	Un increment d'educació produeix un increment de productivitat i d'ingressos
Senyalització	Spence (1974) Arrow (1973) Stiglitz (1975) Pons (2001)	L'educació és utilitzada com una senyal de les característiques dels individus més productius per part dels patrons.	Productivitat augmenta llavors incrementa l'educació i els ingressos
Radical	Bowles-Gintis (1983) Carnoy (2005) Salas Velasco (2002)	L'educació és un vehicle que serveix per a la transmissió d'estatus socioeconòmic de generació en generació	En origen socioeconòmic alt s'incrementa la demanda d'educació i, per tant, dels ingressos futurs
Consum	Kodde i Ritzen (1984) Levy-Garboua (1976) Eicher (1988)	L'educació és un bé normal i el seu consum depèn dels ingressos familiars	L'augment de renda familiar incrementa la demanda d'educació

Font: González Gómez, D.E. (2009) i elaboració pròpia

Ara bé, aquestes teories no poden explicar per si soles tots els factors que condicionen la demanda d'educació per part de les persones, sinó que serà la conjunció de totes les teories el que permetrà establir els factors d'explicació de la demanda de educació.

(Moreno, 1998; San Segundo, 2005; Neira, Fernández, Ruzo, 2003).¹⁸

En l'enfocament com un bé d'inversió de la teoria de la demanda educativa, la decisió de l'estudiant d'adquirir educació universitària o no recau sobre els beneficis que s'esperen aconseguir al llarg de la vida laboral, i que aquests superin els costos per adquirir els estudis.

L'altre punt de vista tracta l'adquisició d'educació com un bé de consum amb efectes duradors que proporciona fluxos a la persona al llarg de la vida. Encara que existeixen criteris que aprecien una combinació dels dos enfocaments, com Millot i Orivel (1980), on estimen que els components que conformen la demanda d'educació són: una interrelació entre utilitats presents, utilitats futures, utilitats pecuniàries i no pecuniàries.

La decisió de la persona de demandar educació es produeix tenint en compte la realització d'un balanç personal entre els costos d'adquisició (directes i indirectes) i els beneficis esperats. Així, els demandants d'educació inverteixen en adquisició de capital humà si els beneficis esperats d'aquesta inversió superen els seus costos (Rahona, 2005).

Aquest balanç personal presenta una sèrie de variables, amb inconvenients com són la no certesa d'obtenir uns ingressos estimats, i la imprecisió del càlcul d'utilitats no monetàries, atesa la seva subjectivitat en funció de cada persona.

Es poden destacar les següents matisacions que ha rebut el model de demanda d'educació (Eicher, 1988; Salas Velasco, 2008;

¹⁸ Aquests autors afirmen que la configuració d'explicació de la demanda d'educació superior està formada per factors: individuals, intel·lectuals, econòmics, culturals, socials, institucionals i demogràfics.

Albert, 2008) establert per la teoria del capital humà, per reflectir els següents qüestionaments a aquesta teoria:

- L'educació no solament es demanda com un bé de inversió, sinó que també té un component com a bé de consum durador i també perible amb retorns al llarg de la seva vida. Això determina que les taxes de retorn de les inversions en educació no són l'únic factor explicatiu de la demanda d'educació.
- Dins el càlcul de la taxa de rendiment dista molt de ser creïble per la part dels costos on s'haurien de tenir en compte els costos d'oportunitat, entesos aquests com a ingressos deixats de percebre en activitats difícils d'avaluar. A més, existeixen altres costos associats que van més enllà del cost directe dels estudis i, per tant, es considera bastant difícil arribar a obtenir una taxa de rendiment acceptable i fiable.
- Les rendes futures tenen una incertesa pel risc de no finalitzar els estudis.
- També l'oferta té un paper fonamental en relació amb la demanda d'educació, atès que l'oferta no és uniforme i, a més, existeix una selecció dels estudiants per part de les universitats, que condiciona l'elecció dels demandants.
- La teoria credencialista o d'assenyalament ho contrasta en el fet que els individus ja tenen per si sols una productivitat abans d'adquirir un nivell educatiu.

2.1.2. Models del procés de decisió

El procés de decisió per a l'elecció del centre universitari està configurat per múltiples etapes,¹⁹ on l'estudiant ha de decidir en primer lloc si continua, o no, els seus estudis a la Universitat (Raposo, Alves, 2007; Melero, Gutiérrez, Carbonero, 2009; Mubaira, Fatoki, 2012). I en el cas de voler continuar haurà d'escollir aquella titulació que satisfaci els seus interessos dins les seves possibilitats econòmiques i socials. A més, simultàniament, haurà de decidir respecte a quin centre haurà de cursar aquesta titulació desitjada per realitzar-hi la seva inscripció.

Així doncs, podem distingir les següents fases o etapes d'elecció, on els demandants han d'escollir els estudis i el centre universitari que desitgen:

1. Fase de predisposició: en aquesta fase preliminar, l'estudiant decideix si vol continuar, o no, la seva educació superior.
2. Fase de titulació ambicionada: en aquesta fase en funció de la informació rebuda i els seus interessos vocacionals, l'estudiant elegeix una carrera o titulació que considera òptima per al seu desenvolupament professional en funció de les seves característiques personals.
3. Fase de recerca: en aquesta fase l'estudiant selecciona informació envers els centres universitaris on pot cursar la titulació desitjada. Aquesta fase es veu condicionada per les característiques socioeconòmiques familiars,

¹⁹ Aquestes etapes o fases d'elecció poden ser observades com una resposta del consumidor final, on els estudiants s'enfronten a estímuls externs com són els atributs institucionals i els factors menys controlables, com la influència dels pares, professors i amics.

atès que les diferents possibilitats formatives d'universitats aniran lligades a la capacitat econòmica del demandant per superar els costos directes i indirectes associats a l'educació superior.

4. Fase d'elecció: en aquesta fase l'estudiant decideix en quin centre universitari realitzarà els seus estudis desitjats, en funció de tota la informació recopilada i dels factors condicionants que hi influeixen (econòmics, familiars, institucionals, i personals).

Fox, Kotler (1985) consideren que hi pot haver dues fases més en aquest procés d'elecció: una fase inicial basada en la creació d'una necessitat; i una de final, dedicada a una avaluació de la decisió que s'ha implementat segons la satisfacció del servei.

La major part dels estudis que tracten de donar una explicació al comportament dels individus en el procés d'elecció de la Universitat es podrien incloure en un dels següents models:

- Models econòmics: es basen en el comportament racional de l'individu per tal d'obtenir el màxim benefici respecte als costos que implica triar una determinada Universitat (Raposo, Alvés, 2007; Fernández, 2010; Ming, 2010; Mubaira, Fatoki, 2012). En aquest model es pot donar que dos individus poden prendre decisions diferents d'elecció d'una Universitat, malgrat tenir els mateixos beneficis en relació als costos d'educació superior. Això es pot atribuir a valors intangibles com la influència de la família, els amics, els professors i el context socioeconòmic de l'estudiant (Paulsen, 2001). En aquest model es presenta una limitació consistent en el fet que només es basa en una

vessant racional de la decisió sense veure el context sociològic de l'estudiant.

El model d'elecció econòmic té un component d'actuació racional per part de l'individu que busca una maximització de la utilitat dels estudis, tenint en compte unes preferències personals.

Així, el que preval en el model econòmic és que els estudiants seleccionaran una institució en concret, si els beneficis d'assistir-hi són majors que aquells que obtindria d'inscriure's en un altra institució universitària.

- **Models sociològics:** Aquests models difereixen dels models econòmics, ja que tenen en compte el comportament dels estudiants com per exemple el seu rendiment acadèmic en relació amb variables del seu entorn social o l'estatus dels seus pares (ocupació i el nivell d'estudis assolits). Per tant, intervé un factor no racional basat en una socialització de l'estudiant, on les aspiracions educatives vénen determinades per una preparació acadèmica prèvia i un estatus socioeconòmic (Hossler, Schmit i Vesper, 1999; Raposo, Alvé, 2007; Mubaira, Fatoki, 2012). I així, es crea un capital cultural que es refereix a sistemes d'atributs amb coneixements i aptituds que deriven de la situació dels pares i de la pertinença a una classe social. L'enfocament sociològic és útil per la comprensió de les formes en què es limiten les oportunitats i perspectives d'elecció d'una Universitat. No obstant això, la limitació d'aquest model és que està centrat només en la interrelació de factors socials de l'individu.

- **Models combinats:** agrupen els indicadors més importants dels models econòmics i sociològics en el procés de presa de decisions (Fox, Kotler, 1985; Joseph i Joseph, 2000; Soutar, Turner, 2002; Raposo, Alvés, 2007; Ming, 2010; Mubaira, Fatoki, 2012), la qual cosa permet un ampli ventall d'anàlisi, atesa la combinació d'aspectes sociològics amb aspectes racionals de decisions. Com a factors rellevants hi trobem els costos, la reputació de la institució, la varietat de titulacions, les instal·lacions del campus, les perspectives d'ocupació, la ubicació geogràfica, la proximitat al domicili habitual, la influència dels pares i la influència dels amics. Dins d'aquests models combinats podem distingir tres propostes:²⁰ model de Jackson (1982); model de Chapman (1981); model de Hanson i Litten (1989). Aquest últim model conté un conjunt d'atributs més complert en incorporar característiques personals i socials de l'estudiant i, a

²⁰ El model Jackson (1982) proposa que les decisions de la Universitat es classifiquen, en primer lloc, en l'etapa de preferència, on prevalen les aspiracions i actituds fonamentades en el seu rendiment acadèmic, i per l'entorn social i familiar; en segon lloc, hi ha l'etapa d'exclusió, on s'eliminen institucions en funció de les taxes de matrícula, la ubicació i la qualitat acadèmica i, per últim, l'etapa d'avaluació, on es realitza un esquema de classificació fins l'elecció final.

El model Chapman (1981) planteja que l'elecció de la Universitat per part de l'estudiant es realitza en funció d'una sèrie de característiques personals i socials dels estudiants, en combinació amb un conjunt d'influències externes.

El model Hanson i Litten (1989) descriu un model de selecció en procés continu amb cinc fases: tenir aspiracions universitàries, iniciar un procés de recerca, recopilació d'informació, l'enviament de sol·licituds i, finalment, la matriculació a la Universitat. Dins les variables explicatives d'aquest model hi ha les característiques de fons com l'estatus socioeconòmic dels pares, les característiques personals i les característiques de la Universitat (costos, programes acadèmics, informació a l'alumnat, suport en beques).

més, les característiques de la Universitat i les seves accions de visibilitat respecte al mercat universitari.

En aquest apartat, s'han presentat els fonaments teòrics sobre els quals es pren la decisió d'adquirir l'educació superior i en quina institució, tenint en compte diferents teories de la demanda d'educació, així com els models d'elecció del centre universitari.

En el següent apartat, s'analitzen els factors i els models de decisió que incideixen en aquesta demanda i que ajuden a la comprensió del comportament dels demandants en una etapa complexa amb conseqüències a llarg termini en la seva vida professional i personal.

2.2. Els factors determinants de demanda d'estudis universitaris

Els estudis sobre la demanda d'educació superior s'han centrat en la qüestió dels factors que influeixen en els estudiants sobre la possibilitat de continuar estudis universitaris, i en quina institució es realitzaran dins dels models tractats. Ens centrarem en el desenvolupament del model combinat, el qual aglutina els models econòmics i sociològics d'elecció d'una institució universitària.

2.2.1. Els factors del model combinat de decisió

En el model combinat d'elecció de centre universitari s'hi mostren una diversitat de factors que van relacionats en aquesta decisió. Així, Mora (1990) va establir cinc grups de factors que afecten a la demanda d'educació superior:

- Factors econòmics,
- Factors demogràfics,
- Factors socials i familiars,
- Factors individuals,
- Factors institucionals.

En una anàlisi d'elecció de titulació universitària dins la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la Universitat de Granada, Jiménez, Salas-Velasco (2000) estableixen unes variables independents per explicar els determinants d'aquesta demanda d'educació, tot realitzant la següent classificació de factors:

- Variables de característiques generals,
- Variables territorials,
- Variables d'estatus socioeconòmic,
- Variables de característiques acadèmiques,
- Variables de característiques individuals.

Aquestes variables conformen, dins el context socioeconòmic de les Terres de Lleida, uns components que atorguen una informació envers el comportament de la demanda universitària sobre la decisió d'elecció de centre universitari, ateses les característiques de l'entorn i àrea d'influència de la UdL en relació a les altres universitats catalanes.

En aquest sentit, Jiménez, Salas-Velasco (2000) concreten en set factors de importància que condicionen l'elecció d'educació superior dels estudiants un cop finalitzada l'etapa d'educació secundària. Entre aquests, hi ha l'aptitud acadèmica, els ingressos familiars, la despesa privada en educació i ajuts a l'estudi (cost directe d'estudis més cost d'oportunitat), les expectatives d'ingressos futurs segons la carrera escollida, les perspectives d'ocupació, els

gustos o motivacions personals i l'estatus social en què l'estudiant s'ha desenvolupat (nivell educatiu dels pares, ocupació del principal sustentador de la família, o classe social).

En aquest estudi s'opta pel model combinat de factors, el qual estudia les característiques econòmiques, individuals, socials i, a més, les institucionals per l'elecció d'un centre universitari. Així, podem assenyalar les següents variables explicatives de la demanda (Kallio, 1995; Soutar, Turner, 2002, Institut Cerdà, 2006; Raposo, Alvés, 2007; Del Olmo, 2009; Fernández J.L., 2010; Mubaira, Fatoki, 2012):

- Reputació de la Universitat,
- Qualitat de l'ensenyament,
- Varietat de titulacions ofertades,
- Facilitat d'accés a la Universitat (nota de tall),
- Manca de places en la Universitat desitjada,
- Proporció d'aprovat per curs,
- Metodologia dels estudis,
- Aplicació de noves tecnologies en els estudis,
- Funcionament dels serveis oferts,
- Adequades instal·lacions del campus,
- Cost anual dels estudis,
- Proximitat de la Universitat a un domicili no habitual,
- Possibilitat de viure fora del domicili habitual,
- La Universitat més propera no imparteix la titulació desitjada,
- Oferta cultural i d'oci de la ciutat on està la Universitat,
- Recomanació familiar,
- Recomanació d'estudiants universitaris,

- Recomanació del professor/tutor/orientador,
- Oportunitats d'ocupació,
- Nivell educatiu dels pares,
- Professió dels pares,

Keller, McKeow (1984) estableixen com a factors que contribueixen a les decisions en educació superior, el de la reputació de la institució, tenir un programa acadèmic amb nivell superior a altres universitats, les expectatives d'ocupació, la bona impressió de les instal·lacions del campus, una bona ràtio alumnes/Facultat, la bona relació entre centre de secundària i Universitat, i una bona convivència, complementada amb una oferta cultural i de vida social dins la ciutat on hi ha ubicat el centre universitari.

Entre els diferents factors amb significació positiva, té un pes elevat la reputació de la Universitat, que ve marcada per una conjunció de la tradició universitària del centre i pel nivell de qualitat dels diferents plans d'estudis de les titulacions impartides.

Respecte el factor reputació (Leach, Zepke, 1984; Holdsworth, Nind, 2006; Maringe, 2006), s'entén que pot influir en la presa de decisió de l'estudiant, atès que les institucions ofereixen programes per satisfer els interessos sobre les matèries dels estudiants. L'acreditació de la reputació ve donada en diferents expressions com el prestigi de la Universitat envers el teixit productiu de l'entorn, el nivell dins el rànquing de classificació de les universitats, o bé el prestigi acadèmic d'una titulació. A més, amb la creixent oferta d'institucions d'educació superior, els estudiants són cada vegada més crítics i analítics respecte la imatge corporativa de la Universitat, que pot afectar a les seves preferències d'elecció, en base a percepcions de comentaris d'altres estudiants, experiències viscudes

i les activitats de màrqueting desenvolupades per la promoció de la mateixa Universitat (Fernandez, 2010).

El factor dels programes acadèmics²¹ (Shanka, Quintal, Taylor, 2005; Holdsworth, Nind, 2006; Fernández, 2010) que ofereixen les universitats és avaluat pels demandants en funció de la disponibilitat de places, els requisits d'ingrés, la qualitat dels ensenyaments i la varietat de titulacions existents en aquesta institució, així com la combinació de graus amb altres ensenyaments dins la mateixa universitat, que mostra la flexibilitat de l'oferta formativa.

La ubicació geogràfica de la Universitat en relació amb el domicili habitual de l'estudiant adquireix un doble sentit: en primer lloc, per la proximitat a la residència habitual, i també en una altra vessant com a experiència de viure fora de l'àmbit familiar. En aquesta última hipòtesi, el demandant mostra un interès per universitats en les quals no és possible viure dins l'entorn familiar amb una voluntat de canviar de residència però, sempre i quan, aquest canvi sigui per obtenir un millor balanç entre costos i beneficis esperats en la Universitat més allunyada del domicili habitual (Jackson, 1982; De Miguel, 1994; Kallio, 1995; Shanka, Quintal, Taylor, 2005; Institut Cerdà, 2006; Mubaira, Fatoki, 2012).

També obtindran un pes considerable en aquesta decisió, les característiques territorials pel que fa a les condicions de mobilitat i el cost dels estudis derivats de la proximitat geogràfica, a més dels factors com l'oferta de places universitàries dins aquest territori. El centre universitari exerceix una important influència en el seu entorn.

²¹ Aquests autors van plantejar una hipòtesi que hi ha una relació positiva significativa entre els programes acadèmics i la decisió d'elecció de la Universitat, on la flexibilitat de l'oferta, la possibilitat de canvis d'opcions de grau i el reconeixement extern al pla d'estudis tenen un paper important.

Serà més potent aquesta, quan major i consolidada sigui l'oferta formativa i, per tant, l'atracció que pugui realitzar cada centre serà en raó directa al nombre de possibles estudis que es pugui seguir en aquest centre i en raó inversa a la distància des de la residència familiar de l'estudiant o bé a un domicili familiar no habitual (Eicher, 1988; Latiesa, 1989; Mora, 1991; Cañabate, 1998; Bellet, 2010).

En la majoria d'estudis de demanda d'educació, la localització geogràfica té un paper preeminent en l'elecció del centre educatiu, on la proximitat a un centre d'estudis és un factor important en la decisió de realitzar estudis de caire superior a la província (De Miguel, 1994, Kallio, 1995, Ming, 2010; Fernandez, 2010; Mubaira, Fatoki, 2012).

D'altra banda, Cañabate (1998) exposa que s'ha pogut contrastar la influència del factor localització geogràfica en els patrons d'elecció d'estudis universitaris, el qual es relaciona amb els costos directes de l'educació, tot tenint en compte que la proximitat al centre educatiu permet reduir-los.

El nivell d'exigència de les diferents institucions universitàries, en funció de la proporció d'aprovat per curs, també és analitzat pel demandant a l'hora d'escollir dins les seves capacitats acadèmiques, amb una autopercepció d'aquella institució educativa en la qual podrà assumir amb èxit una graduació que li pot comportar un reconeixement professional en la recerca d'ocupació (Rosenfeld, Peng, 1980; Stanley, Reynolds, 1994).

L'estudiant cada vegada és més sensible a la utilització de noves tecnologies en els seus estudis, i valora l'eficàcia que li pot suposar en el compliment dels seus objectius com a demandant d'una determinada titulació. A mesura que el model d'elecció es torna més competitiu, cal tenir en compte la necessitat de tenir a

l'abast informació que la tecnologia posa a disposició de l'alumne (Moogan, 2011).

Els criteris utilitzats per considerar la presa de decisions dels estudiants respecte al centre on desenvoluparan els seus estudis universitaris, des d'una perspectiva de màrqueting de la institució d'educació superior, es basen en una agrupació de factors com la capacitat i preparació acadèmica, l'interès en l'àrea d'estudi, l'experiència familiar en la formació universitària, el producte institucional, els serveis i els processos, els costos i l'ajut financer, l'estatus socioeconòmic i la ubicació de la Universitat (Del Olmo, 2009).

Dins els factors socials, s'estableixen, entre altres, com a variables a tenir en compte: els nivells educatius dels pares i la seva professió. En diversos estudis realitzats, es mostren aquestes dues variables com significatives per determinar l'estatus socioeconòmic del futur estudiant i, alhora, es constitueix com a variables explicatives del nivell de ingressos familiars (Albert, 1998; Jiménez-Salas, 2000; Cabrera, LaNasa, 2000; De Pablos, Gil, 2007).

Un factor observat per Calero (2007) és que el major nivell educatiu assolit pels pares influeix positivament en la probabilitat que els seus fills puguin completar estudis de major nivell d'ensenyament i també ho contrasten De Pablos, Gil (2007), que conclouen una anàlisi dels condicionants socioeconòmics d'accés a l'educació superior que el nivell educatiu dels pares, la seva situació laboral, la seva situació geogràfica o el fet de ser dona són factors que influeixen en la demanda d'educació superior. En canvi, determinen que no tenen uns efectes clars els factors de taxa d'atur,²² renda de la llar familiar o el nombre de germans.

²² La taxa d'atur com a factor en l'elecció d'uns determinats estudis universitaris no actua necessàriament com a element condicionador, en haver-hi un component de

Altres autors han optat per fer una classificació de factors diferent en la modelització de factors de la demanda d'educació. Així, Albert (1998) estableix una classificació formada per les característiques personals, característiques familiars, expectatives de renda i ocupació i la probabilitat de ser un demandant d'estudis universitaris.

D'altra banda, Salas Velasco (2003) classifica els determinants d'elecció educativa en els ensenyaments universitaris en tres categories: una primera, en relació a les característiques de l'estudiant; una segona, amb els determinants objectius i subjectius; i una tercera amb les característiques de les titulacions a cursar amb els aspectes presents i els aspectes de futur.

Calero (1993) menciona també que les decisions respecte a l'elecció educativa hi tenen una gran capacitat d'influència les indicacions dels pares i, per tant, cal avaluar-ne les conseqüències d'aquesta decisió.

En una revisió de la literatura internacional respecte els autors especialitzats en la complexa decisió d'escollir una Universitat per part dels estudiants de secundària, podem establir la següent taula, que resumeix els factors amb més significació en l'elecció.

Taula 9. Factors amb influència en l'elecció d'Universitat segons diversos autors especialitzats a nivell internacional

Reputació de la Universitat	James, R. (1999) Shanka, Quintal, Taylor (2005) Maringe (2006) Ming Joseph Sia Kee (2010) Fernandez J.L. (2010) Mubaira, Fatoki (2012)
-----------------------------	---

motivació vocacional, la qual cosa comporta que el demandant no tingui en compte aquest factor en tota la seva plenitud.

Recomanació dels pares	Domino,Libraire,Lutwiller,Superczynski ,Tian (2006) Yamamoto (2006) Raposo, Alves (2007)
Beques i ajuts financers	Ming Joseph Sia Kee (2010) Beneke,Human (2010) Mubaira, Fatoki (2012)
Recomanació familiars i amics	Shanka,Quintal,Taylor (2005) Raposo, Alves (2007) Beneke, Human (2010) Mubaira, Fatoki (2012)
Instal·lacions del campus	Price, Matzdorf, Agahi (2003) Shanka, Quintal, Taylor (2005) Mubaira, Fatoki (2012)
Ubicació del centre universitari	Shanka, Quintal, Taylor (2005) Ming Joseph Sia Kee (2010) Beneke, Human (2010) Yvonne (2011)
Taxes de matrícula	Shanka,Quintal,Taylor (2005) Raposo,Alves (2007) Ming Joseph Sia Kee (2010) Beneke, Human (2010) Mubaira, Fatoki (2012)
Oportunitats d'ocupació	Ming Joseph Sia Kee (2010) Mubaira, Fatoki (2012)
Programa d'estudis	Shanka, Quintal-Taylor (2005) Holdsworth, Nind (2006) Ming Joseph Sia Kee (2010)

Font: Elaboració pròpia

Tant les beques, i com les taxes de matrícula, tenen una relació directa amb el cost dels estudis, per l'efecte que té l'ajut financer en la demanda, atès que un increment de les beques

comporta un increment de les matriculacions en educació universitària. Cal remarcar que les taxes de matrícula²³ conformen el nucli principal dels costos directes dels estudis i, per tant, amb una influència respecte la demanda en el sentit d'influir-hi negativament davant un increment del seu import (Cabrera, La Nasa, 2000; Joseph i Joseph, 2000; Shanka, Quintal, Taylor, 2005; Ming, 2010).

Les instal·lacions i els serveis del campus són un factor de significació positiva en l'elecció del centre universitari (Clinton, 1989; Cabrera, La Nasa, 2000; Shanka-Quintal-Taylor, 2005; Mubaira-Fatoki, 2012), en considerar l'estudiant que uns bons serveis universitaris donen un avantatge competitiu al prestigi del centre universitari i, per tant, també dels seus graduats.

Les oportunitats d'ocupació són percebudes pels demandants com un lligam amb el seu futur professional que pugui donar sortida a les seves expectatives personals. Així, les pràctiques en empreses i el fet que la Universitat disposi d'una borsa de treball es veu ben valorat. A més, els programes acadèmics que inclouen la formació dual en el centre universitari i a l'empresa aporten una qualificació i una major integració de l'estudiant en el món laboral (Ming, 2010; Mubaira, Fatoki, 2012).

El factor dels programes acadèmics ha resultat amb influència en la decisió d'elecció d'una universitat en diversos estudis, on els estudiants els avaluen i valoren, tenint en compte el seu reconeixement extern, la qualitat i la flexibilitat de combinacions de grau (Shanka, Quintal, Taylor, 2005; Holdsworth, Nind 2006; Ming, 2010).

²³ Segons l'informe "Las universidades españolas. Una perspectiva autonòmica" (2014), de la Fundación Conocimiento y Desarrollo, l'aportació dels alumnes en concepte de matrícula a les universitats catalanes suposa un 35,6% sobre el total dels ingressos corrents d'aquestes institucions, segons dades de l'any 2012.

2.2.2. Les variables competencials dels demandants

Altrament, les universitats, en el marc de l'Espai Europeu d'Educació Superior (Pla Bolonya), han de concretar en els títols oficials el nombre de crèdits que els conformen i els continguts formatius. Aquests hauran de desenvolupar unes competències i qualificacions amb l'objectiu de propiciar que els estudiants assoleixin una formació integral més enllà d'aspectes estrictament tècnics i orientada a la seva incorporació al món laboral²⁴ (Palomares, 2007; Alonso, Fernández, Nyssen, 2008).

En el marc de l'orientació universitària,²⁵ també cal considerar com a factor decisiu l'itinerari educatiu previ. En aquest cas s'estableixen tres modalitats de Batxillerat de procedència dels futurs estudiants universitaris: Científicotecnològic, Ciències Socials-Humanitats i Arts. Malgrat l'assessorament propiciat per les mateixes universitats, basat en jornades de portes obertes, xerrades i conferències respecte a l'elecció del centre i la titulació, s'observa un cert desconeixement respecte el contingut de les titulacions, les competències que poden desenvolupar i la seva perspectiva professional futura, cosa que provoca que l'elecció es pugui dur a terme basant-se en expectatives professionals, les quals no es vegin assolides pel futur graduat (Cañabate, 1998; Alonso *et al.*, 2009).

²⁴ Dins la inserció laboral apareix el concepte "*employability*", considerat com l'aptitud per trobar una ocupació en relació amb les qualificacions que una persona té, o la relació entre l'educació i la vida professional de cadascú. El mercat de treball tendirà a valorar en la selecció de personal la demostració de competències, aprenentatge en contextos no formals, i d'experiències viscudes (Alonso *et al.*, 2009).

²⁵ Echevarria (1997) ho va definir com un procés educatiu tendent a que els joves adquireixin una consciència hermenèutica, interpretativa, capaç d'afrontar gran quantitat d'inputs informatius, per elaborar els seus propis projectes de vida personals i específics amb respecte a les seves pròpies vivències i contrastades amb les demandes socials.

A més d'aquests factors, cal emfatitzar en què hi ha altres elements dins les característiques personals del demandant, que poden determinar l'elecció d'una institució educativa sota la percepció d'una transició acadèmica on cal prendre una decisió que incidirà en la vida personal i professional de l'individu i basada en una orientació professional (Echevarria, Isus, Martínez, Sarasola, 2008).

Així, l'autoidentificació²⁶ de les aptituds observades en l'estudiant en més o menys intensitat donarà una pauta de comportament envers la decisió que haurà de prendre.

El paper que realitzen les aptituds i el desenvolupament vocacional forma part de la implicació en la decisió d'elecció d'una titulació universitària i el centre on es portarà a terme (Osipow, 1990).

Les aptituds són un factor que interactua com una situació contextual amb altres variables més crítiques per l'elecció d'una carrera i del centre universitari on es desenvoluparà.

Així, el demandant escollirà un ensenyament universitari que més s'adapti a les aptituds personals i la Universitat on es vol cursar atès que constitueix una decisió molt important per a la trajectòria acadèmica i professional de l'estudiant i que permetrà més endavant realitzar una transició al món laboral que demanarà al graduat universitari una sèrie de competències,²⁷ entre les quals hi haurà:

- Aptitud per planificar, organitzar i dirigir.
- Aptitud per l'art, la creativitat i la innovació.
- Aptitud pel treball en equip.

²⁶ "...cal aprofitar les oportunitats de l'entorn formatiu i laboral per millorar l'autoconeixement el qual pot propiciar un projecte de formació on l'alumne ha de ser conscient de les seves forteses i les seves debilitats..." (Màrius Martínez, "Graduat, on et veus d'aquí a cinc anys?" *La Vanguardia* 12-06-2014)

²⁷ L'Oficina Internacional del Treball (OIT) defineix el terme competències com el que aglutina els coneixements, les aptituds professionals i el saber fer que es dominen i apliquen en un context específic.

- Aptitud pel control de qualitat del treball realitzat.
- Aptitud per l'autocrítica (aprendre dels errors).
- Aptitud per la interacció social.
- Aptitud per les eines tecnològiques i digitals.

Aquestes aptituds troben la seva sustentació per tenir-les en compte en un estudi de demanda d'educació superior. D'una banda, en el format de currículum europeu,²⁸ que comporta tenir una formació acadèmica i, a més, unes capacitats i competències que seran valorades dins el mercat de treball i, per altra banda, es troben en els requeriments de les empreses als graduats universitaris que es basen, entre altres, en aptituds²⁹ personals, socials i professionals (Salas Velasco, 2000; Salmerón, López, 2000).³⁰

L'estudiant hauria de respondre, en l'etapa final dels seus estudis de secundària, en quins aspectes ha estat més ben valorat, i en quines competències es veu més capacitat.

Després d'aquest marc previ, l'estudiant ha de tenir un coneixement de l'entorn formatiu i laboral, amb les exigències de cada opció, tot tenint en compte els recursos personals i familiars i de suport disponibles per realitzar l'elecció dels seus estudis i la institució on els cursarà.

²⁸ És un model harmonitzat de currículum europeu creat l'any 2004 per la Comissió Europea, que permet presentar de forma sistemàtica i cronològica les competències i qualificacions de les persones.

²⁹ Com a lligam entre les competències i les aptituds, es va crear l'any 2000 el projecte Tuning, dins l'Espai europeu d'educació superior, el qual estableix un conjunt de competències denominades transversals que tots els titulats han d'adquirir dins els seus estudis universitaris on els perfils acadèmics i professionals es tradueixen en resultats d'aprenentatge en competències.

³⁰ Salmerón, H., López, V.L. (2000) van establir com a exigències dins l'aprenentatge dels ensenyaments a la Universitat la capacitat del control del treball realitzat i l'anàlisi crític.

Un altre valor que cal tenir en compte, com a rellevant en els estudis sobre elecció de centre universitari, són les expectatives d'ocupació, que juguen un paper moderador amb el desenvolupament vocacional de l'estudiant, que haurà de combinar aquests dos aspectes per decidir quina Universitat atindrà millor les seves expectatives professionals un cop estiguin graduats (Soutar, Turner, 2002; Holdsworth, Nind, 2005).

En aquest apartat, s'han observat les variables competencials que poden influir en la presa de decisions per l'elecció del centre universitari on cursar la titulació desitjada, que es veurà influenciada per la vocació i el talent de l'estudiant.

Tot seguit, analitzem els principals estudis d'investigació de la demanda universitària en una dimensió internacional i també en una altra dins un entorn més proper, els quals recullen el nivell de significació de diferents factors en l'elecció de centre universitari.

2.3. Anàlisi dels estudis d'investigació de la demanda universitària

L'anàlisi de la demanda d'educació superior té una importància cabdal per als administradors de les institucions universitàries, tot tenint en compte que es veuen obligades a competir en l'ampli mercat universitari, amb recursos limitats per tenir-hi visibilitat. Això suposa un element que ajuda a posicionar-se com a centre formador en els diferents rànquings universitaris.

2.3.1. Els estudis de demanda d'educació superior a nivell internacional

A nivell internacional, s'han realitzat diferents investigacions de la demanda d'educació superior, com la de James (1999), a la Universitat de Melbourne, en la qual tenint en compte enquestes a alumnes d'ensenyament secundari, es valoren els factors que influeixen en l'accés als estudis universitaris. Allí es conclou que el camp dels interessos d'estudi o les preferències personals és un condicionant previ per triar un centre universitari. D'aquesta manera, s'assenyalen com a factors determinants en aquest estudi la ubicació geogràfica del centre envers el domicili familiar, lligat amb la facilitat d'accés en el transport i la reputació de la Universitat. En aquest cas, s'hi constata que les percepcions sobre una Universitat no s'obtenen durant el període de l'últim curs previ a l'accés sinó que són el resultat de moltes experiències anteriors al curs en què es pren la decisió d'anar a la Universitat.

Per tant, una conclusió de l'estudi seria que les preferències cap a una Universitat no es basen només en la percepció de l'últim curs acadèmic de l'ensenyament secundari, sinó que a més intervenen les característiques institucionals basades en el tipus d'ensenyament i la seva metodologia, els resultats acadèmics, la proximitat al domicili familiar, i el prestigi. Hi ha unes percepcions que són el fruit de moltes experiències anteriors i de la transmissió de la informació en forma de comentaris. Aquestes percepcions dels futurs estudiants es veuen reflectides en les seves capacitats, fonamentades en les aptituds per tal d'accedir a una Universitat on es puguin identificar amb els seus interessos personals.

En un estudi realitzat per Leach, Zepke (2005) a Nova Zelanda, respecte les decisions a prendre pels estudiants de secundària en l'elecció d'estudis i institucions universitàries,

s'argumenta que la recerca del centre es basa en si és assumible o no l'admissió, en la disponibilitat d'oferta en l'àmbit d'estudi en el qual es mostra una preferència, i la valoració de costos i benefici en un format equilibrat que representen els estudis en cada centre. Dins els factors determinants d'elecció de centre universitari, s'hi mostren com a preferents la reputació de la Universitat i els costos dels estudis.

Quant al factor reputació, s'hi concreta que els programes d'innovació per satisfer els interessos sobre determinades matèries de les diferents titulacions, influeixen en aquest factor i la seva acreditació davant els futurs estudiants universitaris està formada pel prestigi acadèmic, la convivència dins la institució i el lloc que s'ocupa dins el rànquing de classificacions de d'universitats. En referència al factor dels costos dels estudis, s'hi argumenta que tenen un efecte dissuasiu i negatiu, que només es pot compensar mitjançant subvencions en forma de préstec als futurs estudiants. Per últim, aquest estudi valora positivament el paper fonamental que han d'assumir el professorat de secundària i els orientadors professionals per tal de predisposar i assessorar en la presa de decisions dels futurs estudiants universitaris.

Keller, McKeown (1984) van estudiar els factors que contribueixen a les decisions de matrícula a la Universitat de Maryland (als Estats Units), en el qual els resultats obtinguts amb major preponderància són els següents: la reputació de la Universitat, el fet de tenir un programa acadèmic de qualitat i superior a altres universitats, les bones expectatives de recerca de treball, les bones instal·lacions del campus, una bona ràtio d'alumnes/Facultat, i una bona informació rebuda per part de la Universitat.

Quant als resultats obtinguts en la majoria d'investigacions, hi apareixen, com a factors amb influència significativa, la proximitat al domicili habitual, la qualitat dels ensenyaments, la reputació de la institució universitària i el cost dels estudis.

En la següent taula, s'hi mostren diferents investigacions internacionals sobre el procés d'elecció d'una Universitat, on s'ha utilitzat com a tècnica de recollida de dades l'enquesta o bé l'entrevista. Dins els models de treball de processament de les dades s'ha mostrat procliu a utilitzar l'anàlisi factorial i la regressió logística.³¹

Taula 10. Investigacions de caire internacional respecte l'elecció d'una Universitat

Autors	Base dades mostra	Model	Variables independents	Resultats s/demanda
Keller, Mc Keown (1984)	Enquesta estudiants de secundària (Maryland) (EUA)	Chi-quadrat	Reputació Programa acadèmic Viure lluny del domicili familiar Qualitats dels estudis Expectativa d'ocupació Instal·lacions del campus Ràtio alumnes professor Informació rebuda de la universitat Àrea d'influència del centre de secundària Programes flexibles Vida social Proximitat al domicili familiar Cost dels estudis	Expectatives d'ocupació Reputació Universitat Bones instal·lacions del campus Bona convivència i vida social a la Universitat Bona relació de secundària amb la Universitat

³¹ La regressió logística binària multivariant s'utilitza en procediments a partir d'una variable dependent dicotòmica a la qual s'hi vol relacionar unes variables independents per avaluar-ne la seva relació amb la variable dependent.

Kallio (1995)	Enquesta-Mostra estudiants postgrau Universitat Michigan (EUA)	Anàlisi factorial significatiu i regressió logística	Variables acadèmiques i institucionals, socials, familiars i d'ocupació	Residència Ambient acadèmic Reputació Qualitat institució Grandària institució Beques i ajuts
James (1999)	Enquesta estudiants universitaris de 1r (Austràlia)	Anàlisi factorial	Oportunitats d'accés Varietat de titulacions Qualitat de l'ensenyament Metodologia dels aprenentatges Taxes d'ocupació dels graduats Recomanacions dels professors-tutors Recomanacions dels amics Recomanacions dels pares Programes d'estudi flexibles	Programa acadèmic Reputació Universitat Proximitat al domicili familiar Qualitats dels estudis
Soutar-Turner (2002)	Enquesta estudiants de secundària (Austràlia Occidental)	Anàlisi factorial	Tipus Universitat Capacitat de transferència Proximitat domicili Reputació acadèmica Qualitat docent Perspectiva d'ocupació Opinió de familiars i amics Ambient campus Idoneïtat del programa acadèmic	Reputació acadèmica Perspectives d'ocupació Qualitat docent
Leach-Zepke (2005)	Enquesta estudiants de secundària (Nova Zelanda)	Anàlisi factorial	Estatus socioeconòmic Recomanació dels pares Rendiment acadèmic Àmbit d'interès d'estudi Cost estudis Recomanacions professors-tutors	Reputació Universitat Cost estudis Proposta dels pares

Holdsworth-Nind (2005)	Enquesta estudiants secundària de Nova Zelanda	Regressió logística	Disponibilitat allotjament Relacions empresaris i Universitat Taxes matrícula Cost estudis Flexibilitat estudis de doble grau Proximitat domicili Beques i ajuts Qualitat educació Reconeixement professional dels titulats en una universitat Limitació d'accés	Qualitat educació Flexibilitat estudis de doble grau Disponibilitat d'allotjament Cost estudis Proximitat al domicili familiar Prestigi professional dels titulats de la Universitat
Shanka-Quintal-Taylor (2005)	Estudiants internacionals-Universitat Perth (Austràlia)	Anàlisi correspon-dències	Qualitat oferta formativa Proximitat domicili Cost estudis Recomanació amics i família Seguretat de la institució	Proximitat al domicili familiar Cost estudis Recomanació amics i família Seguretat de la institució
Raposo-Alvés (2007)	Enquesta-Mostra estudiants 1r curs Universitat de Beira interior	Anàlisi amb equacions de modelatge estructural. Anàlisi factorial	Reputació Universitat Oferta educativa Coneixement previ Institució Factors individuals: ubicació geogràfica, facilitat d'accés, cost dels estudis, prop de la família, amics i coneguts en la Universitat Altres influències: recomanacions de pares, tutors escola, i amics	Influència amb major pes són els factors individuals: proximitat geogràfica, cost estudis, i tenir un familiar a la zona de la Universitat
J.Liza Fernández (2010)	Estudiants 1r any Universitat Sains Malaysia	Anàlisi factorial	Reputació Universitat Recomanacions pares	Perspectives mercat treball Reputació universitat

			Recomanacions amics Proximitat domicili Instal·lacions universitat Perspectives ocupació Cost estudis	Disponibilitat del curs Accés Allotjament Proximitat domicili
So Jung Lee Hyun Kyung Chatfield (2010)	Enquesta- Mostra estudiants de 1r curs Universitat de Nevada	Anàlisi factorial	Característiques del centre Recomanacions Ajuts i finançament Benefici Grau Ambient Universitat Instal·lacions adequades Suport familiar Aspiracions Cost estudis Preparació professional Difusió mitjans comunicació	Hi ha una significació en les característiques de la Universitat, les instal·lacions, el suport familiar, el cost i el coneixement de la Universitat pels mitjans de comunicació.

Font: Elaboració pròpia

2.3.2. Els estudis d'investigació sobre la demanda d'educació superior en un context proper

Dins la revisió d'estudis realitzats, sobre la demanda d'educació universitària realitzats a Espanya, ens trobem que hi apareixen uns factors bàsics que afecten a aquesta demanda. Així, Mora (1990) va establir cinc grans grups de factors com són:

- Demogràfics: on tenen una preponderància els nivells d'educació prèvia a la universitària, i el sexe que és una característica que influeix no només en el comportament davant la demanda, sinó també en la resposta de l'individu a les fluctuacions en altres variables actuant.

- Econòmics: aquests factors expliquen la decisió individual de demanda i per què afecta a la decisió de la societat de sustentar l'oferta educativa en uns determinats nivells (amb costos directes i costos indirectes).
- Socials i familiars: on hi apareixen el nivell educatiu dels pares, el tipus de professió dels pares, el nombre de germans, així com l'origen rural o urbà, i el nivell educatiu de l'entorn.
- Individuals: en aquest grup hi trobem la capacitat intel·lectual global, el rendiment acadèmic mitjà i les actituds psicològiques que motiven l'individu.
- Institucionals: que són les característiques pròpies dels centres d'estudis. Aquests factors influiran més en la demanda específica per centres o tipus d'estudis. Entre els més destacats hi ha els factors, nivell de qualitat del centre, nivell de prestigi que no ha de coincidir necessàriament amb la qualitat. Respecte a aquesta qüestió del prestigi, en realitza una referència (Del Olmo, 2009), tot utilitzant el terme "visibilitat" per descriure la UdL com a centre d'estudis respecte el seu territori de referència. També s'estableixen altres factors com la localització, la grandària de la institució universitària, i la distància del centre universitari al domicili habitual.

L'any 1987, per encàrrec del Consell de Universitats (Mora), s'efectua un estudi a nivell estatal d'alumnes del Curs d'orientació universitària (COU) per conèixer, en una primera fase, les seves

característiques personals i familiars. en una segona fase, les seves qualificacions acadèmiques i, per últim, una tercera fase per informar-se del grau de dificultat, i del prestigi per tenir possibilitats d'inserció laboral respecte la titulació universitària escollida pels alumnes en el següent curs.

Els resultats obtinguts en funció de les variables explicatives de característiques personals i familiars sobre la demanda d'educació superior, van mostrar uns factors amb una significació elevada per determinar una estimulació positiva de la demanda els d'aptitud intel·lectual³² i el del rendiment econòmic obtingut en estudiar una determinada titulació, seguit pel nivell educatiu i professional dels pares.

La Universitat de Barcelona (UB)³³ va realitzar una enquesta a estudiants de secundària postobligatòria per tal d'obtenir les seves motivacions en el moment d'escollir un centre universitari, mitjançant un qüestionari, on la pregunta clau era "Que et fa escollir una Universitat?". Les respostes amb els factors amb un alt nivell de rellevància van ser per aquest ordre, en major nombre de respostes: oferta i qualitat de l'ensenyament, serveis que ofereixen als estudiants, proximitat geogràfica, que sigui pública, prestigi de la Universitat i referències d'amics i famílies.

Per tant, s'hi veuen reflectits la majoria de factors institucionals esmentats per Mora (1990), encapçalats per l'oferta formativa i la qualitat de l'ensenyament. Altrament aquest últim factor és un indicador utilitzat per la Fundació Conocimiento y Desarrollo³⁴

³² Aquest factor està fonamentat en el rendiment acadèmic previ abans d'accedir l'estudiant a la universitat

³³ Estudi publicat a l'edició de març de l'any 2007 de *La Revista-UB*.

³⁴ La Fundació Conocimiento y desarrollo és una iniciativa del sector empresarial creada l'any 2002 per donar resposta a necessitats concretes de la Universitat espanyola per tal que contribueixen al desenvolupament econòmic i social del

per elaborar uns rànquings de les universitats espanyoles, la qual cosa dóna peu al futur estudiant universitari a formar-se una opinió respecte a la Universitat que desitja cursar els seus estudis universitaris. Malgrat que Calero (1993) posa en dubte que tots els estudiants tinguin tota la informació al seu abast per realitzar una òptima elecció d'estudis universitaris.

També en aquesta creació d'opinió dels futurs estudiants universitaris hi intervé el nivell de prestigi, que ve donat per una sèrie de factors assimilats durant un llarg període de temps per la institució universitària i que no necessàriament implica tenir un nivell de qualitat en la docència universitària.

En un estudi realitzat pel Consell d'Universitats l'any 1987 a alumnes de l'últim curs de secundària respecte l'elecció d'estudis universitaris, s'hi estableixen unes variables explicatives com són: no canviar de lloc de residència, facilitat i el cicle curt de la carrera triada, bones perspectives futures d'ocupació laboral, raons diverses, impossibilitat acadèmica de triar lliurement, motius utilitaristes, comportament inercial, tradició familiar, per després traslladar-se a un altre centre i, per últim, obtenir facilitats en l'accés, on aquestes deu variables explicatives van obtenir una variança acumulada del 59,3%.

En un gran nombre dels estudis elaborats sobre la demanda universitària, hi coincideixen la influència de la localització geogràfica com un dels factors principals en l'explicació del comportament en l'elecció d'estudis universitaris i de centre universitari. Així, Cañabate (1998) contrasta com un patró d'elecció d'estudis universitaris aquest factor, que ho relaciona amb els costos directes de l'educació, atès

país. Promou publicacions, jornades i seminaris per assolir els seus objectius. Entre altres, destaca l'elaboració anual d'un informe sobre els rànquings de les universitats en relació a la qualitat de l'ensenyament.

que la proximitat del centre d'estudis permet reduir-los. També aprofundint en les causes d'influència d'aquest factor, hi podem trobar causes no econòmiques basades en la influència familiar en prendre aquesta decisió, atesa la predisposició a sol·licitar estudis propers a la residència familiar, com també la nota mitjana de l'expedient acadèmic, que provoca un efecte "autocensura" en conèixer les "notes de tall" d'uns estudis determinats on el demandant opta per sol·licitar estudis que li assegurin el seu accés.

El factor de proximitat geogràfica al domicili familiar ha estat el més condicionant (49,1%) en l'estudi d'avaluació de la demanda d'ensenyaments superiors a la Universitat de Jaén (Del Moral,1999), i seguit del factor econòmic (cost dels estudis) els quals mostren una relació directa en l'elecció d'aquesta Universitat, quedant fora dels condicionants el factor del nivell de qualitat dels ensenyaments.

Malgrat la influència del factor de proximitat geogràfica en la presa de decisions respecte la institució universitària on realitzà els estudis, no ha impossibilitat que hi hagi una mobilitat entre diferents zones geogràfiques universitàries en l'àmbit de Catalunya, motivades bàsicament per factors de prestigi de determinades titulacions. Així, es produeix l'efecte d'atracció en l'àrea de Barcelona en contenir una major oferta universitària.

També Cañabate (1998) observa que hi ha uns factors derivats de les característiques personals de l'origen familiar que són presents en diferents investigacions sobre demanda d'educació superior, com poden ser el nivell d'estudis del pare i de la mare, la seva professió i la seva situació laboral, o bé el nombre de germans i que condicionen la decisió d'elecció d'estudis universitaris per part de l'estudiant de Batxillerat.

Tanmateix, un altre condicionant que s'aborda en aquest estudi és l'opció de modalitat de secundària postobligatòria triada,

atès que aquesta elecció prèvia comportarà una predisposició a optar a un àmbit determinat de titulacions universitàries.

Albert (2000) incideix en el fet que les característiques familiars són elements determinants en la demanda d'educació superior, especialment en el nivell d'estudis de la mare si aquests són mitjans o superiors, que són més determinants que els del pare.

D'altra banda, en l'estudi sobre l'accés a estudis superiors a Astúries (De Miguel, 1994), va concloure que els motius principals per a l'elecció de centre universitari es refereixen a qüestions econòmiques i personals relacionades amb la proximitat geogràfica al domicili familiar, quan implica menys despesa en transport i temps de desplaçament. En el segon lloc de l'estudi, apareix com a factor determinant la referència a la qualitat de l'ensenyament respecte a altres centres. En el darrer lloc dels resultats de l'estudi, hi trobem tres motius de poca importància que són els factors de no canviar a una ciutat més gran, i la facilitat per aprovar el curs i per recomanació dels pares.

En les conclusions de l'estudi de factors d'elecció d'Universitat a Catalunya realitzat per Del Olmo (2009), s'obté com a primer factor més influent pels alumnes provinents de segon curs de Batxillerat de centres de secundària de Catalunya, el de "Qualitat de l'ensenyament", i planteja una sèrie d'observacions a la preeminència d'aquest condicionant, basades en la dificultat d'avaluar un producte o servei encara no utilitzat per mesurar la seva qualitat. S'apunta també que altres factors que poden donar suport al factor "Qualitat" com són la reputació de la Universitat o el nivell acadèmic dels estudiants, els quals surten en la classificació de factors en llocs de menys importància i es planteja la irracionalitat de la valoració d'aquest atribut.

En aquest mateix estudi, es posa en relleu que el segon factor més valorat (facilitat d'accés en transport públic) està influenciat pel factor "Proximitat de la universitat al domicili habitual". Malgrat que aquest últim no sigui dels més valorats en les respostes obtingudes, caldria matisar que aquesta percepció poc valorada de la localització geogràfica del centre universitari ve marcada pels estudiants de la zona metropolitana de Barcelona, que valoren positivament que el centre universitari estigui ben comunicat en transport públic, en donar per assumit que hi haurà un centre més o menys proper al seu domicili habitual. Continuant en el mateix estudi, s'observa com a tercer factor més valorat en l'elecció d'Universitat, el cost dels estudis que en certa forma corrobora la tendència a relacionar la facilitat d'accés en transport públic amb la proximitat al domicili habitual i els costos directes i indirectes que comporta el desplaçament a un determinat centre universitari.

També es palesa dins el mateix estudi que el fet de tenir poca oferta diferenciada les universitats de Girona, Lleida i Tarragona provoca que no hi hagi molta mobilitat d'estudiants que optin en primera preferència cap a aquestes universitats provinents de la demarcació de Barcelona. En aquest sentit, Cañabate (1998) constata els pocs moviments de demanda des de l'àrea metropolitana de Barcelona a les universitats de la resta de les províncies de Catalunya.

En l'anàlisi de condicionants socioeconòmics de l'accés a l'educació superior, trobem l'estudi realitzat per De Pablos (2007), que formula com a factors determinants de la demanda d'educació superior, entre altres, el nivell educatiu dels pares, encara que amb major impacte el nivell educatiu de la mare; la situació geogràfica; la dimensió del municipi; el gènere i el fet que el màxim sustentador de la família estigui en situació de treballador actiu. I qualifica amb

efectes ambigus altres factors d'aquesta demanda com són la taxa d'atur, la renda de la unitat familiar i el nombre de germans.

Amb efectes negatius dins el mateix estudi, hi consten: el factor de tenir germans menors de 16 anys, i el percentatge d'aturats dins la unitat familiar; i en un altre ordre resulta ser no significativa la variable de renda familiar.

Com a resum de diversos estudis realitzats sobre la demanda d'educació superior i el seu origen socioeconòmic, a Espanya es pot establir el següent quadre dels condicionants de la demanda d'educació superior.

Taula 11. Condicionants de la demanda d'educació superior a Espanya

Autors	Base de dades i mostra	Model	Variables independents	Resultats sobre la demanda
Modrego (1987)	Mostra aleatòria del Cens de Població i Habitatges de Biscaia el 1981.	Pròbit en un model seqüencial (realitzar estudis superiors o no i de cicle curt o llarg).	Sexe. Socioeconòmiques (estatus professional, renda de la llar, proporció de membres que cursen estudis, situació professional del sustentador). De mercat laboral.	Relació positiva entre demanda i millor situació socioeconòmica de la llar. Major efecte en les dones. El mercat laboral no influeix.
Cea i Móra (1992)	Enquesta realitzada pel Consell d'Universitats al 1985 a estudiants de COU.	Lògit independent no ordenat	Personals (sexe, edat) Socioeconòmiques (centre públic o privat, obtenció de beca, existència de més centres universitaris, grau d'urbanisme) Familiars (estudis i professió dels pares) Acadèmiques (nota mitjana de COU, ciències o lletres)	Decisió de demanda presa abans d'acabar COU. Dones: depenen més de lloc de residència o beques. Homes: depenen més del lloc de residència.
Calero (1996)	EBPF (1990-91). Joves entre 17-20 anys	Logístic d'elecció discreta	Personals Familiars Oferta universitària Situació geogràfica Costos directes assumits per les famílies	Influència positiva del nivell educatiu dels pares, oferta universitària, viure en un gran ciutat, ser dona. Influència negativa dels costos directes
Móra (1997)	EBPF (1990-91). Joves de 17 a 25 anys.	Lògit	Personals Origen socioeconòmic Espacials	Influència positiva del nivell educatiu dels pares, ser dona, viure en capital de província i en menys mesura la renda de la llar.

Peraita i Sánchez (1998)	EBPF (1990-91). Joves entre 16-28 anys.	Lògit ordenat	Socioeconòmiques Habilitat personal Qualitat de l'educació (equipament cultural de la llar) Condicionants del mercat laboral	Influència positiva de l'equipament cultural de la llar, mida de l'àrea de residència i renda de la llar. Influència negativa: nombre de germans.
Albert (1998)	EBPF (1990-91). Joves entre 21-24 anys.	Lògit amb correcció per autoselecció de Heckman	Personals Familiars Condicionants del mercat laboral	Influència positiva posició socioeconòmica, número de germans, nivell educatiu dels pares.
González i Dávila (1998)	EBPF (1990-91). Joves entre 18-24 anys.	Lògit	Condicionants socioeconòmics Característiques personals Condicionants del mercat laboral Costos d'oportunitat i distància a la Universitat.	Influència positiva del nivell educatiu i situació laboral del sustentador principal, viure en capitals de província i ser dona.
Petrongolo i San Segundo (1999)	EBFF (1980-81, 1990-91). Joves entre 16-17 anys.	Model probabilístic	Condicionants socioeconòmics Característiques personals Condicionants del mercat laboral	Impacte positiu nivell d'estudis dels pares Nivell de renda no significatiu en 1990.
Albert (2000)	EPA (1987 a 1998). Mostra de joves de 17 a 24 anys.	Lògit amb correcció per autoselecció de Heckman.	Personals. Condicionants socioeconòmics. Mercat laboral.	Influència positiva del nivell educatiu i situació laboral dels pares (sobretot, mare), ser dona, llars monoparentals i taxes d'atur regionals elevades. Influència negativa: viure amb els pares.
Marcenaro i Navarrès (2001)	PHOGUE, 1994. Joves entre 18-25 anys.	Pròbit amb correcció per autoselecció de Heckman.	Característiques familiars Condicionants del mercat laboral Condicionants socioeconòmics Característiques personals	Impacte positiu: ser becari, nivell d'estudis del pare, ingressos familiars Negatiu: ser repetidor Indiferent: nivell d'atur i estat civil
Rahona (2005)	Mòdul de Transició de la Educació en Mercat Laboral (2000) i Ampliació de l'EPA 2n trimestre del 2000. Joves entre 16-35.	Lògit	Personals Nivell d'estudis pares Situació laboral dels pares Nombre de germans menors Comunitat autònoma	Influeix positivament el nivell de estudis dels pares, que la mare treballi, que el pare realitzi treballs qualificats. Negativament el nombre de germans menors.

Salas, Martin-Cobos (2006)	Enquesta titulats universitaris (Granada)	Model Lògit	Característiques individuals Nivell socioeconòmic (estudis pares/ocupació pare) Costos privats dels estudis en funció de la residència amb els pares o no al llarg de la carrera universitària	Influència positiva del nivell d'estudis de la mare La renda familiar a partir de l'ocupació del sustentador principal Sexe
De Pablos, Gil (2007)	Enquesta Condicions de Vida (2004)	Model Pròbit	Sexe Situació laboral del sustentador principal Nivell estudis mare Nivell estudis pare Nivell educació superior altres membres de la llar Germans menors de 16 anys a la llar Percentatge d'aturats a la família Nivell de densitat de població de procedència Rati d'estudiants en una comunitat autònoma que estudien en la seva pròpia regió Taxa d'atur de joves per sexe i per comunitat autònoma Taxa d'atur general, per sexe i per comunitat autònoma	Influència positiva de ser dona, nivell educatiu de la mare i del pare. També influència positiva d'altres membres de la llar amb estudis superiors. Influència positiva quan el sustentador principal està ocupat Impacte negatiu en la probabilitat de demanar educació superior en cas d'haver-hi menors de 16 anys a la llar, així com el percentatge d'aturats a la família

Font: Elaboració pròpia citant De Pablos, Gil (2007)

Tenint en compte els diferents estudis realitzats quant a l'elecció de centre universitari,³⁵ podem classificar diversos factors que intervenen en aquest procés en funció de la seva significació amb influència positiva, negativa i sense significació, a partir de la motivació inicial de l'estudiant, per una preferència d'estudis en una institució universitària que es conjuguen diversos condicionants en forma de limitacions institucionals, econòmiques i personals.

³⁵ Del Olmo (2009) en la seva tesi doctoral "Factors d'elecció de la universitat" proposa en les seves conclusions i noves línies d'investigació que s'estableixi els factors que poden actuar de forma significativa en sentit positiu, negatiu i sense significació, en l'elecció d'una Universitat.

Taula 12. Recull de significació de factors en l'elecció de centre universitari, en funció dels estudis d'investigació

Significació positiva	Significació negativa	Sense significació
Nivell educatiu dels pares	Costos directes/Taxes	El mercat de treball
Proximitat al domicili	Proporció d'aturats dins la unitat familiar	Consideracions religioses
Qualitat ensenyament	Manca de places d'accés	Vida social a la Universitat
Situació laboral dels pares	Manca d'ajuts i beques	
Reputació Universitat		

Font: Elaboració pròpia

Per tant, podem concloure que dins aquests factors que potencialment intervenen en la decisió de l'elecció de centre universitari, cal tenir en compte, que la naturalesa d'aquestes variables n'hi haurà de caràcter institucional com són el prestigi o la reputació de la Universitat, i la qualitat de l'ensenyament, que actuen amb significació positiva i, en canvi, les facilitats d'accés amb la disponibilitat de places en les diferents titulacions, i els costos dels estudis, que hi actuen de forma negativa.

Altres tipus són els factors socials conformats pel nivell educatiu assolit pels pares, la professió d'aquests, el nombre d'aturats dins la unitat familiar, i la proximitat al domicili familiar d'un centre universitari dins el qual radica la seva àrea d'influència.

Excepte el factor de nombre d'aturats en la unitat familiar, que actua de forma negativa, la resta de factors socials tenen una influència positiva en la decisió del demandant.

Els factors de tipus econòmic, com són els costos directes dels estudis que van lligats a les taxes de matrícula, actuen amb una significació negativa per al demandant, atès que és un condicionant

que pot replantejar l'opció preferent de demanda d'una titulació en una Universitat determinada, si comporta un cost que no és assumible per la unitat familiar de l'estudiant, i també està relacionat amb la manca d'ajuts o beques a l'estudi, que en aquest cas actuarà com un factor amb una significació negativa.

Dins l'àmbit econòmic, el factor del mercat de treball s'ha observat que no té una significació conclouent en un sentit o altre en l'elecció de centre universitari i, per tant, es mostra sense significació.

Així mateix, un factor personal com la consideració religiosa també s'ha observat sense significació en la decisió d'elecció de l'estudiant.

La prestació del servei de formació universitària està caracteritzat per la seva intangibilitat, com poden ser la reputació i l'ambient de treball amb elements que també poden ser tangibles com són les instal·lacions del campus i l'equipament informàtic i, per tant, la combinació d'aquestes dues vessants li dona a l'estudiant de secundària una valoració per poder efectuar una idònia elecció del centre universitari (Gallarza, Fayos, Servera, Arteaga, 2008).

Per això, és necessari que els administradors de les institucions universitàries coneguin periòdicament la valoració dels potencials demandants per analitzar el seu comportament, i així planificar i prendre decisions d'aquest servei de formació, que pugui ser considerat com a idoni per als futurs estudiants, tot ajudant les universitats a reposicionar-se en un entorn canviant.

En el capítol següent, es mostren els resultats empírics obtinguts, a partir de la metodologia emprada, en funció de les respostes donades pels potencials demandants universitaris de les comarques lleidatanes.

CAPÍTOL 3. ANÀLISI EMPÍRICA DELS FACTORS DETERMINANTS DE LA DEMANDA A LA UNIVERSITAT DE LLEIDA

En els capítols anteriors s'han traçat les línies dels factors que teòricament poden explicar la demanda universitària des de diferents vessants com l'entorn institucional, les característiques personals, socials i familiars dels individus que són potencials alumnes de la UdL, així com la metodologia emprada en aquest estudi en funció de la literatura revisada.

En aquest capítol es tractarà de delimitar quins factors dels proposats als enquestats han estat significatius en l'estudi realitzat i d'aquests quina és la seva influència en el demandant. D'aquesta manera, es podrà obtenir un model que expliqui el comportament de l'estudiant lleidatà en el moment de realitzar la seva elecció per un centre universitari on efectuar els seus estudis, tot distingint entre la UdL i altres universitats catalanes.

Com a objectius del treball, s'hi proposa establir uns perfils i patrons de comportament dels potencials alumnes universitaris de les comarques lleidatanes en la presa de decisions respecte a l'elecció del centre universitari³⁶ on cursaran els seus estudis. En concret, es basa en els alumnes que cursen segon de Batxillerat en el curs 2010-2011 en un centre educatiu de la província de Lleida, atès que representa una població amb una significació important dins les diferents vies d'accés a la Universitat.

³⁶ Es plantegen, dins l'elecció de centre universitari, dues opcions dins la variable dependent qualitativa: una és triar la UdL i una segona és triar altres universitats, d'acord amb l'oferta formativa de titulacions de grau per al curs 2011-12 de la UdL.

Els patrons de comportament dels futurs estudiants universitaris lleidatans, d'acord amb l'evolució de la preinscripció en primera preferència de centre universitari observada en el període 2002-2006 (vegeu apartat 1.5), en relació a l'elecció d'altres universitats catalanes davant les titulacions que ofereix la UdL, planteja la necessitat d'analitzar les causes d'aquest comportament en funció d'una sèrie de factors que poden influir en aquesta decisió dicotòmica.

Per tal d'afrontar la investigació en aquest estudi, hem abordat, en el capítol 2, l'anàlisi de les diferents teories de la demanda d'educació superior que poden tenir incidència en aquest treball, a més d'un estudi dels factors determinants de la demanda universitària en funció d'investigacions realitzades en diferents autors, tant en un context proper, com en un context internacional. L'observació d'aquestes investigacions ha aportat evidències dels factors que influeixen en l'elecció de centre universitari, la qual cosa ha donat peu a establir un model de factors a tenir en compte en aquest estudi. S'ha efectuat una anàlisi empírica per comprovar els factors determinants en l'elecció de centre universitari a les comarques lleidatanes.

En aquest capítol, per tal d'efectuar l'anàlisi empírica s'hi aborden les següents qüestions:

- Plantejament objecte de l'estudi amb les variables que s'han emprat.
- Metodologia i el processament de dades a partir del treball de camp.
- Anàlisi univariant de les dades de la mostra de població, en funció dels diferents factors de l'estudi.

- Anàlisi bivariant, per establir quins factors processats en l'estudi tenen una significació en la demanda universitària envers la variable dependent qualitativa, mitjançant la prova-Chi quadrat.
- Anàlisi multivariant per tal de mostrar quines variables són determinants en la decisió d'elecció de centre universitari en funció de les variables independents que han mostrat una significació en l'anàlisi bivariant, i mitjançant l'aplicació d'una regressió logística ens permet obtenir un model explicatiu de factors.

L'ús d'un model d'aquestes característiques ve donat per la presència d'una variable endògena qualitativa i perquè ens permet obtenir una funció lineal de les variables independents que classifica els individus en dos grups establerts pels dos valors de la variable dependent (Saladrigues, 2002).

3.1 Plantejament i objectius de l'estudi

L'objectiu de l'estudi s'ha centrat en quins factors són determinants en l'elecció de centre universitari per part dels estudiants de Batxillerat de les comarques lleidatanes i, per tant, quina interdependència té aquesta decisió en la demanda d'estudis a la UdL.

Per estudiar la demanda d'educació superior en institucions universitàries, a partir del model analític reconegut per Mora (1998), hem aplicat un model combinat de factors amb característiques personals, socioeconòmiques i institucionals, que mitjançant una

elecció discreta ens quantifica les probabilitats que els individus elegeixin uns determinats estudis en una Universitat concreta. En aquest treball d'investigació s'ha optat per la tècnica de l'enquesta del tipus explicativa, amb la finalitat de recollir la informació dels potencials demandants d'estudis universitaris.

L'enquesta té una sèrie d'avantatges davant d'altres tècniques emprades quan la població a la qual va dirigida és extensa com, per exemple, evitar les influències del entrevistador (Díaz Allué, 1989). També la dispersió geogràfica dels demandants potencials de la demarcació lleidatana ha afavorit la utilització de la via telemàtica que, a més, pot preservar una temporització i un anonimat de l'enquesta (Díaz de Rada, 2012).

Per tant, cal objectivar la població dels potencials estudiants universitaris que pren com a referència les dotze comarques lleidatanes en tant que és important mantenir una representació territorial d'alumnes matriculats en els diferents centres de la demarcació lleidatana. Així, es parteix de les dades de matriculació a segon curs de batxillerat a la província de Lleida en el curs 2010-11 d'acord amb la següent taula.

Taula 13. Població d'alumnes matriculats a segon curs de Batxillerat en el curs 2010-11 a la província de Lleida distribuïts per comarques

Comarca	Nombre alumnes
L'Alt Urgell	92
L'Alta Ribagorça	27
Les Garrigues	61
La Noguera	190
El Pallars Jussà	59
El Pallars Sobirà	21
El Pla d'Urgell	118
La Segarra	93
El Segrià	1.292

El Solsonès	68
L'Urgell	223
La Val d'Aran	38
Total	2.282

Font: Departament d'Ensenyament

Es pot observar com la comarca del Segrià, obté un 56,62% de potencials estudiants universitaris per accedir a la Universitat en el curs 2011-12, cosa que fa que sigui la comarca que aporta més demandants universitaris de la província. Per contra, la comarca del Pallars Sobirà és la que menys aporta, amb un 0,92% de demandants potencials.

3.1.1 Característiques de l'estudi

Es planteja un treball de camp que consisteix en la realització d'una enquesta a alumnes de segon curs de Batxillerat dels diferents centres educatius lleidatans. El mitjà utilitzat per recollir la informació és la via telemàtica, mitjançant una aplicació web creada a mida, on cada centre tindrà un codi d'accés amb l'efecte de controlar les diferents entrades de dades del qüestionari que s'hi efectuen, i amb una persona responsable del centre de controlar el seguiment de l'enquesta. En alguns casos, per qüestions tècniques o d'efectivitat per la recollida de dades, es va optar per formalitzar l'enquesta en format paper i que posteriorment es van traspasar les dades al formulari de la web amb el codi de l'esmentat centre educatiu.

Tenint en compte la fonamentació teòrica d'investigacions realitzades per Cea d'Ancona, Mora (1992); Kallio (1995); Cañabate (1998); Salas Velasco, Jiménez (2000); Soutar, Turner (2002); Holdsworth, Nind (2005); Shanka, Quintal, Taylor (2005); De Pablos, Gil (2007); Del Olmo (2009); i Fernández (2010), es va elaborar

l'enquesta mitjançant un qüestionari el qual s'estructura en l'obtenció de dades de factors personals, socioeconòmics, sociofamiliars i institucionals del demandants, els quals poden determinar el procés d'elecció d'un centre universitari.

Aquest treball aporta en la decisió d'elecció de centre universitari, el condicionant de comportament per part dels demandants en optar a una oferta formativa idèntica,³⁷tenint en compte que s'han exclòs de l'estudi les titulacions que no es poden cursar a la UdL. Per tant, es descarta la demanda a altres universitats catalanes, des de les comarques lleidatanes, en estudis que no formen part de l'oferta d'aquesta Universitat. Aquest element homogeneïtzador de l'estudi té una importància cabdal en permetre valorar l'atracció a d'altres universitats, per part dels estudiants lleidatans, bàsicament cap a l'àrea de Barcelona, que entren en competència directa amb la UdL. Per tant, es dóna un valor afegit a aquest estudi en obtenir les característiques dels demandants lleidatans que opten a cursar uns mateixos estudis tot diferenciant el centre universitari en funció de si és la UdL o una altra Universitat. Aquest component permetrà diferenciar les diferents variables en que es mouen els demandants segons el centre universitari escollit.

Al mateix temps, s'obtenen dades de quins aspectes valoren més positivament els demandants en el moment de l'elecció de centre universitari, la qual cosa pot donar eines de planificació i organització per atraure l'alumnat que opta a uns estudis oferts per la UdL.

A més, la propensió a cursar els estudis en la Universitat més propera i més familiaritzada per zona de influència segons afirmen Ganau, Paüls (2010), posa en relleu la necessitat d'obtenir en aquest

³⁷ Segons la oferta formativa d'estudis de grau de la UdL per al curs 2011-12.

estudi les pautes de comportament en funció de si el demandant ha de realitzar un desplaçament més o menys allunyat respecte del seu domicili habitual fins al centre universitari.

3.1.2. Les variables de l'estudi

En la decisió individual dels futurs estudiants de les comarques lleidatanes s'ha emprat com a variable endògena el fet de demandar estudis a la UdL o a altres universitats i com a variables exògenes s'han utilitzat les variables independents que poden influir en aquesta elecció, d'acord amb la literatura revisada i de l'entorn socioeconòmic de la UdL.

Característiques personals:

- Sexe.
- Modalitat de Batxillerat.
- Aptituds competencials.
- Recomanació de terceres persones (familiars/estudiants/tutors).

Característiques socioeconòmiques:

- Titularitat del centre procedència (públic/privat).
- Situació laboral dels pares.
- Nivell d'estudis dels pares.
- Cost anual dels estudis.
- Facilitat d'accés amb transport públic.
- Proximitat de la Universitat a un domicili no habitual.
- Possibilitat de viure fora del domicili habitual.

- Oferta cultural i d'oci de la ciutat on hi ha la Universitat.

Característiques institucionals:

- Reputació de la Universitat.
- Qualitat de l'ensenyament.
- Varietat d'estudis oferts.
- Facilitat d'accés a la Universitat (segons nota de tall).
- Manca de places en la universitat desitjada.
- Proporció d'aprovat per curs.
- Metodologia dels estudis.
- Aplicació de noves tecnologies en els estudis.
- Funcionament dels serveis oferts per la Universitat.
- Adequació de les instal·lacions del campus.
- Manca d'oferta en la Universitat més propera.

Característiques territorials:

- Comarca del domicili habitual.
- Proximitat de la Universitat al domicili habitual.

En la pregunta 13 del qüestionari, s'hi efectua una petició per tal que s'expressi quina titulació universitària es vol demanar en primera opció per al curs 2011-12. Així doncs, en les dades obtingudes d'aquesta pregunta de l'enquesta s'ha realitzat una normalització de les respostes per tal d'ajustar la nomenclatura oficial de les diferents titulacions de grau amb els termes expressats pels enquestats per tal d'unificar les dades per al seu processament,

i observar la concordança entre la titulació i la seva inclusió dins l'oferta formativa de la Universitat respectiva.

L'enquesta té la seva variable dependent en la pregunta 14 on, a partir d'una elecció binària entre UdL sí (enquestats que han seleccionat aquesta Universitat per cursar-hi els seus estudis) i UdL no (enquestats que no han seleccionat aquesta Universitat malgrat oferir els estudis desitjats), es filtra en la creació d'una variable 14bis que recull els enquestats que han triat una titulació que oferta la UdL, i independentment si s'elegeix aquesta Universitat o una altra per cursar els estudis.

El qüestionari planteja en la seva pregunta 10 una sèrie de factors que influeixen en més o menys intensitat en la seva elecció del centre universitari per realitzar els estudis, en el proper curs, en una escala amb quatre valors de menys importància a més importància, a criteri de l'enquestat.

Per tal de valorar i quantificar la influència dels diferents factors que motiven aquesta decisió, s'ha adoptat l'Escala de Likert per mesurar-ho de manera que els valors es mesuren en funció de la intensitat de la resposta són: 1=gens important, 2=poc important, 3=bastant important, 4=molt important.

A més, s'ha establert a la pregunta 12 una autovaloració de les aptituds personals del demandant, que poden donar una informació més acurada del perfil personal de l'estudiant, també amb un mateix grau de mesura abans anomenat segons una intensitat de l'1 fins al 4, i desplegat en els següents ítems:

- Aptitud per planificar, organitzar i dirigir
- Aptitud per l'art, la creativitat i la innovació
- Aptitud pel treball en equip

- Aptitud pel control de qualitat del treball realitzat
- Aptitud per l'autocrítica (aprendre dels errors)
- Aptitud per la interacció social (empatia)
- Aptitud per les eines tecnològiques i digitals

La utilització d'aquests elements competencials dins el qüestionari ve motivada pel conjunt de capacitats que preveu el currículum europeu anomenat *europass*,³⁸ on desenvolupa la trajectòria professional i acadèmica de la persona, unes aptituds que són habilitats professionals i que poden donar una dimensió afegida al perfil del comportament del futur estudiant universitari, tot identificant quines capacitats conformen el perfil dels demandants segons l'elecció d'un centre universitari. I també permet escollir l'ensenyament universitari que més s'adapti a les aptituds personals i, a més, la Universitat on es volen cursar aquests estudis.

Tanmateix, en l'estudi efectuat per Accenture³⁹ (2007) sobre les competències professionals dels titulats universitaris per l'accés a l'ocupació, s'observa que les habilitats personals i socials ocupen un lloc preponderant. En concret, les aptituds com ara l'anàlisi crític, i la preocupació per la qualitat del treball obtenen una rellevància pel fet que els estudiants universitaris valoren positivament aquestes capacitats rebudes des del sistema universitari.

En el marc de la implantació dels nous estudis previstos en la Declaració de Bolonya de 1999, es dona un canvi cap a un model dels ensenyaments, basats en les competències i habilitats adquirides en un aprenentatge al llarg de la vida (San Segundo-

³⁸ Decisió núm. 2241/2004 CE del Parlament Europeu i del Consell, relativa a un marc comunitari únic per a la transparència de les qualificacions i competències.

³⁹ Accenture en col·laboració amb Universia, va elaborar un estudi sobre les competències professionals dels titulats universitaris.

Vaquero, 2010). Per tal de tenir una millor sintonia amb el mercat de treball, s'han efectuat canvis en l'elaboració i en la metodologia dels nous estudis universitaris, en introduir-se les competències com a lligam amb la transició al món laboral. S'entenen que aquestes seran canviants en funció del mercat productiu empresarial i les seves necessitats (Alonso, Fernández, Nyssen, 2009).

El Consell Europeu a l'any 2005 assenyala la nova oferta formativa derivada de l'EEES, la qual hauria de centrar-se en la potenciació de noves competències bàsiques i una major transparència en les qualificacions professionals (San Segundo-Vaquero, 2010).

Les competències a adquirir durant els estudis universitaris posen en relleu les habilitats necessàries per resoldre problemes de lideratge, motivació i autoestima (Salas, Sanchez, 2010).

Així, s'ha passat d'un mercat laboral que demandava factor de treball a un mercat laboral que demanda competències. La qüestió rellevant és què sap fer un individu amb els anys d'educació que té (Salas, Sanchez, 2010).

La funció de les aptituds⁴⁰ en els futurs estudiants universitaris té un paper important en la decisió d'elecció universitària i el seu desenvolupament vocacional (Osipow, 1990). Així, les aptituds vénen determinades en gran part per l'entorn cultural i ambient social on s'ha desenvolupat aquest, i es basen en una disposició innata d'aquest que, a partir d'una matèria primera (aptitud) pot arribar a desenvolupar unes habilitats que no tenen perquè ser iguals per a tots els individus (Rodríguez Garcia, 2013).

⁴⁰ Segons el *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* és una disposició o capacitat natural o adquirida per fer alguna cosa. Aptitud per al treball, per a l'estudi, per a exercir un càrrec.

En aquest sentit, Vila (2005) palesa que s'han de potenciar el desenvolupament d'aptituds i habilitats entre la població en assegurar que la despesa produïda seria compensada pel benefici obtingut, tot seguint la teoria del Capital Humà.⁴¹

Per això, obtenir l'aptitud o aptituds dels demandants universitaris que han de triar una Universitat o altra és un element a tenir en compte en la presa de decisions dels futurs universitaris, i més en la influència que pot aportar aquestes aptituds en la seva decisió final de triar una titulació i un centre universitari on poder desenvolupar-les.

Robinson (1999) aposta per aquesta influència en el moment de l'orientació per triar uns estudis universitaris on els individus puguin aprofundir en habilitats i competències en funció d'unes aptituds innates, malgrat sovint l'elecció es produeix per intuïcions o en percepcions dels demandants (Del Olmo, 2009).

En conseqüència, aquest estudi aporta un element que són les aptituds com a variables competencials⁴² que poden influir en la decisió dels demandants universitaris en el moment de la seva elecció d'estudis i el centre on cursar-ho.

En l'últim bloc de l'enquesta, per obtenir la situació socio-familiar i l'entorn socioeconòmic del demandant s'han inclòs dues qüestions respecte de la professió dels pares i del seu nivell educatiu. Així, segons afirma Cañabate (1998), les decisions de quins tipus d'educació a adquirir són preses normalment dins l'àmbit de la família i amb un pes innegable dels pares. A més, un factor habitualment emprat en les investigacions de demanda universitària

⁴¹ Terme plantejat per T.Shultz (1959) per destacar la importància de la formació de les persones en la productivitat i creixement econòmic d'un país.

⁴² Les competències són quelcom més que una habilitat, és el domini de processos i mètodes per aprendre de la pràctica, de l'experiència i de la intersubjectivitat (Rodríguez Garcia, 2007)

és el nivell educatiu dels pares (Calero, 1996; Mora, 1997; González, Dàvila, 1998; Petrongolo, San Segundo, 1999; Albert, 2000; Marcenaro, Navarro, 2001; Rahona, 2005; De Pablos, 2007).

Un cop indicat el contingut de l'estudi amb les seves variables, la població a la qual va dirigida i la mostra observada, cal detallar quina metodologia s'ha seguit per realitzar el processament de les dades amb la seva temporització i els diferents condicionants trobats en el treball de camp.

3.2. Metodologia estadística i el processament de dades

El treball de camp es duu a terme entre els mesos de febrer i abril de 2011. En aquest període es considera adient efectuar la recollida d'informació mitjançant una enquesta, en funció dels terminis de preinscripció universitari on l'alumnat de segon de Batxillerat haurà de demanar les seves preferències de titulacions i centre universitari i, en conseqüència, estaria molt proper en relació a la presa de decisions dels seus futurs estudis universitaris.

En un primer moment, la localització geogràfica va esdevenir un eix principal, a tenir en compte, atès que en haver-hi com a objectiu de la investigació la formulació dels factors que incideixen en l'elecció de la UdL, en funció del territori o comarca de procedència dels potencials estudiants universitaris.

Per tant, aconseguir una representació de totes les comarques lleidatanes es va mostrar com una fita aconsellable atesa la distribució territorial de la província de Lleida. A més, en algunes

comarques l'oferta de centres educatius privats no existeix i només s'obtingueren dades de centres públics.

3.2.1. Recollida de dades dels demandants

A partir de les dades definitives de matriculació en el segon curs de Batxillerat per la província de Lleida establertes pel Departament d'Ensenyament en el curs 2010-11, s'inicia el contacte amb els diferents centres educatius de les comarques lleidatanes per informar de la realització de l'enquesta i obtenir el permís necessari per al treball de camp.

Així, es va contactar amb els responsables de l'equip directiu o bé, en alguns casos, amb els tutors de l'etapa educativa de Batxillerat mitjançant un escrit informatiu de les característiques de l'enquesta i unes instruccions per la seva realització. Es va aportar un codi i una contrasenya per a l'accés al web, perquè permetés efectuar de forma individual i anònima l'enquesta als alumnes de cada centre educatiu.

Majoritàriament les enquestes van ser realitzades de forma telemàtica, malgrat que en alguns centres, per manca de disposició de temps en horari de tutoria o d'aula d'informàtica, es va optar per recollir la informació en format paper, que va ser introduïda posteriorment al formulari web a l'efecte d'incorporar-ho a la base de dades.

En primera instància, es va aplicar el qüestionari a manera de prova en un centre educatiu per tal d'observar el funcionament correcte de la plataforma web que sustentava el qüestionari, i també detectar possibles anomalies de la comprensió de les preguntes per part dels enquestats.

Un cop revisades algunes petites deficiències en la formulació de les preguntes del qüestionari, es va procedir a la recollida de dades i posteriorment a validar les respostes coherents. Després, es van ordenar en funció de la titulació i Universitat desitjada, i es va crear una base de dades per tal de realitzar el seu processament estadístic.

3.2.2 Processament de les dades de l'estudi

La població objecte de l'estudi està formada pels alumnes de segon de Batxillerat matriculats en el curs 2010-11 en centres educatius de la província de Lleida, en total 2.282 individus, distribuïts en 52 centres educatius, dels quals 37 són de titularitat pública i 15, de titularitat privada.

S'ha realitzat, sobre aquesta població, un mostreig estratificat proporcional per comarques, sexe i titularitat de centre de procedència (públic-privat).

A partir d'aquestes premisses, s'han realitzat 1.007 enquestes seguint el procediment telemàtic d'emplenar un qüestionari plantejat als potencials estudiants universitaris.

Una vegada depurades les respostes no vàlides o bé sense coherència s'ha operat amb 990 enquestes, en les quals 935 individus han manifestat que pensen estudiar una carrera universitària, mentre que la resta manifesta que no té intenció d'anar a la Universitat o bé que no té cap decisió presa. Tenint en compte, aquest grup d'enquestats que pensen anar a la universitat, s'ha fet la tria en funció de les titulacions que ofereix la UdL durant el curs 2011-12. La mostra de l'estudi ha quedat establerta en 643 enquestats sobre els quals es realitzarà el processament de dades, tenint en compte que en la classificació de la titularitat de centres

s'han agregat com a privats, tant els centres concertats, com els no concertats.

Un cop obtinguda la mostra dels individus que potencialment podien ser estudiants de la UdL (643), en funció d'haver sol·licitat en el qüestionari una titulació impartida per aquesta, s'ha procedit a realitzar la prova Chi-quadrat per determinar les variables de l'enquesta que estaven significativament relacionades amb la variable dependent.

Amb les variables independents que han donat una significació en la prova Chi-quadrat respecte a la variable dependent de resposta, s'efectua una regressió logística binària per traçar en quin sentit i amb quina relació existeix entre categories.

A les dades processades en l'enquesta realitzada, i sobre la mostra de individus s'ha procedit a introduir com a variable independent l'Índex de Qualitat Ocupacional (IQO)⁴³ de les diferents titulacions de grau objecte d'estudi que conformen l'oferta formativa de la UdL en el curs 2011-12, on ens trobem amb la manca d'aquest índex en vuit titulacions atès que són de nova implantació fruit de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) i en altres dues titulacions de les quals no es va elaborar aquest índex.

Com a conseqüència d'aquesta depuració de titulacions sense un referent de l'IQO, en el processament d'aquesta variable, s'ha realitzat tenint en compte una mostra de 567 individus, i també s'ha efectuat el processament amb l'establiment de cinc rangs dels intervals de manera que s'ha obtingut una variable qualitativa que dóna una major fiabilitat per obtenir el resultat final, tal com s'estableix en l'apartat 3.6.2 del present estudi.

⁴³ Segons l'estudi de l'Agència per a la Qualitat Universitària del Sistema Universitari de Catalunya (AQU), elaborat pel Dr. Coromines (2007).

A més de la introducció de la variable IQO, s'ha implementat al processament en el model logístic binari, el nivell d'estudis assolit de la mare en tenir aquesta variable una relació significativa en la prova Chi-quadrat en funció de la variable dependent.

Un cop introduïda aquesta última variable independent com a significativa, s'obté el model definitiu d'explicació del comportament de la demanda, que serà desenvolupat en l'apartat d'anàlisi dels resultats d'aquest estudi.

Amb les variables que mostren una significació a la prova esmentada, s'opta per l'aplicació d'una regressió logística, la qual indicarà els factors que tenen més influència en l'explicació del comportament de la demanda.

L'elecció de la regressió logística⁴⁴ com a eina per poder processar les dades dels factors més significatius ve donat per l'objectiu de determinar l'existència o absència de relació d'unes variables independents qualitatives i una variable dependent dicotòmica.

Com que el que pretenem és explicar mitjançant un model de regressió el comportament d'una variable dependent que admet dues categories⁴⁵ en funció dels valors que prenen altres variables (les variables explicatives, que en aquest treball són de tipus qualitatiu) i atenent als problemes teòrics que presentaria utilitzar un model de regressió lineal múltiple quan la nostra variable dependent és binària, s'ha optat per un model de regressió que no és lineal, de forma i manera que les probabilitats estimades pel model estiguin en l'interval [0,1]. A més a més, el mètode utilitzat està específicament

⁴⁴ Salas Velasco (1996) afirma que el model de regressió logística, en el cas d'una variable dependent dicotòmica, permet obtenir la probabilitat per la qual un individu escull una opció o altra, i el model defineix el perfil dels individus que trien cadascuna de les opcions

⁴⁵ Codificació de la variable dependent dicotòmica: No UdL = 0; Si UdL = 1.

pensat per fer regressions amb variables qualitatives i per donar resposta a la decisió que pren un individu per a l'elecció de centre universitari, a partir d'aquestes variables explicatives: el model lògit (Fernández, Neira, Ruzo, 2001; Salas Velasco, 2008).

Aquest processament ens permetrà classificar els demandants en dos subgrups en funció de la variable dependent dicotòmica. Així, la combinació lineal de les variables independents ens permetrà obtenir les probabilitats que un demandant pugui escollir un dels dos subgrups de comportament de la demanda.

Per establir el nivell de confiança de la mostra s'ha realitzat el càlcul d'error mostral amb una confiança del 95% (k=2). Per això s'ha processat la informació obtinguda en funció de les següents dades:

- ✓ Grandària de la mostra: n= 643
- ✓ Error mostral: 3,3%
- ✓ Població: N= 2282

$$e = k \cdot \sqrt{\frac{N - n}{n} \cdot \frac{P \cdot Q}{N - 1}} = 2 \cdot \sqrt{\frac{2282 - 643}{643} \cdot \frac{0,5 \cdot 0,5}{2282 - 1}}$$

$$= 0,033428 \approx 0,033 \text{ (3,3\%)}$$

Utilitzem la fórmula que determina l'error en la determinació d'una proporció en un mostreig aleatori simple per ser més senzill i perquè l'error en el mostreig estratificat serà lleugerament inferior.

Els factors establerts en el qüestionari, per tal de conformar la seva influència en la decisió d'elecció de centre universitari, van ser sotmesos a la prova de Chi-quadrat, amb un nivell de significació 0,01 amb la variable dependent (Elecció de la UdL, o bé altres universitats catalanes).⁴⁶

⁴⁶ S'ha utilitzat el nivell de significació 0,01, per tenir un major acotament de les variables, encara que en un primer filtre es va utilitzar un nivell de 0,05, acceptat en les Ciències Socials.

Tenint en compte aquests factors significatius, es va determinar mitjançant la regressió logística binària amb quina intensitat es produeix una influència sobre la variable dependent. La utilització d'aquesta eina estadística està motivada per la seva capacitat per modelar la probabilitat d'un succés, habitualment dicotòmic, amb la presència o no de diversos factors i el valor o nivell d'aquests.

Finalment, s'ha procedit a elaborar la relació que tenen les variables significatives amb les que no en són, per comprovar la seva correlació, mitjançant la prova Chi-quadrat i així s'ha obtingut les relacions de significació que es mostren en la taula 34.

En el següent quadre, es perfila el processament emprat en les dades de l'estudi, fins a obtenir les variables independents que són significatives en la decisió dels demandants, i determinar els factors amb influència en l'elecció de la UdL per part dels demandants lleidatans. Així, sobre una població total de 2.282 individus, s'ha operat amb una mostra inicial de 990 enquestes vàlides, que representa un 43,38% de la població objecte de l'estudi.

Un cop depurades les enquestes que manifesten intenció de cursar estudis universitaris, la mostra ha quedat fixada en 935 individus que representa un 40,97% de la població total d'alumnes que cursen segon Batxillerat a les comarques lleidatanes.

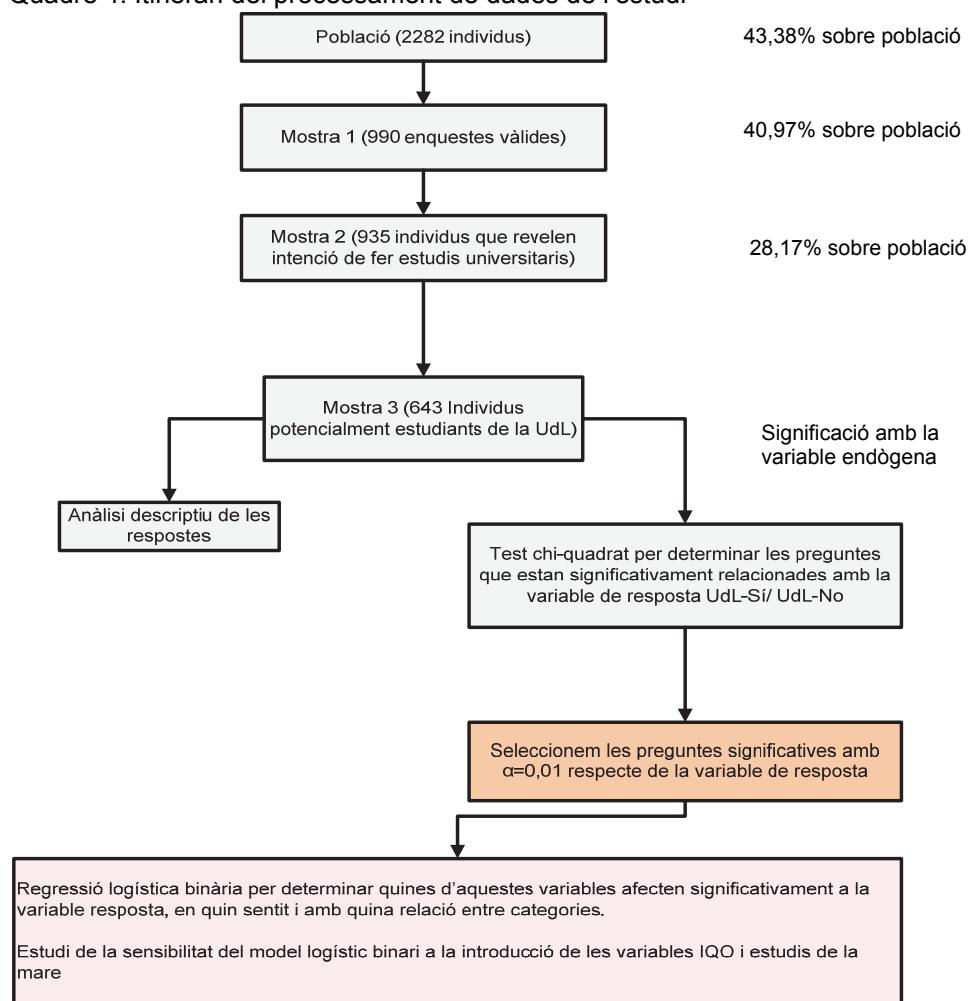
Per tal d'obtenir la mostra 3, s'han filtrat els enquestats que han demanat titulacions que consten a l'oferta formativa de la UdL, i així han resultat 643 individus, que representen un 28,17% de la població total.

En el processament de dades per obtenir-ne la significació de les variables exògenes o independents efectuant la prova Chi-quadrat, s'ha operat amb l'esmentada mostra 3 d'individus.

En introduir en l'estudi la variable IQO, hem constatat que en el moment de l'elaboració d'aquest estudi no estaven totalment

implantades algunes titulacions de l'EEES, i per tant, l'AQU no ha pogut determinar aquest índex. Aquesta circumstància de no poder observar quina inserció laboral hi havia en els graduats d'aquestes titulacions, ha fet que es treballi amb una mostra de 567 individus en el model lògic de regressió.

Quadre 4. Itinerari del processament de dades de l'estudi⁴⁷

Font: Elaboració pròpia

⁴⁷ En l'aplicació de la regressió logística binària, la mostra està formada per 567 individus en haver-hi dades de l'IQO en algunes titulacions, que per part de l'AQU no s'han pogut obtenir al ser carreres de nova implantació.

En el següent apartat es detalla el contingut de l'estudi efectuat amb les variables que s'han inclòs en el qüestionari en funció de la literatura revisada i tenint en compte el context socioeconòmic de la UdL.

I també s'efectua una anàlisi descriptiu de les característiques de la mostra estudiada dels demandants universitaris.

3.3. Anàlisi univariant dels demandants universitaris de les Terres de Lleida

L'estudi tracta sobre l'obtenció i tractament de les característiques dels demandants d'estudis universitaris de les comarques lleidatanes, mitjançant l'elaboració d'un qüestionari⁴⁸ sobre els factors que influeixen en l'elecció del centre universitari. Així, aquest qüestionari està distribuït en diferents apartats que conflueixen en el procés d'elecció d'una institució universitària on cursar-hi la titulació desitjada i, en concret, la decisió d'escollir la UdL o altra Universitat.

En aquest apartat descriurem, en primer lloc, els grups de factors d'elecció de centre universitari que intervindran en el treball de recerca i, en segon lloc, establim les característiques de la mostra de demandants de l'estudi, en un anàlisi univariant.

⁴⁸ Veure a l'annex el model d'enquesta realitzat per a la recollida d'informació dels futurs estudiants universitaris.

3.3.1. Grups de factors d'elecció de centre universitari

La selecció dels factors del model d'aquest estudi s'ha elaborat seguint les propostes de diversos autors reconeguts en l'economia de l'educació (Cañabate,1998; Hossler,D., Schmit,J., Vesper, N., 1999; Shanka,T.; Quintal,V., Taylor, R. 2006; Salas Velasco, 2008; Raposo-Alvés, 2007; Del Olmo, 2009, Conchado, Carot, Jabaloyes, 2010). S'estableixen els diferents grups de variables que poden influir en la decisió d'elecció de centre universitari, d'acord amb el model combinat revisat en el capítol 2, com són:

A. Coneixement de la Universitat:

1. Reputació de la Universitat.
2. Qualitat de l'ensenyament.
3. Varietat de titulacions ofertes.

B. Condicions d'accés:

4. Facilitat d'accés a la Universitat (nota tall).
5. Manca de places en la Universitat desitjada,

C. Activitat acadèmica:

6. Proporció d'aprovat per curs.
7. Metodologia dels estudis.
8. Aplicació de noves tecnologies en els estudis.

D. Cost dels estudis i serveis oferts:

9. Funcionament dels serveis oferts.
10. Adequades instal·lacions del campus.
11. Cost anual dels estudis.

E. Proximitat i accessibilitat:

12. Proximitat de la Universitat al domicili habitual.
13. Facilitat d'accés amb transport públic.
14. Proximitat de la Universitat a un domicili no habitual.
15. Possibilitat de viure fora del domicili habitual.
16. La Universitat més propera no imparteix la titulació desitjada.

F. Referències:

17. Recomanació familiar.
18. Recomanació d'estudiants universitaris.
19. Recomanació del professor/tutor/orientador.

G. Situació sociofamiliar:

20. Nivell d'estudis dels pares.
21. Situació laboral dels pares.

H. Perspectives professionals:

22. Índex de qualitat ocupacional.

I. Variables competencials

23. Aptituds d'autoconeixement.

3.3.2. Característiques dels demandants de la mostra estudiada

En aquest subapartat es defineixen els paràmetres sota els quals s'ha obtingut la mostra dels demandants de l'estudi, i com està estructurada en funció de l'edat, de la modalitat del Batxillerat cursat, del nivell d'estudis dels pares, de la situació laboral dels pares, de la titularitat del centre de procedència, del gènere, i de la zona geogràfica de residència.

3.3.2.1. En funció de l'edat

Dins el qüestionari s'aporta la dada de l'any de naixement de la mostra de població observada, la qual confirma que el 83,2% de l'alumnat que conforma la mostra de l'enquesta que cursava segon de Batxillerat en el curs 2010-11 a la província de Lleida estava majoritàriament dins el marge d'edat normalitzat per estar matriculat en aquest curs (nascuts l'any 1993) i, per tant, s'entén que les respostes donades al qüestionari estan efectuades dins uns paràmetres similars quant a maduresa, que dóna una fiabilitat i homogeneïtat de criteris, segons es pot observar en la següent taula.

Taula 14. Edat dels demandants de la mostra

Any de naixement	Freqüència	%
1990	6	0,9
1991	16	2,5
1992	82	12,8
1993	535	83,2
1994	2	0,3
1995	2	0,3
Total	643	100,0

Font: Elaboració pròpia

En l'anterior taula també s'hi palesa que els anys de naixement 1992 i 1993, cospen el 96% dels demandants de l'estudi, per tant hi ha poca oscil·lació de l'edat dels individus dins la mostra.

3.3.2.2. En funció de la modalitat de Batxillerat

El qüestionari també recull la informació sobre la procedència de l'enquestat envers la modalitat de Batxillerat que està cursant. Hi ha tres opcions: una primera amb la modalitat Científicotecnològic; una segona, Ciències Socials-Humanitats i una tercera, d'Arts. En el

processament de les dades, s'ha comprovat que els enquestats de la modalitat d'Arts podien arribar a distorsionar el resultat final, atès que l'alumnat matriculat en aquesta modalitat és poc significatiu respecte el total de població del mostreig, per tant es va optar per realitzar una agrupació per tal de categoritzar-ho en dues opcions:

- Científicotecnològic
- Ciències socials-Humanitats/Arts.

En la següent taula s'observa la distribució de la mostra en funció de la modalitat cursada de Batxillerat.

Taula 15. Distribució de la mostra segons modalitat de Batxillerat

Modalitat de Batxillerat	Alumnes	%
Científicotecnològic	294	45,72%
Ciències Socials-Humanitats i Artístic	349	54,28%
Total	643	100,0%

Font: Elaboració Pròpia

Per tant, es dedueix de la mostra seleccionada que un 45,72% són alumnes de la modalitat Científicotecnològic i un 54,28% són alumnes de la modalitat Ciències Socials-Humanitats i Arts, on aquests últims tenen un pes més important dins la mostra en concordança amb el nombre d'alumnes matriculats en el Batxillerat de cadascuna de les modalitats estudiades.

La categorització en dues opcions de modalitat de Batxillerat permet evitar la disfunció de tenir una mostra de Batxillerat artístic poc significativa i que pugui distorsionar el resultat de la resta de les variables processades.

3.3.2.3. En funció del nivell d'estudis dels pares

Respecte al nivell educatiu dels pares, s'ha obert un ventall de possibilitats en la resposta dels enquestats, des de l'opció de no tenir estudis primaris fins al nivell més alt d'haver assolit estudis universitaris.

Taula 16. Distribució de la mostra en funció del nivell d'estudis dels pares

Estudis	Mare		Pare	
	Freqüència absoluta	%	Freqüència absoluta	%
Batxillerat	132	20,5%	128	19,9%
Estudis primaris	170	26,4%	203	31,6%
Estudis universitaris	172	26,7%	116	18,0%
Formació Professional	145	22,6%	164	25,5%
Manca	16	2,5%	22	3,4%
Sense estudis primaris	8	1,2%	10	1,6%

Font: Elaboració pròpia

En el cas dels estudis assolits per la mare, es veu una distribució equilibrada entre estudis universitaris, estudis primaris, Formació Professional i Batxillerat, encara que en aquests últims estudis el percentatge és uns 6 punts més baix que els d'estudis universitaris i es constata que hi ha una proporció poc significativa de mares sense estudis primaris (1,2% de la mostra).

Si observem la distribució descriptiva dels estudis del pare, observem una prevalença d'estudis primaris, seguits d'estudis de Formació Professional, Batxillerat i quedant en últim lloc els estudis universitaris. També s'observa la poca significació de pares que no han assolit el nivell d'estudis primaris (1,6% de la mostra), pràcticament similar al comprovat en les mares.

3.3.2.4. En funció de la situació laboral dels pares

La variable sobre la situació laboral dels pares també s'ha utilitzat en models d'estudis de la demanda d'educació superior (Cea, Mora, 1992; González, Davila, 1998; Albert, 2000; Rahona, 2005). En aquest cas, s'ha procurat discernir entre les diferents opcions d'ocupació, el treball per compte propi, el treball per compte aliè i, per altra banda, les situacions sense ocupació efectiva d'un lloc de treball específic.

Per tant, les característiques de l'origen familiar del demandant són factors a ser inclosos en un estudi de demanda universitària, el qual conforma el seu estatus social, segons anomenen Salas, Martin-Cobos (2006).

Així, els individus de la mostra, en la variable professió dels pares, s'hi observa que en el cas de la mare els majors percentatges d'ocupació són en primer lloc empleades en el sector serveis i en segon lloc la dedicació familiar. I en el cas de l'ocupació del pare hi trobem la d'autònom com a primera dedicació i seguida per la d'empleat del sector serveis i indústria.

Taula 17. Distribució de la mostra en funció de la professió dels pares

Professió	Mare		Pare	
	Freqüència absoluta	%	Freqüència absoluta	%
Aturat	41	6,4%	29	4,5%
Autònom	64	10,0%	122	19,0%
Dedicació familiar	97	15,1%	2	0,3%
Directiu / Gerent d'empresa	20	3,1%	52	8,1%
Empleat de l'Administració pública	72	11,2%	47	7,3%
Empleat sector indústria	35	5,4%	102	15,9%

Empleat sector serveis	162	25,2%	108	16,8%
Empleats sector agricultura / ramaderia	9	1,4%	19	3,0%
Empresari d'agricultura i/o ramaderia	7	1,1%	44	6,8%
Empresari d'indústria i/o serveis	13	2,0%	32	5,0%
Manca	13	2,0%	22	3,4%
Mestre / Professor	73	11,4%	30	4,7%
Pensionista (no actiu)	14	2,2%	12	1,9%
Professional liberal	4	0,6%	13	2,0%
Sense ocupació concreta	19	3,0%	9	1,4%

Font: Elaboració pròpia

3.3.2.5. En funció de la titularitat del centre de procedència

A la pregunta del qüestionari sobre la titularitat del centre educatiu on hi ha les opcions de titularitat pública i privada del centre de procedència, s'han obtingut dades de la totalitat dels centres públics que existeixen a la demarcació de Lleida i del 73,33% dels centres privats que tenen oferta formativa de Batxillerat, la qual cosa representa una distribució dels alumnes enquestats en funció de la titularitat del centre de procedència d'un 77,9% de centres públics davant un 22,1% de centres privats segons la taula següent.

Taula 18. Distribució de la mostra segons titularitat del centre de procedència

Titularitat del centre educatiu	Alumnes	%
Públic	501	77,9%
Privat	142	22,1%
Total	643	100,0%

Font: Elaboració pròpia

Aquesta distribució mostra guarda una relació amb l'índex d'alumnes matriculats en centres públics i centres privats a la província de Lleida.

3.3.2.6. En funció del gènere

Una altra variable estudiada en el treball és la distribució per gènere de la població enquestada en funció d'aquest, d'acord amb la següent taula.

S'hi pot observar que hi ha una majoria de dones dins la mostra que reflecteix el major pes que hi tenen en el total de la població de demandants d'estudis universitaris, amb un 63% de dones davant un 37% d'homes de la mostra.

Taula 19. Distribució de la mostra segons gènere

Sexe	Alumnes	%
Homes	238	37,0%
Dones	405	63,0%
Total	643	100,0%

Font: Elaboració pròpia

Aquests percentatges són representatius dels individus matriculats existents en aquest curs, i mostren una proporcionalitat entre la població i la mostra objecte d'estudi respecte la qual s'han processat les dades.

3.3.2.7. En funció de la zona geogràfica

Per optimitzar el tractament i la recollida de dades d'acord amb la comarca de residència del demandant, s'ha reorganitzat el territori de la província de Lleida en funció de les comarques de residència del demandant més properes a la seu de la UdL, i les més

llunyanes geogràficament, s'han establert tres categories o zones de geogràfiques.⁴⁹

- Zona 1: comarca del Segrià.
- Zona 2: comarques del Pla de Lleida (la Noguera, l'Urgell, la Segarra, les Garrigues, el Pla d'Urgell), tot seguint el criteri que totes les capitals de comarca estan a un màxim de 55 quilòmetres de Lleida-ciutat.
- Zona 3: comarques de muntanya (el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, l'Alt Urgell, la Val d'Aran, l'Alta Ribagorça i el Solsonès), seguint el criteri que les capitals de comarca respectives estan a més de 55 quilòmetres de Lleida-ciutat.

Taula 20. Distribució de la mostra en funció de la zona geogràfica

Comarca del centre educatiu	Alumnes	%
Zona 1	313	48,7%
Zona 2	204	31,7%
Zona 3	126	19,6%
Total	643	100,0%

Font: Elaboració pròpia

La mostra distribuïda en les tres zones geogràfiques aconseguix seguir la relació existent d'alumnes matriculats en cada zona.

En el següent apartat es mostren els resultats obtinguts en el processament de les dades en una anàlisi bivariant dels demandants universitaris de les Terres de Lleida, distribuïts segons l'elecció de la

⁴⁹ Ganau i Paüls (2010), estableixen aquestes zones en funció de les àrees que permeten uns moviments pendulars d'anada i tornada per part dels estudiants i fonamentat en les comunicacions de transport amb Lleida-ciutat. Així, s'arriba a una àrea d'atracció molt intensa que arriba al màxim a la comarca del Segrià i que té la seva continuïtat en les comarques properes del Pla de Lleida.

UdL com a centre universitari o no, i en funció dels diferents perfils de gènere, comarca de procedència, i la modalitat de Batxillerat.

3.4. Anàlisi bivariant dels demandants universitaris de les Terres de Lleida

En aquest apartat es mostren els patrons de comportament dels futurs estudiants universitaris de les comarques lleidatanes, envers la seva decisió d'elecció del centre universitari amb un processament d'anàlisi bivariant. Així, s'obté mitjançant els filtres i processos esmentats en l'apartat de metodologia, les dades de preferència en funció de la mateixa titulació sol·licitada, però diferenciada per si opta per cursar-ho a la UdL o bé en una altra Universitat. És a dir, en l'apartat anterior s'ha efectuat una anàlisi univariant, i en aquest apartat s'analitzen els factors en una anàlisi bivariant amb la prova Chi-quadrat per establir si hi ha una correlació de la variable dependent amb les variables independents en efectuar aquest creuament de dades.

Per tal de determinar quins perfils de decisió s'adopten en funció dels diferents paràmetres del bloc inicial de l'enquesta com són la titularitat del centre de procedència, per sexe, per edat, per comarca del centre educatiu, per modalitat de Batxillerat, per la professió dels pares i pel nivell educatiu assolit pels pares, s'ha realitzat una desagregació dels resultats de forma dicotòmica per indicar l'elecció de la UdL com a centre universitari o una altra Universitat per realitzar-hi els seus estudis. Això, ens permet detectar quines característiques personals, socials i de motivació influeixen amb més intensitat en l'elecció de centre universitari.

Dins els factors de característiques personals, Neira Gómez *et al.* (2003) estableixen les variables d'edat i gènere dels demandants per posar en valor el seu origen social. En l'obtenció i processament del qüestionari s'han establert unes preguntes que conformen un conjunt de dades socials i personals, que donen una perspectiva de les característiques personals dels futurs universitaris, per tal d'obtenir-ne el seu patró de comportament segons aquests paràmetres.

3.4.1. Perfil dels demandants en funció de la titularitat del centre de procedència

L'elecció dels demandants en funció de la variable de titularitat del centre educatiu de procedència mostra un comportament desigual en el sentit que palesa una variació d'un 9,18% en favor dels centres públics, que tenen una decisió més elevada a triar altres universitats en detriment de la UdL per cursar els seus estudis, malgrat que aquesta Universitat tingui oferta formativa de les titulacions desitjades, segons s'indica en la taula següent. Aquest resultat trenca parcialment la tendència de les preinscripcions universitàries observades en el període 2002-2006,⁵⁵ on s'hi efectuen més peticions a altres universitats catalanes per part dels alumnes procedents de centres de titularitat privada.

Taula 21. Elecció d'Universitat en funció de la titularitat del centre educatiu de procedència

	No-UdL	Sí-UdL	Total
Privat	25,4%	74,6%	100,0%
Públic	34,5%	65,5%	100,0%

⁵⁵ Veure capítol 1 apartat 1.5.3.

	No-UdL	Si-UdL	Total
Privat	25,4%	74,6%	100,0%
Públic	34,5%	65,5%	100,0%
Total	32,5%	67,5%	100,0%

Font: Elaboració pròpia

També l'aplicació dels ajuts a estudis universitaris als estudiants de les comarques de muntanya de Catalunya, a partir del curs 2004-2005, ha promogut que hi hagi una major mobilitat d'alumnes d'aquestes zones a l'àrea de Barcelona. I tenint en compte que en aquestes comarques no hi ha una significativa presència de centres d'ensenyament secundari de titularitat privada, donaria l'explicació d'haver-hi un major percentatge d'alumnes en els centres privats que opten a cursar els seus estudis a la UdL.

També propicia que s'incrementi la totalitat d'alumnes de centres públics que demanen una vacant en una Universitat fora de la UdL, en veure reduït el cost dels estudis amb l'ajut atorgat per la Generalitat de Catalunya a alumnes procedents de comarques de muntanya.

3.4.2. Perfil dels demandants en funció del gènere

En el processament de les dades en funció del gènere dels demandants, s'observa com les dones tenen una major propensió a demanar estudis a altres universitats fora de la UdL, un 4,3% més respecte els homes.

Aquesta situació pot venir marcada per la tendència que els homes siguin majoritaris en carreres de l'àmbit tècnic i que opten també per cursar-les a la UdL. I en el cas de les dones, pel desig de buscar alternatives d'estudi en un entorn diferent.

Taula 22. Elecció d'Universitat en funció del gènere

	No-UdL	Sí-UdL	Total
Dona	34,1%	65,9%	100,0%
Home	29,8%	70,2%	100,0%
Total	32,5%	67,5%	100,0%

Font: Elaboració pròpia

3.4.3. Perfil dels demandants en funció de la comarca de procedència

Un factor molt recurrent en els estudis sobre demanda universitària és la influència de les distàncies des de la zona de residència familiar al centre d'estudis (De Miguel, 1994; Cañabate, 1998).

La influència de la localització geogràfica del centre universitari es relaciona amb els costos directes de l'educació, que tenen un pes important en la decisió d'elecció de la Universitat. A més, en sentit contrari pot produir fluxos de demanda cap a altres universitats més allunyades per motius d'atracció d'oferta especialitzada, prestigi excel·lent d'alguns centres o titulacions específiques impartides per algunes universitats (Cañabate, 1998; Shanka, Quintal, Taylor, 2005; Del Olmo, 2009). I a més, tenint en compte, la major atracció que exerceix l'oferta de titulacions de la zona de Barcelona envers la resta de demarcacions de Catalunya.

La implantació de centres universitaris en totes les províncies catalanes amb una oferta dels estudis basada en un model on l'oferta recull les titulacions amb major demanda, comporta que els futurs estudiants universitaris tinguin l'oportunitat de cursar els seus estudis prop de la seva residència familiar, i tal com hem plantejat abans es prioritza el cost dels estudis davant altres factors.

Així, dins el qüestionari s'ha parametrizat tres zones geogràfiques⁵⁶ en funció de la distància del domicili habitual al centre universitari, que inclouen les dotze comarques dins la província de Lleida, per contrastar-ho en funció de la variable dependent (UdLsí/UdLno).

La variable comarca del centre educatiu està relacionada amb la variable proximitat del domicili habitual del demandant, atès que hi ha coincidència en més d'un 96% dels casos on la comarca del centre educatiu de secundària és també el lloc de residència habitual del demandant.

Així, aquestes dues variables⁵⁷ tenen una mateixa orientació com a factors explicatius de demanda cap a la UdL, i recullen en aquest cas la distància com a element diferenciador en les peticions.

En els resultats de l'elecció en funció de la proximitat de les diferents comarques lleidatanes (veure gràfic 5), s'observa com la comarca del Segrià té el major percentatge de demandants a estudis de la UdL (85,6%), i en el cas contrari les comarques de muntanya més allunyades d'aquesta Universitat registren un índex més baix de demanda d'estudis a la UdL (24,6%)

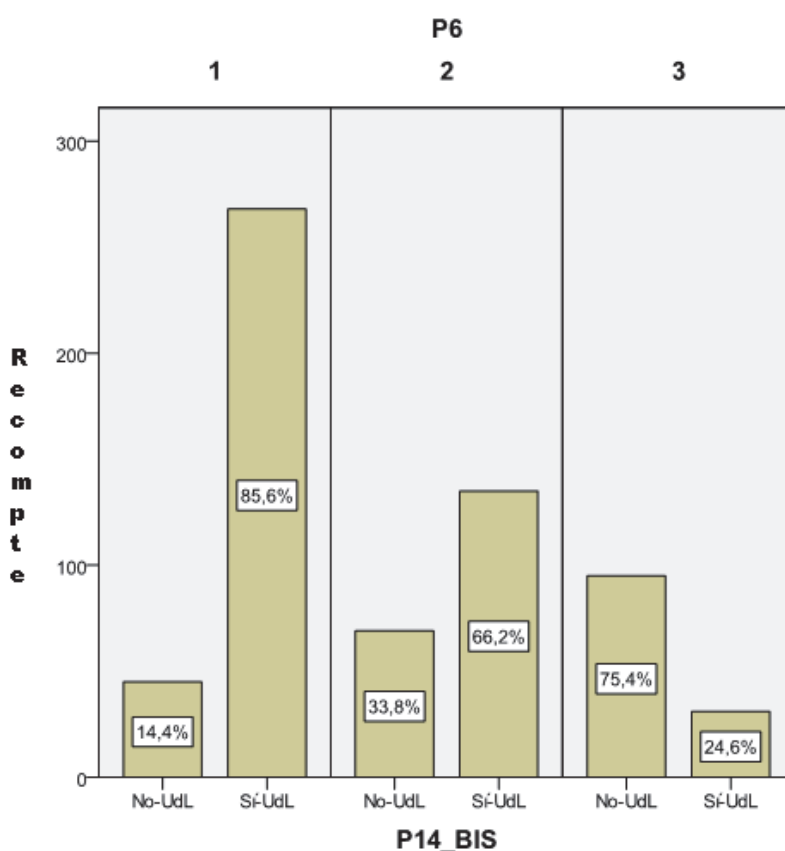
Per tant, es confirma que la situació geogràfica del sol licitant envers el centre universitari provoca un moviment d'atracció inversament proporcional a la distància entre les dues. Així, d'una forma indirecta els costos directes i d'oportunitat tenen un pes en l'elecció del centre universitari, on s'inclou el cost de temps en

⁵⁶ L'àmbit d'influència immediat de la UdL és sobretot pel que fa a l'atracció d'estudiants, de caire provincial. On es distingeix que la major àrea d'influència està concentrada en Lleida-ciutat i la resta de comarques del Pla de Lleida, i amb una relativa vinculació amb les zones pirinenques (Vilagrassa, 2001).

⁵⁷ La relació entre les variables comarca de procedència i la proximitat al domicili habitual es pot observar a la taula 10.21 de l'annex.

desplaçaments d'acord amb la variable comarca⁵⁸ de residència dels estudiants que realitzen els seus estudis de Batxillerat. Llavors, podem establir el següent gràfic on hi ha les peticions de titulacions de la UdL en funció de les tres zones geogràfiques que s'ha subdividit la demarcació lleidatana.

Gràfic 5. Distribució per zones geogràfiques d'elecció de la UdL com a centre universitari, per part dels demandants lleidatans

Font: Elaboració pròpia

S'observa que a mesura que el domicili habitual s'allunya de la seu de la UdL, en funció de la pregunta 6 (comarca), va creixent el nombre d'estudiants que opten a altres universitats diferents a la

⁵⁸ Zona 1: Comarca del Segrià; Zona 2: les Garrigues, la Noguera, l'Urgell, la Segarra i el Pla d'Urgell; Zona 3: el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, el Solsonès i la Val d'Aran.

UdL. Així, en la zona geogràfica 1 (el Segrià), només un 14,4% de la demanda es decanta per cursar estudis fora de la UdL; en canvi, a la zona geogràfica 3 (comarques de muntanya), aquest percentatge s'eleva fins al 75,4%, i a la zona geogràfica 2 (resta de comarques del Pla de Lleida) s'evidencia una proporció intermèdia entre les altres dues zones, amb un 33,8% de peticions a centres universitaris fora de la UdL.

Aquesta tendència, de la influència de la variable de proximitat geogràfica, confirma els resultats d'altres estudis efectuats en l'àmbit universitari per determinar els factors de la demanda.

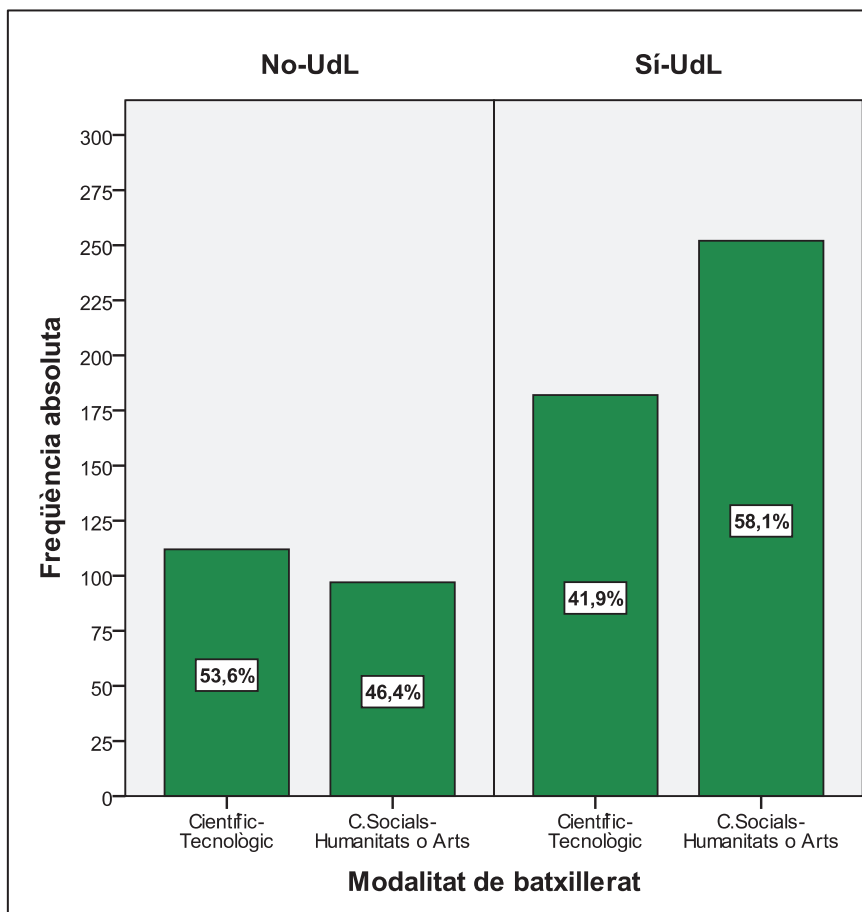
3.4.4. Perfil dels demandants en funció de la modalitat de Batxillerat

En la distribució de l'elecció d'Universitat en funció de les modalitats de Batxillerat, ens trobem amb una demanda per la UdL d'un 61,91% en la modalitat Científicotecnològica i d'un 72,21% en les modalitats Ciències socials-Humanitats/Arts. És a dir, en aquesta última modalitat és on hi ha un major percentatge d'elecció a estudis de la UdL, segons s'expressa en el següent gràfic. En certa forma, també motivat pel ventall d'oferta de la UdL en aquest últim àmbit d'estudis i, per altra banda, l'atracció de carreres tècniques de les universitats de l'àrea de Barcelona que alguns casos es mostren com a referents en diverses titulacions a nivell de Catalunya.

En l'informe de la Fundació BBVA (Pérez, Serrano, 2012) "Universidad, universitarios y productividad en España", s'hi destaca respecte la capacitat d'atracció de les universitats que malgrat hi ha un paper predominant de la proximitat, la demanda d'atracció per a cada Universitat no és la mateixa i la capacitat de les universitats de

competir, tampoc. En això, hi influeixen factors de localització, trajectòria i reputació de la mateixa Universitat.

Gràfic 6. Distribució per modalitats de Batxillerat de l'elecció de la UdL com a centre universitari, per part dels demandants lleidatans

Font: Elaboració pròpia

L'itinerari educatiu previ també es confirma com una variable a tenir en compte en l'elecció de la UdL, d'acord amb els treballs de recerca efectuats dins l'àmbit de Catalunya, com l'elaborat per Cañabate (1998).

3.4.5. Perfil dels demandants en funció de la professió dels pares

Un dels factors a tenir en compte en la demanda d'educació superior és la influència de l'entorn familiar (Albert, 2000; Salas, Jiménez, 2003; Rahona, 2005; De Pablos, Gil, 2007) i dins d'aquest hi tenen un paper fonamental el nivell educatiu i la situació laboral dels pares, que constitueixen l'estatus socioeconòmic on el demandant pren la decisió de triar un centre universitari.

En la recerca de noves línies d'investigació es recomana, per part de Del Olmo (2009), poder tenir en compte aquestes variables en la interrelació que pugui efectuar sobre el demandant.

Per tant, es considera important obtenir la influència d'aquests factors socioeconòmics respecte la professió dels pares i el seu nivell educatiu. En el qüestionari s'hi reflecteix la professió de la mare i el pare, així com el nivell d'estudis assolits per cadascun, i d'acord amb aquestes variables es processen les dades sobre les peticions dels futurs estudiants en funció de la variable dependent dicotòmica.

El qüestionari en l'apartat de professió dels pares s'ha desagregat en diferents situacions d'activitat o bé en el seu cas d'inactivitat dels pares. Quant a l'elecció de la Universitat en funció d'aquesta variable independent, es constata que, en el cas de la mare, la proporció més elevada de demandants que no elegeix la UdL com a Universitat per efectuar els seus estudis, són les ocupacions de Professional liberal, Directiu/Gerent d'empresa, els empleats d'Administració pública i mestres-professors.

Taula 23. Elecció de la UdL en funció de la professió de la mare

			Variable resposta		Total
			No-UdL	Sí-UdL	
Professió de la mare	Aturat	Recompte	10	31	41
		% dins de Prof Mare	24,4%	75,6%	100,0%
	Autònom	Recompte	23	41	64
		% dins de Prof Mare	35,9%	64,1%	100,0%
	Dedicació familiar	Recompte	23	74	97
		% dins de Prof Mare	23,7%	76,3%	100,0%
	Directiu / Gerent d'empresa	Recompte	10	10	20
		% dins de Prof Mare	50,0%	50,0%	100,0%
	Empleat de l'Administració pública	Recompte	33	39	72
		% dins de Prof Mare	45,8%	54,2%	100,0%
	Empleat sector indústria	Recompte	10	25	35
		% dins de Prof Mare	28,6%	71,4%	100,0%
	Empleat sector serveis	Recompte	45	117	162
		% dins de Prof Mare	27,8%	72,2%	100,0%
	Empleats sector agricultura / ramaderia	Recompte	3	6	9
		% dins de Prof Mare	33,3%	66,7%	100,0%
	Empresari d'agricultura i/o ramaderia	Recompte	1	6	7
		% dins de Prof Mare	14,3%	85,7%	100,0%
	Empresari d'indústria i/o serveis	Recompte	2	11	13
		% dins de Prof Mare	15,4%	84,6%	100,0%
	Manca	Recompte	2	11	13
		% dins de Prof Mare	15,4%	84,6%	100,0%
	Mestre / Professor	Recompte	33	40	73
		% dins de Prof Mare	45,2%	54,8%	100,0%
	Pensionista (no actiu)	Recompte	5	9	14
		% dins de Prof Mare	35,7%	64,3%	100,0%
	Professional liberal	Recompte	3	1	4
		% dins de Prof Mare	75,0%	25,0%	100,0%
Sense ocupació concreta	Recompte	6	13	19	
	% dins de Prof Mare	31,6%	68,4%	100,0%	
Total	Recompte	209	434	643	
	% dins de Prof Mare	32,5%	67,5%	100,0%	
Prova de Chi-quadrat			0,011		

Font: Elaboració pròpia

Respecte a les professions del pare que més incideixen a l'hora de triar una Universitat diferent a la UdL són, per aquest ordre: Directiu/Gerent d'empresa, professional liberal i mestre/professor amb uns índexs, respectivament, del 50%, 46,2% i 40%. En aquest sentit, cal indicar que en cert nivell d'estatus socioeconòmic es tendeix a prioritzar altres universitats fora de la UdL que impliquen uns majors costos directes i indirectes en l'educació.

En sentit contrari, les professions dels pares on hi ha més preferència per l'elecció de la UdL són: dedicació familiar, empleats del sector d'agricultura i ramaderia i els aturats. La qual cosa ve a expressar que el factor de costos dels estudis està relacionat en aquesta elecció.

La prova de Chi-quadrat en aquesta variable no mostra cap significació que influeixi en la variable endògena, tant en el cas de la mare com el del pare, segons s'observa a la taula 28.

Taula 24. Elecció de la UdL en funció de la professió del pare

			P14_BIS		Total
			No-UdL	Si-UdL	
Prof_Pare	Aturat	Recompte	7	22	29
		% dins de Prof_Pare	24,1%	75,9%	100,0%
	Autònom	Recompte	47	75	122
		% dins de Prof_Pare	38,5%	61,5%	100,0%
	Dedicació familiar	Recompte	0	2	2
		% dins de Prof_Pare	,0%	100,0%	100,0%
	Directiu / Gerent d'empresa	Recompte	26	26	52
		% dins de Prof_Pare	50,0%	50,0%	100,0%
	Empleat de l'Administració pública	Recompte	11	36	47
		% dins de Prof_Pare	23,4%	76,6%	100,0%
	Empleat sector indústria	Recompte	26	76	102
		% dins de Prof_Pare	25,5%	74,5%	100,0%
	Empleat sector serveis	Recompte	34	74	108

		% dins de Prof_Pare	31,5%	68,5%	100,0%
Empleats sector agricultura / ramaderia	Recompte		3	16	19
	% dins de Prof_Pare		15,8%	84,2%	100,0%
Empresari d'agricultura i/o ramaderia	Recompte		14	30	44
	% dins de Prof_Pare		31,8%	68,2%	100,0%
Empresari d'indústria i/o serveis	Recompte		9	23	32
	% dins de Prof_Pare		28,1%	71,9%	100,0%
Manca	Recompte		7	15	22
	% dins de Prof_Pare		31,8%	68,2%	100,0%
Mestre / Professor	Recompte		12	18	30
	% dins de Prof_Pare		40,0%	60,0%	100,0%
Pensionista (no actiu)	Recompte		4	8	12
	% dins de Prof_Pare		33,3%	66,7%	100,0%
Professional liberal	Recompte		6	7	13
	% dins de Prof_Pare		46,2%	53,8%	100,0%
Sense ocupació concreta	Recompte		3	6	9
	% dins de Prof_Pare		33,3%	66,7%	100,0%
Total	Recompte		209	434	643
	% dins de Prof_Pare		32,5%	67,5%	100,0%
Prova de Chi-quadrat	0,134				

Font: Elaboració pròpia

3.4.6. Perfil dels demandants en funció del nivell d'estudis dels pares

La variable independent estudiada respecte a la formació dels pares conforma un factor de lligam que dóna preponderància a una demanda en educació universitària en funció del nivell educatiu dels pares. En aquest cas, s'han extret del qüestionari les dades dels estudis de la mare i del pare de forma separada, per tal d'observar-hi la capacitat de significació de cadascun.

Respecte als estudis de la mare, el contrast Chi-quadrat ens mostra que hi ha una significació en l'elecció per part de l'alumne entre estudiar a la UdL o bé fer-ho en una altra Universitat.

Aquesta significació dels estudis de la mare coincideix amb la bibliografia revisada (Calero, 1993; Albert, 2000; Rahona, 2005; Salas, Martin-Cobos, 2006; De Pablos, Gil, 2007) que també indica que a mesura que s'incrementa aquest nivell educatiu, també hi ha més probabilitat que s'augmenti el nivell socioeconòmic familiar i en conseqüència, les possibilitats de realitzar estudis fora de la UdL són més elevades, malgrat augmentin els costos d'educació.

També es detecta que a un major nivell d'estudis assolits per la mare comporta una major demanda cap a altres universitats diferents de la UdL, fins arribar al seu nivell màxim amb la formació universitària de la mare, en què assoleix en aquest cas un 45,9% d'elecció d'estudis en altres universitats fora de la UdL, segons es visualitza en la taula següent.

Taula 25. Elecció a la UdL en funció del nivell d'estudis de la mare

			Variable de resposta		Total
			No-UdL	Sí-UdL	
Estudis de la mare	Batxillerat	Recòmpte	43	89	132
		% dins d'Estudis Mare	32,6%	67,4%	100,0%
	Estudis primaris	Recòmpte	38	132	170
		% dins d'Estudis Mare	22,4%	77,6%	100,0%
	Formació Professional	Recòmpte	46	99	145
		% dins d'Estudis Mare	31,7%	68,3%	100,0%
	Sense estudis primaris	Recòmpte	3	21	24
		% dins d'Estudis Mare	12,5%	87,5%	100,0%
	Universitària	Recòmpte	79	93	172
		% dins d'Estudis Mare	45,9%	54,1%	100,0%
Total		Recòmpte	209	434	643
		% dins d'Estudis Mare	32,5%	67,5%	100,0%
Chi-quadrat		Significació	0,000		

Font: Elaboració pròpia

Quant a la variable independent del nivell d'estudis del pare, la prova Chi-quadrat no indica una significació respecte a l'elecció entre estudis UdL i estudis fora d'aquesta Universitat. Si bé, també indica que a major formació hi ha una correlació cap a realitzar els estudis a altres universitats diferents de la UdL, fins arribar al seu punt màxim d'aquesta elecció amb un 42,2% en el cas del nivell educatiu universitari per part del pare, segons s'observa en la taula següent.

Taula 26. Elecció a la UdL en funció del nivell d'estudis del pare

		Variable de resposta		Total	
		No-UdL	Sí-UdL		
Estudis del pare	Batxillerat	Recòmpte	42	86	128
		% dins d'Estudis pare	32,8%	67,2%	100,0%
	Estudis primaris	Recòmpte	58	145	203
		% dins d'Estudis pare	28,6%	71,4%	100,0%
	Estudis universitaris	Recòmpte	49	67	116
		% dins d'Estudis pare	42,2%	57,8%	100,0%
	Formació Professional	Recòmpte	53	111	164
		% dins d'Estudis pare	32,3%	67,7%	100,0%
	Sense estudis primaris	Recòmpte	7	25	32
		% dins d'Estudis pare	21,9%	78,1%	100,0%
	Total	Recòmpte	209	434	643
		% dins d'Estudis pare	32,5%	67,5%	100,0%
Chi-quadrat	Significació	0,088			

Font: Elaboració pròpia

D'aquestes dues variables sociofamiliars respecte els estudis del pare, s'observa que el major nivell de formació en el nucli familiar facilita l'elecció d'altres universitats en detriment de la UdL. Una de les causes podria anar lligada a un major estatus econòmic dels pares amb major nivell de formació que afavoriria que puguin

assumir els costos derivats d'anar a una Universitat més llunyana del seu domicili familiar.

També, en alguns casos es produeix l'efecte de la igualació o millora de la formació dels fills envers l'obtinguda pels pares en el sentit que aquests intenten que els seus fills obtinguin una formació igual o de més nivell que la seva pròpia, a conseqüència d'un entorn familiar determinat.

3.4.7. Perfil dels demandants en funció de les variables competencials

Per tal d'obtenir més dades, sobre els perfils dels demandants universitaris, s'ha introduït al qüestionari unes variables de capacitats dels individus de l'estudi en forma d'aptituds (veure l'apartat 2.2.2 d'aquest estudi), tot seguint el criteri de la formació basada en competències que s'han introduït en els ensenyaments universitaris amb la implantació del nou Espai Europeu d'Educació Superior. A més de tenir en compte que les preferències de centre universitari no es basen solament en les característiques institucionals, sinó que també s'hi reflecteixen les percepcions dels individus sobre si mateixos i de les seves capacitats personals (James, 1999; Conchado, Carot, Jabaloyes, 2010).

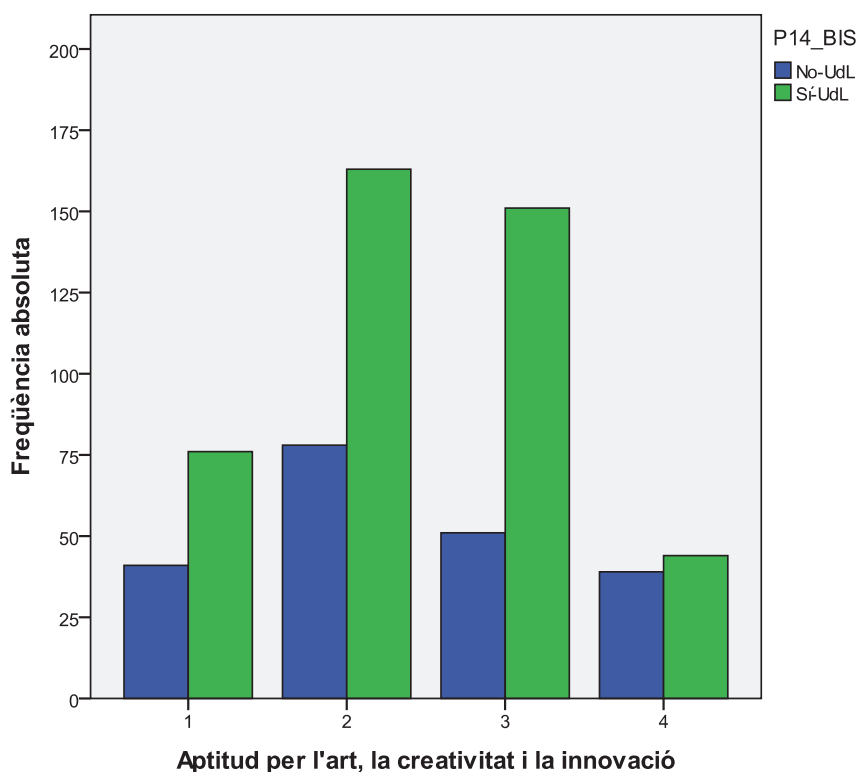
Les aptituds contrastades en el treball són les d'aptitud per planificar, organitzar i dirigir, l'art, la creativitat i la innovació, aptitud pel treball en equip, aptitud pel control de qualitat del treball realitzat, aptitud per l'autocrítica (aprendre dels errors), aptitud per la interacció social (empatia) i, finalment, aptitud per les eines tecnològiques i digitals, en les quals s'hi efectua el contrast de Chi-quadrat amb la variable dependent.

L'única aptitud que ha mostrat un nivell de significació amb la variable dependent ha estat l'aptitud per l'art, la creativitat i la innovació (veure l'apartat 3.6.).

Els resultats obtinguts indiquen que el comportament de la demanda s'inclina cap a escollir la UdL quan hi ha una major intensitat de la valoració d'aquesta aptitud. En canvi, disminueix l'elecció de la UdL per part dels demandants quan augmenta la valoració de l'aptitud per l'art, la creativitat i la innovació.

Un fet que donaria explicació a aquesta observació de significació d'aquesta aptitud és la manca de carreres dins l'oferta formativa de la UdL lligades a l'art i creativitat com són Belles Arts, o bé altres titulacions que es poden sentir identificades amb aquesta aptitud per part del demandant i que es visualitzen quan es considera molt important aquesta aptitud dins l'escala d'intensitat. Llavors, el percentatge de demandants que opta per altres universitats fora de la UdL augmenta fins al 47% segons es reflecteix en el gràfic següent.

Gràfic 7. Distribució de la variable aptitud per l'art, la creativitat i la innovació envers l'elecció de la UdL

Font: Elaboració pròpia

També influeix en aquesta situació la percepció dels demandants respecte altres universitats diferents de la UdL, en les quals consideren que podran desenvolupar millor les seves aptituds de creativitat i innovació.

3.5. L'elecció dels estudis universitaris en funció de la qualitat ocupacional

L'entorn institucional i socioeconòmic en què es desenvolupa l'elecció d'estudis universitaris planteja el raonament de si malgrat la situació de crisi econòmica actual aquests tenen encara un valor afegit per la inserció laboral dels graduats i com indica Serrano

(2012), en època de crisi el títol universitari facilita trobar feina i, una vegada obtinguda, protegeix dels riscos de perdre-la, i propicia una carrera professional al llarg de la vida, amb millors llocs de treball i més bons salaris.

També en l'estudi "Universidad, universitarios y productividad en España" (Pérez *et al.* 2012) s'hi reflecteix que hi ha branques de coneixement amb més ocupabilitat que d'altres, com són la probabilitat més elevada d'estar actiu en titulacions dins l'àmbit de la Salut i Enginyeria, que en titulacions de l'àmbit de les Humanitats. Així mateix, es detecta que els estudiants han d'estar més ben informats, tal com indica Del Olmo (2009), que constata la poca permeabilitat de la informació universitària sobre les perspectives futures de cada alumne respecte a la seva preferència de titulació.

Tanmateix, hi ha dues visions teòriques sobre l'efecte de l'augment de la taxa d'ocupació. Per una banda, pot reduir el cost d'oportunitat de cursar estudis universitaris i, per altra, es mostra un efecte negatiu en la demanda universitària en no obtenir una rendibilitat a l'hora de cursar aquests estudis (Rahona, 2006).

En aquest context, resulta necessari incorporar a l'estudi la variable de qualitat ocupacional dels titulats per comprovar si aquesta afecta la decisió dels futurs estudiants universitaris en la seva presa de decisió per un centre universitari i en una titulació en concret, que donarà opció a una inserció laboral als individus amb educació universitària.

El fet d'obtenir una titulació universitària té una major probabilitat de trobar una feina significativa que altres col·lectius sense titulació universitària. Tanmateix, en haver-hi una taxa elevada de sobreeducació en la població jove espanyola, aquesta incidència és menor en els titulats universitaris, encara que Espanya és un dels països en els qual s'obté una menor rendibilitat econòmica després

de realitzar una titulació universitària. A més, s'ha vist agreujat aquesta situació de baixa rendibilitat per la manca de sintonia dintre els estudis universitaris i el mercat de treball (San Segundo, Vaquero, 2010; Rahona, 2006).

El camp de l'orientació acadèmica i professional esdevé un element crucial en la inserció laboral del futur graduat universitari, el fet de tenir adquirides una sèrie de competències i habilitats que li donaran el coneixement necessari per potenciar una òptima transició al món laboral. En aquestes accions de millora, el model educatiu universitari ha de incidir per introduir aptituds i competències com el treball en equip, el desenvolupament personal, l'autoavaluació i la qualitat en el treball, la diferenciació de la mateixa marca personal davant altres candidats, establir un itinerari personal professional, així com desenvolupar les competències socials que s'han tenir en un entorn laboral.

Per tant, resulta important tenir un indicador referent sobre com afecta l'ocupabilitat dels titulats universitaris, en l'elecció d'aquests estudis i del centre universitari on es cursaran, com és l'Índex de Qualitat Ocupacional que indica el grau d'inserció laboral, amb la seva intensitat i satisfacció dels graduats universitaris.

3.5.1. Definició de l'Índex de Qualitat Ocupacional

En primer lloc, caldrà establir en que consisteix l'Índex de Qualitat Ocupacional (IQO), el qual complementarà l'estudi de les dades de comportament de la demanda dels futurs estudiants universitaris.

L'Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU) realitza periòdicament enquestes d'inserció laboral dels graduats en universitats catalanes, les quals s'apliquen un cop

transcorreguts tres anys des de la finalització dels estudis dels enquestats. A l'edició de l'any 2008, realitzada sobre la promoció de graduats de 2005, es va elaborar l'IQO (Corominas *et al.*, 2007), el qual pretén ser una imatge de l'adequació entre formació rebuda i les tasques i funcions exercides després de la finalització dels estudis universitaris i, la possibilitat d'adquirir experiències i coneixement que incrementin la professionalització i l'estabilitat, i altres elements d'un treball de qualitat.

Així, l'IQO incorpora quatre variables per a la seva construcció: tipus de contracte i la seva durada, la retribució econòmica, l'adequació entre la formació universitària i l'ocupació i la satisfacció amb el treball. La qual cosa dóna lloc a la formulació següent:

$$IQO = f((C+R+A)) * S) * 100$$

On "C" indica el tipus de contracte, "R" és la retribució, "A" és l'adequació de la feina als estudis i "S" és la satisfacció amb la feina.

En el cas de la contractació laboral (C), es pot establir una relació de més qualitat ocupacional en contractes indefinits i els de més demanda temporal.

En el cas de les retribucions econòmiques (R), és una variable objectiva i contrastable. No obstant això, en el cas que ens ocupa amb diferents sectors professionals en funció de la titulació obtinguda, es mostra satisfacció laboral diferent que ve donada per la comparació de retribució dins el seu sector professional i l'equitat laboral que comporta la compensació econòmica. Un altre aspecte de l'IQO és l'adequació entre la formació universitària i el treball realitzat (A), on es valora la formació universitària i el treball realitzat (A), on es valora la inversió de coneixements a l'hora d'estudiar una carrera respecte la posició professional que s'ocupa en el mercat de

treball i es té en compte la perspectiva de tres anys des de la graduació universitària.

En l'últim lloc de variables de l'IQO, hi tenim la satisfacció amb el treball en general (S), que indica el nivell d'assoliment dels objectius professional dels graduats universitaris dins el mercat de treball. Aquesta variable correlaciona amb la mesura objectiva de valorar la seva mateixa qualitat en el treball d'acord amb els seus paràmetres i valors personals. L'índex final obtingut transforma el seu resultat, de manera que els seus valors estiguin entre 0 i 100.

3.5.2. Els resultats de l'Índex de Qualitat Ocupacional en funció de les titulacions de la UdL

Segons s'ha vist en l'apartat anterior, l'IQO aporta dades sobre la satisfacció i inserció laboral dels graduats en les universitats catalanes en una perspectiva de tres anys després d'aquesta graduació. Per tant, permet obtenir una informació més desenvolupada de la inserció laboral dels graduats universitaris.

També amb la obtenció de l'IQO, podem establir una classificació de titulacions (i seria desitjable en àmbits d'estudi) que, a l'abast del futur estudiant universitari, pot incrementar la seva informació i presa de decisions envers els estudis universitaris a cursar en els propers anys. Malgrat en diverses investigacions es qüestioni la informació que rep el demandant d'estudis universitaris, seria interessant contrastar les dades de l'IQO amb les dades de la previsió de demanda universitària. En aquest sentit, aquest estudi ha copsat les titulacions que de forma òptima els estudiants de segon de Batxillerat desitjarien cursar, i caldria comprovar quina relació podem trobar entre les peticions d'estudis universitaris i l'IQO.

En la taula següent hi ha l'IQO 2011⁶⁰ per titulacions que ofereix la UdL, on s'observa que no hi ha una diferència molt elevada amb la mitjana de titulacions a nivell general de les universitats de Catalunya que publica periòdicament l'AQU.

Taula 27. Índex de Qualitat Ocupacional 2011 en titulacions ofertes per la UdL

Estudis	Mitjana IQO 2011
Administració i Direcció d'Empreses	73,46
Educació Primària	71,39
Dret	65,92
Medicina	72,52
Educació Infantil	71,14
Enginyeria Mecànica	67,54
Infermeria	64,72
Enginyeria de l'Edificació	68,92
Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	63,12
Psicologia	59,37
Fisioteràpia	62,98
Comunicació i Periodisme Audiovisuals	53,74
Treball Social	61,97
Educació Social	64,54
Enginyeria Informàtica	70,97
Estudis Anglesos	59,87
Biotecnologia	70,83
Història	48,89
Enginyeria en Electrònica Industrial i Automàtica	74,28
Nutrició Humana i Dietètica	58,8

⁶⁰ L'Índex de Qualitat Ocupacional de l'any 2011 elaborat per l'AQU, coincideix en el període de temps dins el qual els demandants de la mostra realitzada han d'efectuar les seves peticions de centres universitaris per al curs 2011-12.

Enginyeria Forestal	65,99
Geografia i Ordenació del Territori	52,62
Enginyeria Agrària i Alimentària	60,45
Turisme	58,89
Relacions Laborals i Recursos Humans	62,46
Estudis Catalans i Occitans	59,56
Estudis Hispànics: Llengua i Literatura	57,49
Ciència i Tecnologia dels Aliments	64,83
Història de l'Art	50,52

Font: AQU

3.5.3. La demanda universitària a la UdL envers l'Índex de Qualitat Ocupacional

En l'estudi realitzat a l'alumnat que cursava segon de Batxillerat a la província de Lleida en el curs 2010-11, aquest ha formulat una petició ideal d'estudis universitaris a realitzar per al curs 2011-2012 on manifesta, a més, la Universitat on prefereix cursar-ho.

Així, la demanda de titulacions dins l'oferta de la UdL, hi podem trobar que en alguns casos la demanda no coincideix amb la posició de l'IQO. Aquest fet pot venir motivat pels factors vocacionals d'elecció de carrera que, malgrat estiguin ubicades en un sector amb baixa inserció laboral, els demandants prioritzen en alguns casos aquest vocacional de motivació per a l'elecció d'una titulació universitària.

Un altre fet decisiu en la no coincidència entre l'IQO i l'elecció d'estudis és que les titulacions amb més alta inserció i qualitat ocupacional són de l'àmbit tècnic on les dones hi tenen una baixa

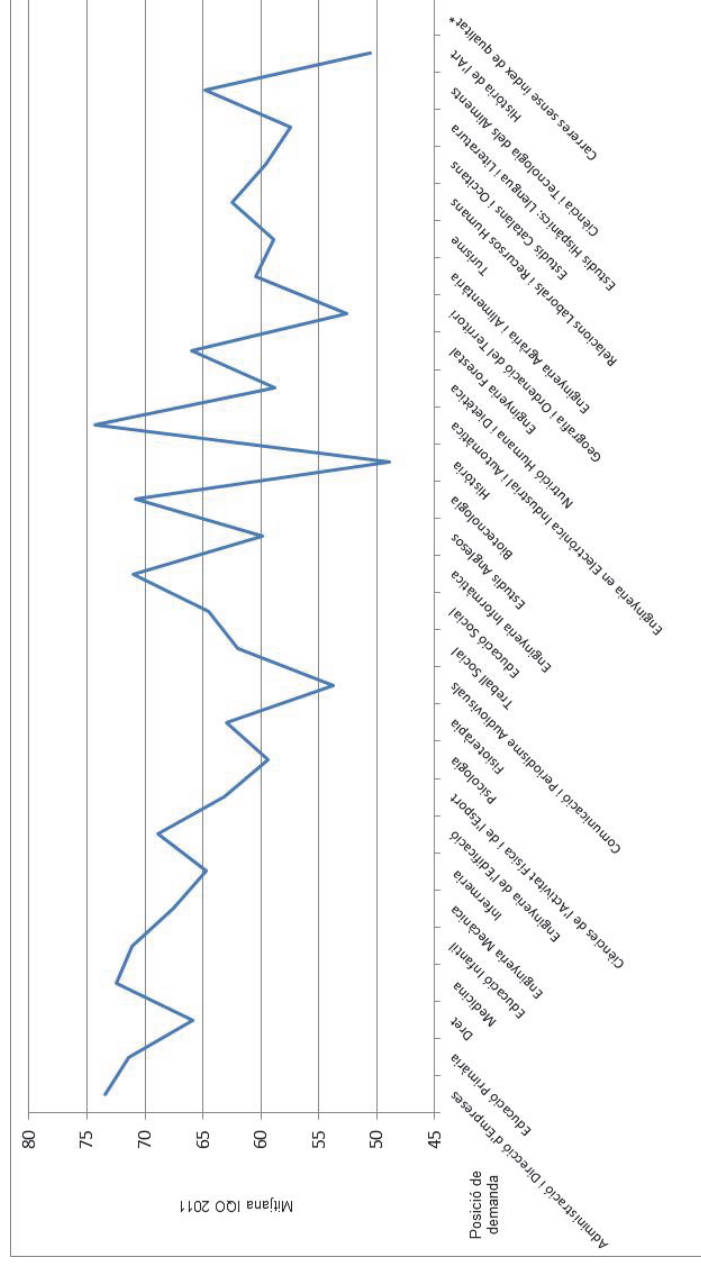
presència, segons es mostra en la taula d'àmbits d'estudi de l'apartat 1.5.5. d'aquest estudi.

Així, es pot observar, en el següent gràfic, la posició de l'IQO de cadascuna de les titulacions envers la demanda realitzada pels potencials demandants a estudis de la UdL amb algunes disfuncions en les posicions de demanda de titulacions en relació a la posició de l'IQO d'aquestes titulacions.

Així, en el gràfic 8 hi figura en el primer lloc de l'IQO la titulació d'Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtica, però, en canvi, la seva demanda baixa fins a la posició 19 de peticions de l'estudi. Aquesta situació va lligada a la baixa demanda d'estudis de l'àmbit científicotecnològic.

I en sentit contrari, es produeix una desviació en les titulacions de Psicologia i de Comunicació Audiovisual i Periodisme on la demanda està en una posició més elevada que l'IQO, tot seguint el criteri adoptat per Del Olmo (2009) on indica una impermeabilitat a processar informació sobre la Universitat, per part dels futurs estudiants universitaris. I això pot derivar en aquestes disfuncions observades en les posicions de demanda i de qualitat ocupacional, a més de tenir en compte altres factors socials, econòmics i personals que influeixen en la demanda d'uns estudis determinats.

Gràfic 8. Índex de Qualitat Ocupacional – 2011- de titulacions ofertes per la UdL i la seva demanda en l'estudi realitzat a alumnes de segon de Batxillerat (província de Lleida)

*Els estudis de Ciències Biomèdiques i els de Ciències de la salut animal no s'han mesurat en l'Índex de Qualitat Ocupacional-2011 a causa que no estaven implantades aquestes carreres en la seva totalitat en el moment de l'observació de la mostra d'estudiants graduats.

Font: Elaboració pròpia

En el gràfic anterior, s'hi pot contrastar la posició de la titulació respecte a la seva demanda, on hi observem com es produeix una disfunció en determinades titulacions respecte la seva demanda per part dels estudiants envers la seva mitjana de l'IQO 2011. Així, en general, no hi ha una correlació entre la posició de la demanda de les diferents titulacions i la posició del seu respectiu índex.

3.6. Anàlisi de la demanda universitària a Lleida

En l'anàlisi dels factors que intervenen en la demanda universitària, s'ha optat per la regressió logística, la qual permet classificar els individus de l'estudi en una de les dues subpoblacions o grups establerts –un per a cadascun dels dos valors de la variable dependent. Al mateix temps, permet identificar les variables més importants que expliquen les diferències entre ambdós grups.

Atès que la variable dependent utilitzada en aquest estudi és dicotòmica, el model que s'ha utilitzat es un d'elecció binària lògit. L'estimació del model s'ha efectuat mitjançant el mètode de màxima versemblança, s'ha efectuat l'elecció de regressors amb el sistema de selecció "pas a pas" amb el programa SPSS v19, que suposa una relació lineal entre la variable dependent i les variables explicatives o independents.

3.6.1. Anàlisi dels factors de decisió en els estudis universitaris

Un cop realitzada un primera segregació en l'elecció d'anar o no a la UdL dels demandants residents a la província de Lleida,

s'observa que un 32,5% dels enquestats tria una altra Universitat⁶¹ diferent a la UdL, malgrat la titulació demanada està dins l'oferta formativa d'aquesta Universitat.

En el qüestionari de preguntes per als futurs estudiants universitaris s'hi estableixen una sèrie de factors que indiquen les característiques personals, socials i les motivacions que porten a triar una Universitat per part dels demandants universitaris.

S'ha mesurat la significació de les variables de l'estudi esmentades en l'apartat 3.2.2, amb la prova del Chi-quadrat per considerar si són independents o no de la decisió d'elecció com a centre universitari la UdL, i en una primera consideració han resultat ser factors amb significació:

- La comarca de procedència.
- La modalitat de Batxillerat cursada.
- La reputació de la Universitat.
- La qualitat de l'ensenyament.
- La facilitat de l'accés a la Universitat (nota de tall).
- La manca de places en la Universitat desitjada.
- El cost anual dels estudis.
- La proximitat de la Universitat al domicili habitual.
- La proximitat de la Universitat a un domicili no habitual.
- La possibilitat de viure fora del domicili habitual.
- La Universitat més propera no imparteix la titulació desitjada.

⁶¹ En l'informe elaborat per la UdL titulat "Estratègia docent i formació de la UdL 2013/2018" s'hi cita que els alumnes residents a la província de Lleida que trien realitzar els seus estudis en una altra Universitat són del 37,6%. Aquesta dada cal contrastar-la en el sentit que, dins aquest percentatge, també s'inclouen aquelles titulacions que no en té oferta la UdL. Per això, un cop realitzat el filtre de carreres demanades que imparteix la UdL, en aquest estudi, s'observa que baixa al 32,5% el percentatge d'alumnes que trien una altra universitat.

- L'aptitud per l'art, la creativitat i la innovació.
- L'Índex de qualitat ocupacional.
- El nivell d'estudis de la mare.

En la taula següent s'hi mostren els resultats de la prova Chi-quadrat amb totes les variables exògenes de l'estudi, on es pot observar les que no es poden considerar independents⁶² de la decisió en l'elecció com a centre universitari a la UdL o bé, a d'altres universitats catalanes, és a dir, que tenen una influència sobre aquesta decisió d'acord amb l'acotament del nivell de significació.

Taula 28. Resultat de la prova Chi-quadrat de cada variable analitzada amb la seva influència en l'elecció de la UdL

Codi	Descripció	p-valium prova chi-quadrat
P1	Titularitat del centre educatiu de procedència	0,039
P2	Sexe	0,267
P6	Comarca del centre educatiu de procedència*	0,000
P7	Modalitat de Batxillerat en què estàs matriculat/da*	0,005
P8	En quina comarca es troba el teu domicili habitual	0,733
P9	Penses realitzar estudis universitaris el curs vinent	0,536
P10_1	Reputació de la Universitat*	0,000
P10_2	Qualitat de l'ensenyament*	0,000
P10_3	Varietat de titulacions ofertades	0,065
P10_4	Facilitat d'accés a la Universitat (nota tall)*	0,000
P10_5	Manca de places en la Universitat desitjada*	0,000

⁶² Per tenir un acotament més acurat de les variables independents* s'ha establert un nivell de significació de $\alpha = 0,01$. Tingueu en compte que aquestes relacions trobades no estableixen necessàriament relacions causals.

P10_6	Proporció d'aprovat per curs	0,134
P10_7	Metodologia dels estudis	0,508
P10_8	Aplicació de noves tecnologies en els estudis	0,018
P10_9	Funcionament dels serveis ofertats	0,425
P10_10	Adequades instal·lacions del campus	0,383
P10_11	Cost anual dels estudis*	0,003
P10_12	Proximitat de la Universitat al domicili habitual*	0,000
P10_13	Facilitat d'accés amb transport públic	0,424
P10_14	Proximitat de la Universitat a un domicili no habitual*	0,010
P10_15	Possibilitat de viure fora del domicili habitual*	0,002
P10_16	La Universitat més propera no imparteix la titulació desitjada*	0,002
P10_17	Oferta cultural i d'oci de la ciutat on està la Universitat	0,557
P10_18	Recomanació familiar	0,878
P10_19	Recomanació d'estudiants universitaris	0,474
P10_20	Recomanació del professor/tutor/orientador	0,356
P12_1	Aptitud per planificar, organitzar i dirigir	0,313
P12_2	Aptitud per l'art, la creativitat i la innovació*	0,004
P12_3	Aptitud pel treball en equip	0,632
P12_4	Aptitud pel control de qualitat del treball realitzat	0,096
P12_5	Aptitud per l'autocrítica (aprendre dels errors)	0,557
P12_6	Aptitud per la interacció social (empatia)	0,807
P12_7	Aptitud per les eines tecnològiques i digitals	0,467
	Índex de qualitat ocupacional*	0,003
	Nivell d'estudis de la mare*	0,000
	Nivell d'estudis del pare	0,088

	Professió de la mare	0,011
	Professió del pare	0,134

Font: Elaboració pròpia (les variables amb significació hi apareixen amb un *)

3.6.2. Els factors determinants de la demanda universitària a les comarques lleidatanes

Per tal d'obtenir una major aproximació dels factors que resulten amb una significació en la prova de Chi-quadrat (acotament $p=0,01$) i la seva influència en l'elecció de la UdL com a centre universitari, s'ha efectuat el processament d'aquests factors mitjançant la regressió logística binomial, la qual ens indicarà els factors que tenen influència en aquesta decisió per part dels futurs estudiants de les comarques lleidatanes, i en quina intensitat es mostra.

No obstant això, abans d'iniciar-ho, s'ha procedit a unificar dues variables que han assenyalat una significació en la prova del Chi-quadrat, però que poden tenir una relació de multicol·linealitat, Aquestes variables són la comarca on s'està estudiant el segon curs de Batxillerat, i l'altra variable és la proximitat al domicili habitual.

En el primer cas, és una variable objectiva, que indica la procedència geogràfica del futur estudiant universitari, i és fàcilment identificable amb la distància de la residència familiar fins el centre universitari, en aquest cas, a la ciutat de Lleida.

En el segon cas, la variable de proximitat al domicili habitual és una percepció de la persona envers diferents factors que incideixen en el fet que sigui considerat més llunyana o més propera la seu del centre universitari. Aquests factors són les facilitats d'accés en transport públic al centre universitari, així com la bona

comunicació en infraestructures en funció de la seva localització geogràfica.

Per tot això, s'ha procedit a constatar que existeix una relació⁶³ entre les variables de la comarca del centre de procedència i la proximitat al domicili habitual, per la qual cosa s'ha optat per utilitzar en el model de regressió logística la variable independent de comarca de procedència, en ser una variable objectiva i fàcilment identificable en l'estudi.

Un cop introduïdes les variables de l'IQO qualitatiu basat en cinc rangs⁶⁴ i el nivell d'estudis de la mare, en el següent quadre s'hi mostren els resultats obtinguts en el processament amb el model lògit dels factors determinants per a l'elecció de la UdL, les quals havien mostrat prèviament un nivell de significació en la prova de Chi-quadrat.

Taula 29. Model de variables seleccionades en l'elecció de la UdL, per part dels demandants de les comarques lleidatanes

Pas	Millora			Model			% de classificació correcta	Variable
	Chi quadrat	gl	Sig.	Chi quadrat	gl	Sig.		
1	134,527	2	,000	134,527	2	,000	76,0%	P6 Comarca
2	87,450	4	,000	221,976	6	,000	78,1%	IQO_Categoria
3	35,552	1	,000	257,528	7	,000	80,4%	P7 Itinerari previ
4	28,821	3	,000	286,349	10	,000	81,7%	P10_1Reputació
5	9,718	3	,021	296,067	13	,000	82,2%	P10_4 Notes tall
6	10,227	4	,037	306,294	17	,000	82,0%	Estudis mare

Font: Elaboració pròpia

⁶³ Veure a l'annex la Taula 10.21 de contingència de relació entre la variable comarca i la variable proximitat al domicili habitual.

⁶⁴ Rangs IQO qualitatiu: Rang 1 (30,56); Rang 2 [56,61); Rang 3 [61,66); Rang 4 [66,71); Rang 5 [71,76).

Per tant, les variables que considerem amb influència en l'elecció de la UdL com a centre de formació universitària són la comarca, l'índex de qualitat ocupacional, l'itinerari educatiu previ, la reputació, la facilitat d'accés (notes de tall) i el nivell d'estudis de la mare.

Així, el model explicatiu abans descrit obté un 82% de classificació correcta de les variables exògenes, és a dir, quin percentatge d'encerts s'obtidria utilitzant aquest model per predir la variable dependent. Per tant, es referma la bondat de l'ajustament, ja que es tracta d'un indicador de l'eficàcia del model.

En la taula següent, s'expressen els resultats obtinguts en el model de regressió logística amb les variables independents seleccionades en la prova Chi-quadrat, i en funció de la variable dependent.

Taula 30. Resultats de la regressió logística amb les variables seleccionades

Variables en l'equació						
	B	E.T.	Wald	Gl	Sig.	Exp(B)
P6			76,954	2	,000	
P6(1)	3,144	,361	75,760	1	,000	23,203
P6(2)	1,734	,341	25,831	1	,000	5,664
P7(1)	1,549	,284	29,738	1	,000	4,706
P10_1			21,602	3	,000	
P10_1(1)	1,320	,676	3,808	1	,051	3,743
P10_1(2)	1,916	,423	20,492	1	,000	6,796
P10_1(3)	,915	,364	6,306	1	,012	2,497
P10_4			7,951	3	,047	
P10_4(1)	-1,754	,659	7,080	1	,008	,173
P10_4(2)	-,295	,383	,593	1	,441	,745
P10_4(3)	-,383	,275	1,947	1	,163	,682
Estu_Mare			9,079	4	,059	
Estu_Mare(1)	-1,432	,914	2,455	1	,117	,239
Estu_Mare(2)	-1,781	,922	3,733	1	,053	,169

Estu_Mare(3)	-1,887	,924	4,170	1	,041	,152
Estu_Mare(4)	-2,185	,919	5,653	1	,017	,112
IQO_Categoria			68,070	4	,000	
IQO_Categoria(1)	-,137	,517	,070	1	,791	,872
IQO_Categoria(2)	-,601	,456	1,738	1	,187	,548
IQO_Categoria(3)	1,292	,466	7,696	1	,006	3,639
IQO_Categoria(4)	-2,104	,507	17,236	1	,000	,122
Constant	-1,283	1,071	1,436	1	,231	,277
a.Variable introduïda en el pas 6: Estu_Mare						

Font: Elaboració pròpia

Tanmateix, en els resultats del tractament de dades es mostren les variables independents no seleccionades pel model lògic en la següent taula.

Taula 31. Resultats del model lògic amb les variables no seleccionades

		Puntuació	gl	Sig.	
Pas 6	Variables	P10_2	2,196	3	,533
		P10_2(1)	,131	1	,717
		P10_2(2)	1,762	1	,184
		P10_2(3)	,077	1	,781
		P10_5	2,858	3	,414
		P10_5(1)	,073	1	,787
		P10_5(2)	1,267	1	,260
		P10_5(3)	,340	1	,560
		P10_11	4,165	3	,244
		P10_11(1)	,144	1	,704
		P10_11(2)	3,621	1	,057
		P10_11(3)	1,745	1	,186
		P10_14	1,230	3	,746
		P10_14(1)	,041	1	,839
		P10_14(2)	,563	1	,453
		P10_14(3)	,034	1	,854
		P10_15	2,620	3	,454
		P10_15(1)	,424	1	,515

	P10_15(2)	1,371	1	,242
	P10_15(3)	,331	1	,565
	P10_16	2,705	3	,439
	P10_16(1)	1,943	1	,163
	P10_16(2)	,349	1	,554
	P10_16(3)	,220	1	,639
	P12_2	6,985	3	,072
	P12_2(1)	,259	1	,611
	P12_2(2)	,081	1	,776
	P12_2(3)	2,617	1	,106
	Estadístics globals	22,083	21	,395

Font: Elaboració pròpia

Tanmateix, en el processament del model lògic han sortit tota una sèrie de variables exògenes del model explicatiu final que sí havien passat el filtre de la prova Chi-quadrat. Així, d'acord amb la taula anterior, aquestes variables són: la qualitat de l'ensenyament; la manca de places en la Universitat desitjada, el cost anual dels estudis, la proximitat de la Universitat al domicili no habitual; la possibilitat de viure fora del domicili habitual; la Universitat més propera no imparteix la titulació desitjada; i l'aptitud per l'art, la creativitat i la innovació.

La taula 34 mostra la seva relació amb les variables seleccionades per aquest model.

En el tractament dels factors amb una influència dins la decisió de l'estudiant per l'elecció com a centre universitari a la UdL, trobem que els factors amb una significació determinant que poden donar un model d'explicació al comportament dels demandants universitaris lleidatans en relació a escollir la UdL o bé una altra Universitat, són les variables següents:

- La comarca de residència (P6) on es mostra que un alumne del Segrià té 23,2 vegades més probabilitat d'escollir la UdL

respecte d'un alumne que resideixi a les comarques de muntanya i un alumne de la resta de comarques del Pla de Lleida té 5,7 vegades més probabilitat d'escollir la UdL respecte d'un alumne de comarques de muntanya.

Aquesta variable mostra en l'anàlisi de relacions un lligam amb altres variables com són la qualitat de l'ensenyament, la proximitat al domicili habitual (ja reiterat anteriorment en aquest mateix capítol), la facilitat d'accés amb transport públic, i la proximitat al domicili no habitual.

Aquest resultat obtingut, està en la mateixa línia de diversos autors en diferents investigacions de la demanda universitària. (James, 1999; Holdsworth, Nind, 2005; Shanka, Quintal, Taylor, 2005; Raposo, Alvés, 2007; Fernández, J.L, 2010).

- La modalitat de Batxillerat cursada (P7), on un alumne de la modalitat de social, humanístic o artístic té 4,7 vegades més de probabilitat de triar la UdL que un alumne de la modalitat científicotecnològica, segons s'aprecia a la taula 30. Aquesta variable també mostra influència en altres estudis efectuats per diferents autors (De Miguel, 1994; Cañabate, 1998).

- La reputació de la Universitat (P10_1), mostra una significació pel qual és un factor que a mesura que disminueix la seva valoració per part de l'alumne augmenta la probabilitat d'escollir la UdL fins a 6,8 vegades, segons s'aprecia en la taula 30. La influència d'aquesta variable corrobora els resultats dels estudis elaborats per Leach, Zepke (1984); Holdsworth, Nind (2006) i Maringe (2006).

Taula 32. Valoració del factor reputació per part dels demandants en funció de la Universitat escollida⁶⁵

Universitat	Reputació									
	Gens important		Poc important		Bastant important		Molt important		Total general	
Altres universitats fora de Catalunya	0	0%	9	36%	11	44%	5	20%	25	100%
Universitat Abat Oliba CEU	0	0%	0	0%	3	50%	3	50%	6	100%
Universitat Autònoma de Barcelona	6	4%	44	27%	82	50%	31	19%	163	100%
Universitat de Barcelona	2	2%	24	20%	70	59%	22	19%	118	100%
Universitat de Girona	0	0%	1	33%	1	33%	1	33%	3	100%
Universitat de Lleida	28	6%	149	34%	225	52%	32	7%	434	100%
Universitat Internacional de Catalunya	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	1	100%
Universitat Politècnica de Catalunya	5	6%	9	11%	55	65%	16	19%	85	100%
Universitat Pompeu Fabra	4	6%	5	8%	30	45%	27	41%	66	100%
Universitat Ramon Llull	0	0%	0	0%	3	27%	8	73%	11	100%
Universitat Rovira i Virgili	1	5%	3	15%	12	60%	4	20%	20	100%
Universitat Vic	0	0%	1	33%	2	67%	0	0%	3	100%
Total general	46	5%	245	26%	495	53%	149	16%	935	100%

Font: Elaboració pròpia

⁶⁵ Del Olmo (2009) apunta en els suggeriments de la seva tesi doctoral "Els factors d'elecció d'una universitat", unes noves línies d'investigació, entre les quals s'hi esmenta l'anàlisi de la percepció del factor reputació per a cadascuna de les universitats catalanes, per conèixer la influència d'aquesta variable en els demandants, en aquest cas, de la població lleidatana.

En l'anterior taula observem com la UdL és percebuda dins el factor reputació per part dels seus demandants de la demarcació de Lleida com a gens o poc important en un 40% en el moment de la seva elecció. Per tant, dins l'escala de les diferents universitats a escollir per aquest segment del mercat universitari no és una variable molt valorada en el procés d'elecció de centre universitari.

Cal tenir en compte, que la reputació percebuda pel demandant i la valoració que en dóna per l'elecció de la Universitat està condicionat per la informació prèvia que pugui tenir respecte a la institució universitària escollida. La intangibilitat d'aquest valor posa en relleu que el coneixement de la Universitat és cabdal per tenir-ne un valor alt en la seva reputació, i altrament la UdL sí que consta en llocs privilegiats en determinats rànquings⁶⁶ universitaris, però això, de vegades no arriba amb prou nitidesa al demandant o bé a l'entorn familiar que ha de prendre una decisió. La influència d'aquesta variable en els resultats d'aquest estudi hi té concordança en la seva significació en diversos estudis de la demanda universitària (Kallio, 1995; James, 1999; Shanka, Quintal, Taylor, 2005; Maringe, 2006; Ming, 2010; Fernández, 2010; Mubaira, Fatoki, 2012).

⁶⁶ Primera Universitat de l'Estat, en el rànquing d'estudis empresarials i economia de la Comissió europea (U-Multirank 2014); quarta Universitat de l'Estat en productivitat i impacte de les publicacions científiques en ciències agrícoles segons el National Taiwan University Ranking 2014 (NTU); cinquena Universitat de l'Estat en investigació en la disciplina de Tecnologia d'aliments en rànquing I-URG 2014; tercera Universitat de l'Estat en investigació en la disciplina d'Agricultura en el rànquing I-URG 2014; primera Universitat de l'Estat en lideratge dels seus articles en les àrees d'Agricultura i Ciències Biològiques, i la tercera en citació normalitzada segons l'Informe 2012 de la Fundació Conocimiento y Desarrollo; segona Universitat de l'Estat en excel·lència i lideratge de la seva producció científica durant el període 2007-2011, segons l'informe 2012 de la Fundació "Conocimiento y Desarrollo"; segona universitat catalana en transparència pel que fa a la informació institucional que dóna a conèixer a través de la seva pàgina web "de forma visible, accessible, comprensible i actualitzada", segons l'informe 2013 de la Fundació Compromiso y Transparencia.

En la relació del factor reputació amb les variables no seleccionades pel model explicatiu, segons la taula 34, s'hi palesa una relació amb altres variables com són la proporció d'aprovat, i les respectives recomanacions de familiars, d'altres estudiants i dels professors-tutors de secundària, les quals incideixen en la percepció del demandant de la variable reputació de la institució universitària.

- El factor de l'Índex de qualitat ocupacional (IQO) també es mostra determinant en aquesta decisió, encara que, segons els resultats obtinguts, s'hi observa que el quart rang d'aquest índex gairebé suposa triplicar la probabilitat d'escollir la UdL en funció de l'interval de l'IQO on es trobi posicionada una determinada titulació. Així, l'elecció de la UdL està condicionada en els intervals de l'IQO per sota del quart rang, en els qual la demanda a la UdL es redueix al voltant d'un 50%, i també s'accentua aquesta tendència en l'interval superior al quart rang on la probabilitat d'escollir la UdL es redueix en un 90%. Per tant, podem considerar que la probabilitat més elevada de l'elecció com a centre formador a la UdL es troba en el quart rang de la taula de titulacions de l'IQO. La influència d'aquesta variable lligada a la inserció laboral dels graduats universitaris és coincident en l'estudi realitzat per Rahona (2008), encara que no podem afirmar que la seva correlació mostri significació ni positiva ni negativa. En el quadre següent es mostren les diferents probabilitats d'elecció de la UdL, en funció de l'IQO.

Taula 33. Elecció de la UdL en funció de l'Índex de Qualitat Ocupacional

Rangs IQO	Interval	Probabilitat de triar la UdL respecte la categoria de referència
(1) menys de 56	(30, 56)	Categoria de referència
(2) de 56 a 61	[56, 61)	(0,540) Es redueix pràcticament a la meitat
(3) de 61 a 66	[61, 66)	(0,479) Es redueix pràcticament a la meitat
(4) de 66 a 71	[66, 71)	(2,723) Gairebé es triplica
(5) més de 71	[71, 76)	(0,101) Es redueix pràcticament un 90%

Font: Elaboració pròpia

La variable IQO mostra una relació amb altres variables com són la qualitat de l'ensenyament, el cost anual dels estudis i la proximitat al domicili habitual, segons indica la taula 34.

- La facilitat d'accés a la Universitat en funció de la nota de tall (P10_4) indica que és un factor determinant per tal que el futur estudiant objectivi les seves probabilitats d'accedir a uns estudis de la UdL. Així, la nota de tall actua com un indicador d'atracció,⁶⁷ amb una relació directa amb la variable comarca de procedència dels demandants i amb la variable manca de places en la Universitat desitjada, malgrat que hi hagi altres factors que puguin influir-hi, com la trajectòria de la Universitat i la seva pròpia reputació (veure taula 34). La variable de facilitat d'accés a la Universitat mostra, quant a les probabilitats d'escollir la UdL com a centre universitari, que s'arriba a incrementar fins a un 70% de possibilitats d'escollir la UdL en augmentar la importància d'aquesta variable per part dels demandants. Per tant, s'observa una correlació positiva en el sentit que a major importància d'aquesta variable s'incrementen les possibilitats d'elecció de la UdL. La influència dins el model d'elecció del factor de facilitat d'accés

⁶⁷ A l'informe "Universidad, universitarios y productividad", BBVA (2012) s'hi destaca que la nota de tall és un índex d'atracció d'una titulació i de la Universitat.

a la Universitat també ha estat remarcat com un dels més influents en l'estudi realitzat per Del Olmo (2009)⁶⁸ i per l'efectuat per Fernandez, J.L. (2010). Així mateix, Holdsworth, Nind (2005) van introduir en el seu estudi la variable de la limitació en l'accés a la Universitat, però no en va resultar influent en els resultats finals.

La variable facilitat d'accés a la universitat mostra una relació amb la variable de proximitat a un domicili no habitual. D'acord amb la taula 34, aquesta influència ve donada davant d'un desplaçament fora del domicili habitual per cursar els estudis universitaris, es prioritza un centre que sigui pròxim a un altre domicili diferent del familiar que pugui cobrir les necessitats d'allotjament del demandant.

- El factor nivell d'estudis de la mare fa palès un alt nivell de significació en les probabilitats d'escollir la UdL com a centre formador quan aquesta no tingui estudis universitaris. Així, un demandant del qual la seva mare té un nivell d'estudis universitaris té una probabilitat gairebé d'un 90% menor de triar la UdL. En el cas de la mare amb un nivell d'estudis de Batxillerat o Formació Professional arriba quasi al 85% de menys probabilitats de triar la UdL. En el cas de tenir la mare un nivell d'estudis primaris, arriba al 76% aquest percentatge de menys probabilitats. En general, doncs, s'observa que a major nivell d'estudis de la mare, menor probabilitat de triar la UdL. Aquesta relació entre nivell d'estudis de la mare i

⁶⁸ En la investigació realitzada per Del Olmo (2009) sobre una mostra de població d'estudiants de Batxillerat de Catalunya, el factor "Facilitat d'accés a la Universitat" va obtenir la sisena posició, d'entre 46 factors de decisió, com a variable amb més influència per l'elecció d'una Universitat

l'elecció d'un centre universitari va relacionat amb el nivell d'estatus socioeconòmic de la família i el cost anual dels estudis, ja que, en general, un major nivell d'estudis comporta un nivell superior econòmic familiar, la qual cosa permet obrir un ventall més ampli d'opcions de centres universitaris, entre ells fora de la UdL, on pugui cursar els seus estudis el seu fill demandant. En l'estudi també s'hi manifesta una relació de la variable del nivell d'estudis de la mare amb les variables cost anual dels estudis, la proximitat al domicili habitual, la proximitat al domicili no habitual i a l'oferta cultural i d'oci de la Universitat desitjada, d'acord amb la taula 34.

La influència de la variable del nivell d'estudis de la mare és coincident en el resultats de diversos estudis d'investigació de demanda universitària.

(Mora,1987); (Calero,1993); (Cañabate, 1998); (Albert, 2000), (De Pablos, Gil, 2007); (Salas Velasco, 2008).

Per tal de contrastar la relació de les sis variables independents seleccionades pel model lògit amb cadascuna de la resta de variables exògenes de l'estudi, hem cregut necessari elaborar una prova de significació amb el test-chi quadrat que ens indiqui aquesta influència, segons es mostra en la taula 34, amb un nivell de significació $p=0,05$.

Taula 34. Relació de les variables amb significació amb la resta de variables de l'estudi

Pregunta	Descripció	P6		P7		P10_1		P10_4		Estudis de la mare
		Comarca	IQO Categoria	Modalitat de Batxillerat	Reputació de la universitat	Facilitat d'accés (Nota de tall)	Estudis de la mare			
P1	1. Titularitat del centre educatiu									
P2	2. Sexe									
P8	8. En quina comarca es troba el teu domicili habitual									
P9	9. Penses realitzar estudis universitaris el curs vinent									
P10_2	2. Qualitat de l'ensenyament	0,028	0,012	0,651					0,297	
P10_3	3. Varietat de titulacions ofertades		0,972							
P10_5	5. Manca de places en la Universitat desitjada								0,158	
P10_6	6. Proporció d'aprovats per curs	0,359	0,234		0,009				0,092	

P10_18	18. Recomanació familiar	0,850	0,703	0,221	0,000	0,259
P10_19	19. Recomanació d'estudiants universitaris	0,648	0,453	0,607	0,012	
P10_20	20. Recomanació del professor/tutor/orientador	0,892	0,525	0,433	0,000	
P12_1	Aptitud per planificar, organitzar i dirigir					
P12_2	Aptitud per l'art, la creativitat i la innovació					
P12_3	Aptitud pel treball en equip					
P12_4	Aptitud pel control de qualitat del treball realitzat					
P12_5	Aptitud per l'autocrítica (aprendre dels errors)					
P12_6	Aptitud per la interacció social (empatia)					
P12_7	Aptitud per les eines tecnològiques i digitals					

Font: Elaboració pròpia⁶⁹

⁶⁹ Prova de Chi-quadrat amb un nivell de significació $p=0,05$. En verd s'hi mostren les variables que mostren una relació entre si.

CAPÍTOL 4. CONCLUSIONS I FUTURES LÍNIES D'INVESTIGACIÓ

En aquest apartat s'aporten les conclusions d'aquest estudi, i els possibles suggeriments per continuar futures línies d'investigació respecte a la demanda universitària a Lleida, així com unes propostes de millora per a la captació de demanda per part de la UdL.

La hipòtesi general, formulada inicialment, que els demandants de les comarques lleidatanes estan influenciats per la proximitat geogràfica de la Universitat al seu domicili habitual, malgrat haver-hi la mateixa oferta de titulacions a la UdL, s'ha vist confirmada amb l'evidència empírica que aquest factor de comarca de procedència és determinant en l'elecció de la UdL com a centre universitari, d'acord amb el model explicatiu objecte de la regressió logística. A la vegada, aquest factor es veu relacionat amb la facilitat d'accés amb transport públic i en la proximitat a un domicili no habitual.

En primer lloc, cal comentar una sèrie de condicionants previs en l'observació de la demanda universitària a la província de Lleida, que s'han palesat al llarg de l'estudi, com són:

1. El districte universitari compartit, introduït progressivament a partir del curs 2001-2002, on el Reial Decret 69/2000 de 21 de gener, estableix que qualsevol estudiant que reuneixi els requisits legals pot sol·licitar plaça, en qualsevol Universitat espanyola, per cursar-hi estudis universitaris amb independència en quina universitat hagi superat les proves d'accés i que comporta un creixement dels sol·licitants que procedeixen fora de Catalunya i que són assignats a la UdL.

El Reial Decret 69/2000 va voler prioritzar la igualtat d'oportunitats d'aprenentatge dels estudis universitaris tot afavorint la mobilitat dels estudiants i, per tant, trencant amb el principi territorial d'assignació de places universitàries, en funció de l'origen del sol·licitant.

Un reflex d'aquesta situació de districte universitari obert és que a la UdL, en el cas dels estudis de Medicina, comporti que en haver-hi una nota de tall relativament assumible per una part important dels demandants d'aquesta titulació, hi hagi una forta demanda de peticions de fora de les comarques de Lleida per cursar-hi aquests estudis, cosa que fa que disminueixi els alumnes lleidatans finalment matriculats a Medicina a la UdL.

2. La millora progressiva de les comunicacions entre l'àrea metropolitana de Barcelona i la província de Lleida afavoreix la mobilitat d'estudiants lleidatans cap a universitats, bàsicament, de la demarcació de Barcelona.
3. L'oferta universitària incompleta i limitada de la UdL en alguns àmbits que no s'adiuen als interessos dels demandants, pel qual alguns estudis no tenen una implantació, o bé l'especialització requerida que sí que s'ofereix en altres universitats dóna lloc a una mobilitat a una Universitat diferent de la UdL.
4. Atracció dels demandants per una Universitat de major grandària i amb una oferta formativa àmplia i diversificada, com a conseqüència de l'apartat 3 anterior.
5. L'establiment, per part de la Generalitat de Catalunya, dels ajuts a la mobilitat per desplaçament i allotjament per als residents en les comarques dels Pirineus (l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, la Val d'Aran i

el Solsonès), per incorporar-se a qualsevol Universitat de Catalunya, propicia en alguns casos que no hi hagi una fidelització a demanar estudis de la UdL. A més, el factor de la comarca de procedència mostra una relació amb els factors de la qualitat de l'ensenyament i l'Índex de qualitat ocupacional, segons la taula 34, on apareix la valoració d'aquestes dues variables en el moment en que el demandant ha d'optar per residir fora del seu domicili habitual per cursar estudis universitaris.

Respecte a les conclusions d'aquest estudi, permeten contrastar dos tipus de comportament diferenciats de la demanda de les comarques lleidatanes. El primer, un patró de comportament on s'hi mostra una preferència a demanar estudis a la UdL en el cas que el demandant resideixi en una de les comarques del Pla de Lleida, que procedeixi d'una modalitat de ciències socials, humanístic o artístic de Batxillerat, que no valori com a important el factor reputació de la Universitat, que la titulació que desitja estudiar estigui en el quart rang del valor de l'Índex de qualitat ocupacional, que valori com a molt important la facilitat d'accés (nota de tall) i, per últim, que el nivell d'estudis de la mare del demandant no sigui universitari.

En sentit contrari, trobem un segon patró de comportament en funció d'una sèrie de factors que afavoreixen la demanda a altres universitats diferents de la UdL, com són el fet de ser demandant procedent de comarques lleidatanes de muntanya, que mostri una valoració important del factor reputació del centre universitari, que estigui matriculat en el Batxillerat científicotecnològic, que els valors de l'Índex de qualitat ocupacional de la carrera desitjada estiguin fora del quart rang, que no es valori com a important la facilitat d'accés

(nota de tall) i, per últim, que en el factor del nivell d'estudis assolits per la mare, aquesta tingui uns estudis universitaris.

També cal fer menció a les variables d'aptituds competencials on només l'aptitud per l'art, la creativitat i la innovació ha resultat amb significació en la prova Chi-quadrat, però en el posterior processament del model de regressió logística no ha estat determinant en l'explicació del model de demanda universitària a Lleida. Per tant, no es pot confirmar en la seva totalitat la hipòtesi inicial respecte la influència de les aptituds competencials, malgrat que es pot apreciar una significació d'aquesta variable en els demandants, no té el pes suficient per a una influència determinant en el procés d'elecció de la UdL com a centre universitari.

En resum, com a conclusió general, podem extreure que els demandants universitaris de les comarques de muntanya lleidatanes,⁷⁰ tenint en compte una mateixa oferta formativa de titulacions, prenen la decisió d'escollir altres universitats diferents de la UdL en un 75,40% dels casos, malgrat disposar de l'oferta de titulació desitjada a la UdL.

I com a conseqüència d'aquesta conclusió, se'n deriven altres com ara que en el cas de no tenir un centre universitari geogràficament proper, el demandant té una motivació addicional en la mobilitat per escollir el centre universitari. Així, per a aquests estudiants, sorgeix la importància de diversos factors determinants en la seva elecció com el grau de reputació de la Universitat, el fet que la mare tingui un nivell universitari d'estudis, el fet de cursar l'itinerari educatiu de ciències-tecnològic en el Batxillerat i que la limitació de la nota de tall no li és cabdal, atès que estan oberts a anar a diferents opcions de centres universitaris en haver-hi, de totes

⁷⁰ Denominada com a zona geogràfica 3, en aquest estudi.

formes, un desplaçament fora del domicili habitual. També un últim factor derivat és l'IQO que, malgrat que l'estudiant percep la situació de la inserció laboral en les diferents titulacions, aquest índex no mostra una clara correlació en un sentit o altre per a l'elecció de la universitat.

Així, seguint les hipòtesis plantejades en la introducció d'aquest treball es pot afirmar, de cadascuna, el següent:

Hipòtesi 1. Es produeix un comportament diferenciat en la demanda universitària a la província de Lleida en funció de la comarca de residència habitual del demandant, i d'acord amb una mateixa oferta formativa de titulacions universitàries: es confirma el comportament diferenciat en funció de les comarques de procedència del demandant, tenint en compte, una oferta formativa idèntica de les titulacions.

Hipòtesi 2. Existeix una correlació positiva entre la demanda universitària a la UdL i la seva inserció laboral i qualitat ocupacional: en aquest cas s'hi observa una significació d'aquesta variable malgrat no es pot afirmar que hi hagi una correlació positiva en tots els rangs observats de l'índex de qualitat ocupacional.

Hipòtesi 3. El nivell d'estudis assolits pels pares dels demandants influeix en la decisió d'elecció de la UdL com a centre universitari: ha resultat com a determinant la variable del nivell d'estudis de la mare, en canvi, no ha estat significatiu el nivell d'estudis del pare, per tant s'ha confirmat aquesta hipòtesi en la vessant de la mare.

Hipòtesi 4. Les notes de tall actuen com a factor significatiu en els demandants universitaris lleidatans per escollir la UdL per cursar-hi els seus estudis de grau: els resultats mostren que aquest factor és determinant en l'elecció de la UdL com a centre universitari.

Hipòtesi 5. Dels factors significatius, en té un pes específic la qualitat i el prestigi en l'elecció de la UdL, com a centre universitari: es confirma que el factor reputació de la universitat és determinant en el l'elecció de la UdL, i dins del qual se'n deriven la qualitat i el prestigi acadèmic d'aquesta institució.

Hipòtesi 6. Les aptituds vocacionals tenen influència en l'elecció de la UdL com a centre universitari, per part dels demandants lleidatans: aquest factor ha mostrat una significació però no ha obtingut prou pes específic per arribar a ser determinant en el model final d'elecció de la UdL.

A continuació, es detallen les conclusions en funció del comportament dels factors determinants de l'estudi.

4.1. Conclusions respecte a la proximitat geogràfica de la demanda

El factor proximitat geogràfica confirma la seva influència en el aquest estudi amb una preeminència important com a variable explicativa del comportament de la demanda.

Malgrat sigui escassa la recerca envers la demanda universitària a les Terres de Lleida, sí que els indicadors de preinscripció i matrícula de la mateixa UdL sostenen que la província de Lleida està diferenciada en dues parts respecte a la seva influència en els demandants que escullen la UdL com a centre universitari, i així ho corroboren els treballs de Vilagrassa (2001) i Bellet (2010).

En aquest estudi s'han diferenciat tres zones geogràfiques de demanda, on la zona 1 i la zona 2 confirmen aquesta tendència d'atracció majoritària de les comarques del Pla envers la UdL, en detriment de les comarques de muntanya (zona geogràfica 3), que opten majoritàriament a universitats diferents de la UdL, malgrat es demanin carreres que són dins la oferta formativa d'aquesta universitat, segons s'observa en l'apartat 3.4.3. Per tant, podem confirmar el plantejament que existeix un comportament diferenciat en funció de la comarca de residència del demandant.

Més enllà del patró de comportament de la demanda d'acord el factor de proximitat al domicili habitual, intervenen altres variables en la capacitat d'atracció, d'acord amb la taula 34, com poden ser les característiques de qualitat de la formació en determinats àmbits o titulacions. Això ens demostra la percepció que tenen els demandants de la trajectòria de la Universitat a la qual volen optar és un element crucial en l'elecció dels demandants.

També mostra la taula esmentada anteriorment, la relació existent entre la variable comarca de procedència amb les variables de facilitats d'accés en transport públic, i la proximitat de la Universitat a un domicili no habitual.

Per tant, s'observa la intervenció d'altres factors que són condicionants quan l'estudiant no pot residir al seu domicili habitual, a causa de la distància amb el centre universitari.

4.2. Conclusions en funció de l'itinerari educatiu previ

En relació al factor de la modalitat de Batxillerat que ha cursat l'estudiant, es confirma que aquesta variable també té una

determinació important en el moment d'elecció de la UdL com a centre universitari, d'acord amb el model explicatiu exposat en l'apartat 3.6.2 d'aquest estudi.

L'itinerari educatiu realitza una primera classificació de prioritats de carreres que l'estudiant té més alta probabilitat de cursar que en altres modalitats. Aquesta realitat evidencia que hi ha dues corrents contraposades: una seria la motivació per una titulació determinada i l'altra, que l'estudiant vol assegurar la sol·licitud en una Universitat que pugui accedir a la carrera desitjada. Per tant, es produeix un patró de comportament en funció de les prioritats que atorga la modalitat de Batxillerat, i aquest resultat confirma la mateixa línia de treball argumentada per Cañabate (1998) en el sentit d'haver-hi una primera limitació de la demanda en funció de l'itinerari educatiu previ.

En el cas dels demandants de la demarcació de Lleida, s'ha observat en l'estudi que la modalitat Científicotecnològic té una major probabilitat que els seus estudiants optin per un centre universitari fora de Lleida.

Aquesta situació pot venir marcada per dues vessants: una per l'oferta formativa de la UdL en aquest àmbit científicotecnològic que, malgrat s'ha fet esforços per tal que sigui diversificada, aquesta es manté limitada respecte a altres universitats de l'àrea de Barcelona, les quals tenen una major presència de titulacions especialitzades que donen continuïtat als estudis iniciats, juntament amb una percepció de qualitat en el seu ensenyament per part dels demandants.

En aquest sentit, en els estudis de l'àmbit científicotecnològic s'hauria de realitzar una promoció més acurada que pugui sensibilitzar l'alumne, oferint i donant a conèixer les instal·lacions del

campus, així com la promoció de la formació de qualitat i personalitzada que rebrà dins la UdL.

L'altra vessant és que l'àmbit de Ciències Socials-Humanitats té un major pes en l'oferta formativa de la UdL, la qual cosa comporta que hi hagi una proposta de titulacions més quantitativa i diversificada en el moment de l'elecció de la Universitat.

4.3. Conclusions en funció del factor reputació

Apareix en aquest treball el factor reputació com a determinant, en el cas d'elecció de la UdL. Així, els seus futurs estudiants ho veuen com un valor que no té gaire pes en el moment de la seva decisió. No obstant això, aquesta variable és determinant en l'elecció de centre universitari pel fet que, a major consideració d'aquest factor, el demandant opta per altres universitats diferents a la UdL.

Aquesta variable va associada a altres factors, segons mostra la taula 34, com són la proporció d'aprovat per curs,⁷¹ conjuntament amb les recomanacions que pugui rebre el futur alumne per part de l'entorn familiar, d'estudiants universitaris i dels tutors/orientadors de secundària, en el sentit d'influenciar⁷² en la decisió final de l'estudiant.

⁷¹ La proporció d'aprovat dels estudis de grau a la UdL ha estat en el curs 2009-10 del 77,33% i en el curs 2013-14 ha estat del 81,69%, segons les dades de l'Oficina de Qualitat de la UdL. Per tant, mostra un augment de la taxa de rendiment acadèmic que proporcionarà a mitjà termini una millora de la percepció de reputació del demandant universitari.

⁷² Leiva-Aguilera (2012), concedeix importància a la incorporació de la marca de la institució dins la reputació, la qual reflecteix com ens veuen els altres. Així, el missatge de marca podrà ser transmès per la mateixa institució i també per persones influents que poden ajudar a transmetre el missatge del nostre producte.

El repte seria que la trajectòria formativa, investigadora i d'equipaments disponibles per als estudiants, juntament amb la valoració obtinguda per la UdL en diferents rànquings universitaris, sigui visible per aquests demandants, a més que ho percebin com un valor afegit que rebrà l'estudiant en la seva projecció professional.

Per això, és necessari sumar les diferents sinergies dels diferents departaments de la UdL amb projectes conjunts per tal que puguin donar una imatge corporativa de qualitat que sigui atractiva per al demandant. De fet, la constitució d'una coordinació d'innovació docent dins l'òrgan rector de la UdL és molt positiu, en el camí a recórrer per promocionar projectes d'innovació docent que puguin millorar la qualitat de l'ensenyament, i així poder crear en certa mesura una diferenciació que sigui atractiva per al demandant, respecte altres propostes formatives existents

També cal tenir en compte que la percepció del factor reputació, susceptible d'una intangibilitat, necessita d'un període relativament dilatat per poder ser assumit pels demandants i el seu entorn familiar. Una eina que actualment pot ajudar és la implementació progressiva de sistemes de control i de seguiment de la qualitat educativa i, a més d'ampliar noves línies d'investigació i innovació universitària en diferents àmbits de la UdL, que actualment no s'hi donen.

4.4. Conclusions en funció de la facilitat d'accés (notes de tall)

L'efecte limitador de les notes de tall per accedir a la Universitat comporta que els estudiants tinguin una situació de

pressió en la petició de titulacions en determinades universitats i, per això, prefereixen escollir universitats on tinguin més possibilitats d'accedir-hi.

En els resultats obtinguts en aquest factor, respecte a les probabilitats d'escollir la UdL, ha donat que la correlació negativa d'aquesta variable amb la consideració que en una valoració baixa per part del demandant comporta una disminució de probabilitat d'escollir la UdL. Aquest fet pot argumentar-se en la seva relació amb l'altra variable de la Universitat més propera no imparteix la titulació desitjada, la qual cosa motivaria que els costos de l'educació serien més reduïts en cas de triar la UdL, que en altres universitats i, per tant, adquireix una influència determinant per escollir la UdL.

Així, els estudiants que mostren la seva preferència per escollir la UdL per cursar els seus estudis universitaris, consideren important la variable de nota de tall per l'accés a la Universitat, atès que la limitació de places existent afavoreix que puguin accedir-hi amb una nota no excessivament elevada i, per tant, augmenten les possibilitats d'accés a una majoria de titulacions de la UdL, amb algunes excepcions com la titulació de Medicina, tal com s'ha fet palès en el capítol 1, amb una gran demanda provinent de dins i fora de la demarcació lleidatana.

En aquest sentit, la transparència del sistema d'accés exercida pel Consell Interuniversitari de Catalunya per publicar les notes de tall d'accés de cada titulació en les diferents universitats públiques catalanes facilita que l'estudiant faci una reflexió entre una variable objectiva com la nota, i una variable vocacional per escollir una determinada carrera en la Universitat desitjada.

Aquesta significació del factor facilitat d'accés (nota de tall) coincideix en els resultats trobats en l'estudi elaborat per Cañabate (1998), i J.L.Fernández (2010).

4.5. Conclusions en funció dels estudis de la mare

En el model d'explicació de la demanda hi apareix el nivell assolit d'estudis per part de la mare, on aquesta variable va lligada al factor de recomanació familiar que exerceix una influència respecte a la decisió final a prendre.

Per tant, el plantejament d'hipòtesi inicial on el nivell d'estudis assolit pels pares es creu com a factor d'influència en la decisió del demandant universitari, es veu confirmada per la part del nivell d'estudis de la mare que sí que mostra una determinació en el model explicatiu de l'apartat 3.6.2 d'aquest estudi. En canvi, el nivell assolit d'estudis per part del pare, no mostra una significació, segons s'observa en l'anàlisi de factors de l'apartat 3.6.1.

En tot cas, en aquest estudi es mostra que, a major nivell d'estudis de la mare, més probabilitat hi ha que l'alumne triï una Universitat fora de la UdL. També aquesta variable va lligada a l'estatus socioeconòmic familiar, que influeix en el sentit de poder assumir uns costos d'educació més elevats en altres universitats més allunyades, en detriment dels demandants d'un origen familiar més modest on la importància del risc a fracassar incita a demanar titulacions en una Universitat propera.

També ens indica aquesta variable un efecte "mirall" que l'alumne iguali els estudis universitaris de la mare, i així s'afavoreix una recerca de titulacions de prestigi, que comporta cursar estudis en universitats de l'àrea de Barcelona.

4.6. Conclusions en funció de l'Índex de Qualitat Ocupacional

El retorn de la inversió d'un estudiant en la seva formació depèn en gran mesura de les pressions entre l'oferta i la demanda del mercat de treball. A més, també hi intervenen les característiques personals de l'estudiant, incloent-hi el seu nivell socioeconòmic.

En aquest cas, l'estimació dels probables retorns serà jutjada en relació amb la seves habilitats personals.

En els resultats del processament, s'ha confirmat la hipòtesi inicial d'una correlació positiva entre la demanda universitària a la UdL i la seva inserció laboral i qualitat ocupacional. Si bé es veu matisada en el fet que té una influència important aquest factor en el punt amb més incidència de l'Índex de qualitat ocupacional es troba en el quart rang.

Així, el resultat obtingut en la influència del factor de qualitat ocupacional en l'elecció universitària mostra concordança amb el treball efectuat per Mosteiro i Porto (2000), que en les seves conclusions observen dins les motivacions d'elecció dels futurs estudiants universitaris l'element de la incorporació al món laboral per part d'aquests en funció d'una carrera realitzada. També apareix aquest factor en la literatura revisada, respecte els treballs realitzats pels autors Keller, McKeown (1984), Albert (2000); Rahona (2005); Soutar, Turner (2002), Ming (2010), J.L. Fernández (2010) i Mubaira, Fatoki (2012).

Les dades d'inserció laboral dels graduats a la UdL són elevades amb un 90,21%,⁷³ però cal tenir en compte que l'IQO ens

⁷³ Dades d'inserció laboral del curs 2012-13, consultable a www.udl.cat.

mostra quina adequació hi ha entre els graduats en les diferents titulacions i el treball que finalment exerceixen al cap de tres anys. Així, en determinades carreres amb un índex mig-baix de l'IQO la probabilitat d'escollir la UdL es redueix considerablement i, per altra banda, les titulacions amb un IQO elevat també es redueix la probabilitat d'escollir la UdL.

En canvi, les titulacions amb un índex mig-alt són les que s'hi observa una major probabilitat d'escollir la UdL com a centre universitari. En aquest cas, s'hauria de conciliar l'oferta formativa en funció de l'entorn econòmic lleidatà.

Les característiques del teixit productiu de les comarques lleidatanes ocasiona una disfunció respecte el mercat de treball en determinades titulacions, la qual cosa comporta que l'estudiant vegi com una oportunitat laboral poder realitzar fora de la UdL els seus estudis en un entorn econòmic adient per a la seva carrera acadèmica i professional. De fet, per a l'estudiant el valor de l'IQO és desconegut. No obstant això, sí que intervé de forma latent en la percepció de les perspectives d'ocupació en funció d'uns "inputs" que va integrant fins a decidir-se el futur estudiant per una titulació en una determinada Universitat.

La potenciació d'unes pràctiques professionals en les diferents titulacions que ofereix la UdL en el territori lleidatà donarà lligam al potencial demandant a continuar la seva trajectòria formativa dins d'aquesta Universitat, en haver-hi una oportunitat per fixar el seu futur professional dins el seu entorn més proper.

També en el model formatiu de les titulacions de la UdL, cal anar introduint elements propis de l'entorn productiu lleidatà, que pugui contextualitzar l'àmbit professional en el qual es desenvoluparà en finalitzar els seus estudis i, per tant, que millori la seva transició al món laboral. En aquest sentit, la introducció

progressiva de formació dual entre Universitat i empresa, en diferents titulacions, ampliarà el pes qualitatiu de la UdL més enllà de la seva àrea d'influència.

Per tant, es tractaria d'intentar ajustar la formació realitzada amb les necessitats del mercat de treball, i així millorar la qualitat ocupacional dels graduats universitaris. Aquesta variable pot donar una major percepció de qualitat a la UdL i, en conseqüència, millorar la seva demanda universitària.

4.7. Futures línies d'investigació i propostes de millora en el sistema de captació de demanda de la UdL

En aquest apartat, un cop extretes les conclusions del treball de recerca, i en funció de la informació recollida al llarg de l'estudi, es presenten unes propostes de millora en les polítiques de demanda universitària, centrat en la UdL, així com unes possibles futures línies d'investigació que aportin nous punts de vista en el camp de la demanda en educació superior, especialment en l'entorn territorial lleidatà.

4.7.1. Propostes de millora en les polítiques de demanda universitària

Quant a propostes de millora del sistema de captació de demanda de la UdL en les comarques lleidatanes, on s'observa que la seva influència és relativament baixa en algunes d'aquestes comarques caldria considerar alguna de les següents propostes:

A) Potenciar la UdL com a Universitat de qualitat més enllà de les comarques del Pla de Lleida, és a dir, realitzar una promoció de l'oferta formativa als estudiants de secundària, així com els potencials demandants universitaris en la zona de menys influència, donat que les comarques del Pla de Lleida ja tenen com a referència la UdL, segons es demostra en les dades d'aquest estudi. Per tant, en les accions de promoció de la UdL, caldria segmentar el mercat destinatari en haver-hi diferents interessos en funció del territori per donar a conèixer la UdL *in situ*, a les comarques més allunyades. Els estudiants de zones allunyades geogràficament han de percebre que els seus estudis a la UdL podran cobrir amb escreix les seves necessitats i obtenir un retorn a l'esforç realitzat, d'acord amb el mercat competitiu universitari. En conseqüència, caldria una segmentació del mercat dirigit a aquest potencial alumnat menys influenciat, i més predisposat a anar a centres universitaris de la zona de Barcelona.

B) Augmentar i/o modificar l'oferta formativa existent en dues vessants: ampliar el ventall d'estudis ofertats tenint en compte especialment aquells que provoquen un desplaçament dels demandants a zones d'influència de l'àrea de Barcelona amb un encaix en l'entorn socioeconòmic de Lleida i, per altra banda, donar sortida a nous estudis que per causa de millorar o bé profunditzar en la seva especialització s'ha d'optar per acabar-los cursant fora de la UdL.

C) Dins els ajuts de mobilitat universitària concedits per la Generalitat de Catalunya, caldria potenciar alguna mena de suport o ajut a aquests alumnes que necessiten una sobreprotecció, per tal que es prioritzi una Universitat dins la seva àrea d'influència, és a dir, en el cas de comarques del Pirineu afavorir que la Generalitat de

Catalunya o també la Diputació de Lleida facilitin un ajut per tal que aquests alumnes realitzin els seus estudis universitaris a la UdL.

D) Apropar la UdL als centres de secundària. Malgrat s'estigui duent a terme algunes actuacions, seria recomanable afegir una planificació de visites del professorat universitari en aquests centres educatius, per incidir, en els futurs demandants, una visió propera i de qualitat dels ensenyaments de la UdL. Caldria valorar la impartició d'activitats conjuntes a mode de tallers entre els centres de secundària i diversos departaments de la UdL per tal de donar a conèixer l'activitat formativa que es pot trobar en aquesta Universitat.

E) En la pretensió d'oferir una qualitat de l'ensenyament, també s'hauria d'incidir en l'ambient acollidor i agradable dels campus, l'atenció personalitzada de l'estudiant i incidir en el fet que els estudiants que viuen fora de la residència habitual es trobin "com a casa".

L'esforç de l'ensenyament de qualitat ve marcat pels diferents rànquings existents que mesuren diversos aspectes de les universitats. Així, la millora de la situació dins aquests rànquings donarà una major visibilitat al potencial estudiant, encara que la major influència la poden exercir els pares. Per tant, la promoció dels diferents estudis de la UdL també ha de incidir en la percepció que tenen els pares respecte a aquesta Universitat, per tal que després puguin influir o recomanar-la als seus fills.

La magnitud de les diferents ofertes educatives ha de ser plenament identificable en el material promocional que transmet la UdL.

També la potenciació de les visites al campus dels futurs estudiants i dels seus pares és un element que ajuda a dissoldre els dubtes i recances pel temor a una cosa desconeguda. En aquestes visites a les instal·lacions del campus, incloses les residències

d'estudiants, han de tenir suficient temps per poder esvaire els recels i qüestions plantejades per parts dels visitants. Cal recordar que la majoria de decisions respecte el centre universitari on es cursaran els estudis, es realitza en l'àmbit familiar.

El trànsit des de l'ensenyament secundari al sistema universitari és un trencament acadèmic per a l'alumne. Així, el reforç de visites als centres de secundària per tenir una trobada de treball amb els tutors o coordinadors de Batxillerat té una importància cabdal per tal que aquests puguin identificar la UdL com una Universitat propera a l'alumne, de qualitat en el seu ensenyament i que atén les necessitats dels alumnes amb eficàcia, proximitat i que compleix les expectatives com a centre formador. En aquest sentit, les trobades dels exestudiants de la UdL en una presentació als nous alumnes per tal d'explicar i compartir les seves vivències personals en la seva estada a la UdL, donaria una perspectiva de proximitat al futur estudiant amb una experiència realista.

F) La potenciació en les diferents titulacions, d'una sèrie de competències o bé habilitats que les empreses⁷⁴ demanden actualment, ajudaria el futur graduat a tenir més instruments per a la transició al mercat laboral amb més probabilitats d'encaix en el seu sector professional. Les competències a aprofundir de forma transversal en els diferents estudis universitaris són:

- el lideratge,
- el treball en equip,
- la gestió del canvi,
- l'ètica i responsabilitat social,

⁷⁴ Salas, M. i Sánchez, M.T. (2010) afirmen que el mercat laboral abans demandava essencialment factor de treball i, avui en dia, el que demanda són competències. Per això, seria necessari la introducció d'habilitats o competències dins l'ensenyament universitari en desenvolupar en el futur uns treballs qualificats.

- les capacitats emprenedores,
- la identificació de problemes i la seva anàlisi,
- la creativitat,
- la gestió de projectes,
- les habilitats de negociació,
- la capacitat d'autocrítica i d'orientació pràctica,
- l'assegurament de la qualitat en el treball,
- la comunicació oral i escrita.

Aquesta actuació permetria donar un valor afegit a la UdL per assolir un nivell d'Universitat propera, transversal, acollidora i, en definitiva, amb un ambient favorable a l'estudi i amb una percepció de centre universitari amb perspectives d'ocupació.

4.7.2. Futures línies d'investigació

Quant a obrir nous camps d'investigació en relació a la demanda universitària a Lleida, seria interessant que un cop analitzat en aquest estudi el comportament d'aquesta demanda, es pogués efectuar una cohort que mostri l'evolució del patró de demanda universitària en diversos anys.

També, resultaria important analitzar el comportament dels alumnes que realitzen estudis de grau superior de Formació Professional⁷⁵ per tal d'obtenir una resposta d'una altra via d'accés a la Universitat, i tenir un panorama més complet i obert de la presa de decisions per escollir un centre universitari. Encara que aquest tipus

⁷⁵ En el curs 2013-2014, segons les dades aportades per la Universitat de Lleida, el 27% de l'alumnat de nou ingrés en aquesta universitat era provinent de Cicles Formatius de Formació Professional de Grau Superior, que és el percentatge més alt entre les universitats catalanes. Consultable al diari Segre de 27 de desembre de 2013.

d'alumnat presenta el problema de l'origen de la comarca, atès que l'oferta de cicles formatius de grau superior, està concentrada en determinats centres educatius, la qual cosa comporta que no coincideixi la comarca del domicili habitual amb la que està efectuant els estudis de Formació Professional. Una part important d'aquests estudiants provenen de comarques on la seva residència habitual no es correspon amb la comarca del centre educatiu, i dificulten l'estudi en funció de la proximitat geogràfica respecte a la UdL.

Una vessant no analitzada en aquest estudi, i que seria motiu de planificar en una nova investigació, és la satisfacció del servei universitari per part dels estudiants al llarg del primer curs d'estada a la UdL, el qual es mostra com un objectiu addicional per als administradors de les institucions universitàries per conèixer la seva valoració, i així obtenir dades per millorar el producte universitari a oferir als futurs estudiants d'acord amb les aportacions de les investigacions efectuades per Gallarza, Fayos, Servera, Arteaga (2008) i Bartkowiak, Skuza, Sojkin, (2012).

En aquest sentit, les institucions universitàries presten cada vegada més atenció a l'eficàcia de les seves activitats de màrqueting que principalment necessiten una millor comprensió dels factors que afecten les opcions dels estudiants i la satisfacció respecte els recursos educatius.

Dins els recents canvis del cost de matrícula en les universitats catalanes, una altra línia de treball a analitzar seria els fluxos de demanda en els quals pot derivar el comportament del futur estudiant envers la diferència de preus amb d'altres universitats situades fora de Catalunya, però relativament properes en proximitat a la UdL.

D'acord amb les dades de l'informe de la Fundación Conocimiento y Desarrollo *Las universidades españolas. Una*

perspectiva autonòmica. (2014), s'hi constata que la Comunitat Autònoma de Catalunya és la segona amb els preus més elevats per crèdit de matrícula en els estudis universitaris de grau a tot l'Estat espanyol, només superada per la Comunitat Autònoma de Madrid. Per tant, aquest fet reafirma una línia de treball per explorar l'impacte que pot tenir en la demanda universitària a les comarques lleidatanes les diferències en els preus universitaris.

ANNEX

5. BIBLIOGRAFIA

AGENCIA DE LA QUALITAT UNIVERSITÀRIA DE CATALUNYA (2011). *Universitat i Treball a Catalunya: estudi de la inserció laboral de la població titulada de les universitats catalanes*.

ALBERT, C. (1995). *La demanda de educación superior: diferencias entre hombres y mujeres desde 1977 hasta 1994*. Àrea d'Economia de la Educació, Vè Congrés Nacional d'Economia, pp. 301-343.

ALBERT, C. (2008). *Evolución de la demanda de educación universitària en España: 1977-2007*. Temas actuales de Economía: Capital Humano, vol. 2. Instituto de Análisis Económico y Empresarial de Andalucía.

ALONSO, L.E.; FERNÁNDEZ, C.J.; NYSSSEN, J.M. (2009). *El debate de las competencias: una investigación cualitativa en torno a la educación superior y el mercado de Trabajo en España*. ANECA. Madrid.

APODAKA, P.; GRAO, J.; MARTINEZ, J. (1986). *Variables curriculares que influyen en la demanda de la enseñanza superior*. Madrid. CIDE

ARECES, M.T. (1995). *El inicio de los estudios universitarios a Lleida*. Lleida. Universitat de Lleida.

ARROW, J.K. (1973). *Higher Education as a Filter*. Journal of Public Economics, 2, pp. 193-216.

BARRULL, J.; BUSQUETA, J.; PRAT, J., (2009). *La Universitat de Lleida, història i present*. Ed. Universitat de Lleida.

BARTKOWIAK, B.; SKUZA, A.; SOJKIN, B. (2012). "Determinants of higher education choices and student satisfaction: the case of Poland". *Higher Education*, vol. 63, (5), pp. 565-581.

BUSQUETA, J.J.- MACIÀ, M. (1996). *La fundació de l'Estudi General*. Lleida.

BADIA, T., (1997). *De l'Estudi General a la Universitat de Lleida*. Lleida. ICE-UdL.

BECKER, G.S. (1975). *Human Capital* (2a edició). Nova York. NBER.

BELLET SANFELIU, C. (2010). *La Universitat de Lleida en la ciutat i el territori*. Lleida. UdL.

BENEKE, J., HUMAN, G. (2010). "Student recruitment marketing in South Africa. An exploratory study into the adoption of a relationship orientation". *African Journal of Business Management*, vol. 4 (4), pp. 435-447.

BOWLES, S., GINTIS, H. (1983). *Schooling in capitalist America: Educational Reform and the Contradictions of Economic Live*. Nova York. Basic Books.

CABRERA, A.F., LA NASA, S.M. (2000). "Understanding the college-choice process". *New Directions for Institucional Research* 107 pp.5-22.

CABRÉ, A., CEREZALES, C., y DEVOLDER, D. (1989). *Distribución territorial de la población preuniversitaria en España 1979-2003*. Madrid. Consejo de Universidades. Secretaria General.

CALERO MARTINEZ, J. (1993). "Efectos de los modelos de financiación de la educación superior sobre la eficiencia y la equidad". *Revista de estudios regionales*, núm. 36, pp. 271-298.

CALERO MARTINEZ, J. (1996). *Financiación de la educación superior en España: sus implicaciones en el terreno de la equidad*. Bilbao. Fundación BBV.

CALERO MARTINEZ, J. (2007). "Les réformes de l'enseignement universitaire", *Confrontations Europe*, n. 78, pp. 30-31.

CAÑABATE, A. (1998). "La demanda de educación superior en el sistema público catalán". Barcelona. Tesis doctoral UPC.

CAÑABATE, A. (1995). *La demanda social de estudios universitarios en Cataluña*. Barcelona. Ed. Civitas.

CARNOY, M. (2005). "La búsqueda de la igualdad a través de políticas educativas: alcances y límites". *REICE*, Vol. 3, núm. 2.

CEA D'ANCONA, F., MORA RUIZ, J.G. (1992). "Análisis socioeconómico de la elección de estudios superiores". *Estadística Española* Vol. 34, núm.129, pp. 61-92.

CHAPMAN, D. (1981) "A model of Student College Choice". *The Journal of Higher Education*, vol. 52, núm.5, pp. 490-505.

CIDE (2000). *El sistema educativo español*. Madrid. Ministerio de Educación-Centro de Investigación Educativa.

CLINTON, R.J. (1989). "Factors that influence the college prospect's choice of schools: Methodology, analysis and marketing. Implications of a recent study". *Journal of Marketing for Higher Education* vol. 2(2).

COMISSIONAT D'UNIVERSITATS I RECERCA (2003). *Guia dels estudis universitaris a Catalunya*. Barcelona. Departament de Presidència.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (2006). *Projecció de la demanda d'estudis universitaris a Catalunya 2004-2014*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (2002). *Informe de la preinscripció universitària a Catalunya*. Barcelona. Departament d'Universitats. -Recurs electrònic.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (2003). *Informe de la preinscripció universitària a Catalunya*. Barcelona. Departament d'Universitats. -Recurs electrònic.

CONSEL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (2004). *Informe de la preinscripció universitària a Catalunya*. Barcelona. Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. -Recurs electrònic.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (2005). *Informe de la preinscripció universitària a Catalunya*. Barcelona. Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. -Recurs electrònic.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (2006). *Informe de la preinscripció universitària a Catalunya*. Barcelona. Departament d'Innovació, Universitats i Empresa. -Recurs electrònic.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (2006). *Guia dels estudis universitaris a Catalunya*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (1992). *Els estudis universitaris a Catalunya*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (2003). *Estudiar a les universitats catalanes*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (2006). *Projecció de la demanda d'estudis universitaris 2004-2014*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA (1990). *Proposta de criteris per a la programació universitària a Catalunya*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

CONSEJO DE COORDINACIÓN UNIVERSITARIA (2005). *Estudio sobre la oferta y la demanda y la matrícula en las universidades públicas en el curso 2005-2006*. Madrid. Ministerio de Educación y Ciencia.

CONSEJO DE UNIVERSIDADES (1991). *La inserción profesional de titulados universitarios*. Madrid. Ministerio de Educación y Ciencia.

CORNUDELLA, R. (1992). *Estudi de la demanda pública de titulats universitaris a través de la premsa oficial*. Barcelona. Institut d'Estudis Universitaris.

COROMINAS, E; ISUS, S. (1998). "Transiciones y orientación". *Revista de Investigación Educativa* vol.16, núm. 2, pp.155-184.

COROMINAS, E; VILLAR, E.; SAURINA, C.; et al. (2007). El mercat laboral qualificat i la qualitat de l'ocupació. En A.SERRA RAMONEDA (Ed.), *Educació superior i treball a Catalunya: anàlisi dels factors d'inserció laboral*, pp. 95-153. Barcelona. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.

COROMINAS, E.; VILLAR, E.; SAURINA, C.; FÀBREGAS, M. (2012). "Construcción de un índice de calidad ocupacional (ICO) para el análisis de la inserción profesional de los graduados universitarios". *Revista de educación*, 357, pp.351-374.

DE MIGUEL, M. (1990). "Cambios generacionales y acceso a la enseñanza superior". Ponencia de las Jornadas Madrid 31 mayo-1 junio recopiladas en *La investigación educativa sobre la universidad*. CIDE. (MEC) pp.85-112.

DE MIGUEL, M. (1994). *El acceso a los estudios universitarios. Análisis y seguimiento de la demanda en Asturias*. Madrid. CIDE (MEC).

DE PUELLES, M. (1997) *L'orientació política del sistema educatiu espanyol*. Barcelona. UOC.

DEL OLMO, J.L. (2009). "Els factors d'elecció de la universitat: el cas de la demanda a Catalunya". Tesis doctoral. UAO.

DE PABLOS, L.; GIL, M. (2007) Análisis de los condicionantes socioeconómicos del acceso a la educación superior. *Presupuesto y Gasto Público*, núm.48, pp.37-57.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1988). *El sistema educatiu a Catalunya*. Barcelona.

DÍAZ DE RADA, J. (2012). "Ventajas e inconvenientes de la encuesta por internet". *Papers: Revista de Sociologia*, vol.97, núm.1, pp.193-223.

DÍAZ ALLUÉ, M.T.(1989). *La orientación universitaria ante la problemática académica y profesional del estudiante*. Madrid. Narcea.

DICCIONARI BÀSIC DE LA LLENGUA CATALANA. Enciclopèdia Catalana (1996). Barcelona. Enciclopèdia Catalana.

DIRECCIÓ GENERAL D'UNIVERSITATS (2005). *Evolució de places i matrícula a les universitats catalanes 2001-2005*. Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació.

DOMINO, S., LIBRAIRE, T., LUTWILLER, D., SUPERCZYNSKI, S., TIAN, R. (2006). "Higher education marketing concerns: Factors influence students choice of colleges". *The Business Review*, vol.6 (2), pp.101-111.

ECHEVARRIA, B., ISUS, S., MARTINEZ, P., SARASOLA, L. (2008). *Orientación Profesional*. Barcelona. Ed.UOC.

EMBID IRUJO, A. (1983). *La libertad en la enseñanza*. Madrid. Tecnos.

EICHER, J.C. (1988). "Treinta años de la economía de la educación". *Ekonomiaz* núm.12, pp.11-37.

ESTEVE, F. (1992). *El régimen jurídico del Estudio General de Lleida*. Lleida. Pagès Editors.

FERNANDEZ, J.L. (2010). "An exploratory study of factors influencing the decision of students to study at universiti sains malaysia". *Kajian Malaysia*, vol. 28 núm. 2.

FERRER i JULIÀ, F. (1996). *Els sistemes d'accés a la Universitat des d'una perspectiva internacional*. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Consell Interuniversitari de Catalunya.

FONTECHA, M. (1991). *Análisis de la demanda en la institución educativa, desde un modelo integrado de intervención*. Madrid. Universidad Complutense de Madrid.

FOX, K.; KOTLER, P. (1985). *Strategic marketing for educational institutions*. Londres. Prentice-Hall.

FUNDACIÓ 700 ANIVERSARI (1996). *Memòria del 700 aniversari*. Lleida. Universitat de Lleida.

GOMEZ, G. (1985). *El centro docente líneas para la aplicación de la LODE*. Madrid. Escuela Española.

GALLARZA, M.G.; FAYOS, T.; SERVERA, D.; ARTEAGA, F. (2008) "Análisis y evaluación del servicio de formación universitario: implicacions para el marketing estratègic de las universidades". Disponible en línea: http://www.escpeap.net/conferences/marketing/2008_cp/Materiali/Paper/Fr/Gallarza_Fayos_Servera_Arteaga.pdf.

GONZÁLEZ GÓMEZ, D.E.(2009). "Factores individuales que afectan la demanda de educación superior en ingenierias: caso de la Pontificia

Universidad de Calif". *Revista Cuadernos Administración*, 22 (39) pp. 307-333.

GONZÁLEZ, B., DÁVILA, D. (1998). "Economic and cultural impediments to University education in Spain". *Economics of Education Review*. 17 (1), pp.93-103. Disponible en línia:
[http://dx.doi.org/10.1016/S0272-7757\(97\)00010-1](http://dx.doi.org/10.1016/S0272-7757(97)00010-1).

HANSON,K., LITTEN, L. (1989). "Mapping the road to acadèmia: A review of reserach on women, men and college selection process. In the undergraduate woman: Issues in education", Ed.P.Perun, pp. 73-98. Lexington Books.

HERNÁNDEZ ARMENTEROS, J. (2006). *La Universidad española en cifras*. Madrid. CRUE. Observatorio Universitario.

HOLDSWORTH, D.K., NIND, D. (2006). "Choice modeling New Zealand high school seniors preferences for university education". *Journal of Marketing for Higher Education* 15 (2) pp.81-102.

HOSSLER, D., SCHMIT,J.,VESPER,N. (1999). "Going to college: How social econòmic and educational. Factors influence the decisions students make". Baltimore-Maryland. The Johns Hopkins University Press.

HUERTAS, J.A., AGUDO, I (2003). "Concepciones de los estudiantes universitarios sobre motivación". En C. Monereo y J.I. Pozo (eds.). *La universidad ante la nueva cultura educativa*. U.A.B. Madrid. Ed. Síntesis.

INSTITUT CERDÀ (2006). *Estudi d'opinió sobre la percepció social de l'educació superior a Catalunya*. Secretaria d'Universitats i Recerca.

JAMES,R., BALDWIN, G.,McINNIS, C. (1999). *Which University? The factors influencing the choices of prospective undergraduates*. Centre for the Study of Higher education, The University of Melbourne.

JAMES, R. (2001). "Understanding prospective student decision-making in higher education and the implications for marketing strategies". Marketing Education Conference, Sidney, 8-10 October.

JIMENEZ,J.; SALAS-VELASCO, M. (2000). Modeling educational choices. A binomial logit model applied to the demand for Higher Education. *Higher Education* núm. 40, pp. 293–311.

JOSEPH, M. and Joseph, B. (2000). "Indonesian student's perceptions of choice criteria in the selection of a tertiary institution: Strategic implications". *International Journal of Educational Management*, 14 (1) pp. 40-44.

KALLIO, R.E. (1995). "Factors influencing the college choice decisions of graduate students". *Research in Higher Education*, vol. 36, núm.1.

KELLER, M., McKEOWN, M. (1984). *Factors contributing to the pastsecondary enrollment decisions of Maryland national merit and national achievement semifinalist*. Chicago: Annual Meeting of the Association of Higher Education.

KODDE, D.; RITZEN, J. (1984). "Integrating consumption and investment motives in a neoclàssic model of demand for education". *Kyklos*, 37 (4) pp. 598-606.

LASSIBILLE,G., NAVARRO, M.L. (2004). *Manual de economía de la educación*. Madrid. Ed.Pirámide.

LATIESA, M. (1989). "Demanda de educación superior: Evaluaciones y condicionamientos de los estudiantes en la elección de carrera". Madrid. *Revista Española de Investigaciones sociológicas*, núm. 46.

LEVY-GARBOUA, L. (1976). "Marché du travail et marché de l'enseignement supérieur". *Economique d'éducation*, cap. °8 París. Económica.

LEIVA-AGUILERA,J. (2012). *Gestión de la reputación on line*. Barcelona. Ed.UOC.

LEACH, L.; ZEPKE, N. (2005). "Student decision-making by prospective tertiary students". Ministry of education. New Zeland. www.minedu.govt.nz/goto/tertiaryanalysis

LLADONOSA, J. (1988). *Anecdotari de l'Estudi General de Lleida 1297-1717*. Lleida. Pagès Editors.

LLEONART, P. (1996). *Distribució de la demanda universitària a Catalunya: Previsions*. Barcelona. Universitat Politècnica de Catalunya.

LLEONART, P. (1987). *La demanda universitària a Catalunya*. Barcelona. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.

LLEONART,P. (1989). *Elements per a la programació universitària a Catalunya*. Barcelona. Gabinet d'Estudis Econòmics.

LÓPEZ, F.J., (1981). "La demanda social de educación superior: estudio de la Universidad de Barcelona". Barcelona. Tesis doctoral. Universidad de Barcelona.

MARINGE, F. (2006). "University–Course Choice: Implications for positioning recruitment and marketing." *International Journal of Educational Management*, vol. 20 núm. 6. pp. 466-479.

MARTINEZ, J.L. (1999). *La demanda de educación superior en un contexto de alto desempleo*. Madrid. Centro de estudios monetarios y financieros.

MARTÍNEZ SERRANO, M.C. (2009). "La tutoría universitaria ante la creación del Espacio Europeo de Educación Superior". *XII Revista de educación* (11). pp. 235-244. Universidad de Huelva.

MASJUAN, J.M. (2003). *Els estudiants universitaris davant els estudis i el futur professional*. Bellaterra. UAB.

MELERO, R.; GUTIÉRREZ, B.; CARBONERO, M. (2009). "Marketing educativo: eficacia de las acciones de captación". *Investigaciones de la economía de la educación*, núm.4, pp. 203-212.

MICHAVILA, F. y CALVO, B. (1988). *La Universidad de hoy: propuestas para una política universitària*. Madrid. Síntesis.

MILLOT, B.; ORIVEL, F. (1980). *L'économie de l'enseignement superieur*. Paris. Éditions Cujas.

MINCER, J. (1974). *Schooling, experience and earnings*. Columbia U.Press, Nova York.

MING, J. (2010). "Institutional Factors Influencing Student's College Choice Decision in Malaysia". *International Journal of Business and Social Science*, vol. 1, núm. 3.

MODREGO RICO, A.M. (1987). "Demanda de educación: Resultados de la estimación de un modelo de demanda de educación superior para la provincia de Vizcaya". *Economía*7, núm.12.

MORA, J.G., (1990). *La demanda de educación superior: un estudio analítico*. Madrid. Consejo de Universidades.

MORENO BECERRA, J.L. (1998). *Economía de la educación*. Madrid. Ed.Pirámide.

MORENO i GENÉ, J. (2006). *La creació de la Universitat de Lleida- aspectes juridico laborals*. Lleida. Ed.Universitat de Lleida.

MOOGAN, Y. (2011). "Can a higher education institution's marketing strategy improve the Student institution match?" *International Journal of Educational Management*, vol. 25, 6, pp. 570-589.

MOSTEIRO, M.J.; PORTO, A.M. (2000). "Los motivos de elección de estudios en alumnos y alumnas de Universidad". *Innovación Educativa* número 10 pp.121-132.

MUBAIRA, T.; FATOKI, O. (2012). "The determinants of the choice of universities by foregin business students in South Africa". *Asian Journal of Bussiness and Management Sciences*, vol.1. núm. 8, pp.9-21.

NEIRA, I.; FERNÁNDEZ, S.; RUZO, E. (2003). "La demanda de estudios superiores de economía por parte de los universitarios gallegos". *Revista Galega de Economía*, vol.12, núm.1, pp. 1-19.

OLIVÉ, E.; PRATS, J.M. (2002). *Història dels estudis universitaris a Catalunya*. Barcelona. Consell Interuniversitari de Catalunya.

OSIPOW, Samuel H. (1990) *Teorías sobre la elección de carreras*. México D.F. Ed.Trillas.

PAREDES, J.M. (1972). *La demanda social de educación: un modelo econométrico*. Madrid. Escuela Nacional de Administración Pública.

PASQUAL DE SANS, R. (2000). *Las Universidades españolas ante la Europa del siglo XXI*. Bellaterra. Servei de publicacions UAB.

PAULSEN, M.B. (2001). *The economics of human capital and investment in higher education. The finance of higher education: Theory, research, policy and practice*. Nova York: Agathon Press, pp. 55-94.

PEREZ GARCIA, F., SERRANO MARTÍNEZ, L. (2012). *Universidad, universitarios y productividad en España*. Bilbao. Fundación BBVA.

PETRONGOLO, B.; SAN SEGUNDO, M.J. (1999). "¿Incentiva el paro juvenil la escolarización secundaria?". *Economiaz*, 43, pp.11-37.

PORTA, J.; LLADONOSA, M. (Coords.) (1998). *La universidad en el cambio de siglo*. Alianza. Fundación 700 Aniversario de la Universitat de Lleida.

PONS, E. (2001). "La omisión de capacitat innata en la estimación del rendimiento de la educación: una revisión". *Revista de educación*, 330, pp. 463-487.

PRICE, I.; MATZDORF, L.; AGAHI, R. (2003). "The impact of facilities on student choice of university". *International Journal of Educational Management* número 21 (10), pp. 212-222.

PRUJÀ, J.M.; ESCOLÀ, M. (2004). *La gestió de l'accés a les universitats catalanes (1987-2000)*. Girona. Ed.Documenta universitària.

PURA, F. (1996). *La demanda de titulaciones universitarias ante la reforma de planes de estudio*. Madrid. Instituto de la Mujer.

QUINTANA, T. (1998). "Algunes consideracions sobre la gestió dels serveis universitaris a Espanya". *Revista Catalana de dret públic* EAPC. pp.15-27. Barcelona. Juny. Institut d'Estudis Autònoms.

RAHONA LÓPEZ, M. (2005). "La demanda de educación universitaria en España: análisis de los factores que condicionaron su crecimiento en la segunda mitad del siglo XX". *Praxis sociológica*, 9, pp.159-181.

RAHONA LÓPEZ, M. (2006). "La influencia del entorno socioeconómico en la realización de estudios universitarios: una aproximación al caso español en la década de los noventa". *Revista de economía pública* núm.178, pp.55-80.

RAHONA LÓPEZ, M. (2008). "Un análisis del desajuste educativo en el primer empleo de los jóvenes". *Principios: estudios de economía política*, núm.11, pp.45-70.

RAPOSO, M.; ALVES, H. (2007). "A model of university choice: an exploratory approach". *MPRA Paper* núm. 5523.

RIU, F. (2006). *LOE Desafío y oportunidad*. Barcelona. Edebé.

RIVAS MARTINEZ, F. (1990). *La elección de estudios universitarios*. Madrid. Consejo de Universidades.

RODRÍGUEZ GARCÍA, G. (2007). "¿Que son las competencias laborales?" *Revista Contribuciones a la economía*. www.eumed.net/ce.

ROSENFELD, R.A.; PENG,S.S. (1980). *Postsecondary Education Plans and Choices: Review of the Literature and Design for Analysis of the Parents Data (Information Analyses NCES-83-200)*. Washington DC: National Center for Educational Statistic.

ROIG COTANDA, J.M.; VILA, L.E. *et al*, (2010). *Investigaciones de economía de la educación número 4*. València. Fundació Universitat-Empresa de València.

SAËNZ, O. (1985). *Organización escolar*. Madrid. Anaya.

SALABURU, P.; HAUG, G.; MORA, J.G. (2011) *España y el proceso de Bolonia: Un encuentro imprescindible*. Madrid. Academia Europea de Ciencias y Artes.

SALADRIGUES SOLÉ, R. (2002) "La demanda de música en viu". Tesis doctoral. Universitat de Barcelona.

SALAS VELASCO, M. (1996). "La regresión logística. Una aplicación a la demanda de estudios universitarios". Madrid. Estadística Espanyola núm.141, pp.193-217.

SALAS, M.; MARTIN-COBOS, M. (2006). "La demanda de educación superior: un análisis microeconómico con datos de corte transversal". *Revista de Educación*, 332, pp.637-660.

SALAS VELASCO, M. (2002). "Cuatro décadas de economía de la educación". *Revista de Educación*, 328, pp.427-449.

SALAS VELASCO, M. (2003). *Educación superior y mercado de trabajo*. Granada. Grupo Editorial Universitario.

SALAS VELASCO, M. (2008). *Economía de la educación*. Madrid. Ed.Pearson.

SALAS VELASCO, M.; SÁNCHEZ MARTÍNEZ, M.T.,(2010). *Desajuste en destrezas de los titulados universitarios: ¿es la enseñanza basada en competencias (EBC) la solución al problema? Investigaciones de la economía de la educación*. Coord.Roig-Vila. València. Fundación Universidad-Empresa.

SALMERÓN, H.; LÓPEZ, V. (coord.) (2000). *Orientación educativa en las universidades*. Granada. Grupo Editorial Universitario.

SAN SEGUNDO, M.J. (2005) *Economía de la educación*. Madrid. Ed. Pirámide.

SAN SEGUNDO, M.J.; VAQUERO, A. (2010) "El sistema educativo español y la formación permanente" *Investigaciones en Economía de la Educación* Vol.4, coord.Roig-Vila, pp.253-259. València. Fundación Universidad-Empresa.

SCHULTZ, T. (1961). "Investment in Human Capital". *The American Economic Review*, 51 (1) pp.1-17.

SOUTAR, G.; TURNER, J. (2002) "Student's preferences for university a conjoint analysis". *The International journal of Educational Management* núm.16, pp.40-45.

STANLEY, G.; REYNOLDS, P. (1994). "The relationship between students' levels of school achievement, their preferences for future enrolment and their images of universities". *Higher education*, 27, pp. 85-93.

SHANKA, T., QUINTAL, V., TAYLOR, R. (2005). "Factors influencing student's choice of an education destination: A correspondence analysis". *Journal of Marketing for Higher Education*, vol.15:2.

SECRETARIA GENERAL DEL CONSEJO DE UNIVERSIDADES (2000). *Oferta, demanda, admisión y matriculación: Ingreso en el sistema universitario público*. Madrid. Consejo de Universidades.

SEMINARI LA DEMANDA I CAPTACIÓ D'ESTUDIANTS UNIVERSITARIS (2001). Barcelona. Universitat Politècnica de Catalunya.

SPENCE, M. (1974). "Job Market Signalling". *Quarterly Journal of Economics*, pp.355-74.

STIGLITZ, J. (1975). "The theory of screening. Education and the Distribution of Income". *American Economic Review*, 65, pp.283-300.

TEN, A. (2007). "Naturalesa i rellevància dels serveis universitaris: el cas dels serveis de cooperació i relacions internacionals". Tesi doctoral Barcelona. Universitat Abat Oliba.

TULLA, Antoni F. (2004). *Elements i criteris per a la reflexió i revisió dels models de distribució de recursos entre les universitats públiques catalanes*. Bellaterra. Universitat Autònoma de Barcelona.

VALLVERDÚ, J. (1979). *Història de Lleida explicada als joves*. Lleida. Ed. Dilagro.

VALIENTE, M.A. (2003). *La demanda de educación universitaria en España*. Valladolid. Secretariado de Publicaciones de la Universidad de Valladolid.

VIDAL PRADO, C. (2006). *Les llibertats educatives en la Constitució Espanyola de 1978*. Els Papers de l'Abat número 2/2006. Barcelona. CEU Ediciones.

VILAGRASA IBARZ, J. (2001). *Ciutat i Universitat a Lleida*. UdL-Ajuntament de Lleida.

WALKER, M. (2000). *Como escribir trabajos de investigación*. Barcelona. Gedisa.

ZAMORA ARAYA, J. (2010). "Determinantes de la elección de una universidad para estudiantes de último año de educación secundaria en Costa Rica". *Ciencias economicas* 28, núm.2, pp.335-352.

6. LEGISLACIÓ

Llei Orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats.

Llei Orgànica 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei Orgànica 6/2001 de 21 de desembre, d'Universitats.

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, modificada per la llei orgànica de 9 de desembre de 2013.

Llei 1/2003 de 19 de febrer, d'Universitats de Catalunya.

Llei 34/1991 de 30 de desembre, de creació de la Universitat de Lleida.

Reial Decret 43/2015, de 2 de febrer, pel qual es modifiquen el RD 1393/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials i el RD 99/2011 de 28 de gener, pel qual es regulen els ensenyaments oficials de doctorat.

Reial Decret 1892/2008, de 14 de novembre, pel qual es regulen les condicions per a l'accés als ensenyaments universitaris oficials de Grau i els procediments d'admissió en les universitats públiques espanyoles

Reial Decret 412/2014, de 6 de juny, pel qual s'estableix la normativa bàsica dels procediments d'admissió als ensenyaments oficials de Grau.

Reial Decret 1393/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials

Reial Decret 806/2006, de 30 de juny, pel qual s'estableix el calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu, establerta per la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig.

Reial Decret 743/2003 de 3 de juny, pel qual es regula la prova d'accés a la Universitat per als més grans de 25 anys.

Reial Decret 1044/2003 d'1 d'agost pel qual s'estableix el procediment per l'expedició per les universitats del suplement europeu al títol.

Reial Decret 69/2000, de 21 de gener, pel qual es regulen els procediments de selecció per a l'ingrés als centres universitaris dels estudiants que reuneixin els requisits legals necessaris per a l'accés a la Universitat.

Reial Decret 1033/1999 de 18 de juny, pel qual es determinen els accessos als ensenyaments superiors dels qui estiguin en possessió del títol de Tècnic superior en Arts Plàstiques i Disseny.

Reial Decret 1247/2011, pel qual s'estableix l'ordenació general de la formació professional en el sistema educatiu.

Reial Decret 1267/1994, de 10 de juny, pel qual es modifica el RD 1497/1987, de 27 de novembre, pel qual s'estableixen les directrius generals comunes dels plans

d'estudis dels títols universitaris de caràcter oficial i diversos Reials Decrets que aproven les directrius generals pròpies dels mateixos.

Decret 571/2006, de 19 de desembre, d'estructuració del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

Decret 38/2014, de 25 de març, de reestructuració del Departament d'Economia i Coneixement.

Ordre de 4 de juliol de 2005, per la qual s'actualitza i s'amplia l'annex X d'accés als Estudis Universitaris des de cicles formatius de grau superior, del Reial Decret 777/1998 de 30 d'abril, pel qual es desenvolupen determinats aspectes de l'ordenació de la formació professional.

Ordre d'1 de setembre de 2004, del Ministeri d'Educació, per la qual s'actualitza l'Ordre de 25 de novembre de 1999, per la qual es determinen els estudis conduents a l'obtenció de títols universitaris oficials que es relacionen amb cadascuna de les vies d'accés a aquests estudis.

Ordre de 14 de maig de 2001, del Ministeri d'Educació per la qual s'actualitza l'Ordre de 25 de novembre de 1999, per la qual es determinen els estudis conduents a l'obtenció dels títols universitaris oficials que es relacionen amb cadascuna de les vies d'accés a aquests estudis.

Ordre de 27 de juny de 2000, per la qual s'actualitza l'Ordre de 25 de novembre de 1999, del Ministeri d'Educació per la qual es determinen els estudis conduents a l'obtenció de títols universitaris oficials que es relacionen amb cadascuna de les vies d'accés a aquests estudis.

Ordre de 25 de novembre de 1999, del Ministeri d'Educació per la qual es determinen els estudis conduents a l'obtenció de títols universitaris oficials que es relacionen amb cadascuna de les vies d'accés a aquests estudis.

Resolució de 9 de maig de 2002, per la qual es regula la preinscripció i la matrícula universitàries i s'autoritza l'accés al procediment de preinscripció mitjançant internet.

7. ACRÒNIMS

BOE: Butlletí Oficial de l'Estat.

BUP: Batxillerat Unificat Polivalent.

CFGS: Cicle formatiu de grau superior.

CIC: Consell Interuniversitari de Catalunya.

COU: Curs d'Orientació Universitària.

DGU: Direcció General Universitats.

DIUE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

DOGC: Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

ECTS: European Credit Transfer and Accumulation System

FP-2: Formació Professional Segon grau.

FP: Formació Professional

IDESCAT: Institut d'Estadística de Catalunya

IQO: Índex de Qualitat Ocupacional

LGE: Llei General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa

LODE: Llei orgànica del dret a l'educació.

LOGSE: Llei orgànica general del sistema educatiu.

LOE: Llei orgànica de l'educació.

LOMQE: Llei orgànica per la millora de la qualitat a l'educació. LRU: Llei de reforma universitària

OPU: Oficina de Preinscripció Universitària.

PAU: Proves d'accés a la universitat.

RD: Reial Decret

UAB: Universitat Autònoma de Barcelona.

UB: Universitat de Barcelona.

UdG: Universitat de Girona.

UdL: Universitat de Lleida.

UPC: Universitat Politècnica de Catalunya.

UPF: Universitat Pompeu Fabra.

URV: Universitat Rovira i Virgili.

UVic: Universitat de Vic.

8.WEBGRAFIA⁷⁶

www.mecd.es	(2 de desembre de 2014)
www.udl.cat	(10 de febrer de 2015)
www.gencat.cat	(14 de setembre de 2014)
www.boe.es	(15 de setembre de 2014)
www.ub.edu	(15 de setembre de 2014)
www.uab.es	(18 de setembre de 2014)
www.upc.es	(15 de setembre de 2014)
www.upf.es	(14 de setembre de 2014)
www.urv.es	(15 de setembre de 2014)
www.udg.es	(16 de setembre de 2014)
www.diputaciolleida.cat	(18 de setembre de 2014)
www.idescat.cat	(18 de setembre de 2014)
www.10gencat.net/cur_wrcec	(14 de novembre de 2012)
www.uao.edu	(16 de juny de 2014)
www.paeria.es	(15 de maig de 2014)
www.segre.com	(12 de setembre de 2014)
www.gencat.cat/educacio	(10 de setembre de 2014)
www.segria.net	(14 de setembre de 2014)
www.economicsofeducation.com	(2 d'abril de 2014)
www.accenture.es	(2 de setembre de 2014)
www.joviat.com/acreditat/cv_europeu_ca.doc	(15 de maig de 2012)
www.fundacióncyd.org	(2 de març de 2015)
https://accesnet.gencat.cat/accesnet	(2 de març de 2015)

⁷⁶ En parèntesi hi figura la data última de connexió realitzada.

9. Model de qüestionari

ENQUESTA SOBRE ELS FACTORS QUE INFLUEIXEN EN L'ELECCIÓ DEL CENTRE UNIVERSITARI:

1. Titularitat del centre educatiu 1() Públic 2 () Privat
2. Sexe 1() Home 2 () Dona
3. Any de naixement:.....
4. Centre on curses el 2n de Batxillerat:.....
5. Població:.....
6. Comarca:.....
7. Modalitat de Batxillerat en què estàs matriculat/da:
1() Científicotecnològic 2 () C.Socials-Humanitats 3() Arts
8. En quina comarca es troba el teu domicili habitual:
1() En la mateixa comarca del centre educatiu
2() En una altra comarca del centre educatiu
9. Penses realitzar estudis universitaris el curs vinent:
Sí___ No___ No ho sé ___
10. Realitza una valoració dels factors següents que creus poden influir per triar la Universitat on cursaràs els teus estudis: (1) gens important (2) poc important (3) bastant important (4) molt important
	1	2	3	4
10_1. Reputació de la Universitat	☐	☐	☐	☐
10_2. Qualitat de l'ensenyament	☐	☐	☐	☐
10_3. Varietat de titulacions ofertades	☐	☐	☐	☐
10_4. Facilitat d'accés a la Universitat (nota tall)	☐	☐	☐	☐
10_5. Manca de places en la Universitat desitjada	☐	☐	☐	☐
10_6. Proporció d'aprovat per curs	☐	☐	☐	☐

10_7. Metodologia dels estudis	☐	☐	☐	☐
10_8. Aplicació de noves tecnologies en els estudis	☐	☐	☐	☐
10_9. Funcionament dels serveis ofertats	☐	☐	☐	☐
10_11. Adequades instal·lacions del campus	☐	☐	☐	☐
10_11. Cost anual dels estudis	☐	☐	☐	☐
10_12. Proximitat de la Universitat al domicili habitual	☐	☐	☐	☐
10_13. Facilitat d'accés amb transport públic	☐	☐	☐	☐
10_14. Proximitat de la Universitat a un domicili no habitual	☐	☐	☐	☐
10_15. Possibilitat de viure fora del domicili habitual	☐	☐	☐	☐
10_16. La Universitat més propera no imparteix la titulació desitjada	☐	☐	☐	☐
10_17. Oferta cultural i d'oci de la ciutat on està la Universitat	☐	☐	☐	☐
10_18. Recomanació familiar	☐	☐	☐	☐
10_19. Recomanació d'estudiants universitaris	☐	☐	☐	☐
10_20. Recomanació del professor/tutor/orientador	☐	☐	☐	☐
11. Altres factors: (especificar).....				
12. En quines aptituds t'identifiques més:	1	2	3	4
12_1. Aptitud per planificar, organitzar i dirigir	☐	☐	☐	☐
12_2. Aptitud per l'art, la creativitat i la innovació	☐	☐	☐	☐
12_3. Aptitud pel treball en equip	☐	☐	☐	☐
12_4. Aptitud pel control de qualitat del treball realitzat	☐	☐	☐	☐

- 12_5. Aptitud per l'autocrítica (aprendre dels errors)
- 12_6. Aptitud per la interacció social (empatia)
- 12_7. Aptitud per les eines tecnològiques i digitals

13. Quins estudis universitaris vols demanar en primer lloc pel curs 2011-12?

14. I en quina Universitat?

15. Indica la professió dels teus pares: (*contesteu les dues columnes*)

	Pare	Mare
Empresari d'agricultura i/o ramaderia	☐	☐
Empresari d'indústria i/o serveis	☐	☐
Directiu/Gerent d'empresa	☐	☐
Autònom	☐	☐
Empleat sector indústria	☐	☐
Empleat sector serveis	☐	☐
Empleats sector agricultura/ramaderia	☐	☐
Empleat de l'Administració Pública	☐	☐
Mestre/Professor	☐	☐
Professional lliberal	☐	☐
Pensionista (no actiu)	☐	☐
Atur	☐	☐
Sense ocupació concreta	☐	☐
Dedicació familiar	☐	☐
Manca un dels dos (pare/mare)	☐	☐

16. Indica el nivell d'estudis dels teus pares: (*contesteu les dues columnes*)

	Pare	Mare
Estudis universitaris	☐	☐
Batxillerat	☐	☐
Formació professional	☐	☐
Estudis primaris	☐	☐
Sense estudis primaris	☐	☐
Manca	☐	☐

10. Taules de contingència dels diferents factors respecte l'elecció de la Universitat de Lleida

10.1. Taula de contingència del factor reputació

P10_1 * P14_BIS Taula creuada				
		P14 BIS		Total
		No-UdL	Si-UdL	
P10_1	Gens important	5	28	33
		15,2%	84,8%	100,0%
	Poc important	30	149	179
		16,8%	83,2%	100,0%
	Bastant important	123	225	348
		35,3%	64,7%	100,0%
	Molt important	51	32	83
		61,4%	38,6%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		57,723	3	0,000

Font: Elaboració pròpia

10.2. Taula de contingència del factor qualitat de l'ensenyament

P10_2 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_2	Gens important	2	4	6
		33,3%	66,7%	100,0%
	Poc important	2	30	32
		6,3%	93,8%	100,0%
	Bastant important	70	183	253
		27,7%	72,3%	100,0%
	Molt important	135	217	352
		38,4%	61,6%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		18,240	3	0,000

Font: Elaboració pròpia

10.3. Taula de contingència del factor varietat de titulacions ofertades

P10_3 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Si-UdL	
P10_3	Gens important	12	13	25
		48,00%	52,00%	100%
	Poc important	46	71	117
		39,32%	60,68%	100%
	Bastant important	91	196	287
		31,71%	68,29%	100%
	Molt important	60	154	214
		28,04%	71,96%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica(bilateral)
Test chi-quadrat		7,24	3	0,065

Font: Elaboració pròpia

10.4. Taula de contingència del factor facilitat d'accés a la Universitat (nota de tall)

P10_4 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_4	Gens important	18	8	26
		69,2%	30,8%	100,0%
	Poc important	23	44	67
		34,3%	65,7%	100,0%
	Bastant important	75	129	204
		36,8%	63,2%	100,0%
	Molt important	93	253	346
		26,9%	73,1%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		22,766	3	0,000

Font: Elaboració pròpia

10.5. Taula de contingència del factor manca de places en la Universitat desitjada

P10_5 * P14_BIS Taula creuada				
		P14 BIS		Total
		No-UdL	Si-UdL	
P10_5	Gens important	19	19	38
		50,0%	50,0%	100,0%
	Poc important	48	61	109
		44,0%	56,0%	100,0%
	Bastant important	88	162	250
		35,2%	64,8%	100,0%
	Molt important	54	192	246
		22,0%	78,0%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		25,225	3	0,000

Font: Elaboració pròpia

10.6. Taula de contingència del factor proporció d'aprovat per curs

P10_6 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_6	Gens important	32	47	79
		40,51%	59,49%	100%
	Poc important	66	137	203
		32,51%	67,49%	100%
	Bastant important	72	184	256
		28,13%	71,88%	100%
	Molt important	39	66	105
		37,14%	62,86%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica(bilateral)
Test chi-quadrat		5,573	3	0,134

Font: Elaboració pròpia

10.7. Taula de contingència del factor metodologia dels estudis

P10_7 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Si-UdL	
P10_7	Gens important	4	15	19
		21,05%	78,95%	100%
	Poc important	33	70	103
		32,04%	67,96%	100%
	Bastant important	116	251	367
		31,61%	68,39%	100%
	Molt important	56	98	154
		36,36%	63,4%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica(bilateral)
Test chi-quadrat		2,326	3	0,508

Font: Elaboració pròpia

10.8. Taula de contingència del factor aplicació de noves tecnologies en els estudis

P10_8 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_8	Gens important	14	17	31
		45,16%	54,84%	100%
	Poc important	75	114	189
		39,68%	60,32%	100%
	Bastant important	81	207	288
		28,13%	71,88%	100%
	Molt important	39	96	135
		28,89%	71,11%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		10,025	3	0,018

Font: Elaboració pròpia

10.9. Taula de contingència del factor funcionament dels serveis ofertats

P10_9 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_9	Gens important	6	8	14
		42,86%	57,14%	100%
	Poc important	40	69	109
		36,70%	63,30%	100%
	Bastant important	112	260	372
		30,11%	69,89%	100%
	Molt important	51	97	148
		34,46%	65,54%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		2,789	3	0,425

Font: Elaboració pròpia

10.10. Taula de contingència del factor adequades instal·lacions del campus

P10_10 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_10	Gens important	5	9	14
		35,71%	64,29%	100%
	Poc important	40	63	103
		38,83%	61,17%	100%
	Bastant important	97	228	325
		29,85%	70,15%	100%
	Molt important	67	134	201
		33,33%	66,67%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		3,057	3	0,383

Font: Elaboració pròpia

10.11. Taula de contingència del factor cost anual dels estudis

P10_11 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Si-UdL	
P10_11	Gens important	7	7	14
		50,0%	50,0%	100,0%
	Poc important	41	45	86
		47,7%	52,3%	100,0%
	Bastant important	72	153	225
		32,0%	68,0%	100,0%
	Molt important	89	229	318
		28,0%	72,0%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
	Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)	
Test chi-quadrat	13,958	3	0,003	

Font: Elaboració pròpia

10.12. Taula de contingència del factor proximitat de la Universitat al domicili habitual

P10_12 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_12	Gens important	57	27	84
		67,9%	32,1%	100,0%
	Poc important	76	93	169
		45,0%	55,0%	100,0%
	Bastant important	48	167	215
		22,3%	77,7%	100,0%
	Molt important	28	147	175
		16,0%	84,0%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		91,706	3	0,000

Font: Elaboració pròpia

10.13. Taula de contingència del factor facilitat d'accés amb transport públic

P10_13 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_13	Gens important	10	32	42
		23,81%	76,19%	100%
	Poc important	39	91	130
		30,00%	70,00%	100%
	Bastant important	96	176	272
		35,29%	64,71%	100%
	Molt important	64	135	199
		32,16%	67,84%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		2,795	3	0,424

Font: Elaboració pròpia

10.14. Taula de contingència del factor proximitat de la Universitat a un domicili no habitual

P10_14 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_14	Gens important	25	72	97
		25,8%	74,2%	100,0%
	Poc important	64	172	236
		27,1%	72,9%	100,0%
	Bastant important	77	131	208
		37,0%	63,0%	100,0%
	Molt important	43	59	102
		42,2%	57,8%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		11,388	3	0,010

Font: Elaboració pròpia

10.15. Taula de contingència del factor possibilitat de viure fora del domicili habitual

P10_15 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Si-UdL	
P10_15	Gens important	22	65	87
		25,3%	74,7%	100,0%
	Poc important	52	157	209
		24,9%	75,1%	100,0%
	Bastant important	83	141	224
		37,1%	62,9%	100,0%
	Molt important	52	71	123
		42,3%	57,7%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		15,070	3	0,002

Font: Elaboració pròpia

10.16. Taula de contingència del factor la Universitat més propera no imparteix la titulació desitjada

P10_16 * P14_BIS Taula creuada				
		P14 BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_16	Gens important	46	55	101
		45,5%	54,5%	100,0%
	Poc important	53	90	143
		37,1%	62,9%	100,0%
	Bastant important	63	147	210
		30,0%	70,0%	100,0%
	Molt important	47	142	189
		24,9%	75,1%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		14,807	3	0,002

Font: Elaboració pròpia

10.17. Taula de contingència del factor oferta cultural i d'oci de la ciutat on està la Universitat

P10_17 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_17	Gens important	17	40	57
		29,82%	70,18%	100%
	Poc important	67	117	184
		36,41%	63,59%	100%
	Bastant important	90	206	296
		30,41%	69,59%	100%
	Molt important	35	71	106
		33,02%	66,98%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		2,075	3	0,557

Font: Elaboració pròpia

10.18. Taula de contingència del factor recomanació familiar

P10_18 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_18	Gens important	30	53	83
		36,14%	63,86%	100%
	Poc important	70	148	218
		32,11%	67,89%	100%
	Bastant important	83	181	264
		31,44%	68,56%	100%
	Molt important	26	52	78
		33,33%	66,67%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		0,678	3	0,878

Font: Elaboració pròpia

10.19. Taula de contingència del factor recomanació d'estudiants universitaris

P10_19 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_19	Gens important	15	27	42
		35,71%	64,29%	100%
	Poc important	55	103	158
		34,81%	65,19%	100%
	Bastant important	97	230	327
		29,66%	70,34%	100%
	Molt important	42	74	116
		36,21%	63,79%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		2,508	3	0,474

Font: Elaboració pròpia

10.20. Taula de contingència del factor recomanació del professor/tutor/orientador

P10_20 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P10_20	Gens important	18	49	67
		26,87%	73,13%	100%
	Poc important	57	112	169
		33,73%	66,27%	100%
	Bastant important	107	200	307
		34,85%	65,15%	100%
	Molt important	27	73	100
		27,00%	73,00%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		3,239	3	0,356

Font: Elaboració pròpia

10.21. Taula de contingència de la relació entre la variable comarca i la variable proximitat al domicili habitual*

Taula de contingència P6 * P10_12							
		P10_1 2				Total	
		1	2	3	4		
P6	1	Recompte	30	71	114	98	313
		Freqüència esperada	40,9	82,3	104,7	85,	31
		% dins de P6	9,6%	22,7%	36,4%	31,3%	100%
		% dins de P10_12	35,7%	42,0%	53,0%	56,0%	48,7%
		% del total	4,7%	11,0%	17,7%	15,2%	48,7%
	2	Recompte	29	57	66	52	204
		Freqüència esper.	26,7	53,6	68,2	55,	20
		% dins de P6	14,2%	27,9%	32,4%	25,5%	100,0%
		% dins de P10_12	34,5%	33,7%	30,7%	29,7%	31,7%
		% del total	4,5%	8,9%	10,3%	8,1%	31,7%
	3	Recompte	25	41	35	25	126
		Freqüència esper.	16,5	33,1	42,1	34,	12
		% dins de P6	19,8%	32,5%	27,8%	19,8%	100,0%
		% dins de P10_12	29,8%	24,3%	16,3%	14,3%	19,6%
		% del total	3,9%	6,4%	5,4%	3,9%	19,6%
Total	Recompte	84	169	215	175	643	
	Freqüència	84,0	169,0	215,0	175,0	64	
	% dins de P6	13,1%	26,3%	33,4%	27,2%	100,0%	
	% dins de P10_12	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% del total	13,1%	26,3%	33,4%	27,2%	100,0%	
Prova de chi-quadrat							
		Valor	gl	Sig. asimptòtica (bilateral)			
Test chi-quadrat		17,952	6	,006			

Font: Elaboració pròpia

*La taula ens permet visualitzar com la importància que donen els alumnes a la distància al centre universitari de la UdL (pregunta P10_12) no és independent de la variable comarca (pregunta P6).

11.Taula de contingència amb els codis de les variables categòriques seleccionades en el model d'elecció de la UdL

Variables		Freqüència	Codificació de paràmetres			
			(1)	(2)	(3)	(4)
IQO_Categoria	De 30 a 56*	56	,000	,000	,000	,000
	De 56 a 61	56	1,000	,000	,000	,000
	De 61 a 66	114	,000	1,000	,000	,000
	De 66 a 71	260	,000	,000	1,000	,000
	De 71 a 76	81	,000	,000	,000	1,000
Estudis_Mare	0-Sense*	23	,000	,000	,000	,000
	1-Primaris	146	1,000	,000	,000	,000
	2-FP	129	,000	1,000	,000	,000
	3-Batxillerat	117	,000	,000	1,000	,000
	4-Universitaris	152	,000	,000	,000	1,000
P10_1 (Reputació)	1-Gens	27	1,000	,000	,000	
	2-Poc	154	,000	1,000	,000	
	3-Bastant	310	,000	,000	1,000	
	4-Molt*	76	,000	,000	,000	
P10_4 (Facilitat d'accés, nota de tall)	1-Gens	24	1,000	,000	,000	
	2-Poc	59	,000	1,000	,000	
	3-Bastant	183	,000	,000	1,000	
	4-Molt*	301	,000	,000	,000	
P6 (Comarca)	1-Segria	264	1,000	,000		
	2-Resta Pla	183	,000	1,000		
	3- Muntanya*	120	,000	,000		
P7 (Modalitat de Batxillerat)	1-Cient/tec*	227	,000			
	2-Hum/Soc/Art	340	1,000			

Font: Elaboració pròpia

(*) Aquestes són les categories escollides com a de referència

12.Taules de contingència de les aptituds identificades en funció de l'elecció de la UdL

12.1. Taula de contingència de l'aptitud per planificar, organitzar i dirigir

P12_1 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P12_1	Gens important	10	19	29
		34,48%	65,52%	100%
	Poc important	52	108	160
		32,50%	67,50%	100%
	Bastant important	91	217	308
		29,55%	70,45%	100%
	Molt important	56	90	146
		38,36%	61,64%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		3,560	3	0,313

Font: Elaboració pròpia

12.2. Taula de contingència de l'aptitud de l'art, la creativitat i la innovació

P12_2 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P12_2	Gens important	41	76	117
		35,0%	65,0%	100,0%
	Poc important	78	163	241
		32,4%	67,6%	100,0%
	Bastant important	51	151	202
		25,2%	74,8%	100,0%
	Molt important	39	44	83
		47,0%	53,0%	100,0%
Total		209	434	643
		32,5%	67,5%	100,0%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig. Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		13,131	3	0,004

Font: Elaboració pròpia

12.3. Taula de contingència de l'aptitud del treball en equip

P12_3 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P12_3	Gens important	4	11	15
		26,67%	73,33%	100%
	Poc important	33	56	89
		37,08%	62,92%	100%
	Bastant important	119	242	361
		32,96%	67,04%	100%
	Molt important	53	125	178
		29,78%	70,22%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		1,721	3	0,632

Font: Elaboració pròpia

12.4. Taula de contingència per l'aptitud pel control de qualitat del treball realitzat

P12_4 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P12_4	Gens important	3	6	9
		33,33%	66,67%	100%
	Poc important	42	66	108
		38,89%	61,11%	100%
	Bastant important	105	263	368
		28,53%	71,47%	100%
	Molt important	59	99	158
		37,34%	62,66%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		6,341	3	0,096

Font: Elaboració pròpia

**12.5. Taula de contingència de l'aptitud per l'autocrítica
(aprendre dels errors)**

P12_5 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P12_5	Gens important	2	8	10
		20,00%	80,00%	100%
	Poc important	24	38	62
		38,71%	61,29%	100%
	Bastant important	109	223	332
		32,83%	67,17%	100%
	Molt important	74	165	239
		30,96%	69,04%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		2,076	3	0,557

Font: Elaboració pròpia

12.6. Taula de contingència de l'aptitud per la interacció social (empatia)

P12_6 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P12_6	Gens important	3	9	12
		25,00%	75,00%	100%
	Poc important	29	62	91
		31,87%	68,13%	100%
	Bastant important	101	194	295
		34,24%	65,76%	100%
	Molt important	76	169	245
		31,02%	68,98%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		0,975	3	0,807

Font: Elaboració pròpia

12.7. Taula de contingència de l'aptitud per les eines tecnològiques i digitals

P12_7 * P14_BIS Taula creuada				
		P14_BIS		Total
		No-UdL	Sí-UdL	
P12_7	Gens important	7	25	32
		21,88%	78,13%	100%
	Poc important	67	123	190
		35,26%	64,74%	100%
	Bastant important	91	199	290
		31,38%	68,62%	100%
	Molt important	44	87	131
		33,59%	66,41%	100%
Total		209	434	643
		32,50%	67,50%	100%
Proves de chi-quadrat				
		Valor	gl	Sig.Asimptòtica (bilateral)
Test chi-quadrat		2,545	3	0,467

Font: Elaboració pròpia

